

73/4

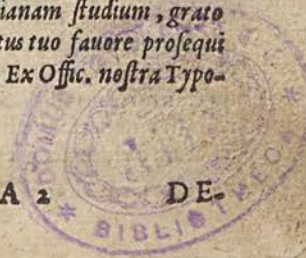

CHRISTOPH. PLANTINVS

LECTORI S. P. D.

COGITANTI mihi, pie Lector, de noua æcumenici Concilij Tridentini editione nitidissima & simul emendatissima, tibiq; vtilissima facienda, per opportunè oblatum est exemplar quoddam castigatissimum, ad præcipuam editionem (Romanam videlicet) summa fide Venetijs excusum: in cuius marginibus erant duorum eruditissimorum virorum D. Ioannis Sotelli Theologi, & Horatii Luti Jurisconsulti, vtilissima (meo iudicio) Annotationes, partim impressæ, partim manu scriptæ, quibus sacra Scriptura, superiorum Conciliorum, iuris Pontificij, & veterum Ecclesiæ Patrum tum citata tum consonantia loca fidelitèr indicantur: Non quidem ad dubiorum obscurorumve istius Concilij locorum interpretationem (quam à Pio IIII. Diplomate publico priuatis scriptoribus interdictam probè norant duo iam commemorati viri doctissimi) sed ad certissimarum clarissimarumq; constitutionum dignitatem auctoritatemq; tuendam, ignorantibus patefaciendam, & aduersus Catholicæ fidei hostes muniendam, vtiq; omnibus hinc perspicuum euadat, verissimam esse illam testificationem, qua aliquot locis Tridentini Concilij Patres testificantur, sese religionis controuersias secundum Scripturam sacram, Apostolicas traditiones, probata Concilia, Ecclesiæ Catholicæ sensum & consensum, atque veterum Patrum constantem consentientemq; doctrinam diiudicare. Itaque nulla interposita mora nouam hanc tantamq; vtilitatem tecum communicandam putavi. Quod quidem nostrum erga te totamq; remp. Christianam studium, grato accipere animo, nostrosq; pios conatus tuo fauore prosequi atque adiuuare quaeso digneris. Vale. Ex Offic. nostra Typograph. Kal. Iun. M. D. LXX.

sess. 5. in intro-
tio, & sess. 15.
in saluo con-
ductu, & ad
anem sess. 18

DESCRIPTIO TRIDENTINÆ CIVITATIS.

TRIDENTI Ciuitas in finibus Venetiarum prouinciæ inter montes, in planitie posita est: muris vallata lapideis, quam ex Septentrione abluit Athesis fluuius, ambitus miliaris Itali. In ea vias latas & lapidibus structas, domus verò ita honorificas cernas, vt nouam, non veterem Ciuitatem præ se ferat. Tempia satis pulchra conspicias, sed in omnibus ijs parum structuræ. Arcem habet et conspicuam, vt domum auream dicas potius, & quam possint & Imperatores & Reges percommode inhabitare, à Bernardo Clesio Tridentino Præsidente auctam, & illustratam non multos antehac annos. Insistit placide in urbem per muros ab Oriente aquæ riuus, super quo ædificia sericea, & molæ frumentariæ multæ sunt, vnde item plurimi riuuli deducuntur per medias vias, in vsum & publicam commoditatem. Super Athesim, ad portam quæ dicitur sancti Laurentij, pontem habet magnificum, sed ligneum, centum & quadraginta passuum longitudinis. Montes circum se habet niuibz continuè obritos, scopulosos, inaccessos, præcipientes, & ita præaltos, vt dicas, cælum summa montium cacumina contingere. Fauces habet duas, quarum altera vergit ad Septentrionem, altera verò ducit Veronam. Planitiem admodum paruam, sed ridentem, & arboribus & vitibus mirum in modum cõstitam, quam Athesis circuit, & lambit vndeque. Promiscua habitantibus lingua, scilicet Teutonica & Italia, sed Itali omnes etiam, cum placet, Teutonice loquuntur. Tridentum Germanorum sentina, Italorum verò refugium est, cum quid infortunij illis occurrit. Parum frumenti, sed plurimum vini persuaue habent album & subrubeum. Per æstatem cælum temperatum est; diebus autem Canicularibus

laribus sol apprimè feruens. Hiberno verò tempore propter niuium & glacierum ingentes horrores vix huiusmodi regio habitari potest: neque satis sunt hominibus hypocaufta ad depellenda frigora, quæ eo tempore tam magna sunt, vt non sinant aquas descendere in terram, sed statim venientes conuertant in niues. Et quod datur miraculo, vt putei ipsius Ciuitatis per id tempus aquis omnino careant. Boues & vaccas pro mulis, asellis, & equis onerarijs habent, cum eorum plaustris tam ad res conuehendas facilibus, vt ad montium cacumina sic properent, ac si essent in planitie, a viarumque publicarum curatoribus ita iuga aptata sunt, vt vsque ad culmen accessibile quorumcumque montium ab eisdem iri possit. Nunc demum Ciuitas ista & opulenta & clara effecta est propter Concilium, quod in ea fuit per plurimos annos, & nunc viget maxime. Nam hic conuenere quinque primum Cardinales, Presidentes, & Legati Concilij sanctissimo D. N. Pio III Pont. Opt. Max. Duo similiter Cardinales, Lotharingus & Madrutius, Patriarchæ tres, Archiepiscopi xxxi. Episcopi cxxxv. Abbates vii. Ordinum Generales vii. cum Theologis cxli. & vltra sæcularibus & regularibus, Ferdinandique Cæsaris, Regis Galliarum, Hispaniarum, Portugallicarum, Hungaricarum, Boëmicarum, Poloniarum, Venetiarum, Septem Cantonom Heluetiorum, Bavaricarum, Sabaudiarum, Florentiarum, & aliorum Principum Ecclesiasticorum Oratores.

BVLLA INDICATIONIS SACRI OECVMENICI

ET GENERALIS CONCILII

TRIDENTINI,

SVB PAVLO III. PONT. MAX.

PAVLVS EPISCOPVS,

SERVVS SERVORVM DEI

ad futuram rei memoriam.

INITIO nostri huius Pontificatus, quem non ob merita nostra, sed propter suam, magnam bonitatem, Dei omnipotentis providentia nobis commisit, cernentes iam tum in quas perturbationes temporum, quotq; incommoda rerum ferè omnium nostra Pastoralis sollicitudo & vigilia esset vocata, cupiebamus quidem mederi Christianæ Reip. malis, quibus illa iam dudum vexata, & propemodum oppressa est: sed ipsi etiam ut homines circumdati infirmitate, ad tantum onus tollendum impares vires nostras esse sentiebamus, nã cum pace opus esse intelligeremus ad liberandam & conservandam à plurimis impendentibus periculis Remp. omnia invenimus odijs & dissensionibus plena, dissidentibus præsertim Principib. ijs inter se, quibus summa rerum pænè omnis à Deo permixta est. Cum vnũ ouile, & vnũ Pastorem Dominici esse gregis, ad integritatem Christianæ religionis, & ad cælestiũ bonorũ spem in nobis confirmandam, necessariũ duceremus; schismatis, dissidijs, hæresibus erat Christiani nominis diuulsa iam pænè & lacerata unitas. Cum tutam atq; munitã ab infidelium armis atque insidijs Remp. optaremus, nostris erratis, nostraq; cunctorũ culpa, Dei videlicet ira peccatis nostris imminente, Rhodus fuerat amissa, Hungaria vexata, conceptum & meditatũ contra Italiam, contraq; Austriam & Illyricum terra mariq; bellum: cum impius & immitis hostis noster Turca nullo tempore requiesceret; nostrorumq; inter se odia & dissensiones suam bene gerendæ rei occasionem duceret. Igitur, ut dicebamus, in tanta hæresum, dissensionum, bellorumq; tempestate, tantisq; excitatis fluctibus,

BYLLA INDICT. CONCILII TRIDENT.

7

bus, cum essemus ad moderandam & gubernandam Petri nauiculã vocati, nec viribus ipsi nostris satis fideremus; primum coniecimus in Domino cogitatus nostros, ut ipse nos nutrir, animumq; nostrum firmitate & robore, mentem consilio sapientiãq; instrueret: deinde, animo repetentes maiores nostros, sapientiã admirabili & sanctitate præditos, sepè in summis Christianæ Reip. periculis remedium optimum atque opportunissimũ, œcumenica Concilia, & Episcoporum generales conuentus adhibuisse; ipsi quoq; animum ad generale habendum Concilium adiecimus; exquisitisq; Principum sententijs, quorum nobis videbatur utilis in primis & opportuna ad hanc rem esse consensio, cum eos tunc non alienos ab hoc tam sancto opere inuenissemus, œcumenicum Concilium, & generalem eorum Episcoporum aliorumq; Patrum, ad quos pertineret, conuentum in ciuitate Mantuæ indiximus, anno incarnationis Domini, sicut litteris & monumentis nostris testatum est, mille fmo quingentesimo trigesimo septimo, Pontificatus nostri tertio, ad x. Kal. Iun. inchoandum; spem propè certam habentes fore, ut, cum illic in nomine Domini essemus congregati, ipse, sicut promisit, Dominus in medio nostrum affuturus, & bonitate ac misericordia sua omnes temporum procellas, omniaq; pericula spiritu oris sui facillè depulsurus esset. Sed, ut semper insidiatur pijs actionibus humani generis hostis, primum contra omnem spem & expectationem nostram denegata fuit nobis Mantuana ciuitas, nisi aliquas condiciones subiremus ab institutis maiorum nostrorum, & conditione temporum, nostraq; ac huius sanctæ Sedis, ac nominis Ecclesiastici dignitate libertateq; prorsus alienas, quas in alijs nostris litteris expressimus. Quapropter alium inuenire locum, aliamq; deligere ciuitatem necesse habuimus: quæ cum non statim nobis occurreret idonea & apta; ad sequentes Kal. Nou. prorogare Concilij celebrationem fuimus coacti. Interim sæuus & perpetuus hostis noster Turca, ingenti classe Italiam adortus, aliquot opida in litoribus Apuliæ cepit, vastauit, diripuit, prædas hominum abegit: nos in maximo timore, & periculo omnium, muniendis litoribus nostris, finitimisq; auxilio iuuandis fuimus occupati: nec tamen interea destitimus consulere & hortari Christianos Principes, ut, de idoneo ad habendum Concilium loco quid sentirent, nobis exponerent: quorum cum essent incertæ variæq; sententiæ, tempusq; diutius, quàm erat opus, videretur extrahi; nos optimo animo, atque, ut arbitramur, etiam consilio, Vincentiam elegimus, urbem copiosam, & Venetorum, qui eam nobis

Psal. 94.

Math. 18.

Heb. 5.

Joan. 10.

BVLLA INDICATIONIS

concedebant, virtute, auctoritate, potentia cum aditum paten-
tem, tum stationem omnibus liberam, atque tutam in pri-
mis in se habentem, sed, cum iam tempus longius progres-
sum esset, nouaque vrbis electionem omnibus significari con-
ueniret; iamque Kalendæ Nouemb. appetentes facultatem
huius diuulgationis excluderent: hiemisque esset propinqua,
rursus altera prorogatione tempus Concilij differre in proxi-
mum sequens ver, Maijque futuras Kalendas, compulsi fui-
mus. Qua re firmiter constituta atque decreta, cum & nos
ipsos, & cetera omnia ad eum benè agendum, Deo iuvante,
celebrandumque conuentum pararemus, plurimum reputan-
tes interesse cum celebrationis Concilij, tum vniuersæ Chri-
stianæ Reipubl. Christianos Principes pace inter se & concor-
dia consentire; carissimos in Christo filios nostros, Carolum
Romanorum Imperatorem semper Augustum, & Christia-
nissimum Regem Franciscum, duo præcipua Christiani no-
minis firmamenta atque subsidia, orare atque obsecrare in-
stitimus, vt ad colloquium inter se & noscum vnà conue-
niant; quorum quidem apud vtrumque litteris, Nuncijs, & à
latere nostro missis, ex venerabilium fratrum nostrorum nu-
mero, Legatis, sæpissimè egeramus, vt ex similitudine & dissi-
dijs ambo in vnum sædus & piam amicitiam vellent conueni-
re, labentibusque succurrere Christianis rebus: quarum ser-
uandarum cum esset illis potestas ab Deo præcipue tributa,
si id non agerent, & ad commune Christianorum bonum sua
consilia non dirigerent, acris & seuera ratio eidem Deo ab ipsis
reddenda esset. Qui aliquando precibus nostris annuentes, Ni-
cæam se contulere, quò nos quoque longum iter, & senili æta-
ti nostræ vehementer contrarium, Dei & pacis conciliandæ
causa suscepimus: neque prætermisimus interea, cum tempus
Concilij præstitutum, Kalendæ videlicet Maiæ, appropin-
quarent, tres Legatos summæ virtutis ac auctoritatis, à latere
nostro, de numero eorumdem fratrum nostrorum S.R.E. Car-
dinalium, Vincentiam mittere, qui initium Concilij face-
rent, Prælatosque vndique venientes exciperent; & ea, quæ
iudicaret esse opus, agerent & tractarent, quoad nos, ab itinere
& negotio pacis reuersi, omnia accuratius dirigere posse-
mus. Interim verò in illud sanctum opus, maximeque neces-
sarium, tractationem videlicet pacis inter Principes, incubui-
mus, & quidem omni animi studio, omni pietate ac diligen-
tia. Testis est nobis Deus, cuius freti clementia, nosmetipsos
itineris & vitæ periculo exposuimus. Nostra testis conscien-
tia; quæ nihil habet in hac re quidem, in quo nos arguat aut
præter-

CONCILII TRIDENTINI.

prætermisissæ, aut non quæsitæ ad pacificandum occasionis.
Principes ipsi testes; quos tam sæpè, tamque vehementer
Nuncijs, litteris, Legatis, monitis, hortatu, precibusque om-
nibus obsecraueramus, vt similitudines deponerent, vt societa-
tem coirent, vt Christianæ Reipub. in maximum & pro-
pinquum iam adductæ discrimen, communibus studijs &
subsidijs opitularentur. Iam verò testes illæ vigiliæ atque cu-
ræ, illi diurni nocturnique animi nostri labores, grauissimæ
solicitudines, quas ob hanc rem & causam plurimas iam susce-
pimus: nec tamen ad optatum exitum nostra consilia, &
acta adhuc perducta sunt. Ita enim visum Domino Deo est:
quem tamen non desperamus aliquando optata nostra beni-
gnius respecturum, ipsi quidem, quantum in nobis fuit, nihil
quod esset nostro Pastoralis officio debitum, in hac re omisimus.
Quòd si qui sunt, qui actiones pacis nostras in aliam interpre-
tentur partem: dolemus quidem; sed tamen in dolore nostro
gratias Omnipotenti agimus, qui ad exemplum & doctrinam
patientia nostra, sicut voluit Apostolos haberi dignos, qui pro
nomine Iesu, qui pax nostra est, contumeliam paterentur. Act. 1. Inim. Ephes. 2.
Verum in illo congressu colloquioque nostro, quod Nicææ
habitu est, etsi, peccatis nostris impediens, inter duos
Principes vera & perpetua pax non potuit confici, induciæ ta-
men decennales factæ sunt: quarum opportunitate nos spe-
rantes & sacrum Concilium commodius celebratum iri, &
deinde ex Concilij auctoritate perfici posse pacem, apud Prin-
cipes institimus, vt & ipsi venirent ad Concilium, & Prælatos
suos præsentés ducerent, absentésque accerferent. Qui cum de
viroque se excusassent; quòd & ipsis redire in regna sua tum
necesse esset; & Prælatos, quos secum habuissent, itinere at-
que impendijs fessos atque exhaustos, recreari & refici oport-
teret; nos hortati sunt, vt aliam quoque prorogationem tem-
poris habendi Concilij decerneremus. Qua in re concedenda
cum essemus aliquantulum difficiles, litteras interim à Legatis
nostris, qui Vincentiæ erant, accepimus, transacto iam,
& longius præterito Concilij ineundi die, vnum vix, aut alte-
rum ex externis nationibus Prælaturum Vincentiam se contu-
lisse. Quo nuncio accepto, cum videremus eo tempore nulla
iam ratione haberi Concilium posse, ipsis Principibus con-
cessimus, vt differretur tempus agendi Concilij vsque ad san-
ctum Pascha, diemque festum futuræ Dominicæ resurrectionis.
Cuius nostri præcepti, expectationisque decreta litteræ
Genæ anno incarnationis Domini M. D. XXXVIII.
III. Kal. Iul. factæ publicatæque sunt, atque hanc dilationem eo
propen-

propensius fecimus, quod pollicitus est nobis vterque Princeps Legatos suos Romam ad nos se missurum, vt ea quæ ad perfectionem pacis reliqua essent, neque Nicææ ob breuitatem temporis potuerant omnia confici, Romæ commodius coram nobis agerentur & tractarentur. & ob hanc rationem etiam à nobis ambo petierunt, vt hæc pacificationis procuratio Concilij celebrationi præponeretur, cum ipsum Concilium, pace facta, multo deinde vtilius & salutaris Christianæ Reip. futurum esset, semper enim hæc pacis spes nobis iniecta Principum nos voluntatibus assentiri hortata est: quam spem vehementer auxit post discessum à Nicæa nostrum ipsorum duorum Principum inter se beneuola amicaque congressio: quæ, maxima nostra cum lætitiâ à nobis intellecta, confirmauit nos in bona spe, vt tandem aliquando nostras preces apud Deum exauditas, & vota pacis accepta esse crederemus. Hanc igitur pacis conclusionem cum & expeteremus, & vgeremus; nec solum duobus antedictis Principibus, verum etiam charissimo in Christo filio nostro, & adinadno Regi Romanorum, videretur, actionem Concilij, nisi pace facta, suscipi non oportere; cunctique à nobis per litteras suosque Oratores contenderent, vt alias rursus temporis prorogationes faceremus; præcipue autem instaret Serenissimus Cæsar, promississe se demonstrans ijs, qui à Catholica vnitatem dissentient, se operam suam apud nos interpositurum, vt aliqua concordie ratio iniretur; quod ante suam in Germaniam profectio- nem apte non posset fieri: Nos, eadem semper spe pacis & tantorum Principum voluntate adducti, cum præsertim cerneremus, ne ad dictum quidem Resurrectionis festum alios Prælatos Vincentiam conuenisse, prorogationis nomen iam fugientes, quod tam sæpè frustra fuerat repetitum, celebrationem generalis Concilij ad nostrum & Sedis Apostolicæ beneplacitum suspendere maluimus: itaque fecimus, & de suspensione huiusmodi litteras ad singulos supradictorum Principum decima die Iun. M. D. XXXIX. dedimus, sicut ex illis perspicue potest intelligi. Ea itaque suspensione necessario per nos facta, dum tempus illud magis idoneum à nobis, pacisque aliqua conclusio expectatur; quæ & dignitatem postea, frequentiamque Concilio, & Christianæ Reip. præsentiorum salutem erat allatura; Christianæ interea res in deterius quotidie prolapsæ sunt, Hungaris, Rege ipsorum mortuo, Turcam vocantibus; Ferdinando Rege bellum in eos mouente; Belgis ad defectionem à Cæsare ex parte quadam incitatis: cuius defectionis comprimendæ causa per Galliam amicissimè, &

cum

cum Rege Christianissimo concordissimè, magno beneuolæ inter eos voluntatis indicio transiens in Belgas Serenissimus Cæsar, & illinc deinde in Germaniam profectus, conuentus Germaniæ Principum & ciuitatum, tractandæ eius, quam dixerat, concordie causa habere cepit. Sed cum, spe pacis iam deficiente, ille quoque modus curandæ in conuentibus, tractandæque concordie ad maiores potius discordias concitandas aptus esse videretur: inducti fuimus ad pristinum Concilij generalis remedium reuerti, idque per Legatos nostros S. R. E. Cardinales, ipsi Cæsari obrulimus; quod etiam postremò, & præcipue in Ratisponensi conuentu egimus; cum illic dilectus filius noster, Gaspar tit. S. Prædixis, Cardinalis Contareus, & summa doctrina & integritate, Legatum nostrum ageret, nam cum, id quod ne accideret, antea veriti eramus, ex eius conuentus sententia peteretur à nobis, vt ab Ecclesia dissentientium quosdam articulos tolerandos declararemus, quoad per æcumenicum Concilium illi excuteren- tur & deciderentur, idque nobis vt concederemus, neque Christiana & Catholica veritas, neque nostra & Sedis Apostolicæ dignitas permetteret; palam potius Concilium, vt quamprimùm fieret, proponi mandauimus. Neque verò in alia vniquam sententia & voluntate fuimus, quam vt primo quoque tempore Concilium æcumenicum & generale congregaretur. sperabamus enim ex eo & pacem populo Christiano & Christianæ religionis integritatem posse recuperari: verumtamen id cum bona gratia & voluntate Christianorum Principum habere volebamus. Quam voluntatem dum expectamus; dum obseruamus tempus absconditum, tempus beneplaciti tui, ô Deus: aliquando tandem decernere compulsi sumus, omne esse tempus beneplacitum Deo, cum de rebus sanctis, & ad Christianam pietatem pertinentibus consilia ineuntur. Quapropter videntes, maximo quidem animi nostri cum dolore, rem Christianam quotidie in peius ruere, Hungaria à Turcis oppressa, Germanis periclitantibus, ceteris omnibus metu mœroreque afflictis, nullius iam Principis consensum expectare, sed tantum Dei omnipotentis voluntatem, & Christianæ Reip. vtilitatem attendere constituimus: Itaque cum Vincentiam amplius non haberemus; cupere musque cum vniuersæ Christianorum salutem, tum Germanicæ nationis incommodis in eligendo per nos nouo Concilij habendi loco consulere: aliquotque locis propositis ipsam Tridentinam ciuitatem ab ipsis desiderari videremus: nos etsi in citiore Italia commodius omnia tractari posse iudicabamus,

Psalm. 68.

bamus, ad eorum tamen postulationes nostram voluntatem
paterna caritate defleximus, itaque Tridentum ciuitatem ele-
gimus, quā in ciuitate œcumenicum Concilium ad proximam
uenturas Kalendas Nouemb. haberetur, idoneum locum
statuentes, quod ex Germania quidem, alijsque Germani-
æ finitimis nationibus facillimè, ex Gallia, Hispania, ceteris-
que prouincijs remotioribus non difficiliter Episcopi & Præ-
lati conuenire possent. Dies autem Concilij ea a nobis specta-
ta est, quæ spatium in se haberet & publicandi per Christi-
anas nationes nostri huius Decreti, & facultatis omnibus Præ-
latis ad veniendum tribuendæ. Quo minis autem annum
tempus præfiniremus mutando Concilij loco, sicut quibusdam
constitutionibus aliàs præscriptum est, ea res fuit in causa,
quod longius extrahi spem sanandæ aliqua in parte Christi-
anæ Reip. quæ tot detrimentis & calamitatibus affecta est,
noluimus: & tamen videmus tempora; agnoscimus difficul-
tates: quid sperari possit ex consilijs nostris, incertum esse intel-
ligimus, sed quia scriptum est, Reuela Domīno viam tuam, &
spera in eo; & ipse faciet: magis Dei clementiæ & misericor-
diæ confidere, quàm nostræ imbecillitati diffidere, constitui-
mus. sæpè enim fit in bonis operibus incipiendis, vt, quod hu-
mana consilia non valent, diuina virtus efficiat. Huius igitur
ipsius Dei Omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ac
beatorum eius Apostolorum Petri & Pauli auctoritate, qua
nos quoque in terris fungimur, freti atque subnixi, de vene-
rabilium item fratrum nostrorum, S. R. E. Cardinalium con-
silio & assensu sublata, amotaque suspensione, de qua supra
commemoratum est, quam per præsentem tollimus & amoue-
mus, sacrum œcumenicum & generale Concilium in ciuitate
Tridentina, loco commodo & libero, omnibusque nationi-
bus opportuno, ad Kal. proximas Nou. anni præsentis ab in-
carnatione Domini M. D. XLII. incipiendum, proseguen-
dum, & eodem Domino adiuvante, ad ipsius gloriam atque
laudem, & Christiani totius populi salutem absolendum
perficiendumque indicimus, annunciamus, conuocamus, sta-
tuimus, atque decernimus; omnes omnibus ex locis tam ve-
nerabiles fratres nostros Patriarchas, Archiepiscopos, Epi-
scopos, & dilectos filios Abbates, quàm alios quoscumque,
quibus iure aut priuilegio in Concilijs generalibus residen-
di, & sententias in eis dicendi permessa potestas est, requiren-
tes, hortantes, admonentes, ac nihilominus eis vi iurjuran-
di, quod nobis & huic sanctæ Sedi præstiterunt, ac sanctæ vir-
tute obedientiæ, alijsque sub pœnis iure aut consuetudine in
cele-

celebrationibus Conciliorum aduersus non accedentes ferri
& proponi solitis, mandantes, arcteque præcipientes, vt ipsi-
met, nisi fortè iusto detineantur impedimento, de quo tamen
fidem facere compellantur, aut certè per suos legitimos pro-
curatores & nuncios, sacro huic Concilio omnino adesse &
interesse debeant. Suprà autem dictos, Imperatorem, Re-
gemque Christianissimum, necnon ceteros Reges, Duces,
Principes; quorum præsentia, si aliàs vnquam, hoc quidem
tempore maximè sanctissimæ Christi fidei, & Christianorum
omnium futura est salutaris; rogantes atque obsecrantes per
viscera misericordiæ Dei & Domini nostri Iesu Christi,
cuius fidei veritas & religio, & intus & extrà grauius
tam oppugnatur, vt, si saluam volunt Christianam esse
Remp. si se Domino obstrictos & obligatos pro maximis il-
lius erga se beneficijs intelligunt, ne deserant ipsius Dei cau-
sam & negotium; ipsimet ad sacri Concilij celebrationem
veniant, in quo ipsorum pietas atque virtus communi vili-
tati salutique suæ ac ceterorum & temporali & æternæ
plurimum est profutura. Sin autem, id quod nollemus, accede-
re ipsi non poterunt, at graues saltem viros Legatos cum au-
thoritate mittant, qui personam Principis sui quisque & cum
prudentia, & cum dignitate possint in Concilio referre. In pri-
mis verò vt id curent, quod ipsis facillimum est, vt ex suis
cuiusque regnis ac prouincijs Episcopi & Prælati sine tergiver-
satione & mora ad Concilium profiscantur, quod maximè
quidem à Prælati Principibusque Germaniæ Deum ipsum,
atque nos impetrare equum est, vt cum eorum præcipue causa,
ipsisque cupientibus Concilium indictum sit, & in ea ciuita-
te indictum, quæ ab eis est desiderata, non grauentur ipsi sua
cunctorum præsentia id celebrare & ornare; quo melius atque
commodius, quæ ad integritatem & veritatem Christianæ
religionis, quæ ad bonorum morum reductionem, emenda-
tionemque malorum, quæ ad Christianorum inter se tam
Principum, quàm populorum pacem, vnitatem, concordiam-
que pertineant, & quæ ad repellendos impetus Barbarorum
& infidelium, quibus illi vniuersam Christianitatem obruere
moliuntur, sint necessaria, Deo nostris consultationibus præ-
eunte, & lumen sapientiæ suæ ac veritatis mentibus nostris
præferente, agi in dicto sacro œcumenico Concilio, & conspi-
rante omnium caritate consuli, tractari, confici, ad optatōsque
exitus deduci quamprimùm & quamoptimè possint. Atque
vt nostræ hæ litteræ, & quæ in eis continentur, ad notitiam
cunctorum, quorum oportet, perueniant, nèue quis illorum
igno-

14. **SVLLA INDICT. CONCIL. TRIDENT.**
ignorantia excusationem prætendat, cum præsertim etiam non ad omnes eos, quibus nominatim illæ essent intimandæ, rursus forsitan pateat accessus, volumus & mandamus, vt in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, & in Ecclesia Lateranensi, cum ibi multitudo populi ad audiendam rem diuinam congregari solita est, palam clara voce per Curia nostræ curatores, aut Notarios aliquos publicos legantur, lectæque in valuis dictarum Ecclesiarum, itemque Cancellariæ Apostolicæ portis, & Campi Floræ solito loco affigantur; vbi ad lectionem & notitiam cunctorum aliquamdiu expositæ pendeant: cumque inde amoueantur, earum nihilominus exempla in eisdem locis remaneant affixa. Nos enim per lectionem, publicationem, affixionemque huiusmodi, omnes & quoscumque, quos antedictæ nostræ litteræ comprehendunt, post spatium duorum mensium à die litterarum publicationis & affixionis, ita volumus obligatos esse atque astrictos, ac si ipsismet illæ coram lectæ & intimatæ essent, transumptis quidem earum, quæ manu publici Notarij scripta aut subscripta, & sigillo personæ alicuius Ecclesiasticæ, in dignitate constitutæ, munita fuerint, vt fides certa & indubitata habeatur, mandamus atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ indictionis, annunciationis, conuocationis, statuti, decreti, mandati, præcepti, & obsecrationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli, Apostolorum eius, se noverit incursurum. Datum Romæ, apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ M. D. XLII. x. Kal. Iun. anno viii.

Blossus.

Hier. Dand.

15
SESSIO PRIMA
SACROSANCTI OECVMENICI
ET GENERALIS CONCILII
TRIDENTINI,
SVB PAVLO III.
PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XIII. MENSIS DEC.
ANNO DOM. M. D. XLV.

Decretum de inchoando Concilio.

PLACET ne vobis, ad laudem & gloriam sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ad incrementum & exaltationem fidei & religionis Christianæ, ad extirpationem hæresum, ad pacem & vnionem Ecclesiæ, ad reformationem Cleri & populi Christiani, ad depressionem & extinctionem hostium Christiani nominis, decernere & declarare, sacrum Tridentinum & generale Concilium incipere, & inceptum esse? Responderunt, **PLACET.**

Indictio futuræ Sessionis.

Et cum proxima sit celebritas Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi; & subsequantur alia festiuitates labentis & incipientis anni; placet ne vobis primam futuram Sessionem habendam esse die Iouis post Epiphaniam, quæ erit septima mensis Ian. anno Domini M. D. XLVI? Responderunt, **PLACET.**

SESSIO

SESSIO SECVNDA,
CELEBRATA DIE VII. MENSIS
IANVARIII, M. D. XLVI.

Decretum de modo viuendi, & alijs in
Concilio seruandis.

SACROSANCTA Tridentina Synodus, in
Spiritu sancto legitime congregata, in ea praesidentibus eiusdem tribus Apostolica Sedis Legatis, agnoscens cum beato Iacobo Apostolo, quod
omne datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est, descendens à patre luminum; qui iis, qui postulant à se sapientiam, dat omnibus affluenter, & non impropereat eis; & simul sciens, quod initium sapientiae est timor Domini: statuit & decreuit, omnes & singulos Christi fideles, in ciuitate Tridentina congregatos, exhortandos esse, prout exhortatur, vt se à malis & peccatis hactenus commissis emendare, ac de cetero in timore Domini ambulare, & desideria carnis non perficere, orationibus instare, sapius confiteri, Eucharistia sacramentum sumere, ecclesias frequentare, praecipua denique Dominica, quantum quisque poterit, adimplere, necnon quotidie pro pace Principum Christianorum, & unitate Ecclesiae priuatim orare velint: Episcopos verò, & quoscumque alios, in Ordine sacerdotali constitutos; oecumenicum Concilium in ea ciuitate concelebantes, vt assidue in Dei laudibus incumbere, hostias, laudes, & preces offerre, sacrificium Missae quolibet saltem die Dominico, in quo Deus lucem edidit, & à mortuis resurrexit, ac Spiritum sanctum in discipulos infudit peragere sat agant, facientes, sicut idem Spiritus sanctus per Apostolum praecipit, obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro Sanctissimo Domino nostro Papa, pro Imperatore, pro Regibus, & ceteris, qui in sublimitate constituti sunt, & pro omnibus hominibus: vt quietam & tranquillam vitam agamus, pace fruamur,

mur, & fidei incrementum videamus. Praterea hortatur vt ieiunent saltem singulis sextis Ferijs in memoriam passionis Domini, & eleemosynas pauperibus erogent: in ecclesia autem cathedrali singulis quintis Ferijs celebretur Missa de Spiritu sancto, cum litanis, & alijs orationibus ad hoc institutis: in alijs verò ecclesijs eadem die dicantur ad minus litaniae, & orationes: tempore autem, quo sacra peraguntur, colloquutiones, & confabulationes non fiant; sed ore & animo, celebranti assistatur. Et quoniam oportet Episcopos esse irreprehensibiles, sobrios, castos, domui suae bene praepositos, hortatur etiam, vt ante omnia quilibet in mensa seruet sobrietatem, moderationemque ciborum; deinde cum in eo loco saepe otiosi sermones oriri soleant, vt in ipsorum Episcoporum mensis diuinarum Scripturarum lectio admisceatur: familiares verò suos unusquisque instruat, & erudiat, ne sint rixosi, vinosi, impudici, cupidi, elati, blasphemii, & voluptatum amatores, vitia demum fugiant, & virtutes amplectantur; & in vestitu, & cultu, & omnibus actibus honestatem praesferant, sicut decet ministros ministrorum Dei. Ad haec, cum huius sacrosancti Concilij praecipua cura, sollicitudo, & intentio sit, vt, propulsatis haeresum tenebris, quae per tot annos operuerunt terram, Catholica veritatis lux, Iesu Christo, qui vera lux est, annuente, candor puritatisque resulgeat; & ea, quae reformatione egent, reformentur: ipsa Synodus hortatur omnes Catholicos hic congregatos, congregandos, atque eos praesertim, qui sacrarum litterarum peritiam habent, vt sedula meditatione diligenter secum ipsi cogitent, quibus potissimum viis, & modis ipsius Synodi intentio dirigatur, optatum effectum sortiri possit; quomaculatur & consultius damnari damnanda, & probanda probari queant: vt per totum orbem omnes vno ore, & eadem fidei confessione glorificent Deum, & Patrem Domini nostri Iesu Christi.

IN sententijs verò dicendis, iuxta Toletani Concilij statutum, in loco benedictionis confidentibus Domini sacerdotibus,

f Infrà in sessione 22. in decreto de obseruandis in celebr. miss.

g 1. Timoth. 3.

h Tit. 1.

i. Tim. 3. c. 2.

2. q. 7. c. 5. m.

conc. Tolet. 3. cap. 7. conc.

Rhemen c. 17

Euseb. in 4. de

creto. & in 1. de

seff. 2. cap. 1. de refor.

i Euseb. 1. epist. 3.

k Ioan. 1. c. cum ex.

Iniunctio de haeret.

l Con. Tolet. 11. cap. 1.

Con. Constant. 2. c. 1. n.

princ. c. in lo-

co. 1. q. 4.

Vide & 4. To-

let. cap. 3.

zibus, nullus debeat aut immodestis vocibus perstreperere, aut tumultibus perturbare, nullis etiam falsis vanisque, aut obstinatis disceptationibus contendere: sed quidquid dicatur, sic mitissima verborum prolatione temperetur, ut nec audientes offendantur, nec recti iudicii acies perturbato animo inflectatur.

in Idem in
conclusionem
repetitur.
Episcopis for-
ma prescripta
est. 1. Bracc.
6. 24.

INSUPER ipsa sacra Synodus statuit, ac decrevit, quod si forte contigerit aliquos debito in loco non sedere, & sententiam, etiam sub verbo, Placet, proferre, Congregationibus interesse, & alios quoscumque actus facere, Concilio durante, nulli propterea præiudicium generetur, nullique novum ius acquiratur.

Deinde indicta fuit futura Sessio ad diem Iouis, quartam mensis Feb. proxime venturi.

SESSIO TERTIA, CELEBRATA DIE IIII. MENSIS FEBRUARII, M. D. XLVI.

Decretum de Symbolo fidei.

IN nomine sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

HÆC sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, in ea præsidentibus eisdem tribus Apostolica Sedis Legatis, magnitudinem rerum tractandarum considerans, præsertim earum, quæ duobus illis capitibus, de exstirpandis hæresibus, & moribus reformandis, continentur, quarum causa præcipue est congregata; agnoscens autem cum

a Ephes. 6.

a Apostolo, non esse sibi colluctationem aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus spirituales nequitias in caelestibus cum eodem omnes, & singulos in primis hortatur, ut confortentur in Domino, & in potestate virtutis eius, in omnibus firmi

mentes b scutum fidei, in quo possint omnia tela nequissimi ignea exstinguere, atque galeam spei salutis accipiant, cum gladio spiritus, quod est verbum Dei. Itaque, ut hæc pia eius sollicitudo principium, & progressum suum per Dei gratiam habeat, ante omnia statuit, & decernit, præmittendam esse confessionem fidei; c Patrum exempla in hoc secuta, qui sacrorum Conciliorum hoc scutum contra omnes hæreses in principio suarum actionum apponere consueverunt: quo solo aliquando & infideles ad fidem traxerunt, hæreticos expugnaverunt, & fideles confirmarunt. Quare Symbolum fidei, quo sancta Romana Ecclesia vititur, tamquam principium illud, in quo omnes, qui fidem Christi profitentur, necessariò conueniant, ac fundamentum firmum & vnicum, contra quod a porta Inferi numquam præualebunt, totidem verbis, quibus in omnibus ecclesiis legitur, exprimendum esse censuit. quod quidem eiusmodi est:

CREDO in vnum Deum patrem omnipotentem, factorem celi & terre, visibilium omnium, & invisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christum, filium Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia secula: Deum de Deo, lumen de lumine; Deum verum de Deo vero: genitum, non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt; Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de caelis, & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus & sepultus est; & resurrexit tertia die, secundum Scripturas: & ascendit in caelum, sedet ad dexteram patris; & iterum venturus est cum gloria iudicare vivos & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & viuificantem; qui ex Patre Filioque procedit, qui cum Patre & Filio simul adoratur, & conglorificatur; qui locutus est per Prophetas. Et vnā sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam: Confiteor vnum baptismā in remissionem peccatorum: & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen.

b c. qui res.
lit. 11. q. 3.

c C6c. Nicen.
Cenc. Rom.
Feb. Jul. 2.
C6c. Hippo.
in prin. Conc.
Constant. 6.
actione 17.
cum sm.
c. 1. dist. 15. ca.
baptizandos.
cum seq. de
conf. dist. 4. c.
1. de sum. tri.
d. Mat. 16. c. in
nouo 21. dist.
c. saluator.
11. q. 3.

Indictio futurae Sessionis.

EADDEM sacrosancta oecumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, in ea presidentibus eisdem tribus Apostolicae Sedis Legatis, intelligens multos Praelatos ex diuersis partibus accinctos esse itinerari, nonnullos etiam in via esse, quod huc veniant; cogitansque omnia ab ipsa sacra Synodo decernenda, eò maioris apud omnes existimationis, & honoris videri posse, quod maiori fuerint, & pleniori Patrum consilio, & praesentia sancita, & corroborata; statuit, & decreuit, futuram Sessionem post praesentem celebrandam esse die Iouis, qua subsequetur Dominicam Letare, proximè futuram; interim tamen non differri discussionem, & examinationem eorum quae ipsi Synodo discutienda, & examinanda videbuntur.

SESSIO QUARTA,
CELEBRATA DIE VIII. MENSIS

APRILIS, M. D. XLVI.

Decretum de Canonicis scripturis.

SACROSANCTA oecumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem tribus Apostolicae Sedis Legatis, hoc sibi perpetuo ante oculos proponens, ut sublatis erroribus, puritas ipsius Evangelij in Ecclesia conseruetur: quod promissum ante per Prophetas in Scripturis sanctis, Dominus noster Iesus Christus, Dei filius, proprio ore primum promulgauit; deinde per suos Apostolos tamquam fontem omnis, & salutaris veritatis, & morum disciplinae, a omni creatura predicari iussit: perspicuensque hanc veritatem, & disciplinam contineri in libris scriptis, & sine scripto traditionibus, quae ipsius Christi ore ab Apostolis acceptae, aut ab ipsis Apostolis, Spiritu sancto dictante,

a Mar. vii.

dictante, quasi per manus tradita, ad nos usque peruenerunt, orthodoxorum Patrum exempla secuta, omnes libros tam veteris, quam noui Testamenti, cum virisque, vnus Deus sit auctor, necnon traditiones ipsas, tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tamquam vel pretenus à Christo, vel à Spiritu sancto dictatas, & continua successione in Ecclesia Catholica conseruatas, pari pietatis affectu, ac reuerentia suscipit, & veneratur. Sacrorum vero librorum Indicem huic decreto adscribendum censuit; ne cui dubitatio suboriri possit, quinam sint, qui ab ipsa Synodo suscipiuntur. Sunt vero infra scripti, Testamenti veteris, quinque Moysi, id est, Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium; Iosue, Iudicum, Ruth, quattuor Regum, duo Paralipomenon, Esdra primus & secundus, qui dicitur Nehemias, Tobias, Iudith, Hester, Iob, Psalterium Davidicum centum quinquaginta Psalmorum, Parabola, Ecclesiastes, Canticum canticorum, Sapientia, Ecclesiasticus, Iaias, Hieremias cum Baruch, Ezechiel, Daniel, duodecim Propheta minores, id est, Osea, Ioel, Amos, Abdias, Ionas, Micheas, Nahum, Abacuc, Sophonias, Aggeus, Zacharias, Malachias, duo Machabaeorum, primus & secundus. Testamenti noui, quattuor Euangelia, secundum Matthaeum, Marcum, Lucam, & Ioannem: Actus Apostolorum à Luca Euangelista conscripti: quattuordecim Epistola Pauli Apostoli, ad Romanos, duae ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses, duae ad Thessalonicenses, duae ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebraeos: Petri Apostoli duae, Ioannis Apostoli tres, Iacobi Apostoli vna, Iude Apostoli vna, & Apocalypsis Ioannis Apostoli. Si quis autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia Catholica legi consueuerunt, & in veteri vulgata Latina editione habentur, pro sacris, & canonicis non suscepit; & traditiones praedictas sciens & prudens contempserit; anathema sit. Omnes itaque intelligant, quo ordine, & via ipsa Synodus, post iactum fidei confessionis suadamen-

b In can. A. post. c. 84.
Innocen. i. epist. 3. c. 7.
Galatius in Conc. 70. epist. Conc. Laodic. cap. 59.
Conc. Carth. 3. cap. 47. c. sancta Romana dist. 15. & sine epist. Eugen. in conc. Florent. ad Armenos.

damentum, sit progressura, & quibus potissimum testimoniis, ac presidis in confirmandis dogmatibus, & instaurandis in Ecclesia moribus, sit vsura.

Decretum de editione & usu sacrorum librorum.

INSUPER eadem sacrosancta Synodus considerans non parum utilitatis accedere posse Ecclesiae Dei, si ex omnibus Latinis editionibus, quae circumferuntur, sacrorum librorum, quanam pro authentica habenda sit, innotescat; statuit, & declarat, ut haec ipsa vetus, & vulgata editio, quae longo tot saeculorum usu in ipsa Ecclesia probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, praedicationibus, & expositionibus pro authentica habeatur; & ut nemo illam recere quouis praetextu audeat, vel praesumat.

a cap. haeresis, & c. Adam, in fi. 24. q. 3. & infra, Sess. 13. cap. 1.

PRÆTEREA, ad a coercenda petulantia ingenia, decernit, ut nemo, sua prudentia innixus, in rebus fidei, & morum, ad edificationem doctrinae Christianae pertinentium, sacram Scripturam ad suos sensus contorquens, contra eum sensum, quem tenuit, & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est indicare de vero sensu & interpretatione Scripturarum sanctarum, aut etiam b contra unanimem consensum Patrum, ipsam Scripturam sacram interpretari audeat; etiam si huiusmodi interpretationes nullo unquam tempore in lucem edenda forent. Qui contrauerint, per Ordinarios declarantur, & poenis a iure statutis puniantur.

b Sic Synodus in Trull. c. 19. quam putant Constant. 6. c. exijt. circa fi. de ver. sig. in 6. lib. 5.

SED & Impressoribus modum in hac parte, ut par est, imponere volens, qui iam sine modo, hoc est, putantes sibi licere quidquid libet, sine licentia superiorum Ecclesiasticorum, ipsos sacrae Scripturae libros, & super illis annotationes, & expositiones quorūlibet indifferenter, saepe tacito, saepe etiam ementito praelo, & quod gravius est, sine nomine auctoris imprimunt, alibi etiam impressos libros huiusmodi temere venales habent; decernit, & statuit, ut posthac sacra Scriptura,

ptura, potissimum verò haec ipsa vetus & vulgata editio quam emendatissime imprimatur; nulliq; liceat imprimere, vel imprimi facere quosvis libros de rebus sacris sine nomine auctoris, neque illos in futurum vendere, aut etiam apud se retinere, nisi primum examinati probatiq; fuerint ab Ordinario, sub poena anathematis & pecuniae, in canone Concilij nouissimi Lateranensis apposita. * Et, si regulares fuerint, ultra examinationem & probationem huiusmodi, licentiam quoque a suis superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris, iuxta formam suarum ordinationum. Qui autem scripto eos communicant, vel euulgant, nisi antea examinati probatiq; fuerint, eisdem poenis subiaceant quibus Impressores. Et qui eos habuerint vel legerint, nisi prodiderint auctores, pro auctores habeantur. Ipsa verò huiusmodi librorum probatio in scriptis detur, atque idem in fronte libri, vel scripti, vel impressi, authenticè appareat: idq; totum, hoc est, & probatio & examen gratis fiat: ut probanda probentur, & reprobestur improbanda. Post hac temeritatem illam reprimere volens, quae ad profana quaq; conuertuntur, & torquentur verba & sententiae sacrae Scripturae, ad scurrilia scilicet, fabulosa, vana, adulationes, detractiones, superstitiones, impias & diabolicas incantationes, diuinationes, sortes, libellos etiam famosos; mandat & praecipit, ad tollendam huiusmodi irreuerentiam & contemptum, ne de cetero quisquam quomodolibet verba Scripturae sacrae ad hac & similia audeat vsurpare; ut omnes ad huius generis homines, temeratores & violatores verbi Dei, iuris & arbitrij poenis per Episcopos coerceantur.

c Sess. 10. de impressione librorum, sub Leone X. vide post finem libri.

Indictio futurae Sessionis.

ITEM haec sacrosancta Synodus statuit, & decernit, proximam futuram Sessionem tenendam, & celebrandam esse Feria quinta, post sacratissimum festum proximum Pentecostes.

SESSIO QVINTA,
CELEBRATA DIE XVII. MENSIS
IUNII, M. D. XLVI.

Decretum de peccato originali.

Vides nostra Catholica, ^a sine qua impossibile est placere Deo, purgatis erroribus, in sua sinceritate integra & illibata permaneat; & ut populus Christianus ^b omni vento doctrina circumferatur; cum ^c Serpens ille antiquus, humani generis perpetuus hostis, inter plurima mala, quibus Ecclesia Dei his nostris temporibus perturbatur, etiam de peccato originali, eiusq; remedio non solum noua, sed vetera etiam disidia excitauerit: sacrosancta & oecumenica, & generalis Tridentina Synodus in Spiritu sancto legitime congregata, presidentibus in ea eisdem tribus Apostolica Sedis Legatis, iam ad reuocandos errantes, & nutantes confirmandos accedere volens, sacrarum Scripturarum, & sanctorum Patrum, ac probatissimorum Conciliorum testimonia, & ipsius Ecclesie iudicium, & consensum secuta, hac de ipso peccato originali statuit, fatetur, ac declarat.

^a Cælestin. 1.
epist. 1. c. 4.

^b Gen. 3.

^b Heb. 2.
conc. Araus.
canon 2. c. 1.

^d Rom. 5.
1. Corinth. 15.
conc. Araus.
canon 2. c. 2.

1 ^a Si quis non confitetur, primum hominem Adam, cum mandatum Dei in paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem, & iustitiam, in qua constitutus fuerat, amississe, incurrisseque per offensam præuagationis huiusmodi iram, & indignationem Dei, atque ideo mortem, quam antea illi comminatus ^b fuerat Deus, & cum morte captiuitatem sub eius potestate, ^c qui mortis deinde habuit imperium, hoc est, diaboli, totumque Adam, per illam præuagationis offensam, secundum corpus, & animam in deterius commutatum fuisse, anathema sit.

2 ^a Si quis Adæ præuagationem sibi soli, & non eius propagini, asserit nocuisse; & acceptam a Deo sanctitatem, & iustitiam, quam perdidit, sibi soli, & non nobis etiam

eum perdidisse; aut inquinatum illum per inobedientia peccatum, mortem & penas corporis tantum in omne genus humanum transfudisse, non autem & peccatum, quod mors est anime; anathema sit: cum contradicat Apostolo dicenti: Per ^e vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors: & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt.

^e Rom. 5.
c. placuit.
c. regnerite, &c.
c. quæritis in fi.
de conf. dist. 4.

3 ^a Si quis hoc Adæ peccatum, quod origine vnum est, & propagatione, non imitatione transfusum omnibus, inest unicuique proprium, vel per humanam naturam vires, vel per aliud remedium asserit tolli, quam per meritum vnius mediatoris Domini nostri Iesu Christi, ^f qui nos Deo reconciliavit in sanguine suo, factus nobis ^g iustitia, sanctificatio, & redemptio; aut negat ipsam Christi Iesu meritum per Baptismi sacramentum in forma Ecclesie ritè collatum, tam adultis, quam paruulis applicari; anathema sit: quia non ^h est aliud nomen sub celo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. vnde illa ⁱ vox: Ecce agnus Dei: Ecce qui tollit peccata mundi. Et illa: ^k Quicumque baptizati estis, Christum induistis.

^f 1. Tim. 2.
Coloss. 1.
c. multipl. de
poenit. dist. 1.
g 1. Cor. 1.

^h Act. 4.
ⁱ Ioan. 1.
c. nemo. de
conf. dist. 4.
^k Gal. 3.

4 ^a Si quis paruulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat, etiam si fuerint à baptizatis parentibus orti; aut dicit ^l in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lauacro necesse sit expiari ad vitam æternam consequendam; vnde sit consequens, ut in eis forma Baptismatis, in remissionem peccatorum, non vera, sed falsa intelligatur; anathema sit: quoniam non aliter intelligendum est id quod dixit Apostolus: ^m Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & peccatum mors; & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt: nisi quemadmodum Ecclesia Catholica vbique diffusa semper intellexit. Propter hanc enim regulam fidei ex traditione Apostolorum etiam paruuli, qui nihil peccatorum in semetipsis adhuc committere potuerunt, ideo in remissionem peccatorum veraci-

1 Conc. Mile-
uitan. cap. 2.
Conc. Afric.
c. 77. & c. pla-
cuit de consec.
dist. 4.

^m Rom. 5.
c. placuit.
c. quæritis in fi.
c. regnerite.
de conf. dist. 4.

ter baptizantur, ut in eis regeneratione mudetur, quod generatione contraxerunt. ⁿ Nisi enim quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. ⁵ Si quis per Iesu Christi Domini nostri gratiam, quam Baptismate confertur, reatum originalis peccati remitti negat, aut etiam asserit non tolli totum id, quod veram & propriam peccati rationem habet; sed illud dicit tantum radi, aut non imputari: anathema sit. in renatis enim nihil odit Deus: quia ^p nihil est damnationis ijs, qui verè ^q conscripti sunt cum Christo per Baptisma in mortem: qui ^r non secundum carnem ambulant, sed, ^s veterem hominem exuentes, & ^t nouum, qui secundum Deum creatus est, induentes; innocentes, immaculati, puri, innoxij, ac Deo dilecti effecti sunt, ^u heredes quidem Dei, cohæredes autem Christi, ita ut nihil prorsus eos ab ingressu cali remoretur. Manere autem in baptizatis concupiscentiam, vel fomitem, hæc sancta Synodus fatetur, & sentit: quæ cum ad ^x agonem relicta sit, nocere non consentientibus, sed vtiliter per Christi Iesu gratiam repugnatis non valet: quinimo, qui ^y legitime certauerit, coronabitur. Hanc concupiscentiam, quam aliquando ^z Apostolus peccatum appellat, sancta Synodus declarat Ecclesiæ Catholicæ nunquam intellexisse peccatum appellari, quod verè, & propriè in renatis peccatum sit, ^a sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat. Si quis autè contrariū senserit, anathema sit.

DECLARAT tamen hæc ipsa sancta Synodus, non esse suæ intentionis, comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali agitur, beatam & immaculatam virginem Mariam, Dei genitricem; sed obseruandas esse ^b constitutiones felicitis recollectionis Xysti Papæ IIII. sub pœnis in eis constitutionibus contentis, quas innouat.

Decretum de reformatione,

CAPVT I.

EADEM sacrosancta Synodus, pijs summorum Pontificum, & probatorum ^a Conciliorum constitutionibus inherens,

herens, easq; amplectens, & illis adiciens; ne celestis ille sacrorum librorum thesaurus, quem Spiritus sanctus summa liberalitate hominibus tradidit, neglectus iaceat; statuit, & decreuit, quod in illis ecclesijs, in quibus præbenda, aut præstimonium, seu aliud quouis nomine nuncupatum stipendium pro lectoribus sacre Theologiæ deputatū reperitur, Episcopi, Archiepiscopi, Primates, & alij locorum Ordinarij eos, qui præbendam, aut præstimonium, seu stipendium huiusmodi obtinēt, ad ipsius sacre Scripturæ expositionem & interpretationem per se ipsos, si idonei fuerint, alioquin per idoneum substitutum ab ipsis Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, & alijs locorum Ordinarijs eligendum, etiam per subtractionem fructuum, cogant, & compellant. De cetero verò præbenda, præstimonium, aut stipendium huiusmodi non nisi personis idoneis, & quæ per se ipsos id munus explicare possunt, conferatur: & aliter facta promissio nulla sit, & inualida. In ecclesijs autem Metropolitanis, vel cathedralibus, si ciuitas insignis, vel populosa, ac etiam in collegiatis existētibus in aliquo insigni opido, etiam nullius diocesis, si ibi Clerus numerosus fuerit, ubi nulla præbenda, aut præstimonium, seu stipendium huiusmodi deputatum reperitur, præbenda quomodocumque, præterquam ex causa resignationis, primò vacatura, cui aliud onus incompatible iniunctum non sit, ad eum usum ipso facto perpetuò constituta & deputata intelligatur. Et quatenus in ipsis ecclesijs nulla, vel non sufficiens præbenda foret, Metropolitanus, vel Episcopus ipse per assignationem fructuum alicuius simplicis beneficij, eiusdem tamen debitis supportatis oneribus, vel per contributionem beneficiatorum suæ ciuitatis, & diocesis, vel alias, prout commodius fieri poterit, de Capituli consilio ita provideat, ut ipsa sacre Scripturæ lectio habeatur; ita tamen, ut quæcumque aliæ lectiones, vel consuetudine, vel quauis alia ratione institutæ, propter id minime prætermittantur. Ecclesiæ verò, quarum annui proventus tennes fuerint, & ubi tam exigua est Cleri, & populi multitudo, ut Theologia lectio in eis commode ha-

c quia & c. si de mag. & infra sess. 23. de refor. cap. 18.

Intra sess. 24. cap. 15. de refor.

beri

o Exc. 13. lib. 1. contra 2. epist. Pelag. p. Rom. 8. q. Rom. 6. & c. propriè, de conf. dist. 4. r. Rom. 3. a. f. Coloss. 3. t. Ephes. 4. c. quo modo renouari. de penitent. dist. 2. u. Rom. 8. Gal. 3.

x Exc. cap. vlt. lib. 1. de pœ. met. & rem.

y Tim. 1. z Rom. 6. 7. & 8. Coloss. 3.

a Respicit. c. 23. lib. 1. contra 2. epist. Pelag. & alios locos eiusdæ.

b In extrau. comm. lib. 3. de reliq. & vner. sanct. cap. 1. Graue nimis. vide post finem huius libri.

a Vide concil. Lateran. sub Innoc. 3. cap. 11.

beri non possit, saltem a magistrum habeant, ab Episcopo cum consilio Capituli eligendum, qui Clericos, aliosque scholares pauperes grammaticam gratis doceat; ut deinceps ad ipsa sacra Scriptura studia, annuente Deo, transire possint. Ideoque illi magistro grammatices vel alicuius simplicis beneficii fructus, quos tamdiu percipiat, quamdiu in docendo perstiterit, fraudetur obsequio: vel ex capitulari, vel Episcopali mensa condigna aliqua merces persolatur: vel alias Episcopus ipse aliquam rationem ineat suae Ecclesiae, & dioecesi accommodam; ne pia hac, vilis, atque fructuosa prouisio quouis quæsito colore negligatur. In monasterijs quoque monachorum, ubi commodè fieri queat, etiam lectio sacrae Scriptura habeatur. quia in re si Abbates negligentes fuerint, Episcopi locorum, in hoc ut Sedis Apostolica delegati, eos ad id opportunis remedijs compellant. In conuentibus verò aliorum Regularium, in quibus studia commodè rigere possunt, sacrae Scripturae lectio similiter habeatur: quae lectio à Capitulis generalibus, vel prouincialibus assignetur dignioribus magistris. In gymnasijs etiam publicis, ubi tam honorifica, & ceterorum omnium maxime necessaria lectio haecenus instituta non fuerit, religiosissimorum Principum, ac Rerum publicarum pietate & charitate ad Catholicae fidei defensionem, & incrementum, sanaq; doctrina conseruationem, & propagationem instituat: & ubi instituta foret, & negligetur, restituatur. Et, ne sub specie pietatis impietas disseminetur; statuit eadem sancta Synodus, neminem ad huiusmodi lectionis officium tam publicè, quam priuatim admittendum esse, qui prius ab Episcopo loci de vita, moribus, & scientia examinatus, & approbatus non fuerit: quod tamen de lectoribus in claustris monachorum non intelligatur. Docentes verò ipsam sacram

h. c. si de mag.
alleg. in meo
tract. de priu.
sch. priu. 98.

CAPVT II.

QVIA verò Christiana Reipublica a non minus necessaria est praedicatio Euangelij, quam lectio; & hoc est praecipuum Episcoporum munus; statuit, & decreuit eadem sancta Synodus, omnes Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & omnes alios ecclesiarum Praelatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad praedicandum sanctum Iesu Christi Euangelium. Si verò contigerit Episcopos, & alios praedictos legitimo detineri impedimento; iuxta formam generalis Concilij viros idoneos assumere teneantur ad huiusmodi praedicationis officium salubriter exequendum. Si quis autem hoc adimplere contempserit, districtè subiacet ultioni. Archipresbyteri quoque, Plebani, & quicumque Parochiales, vel alias curam animarum habentes, ecclesias quocumq; modo obtinent, per se, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltim Dominicis, & Festis solemnibus plebes sibi commissas pro sua & earum capacitate pascant salutaribus verbis; docendo, quae scire omnibus necessarium est ad salutem, annunciandoq; eis cum breuitate & facilitate sermonis vitia, quae eos declinare, & virtutes, quas sectari oporteat, ut poenam aeternam euadere, & caelestem gloriam consequi valeant. Id verò si quis eorum prestare negligat, etiam si ab Episcopi iurisdictione quauis ratione exemptum se esse praeponderet; etiam si ecclesiae, quouis modo exemptae dicerentur, aut alicui monasterio, etiam extra dioecesim existentes, forsitan annexae, vel unitae, modo re ipsa in dioecesi sint, prouida pastoralis Episcoporum sollicitudo non desit; ne illud impleatur; & Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. Itaque ubi ab Episcopo moniti trium mensium spatio muneri suo defuerint, per censuras ecclesiasticas, seu alias, ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur, ita ut etiam, si ei sic expedire visum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id praestet, honesta aliqua merces persolatur, donec principalis ipse resistens officium suum impleat.

a infra sess.
24. c. de re-
for.
b. 11. Tolet. c. 3

c. Conc. Lat.
sub Inn. 3.
cap. 10. c. inter
cetera, de off.
iud. ordi. Vide
post finem
huius lib.

d. Conc. Con-
stantinop. 6.
cap. 8. c. exijt.
5. habetur et-
iam, de ver-
fig. Conc. La-
teran. vltimū.
sess. 15.

e. Hicet. thr. 4.

Si quæ verò parochiales ecclesiæ reperiantur subiectis monasterijs in nulla diœcesi existentibus; si Abbates, & regulares Prælati in prædictis negligentibus fuerint; à Metropolitano, in quorum provinciis diœceses ipsæ sitæ sunt, tãquam, quo ad hoc, Sedis Apostolicæ delegatis, compellantur. neque huius decreti executionem consuetudo, vel exemptio, aut appellatio, aut reclamatio, siue recursus impedire valeat, quousque desuper à competenti iudice, qui summarie, & solâ facti veritate inspecta procedat, cognitum & decusum fuerit.

a Conc. Lateran. ultimum. sess. 11. de modoprad.

Regulares verò cuiuscumque ordinis, nisi à suis Superioribus de vita, moribus & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentiâ, etiam in ecclesiis suorum Ordinum, prædicare non possint: cum qua licentiâ personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant. In ecclesiis verò quæ suorum Ordinum non sunt, ultra licentiâ suorum Superiorum etiam Episcopi licentiâ habere teneantur; sine qua in ipsis ecclesiis non suorum Ordinum nullo modo prædicare possint. ipsam autem licentiâ gratis Episcopi concedant.

b c. exempti-
municatus
s. quia vero,
deberet. infra
sess. 24. c. 4.
de reform.

Si verò, quod absit, prædicator errores, aut scândala disseminauerit in populum, etiam si in monasterio sui, vel alterius Ordinis prædicet; Episcopus ei prædicationē interdicat. Quod si hereses prædicauerit; contra eum, secundum iuris dispositionem, aut loci consuetudinem procedat; etiam si prædicator ipse generali, vel speciali privilegio exemptum se esse prætenderet. quo casu Episcopus auctoritate Apostolica, & tamquã Sedis Apostolicæ delegatus procedat. Curèt autem Episcopi, ne quis prædicator vel ex falsis informationibus, vel aliâ calumniosè vexetur; instântive de eis conquerendi occasionem habeat.

CAVEANT præterea Episcopi, ne aliquem, vel eorum, qui cum sint nomine Regulares, extra claustra tamen, & obedientiam religionum suarum viuunt; vel Presbyterorum secularium, nisi ipsis noti sint, & moribus atque doctrina probati, etiam quorumlibet privilegiorum prætextu in sua ciuitate vel diœcesi prædicare permittant, donec ab ipsis Episcopis

pis super eare sancta Sedes Apostolica consulatur; à qua privilegia huiusmodi, nisi tacita veritate, & expresso mendacio ab indignis extorqueri verisimile non est.

QVÆSTORES. c. verò eleëmofynarij, qui etiam Quæstuarij vulgò dicuntur, cuiuscumque conditionis existant, nullo modo nec per se, nec per alium prædicare præsumant, & contra facientes ab Episcopis, & Ordinarijs locorum, privilegij quibuscumque non obstantibus, opportunis remedijs omnino arceantur.

c. Cœ. Lateran. sub inn. 3.
c. 12. c. cum ex eo, de reuoc. & remiss. clem. abusio- nibus eo tit. infra sess. 21. de re for. cap. 9 c. vt. officium s. cõpescendi. de hæret. in 6.

Indictio futuræ Sessionis.

ITEM hæc sacrosancta Synodus statuit, & decernit, primam futuram Sessionem tenendam, & celebrandam esse die Iouis, Feria quinta post festum B. Iacobi Apostoli.

Prorogata deinde fuit Sessio ad diem XIII. mensis Ianuarij, M. D. XLVII.

SESSIO SEXTA,

CELEBRATA DIE XIII. MENSIS

IANVARIJ, M. D. XLVII.

Decretum de iustificatione.

Proœmium.

VM hoc tempore, non sine multarum animarum iactura, & graui Ecclesiastica vnitatis detrimento, erronea quadam disseminata sit de iustificatione doctrina: ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, Ecclesiæ tranquillitatem, & animarum salutem, sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, presidentibus in ea nomine Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Pauli, diuina providentia Papa tertij, Reuerendissimis Dominis, Dominis Io. Maria Episcopo Prænestino, de

de monte, & Marcello tit. S. Crucis in Hierusalem presbytero, sancta Romana Ecclesia Cardinalibus, & Apostolicis laterale Legatis; exponere intendit omnibus Christi fidelibus veram sanamque doctrinam ipsius iustificationis, quam Sol iustitia Christus Iesus, a fidei nostra auctor, & consummator, docuit, Apostoli tradiderunt, & Catholica Ecclesia, Spiritu sancto suggerente, perpetuo retinuit; districtius inhibendo, ne deinceps audeat quisquam aliter credere, predicare, aut docere, quam presenti decreto statuitur, ac declarat.

De naturæ & legis ad iustificandos homines imbecillitate.

CAPVT I.

P R I M V M declarat sancta Synodus, ad iustificationis doctrinam probe & sincere intelligendam, oportere, ut vnusquisque agnoscat, & fateatur, quod cum omnes homines in preuicatione Adæ innocentia perdidissent; & facti immundi, & ut Apostolus inquit, a natura filij iræ, quem admodum in decreto de peccato originali exposuit, vsque adeo serui erant peccati, & sub potestate Diaboli ac mortis, ut non modo gentes per vim naturæ, sed ne Iudæi quidem per ipsam etiam litteram legis Moysi, inde liberari, aut surgere possent; tamen si in eis liberum arbitrium minimè extinctum esset, viribus licet attenuatum, & inclinatum.

De dispensatione, & mysterio aduentus Christi.

CAPVT II.

Q V O factum est, ut celestis Pater, & pater misericordiarum, & Deus totius consolationis; Christum Iesum, filium suum, & ante legem, & legis tempore multis sanctis Patribus declaratum, ac promissum, cum venit beata illa plenitudo temporis, ad homines miserit, ut & Iudæos, qui sub lege erant, redimeret, & gentes, quæ non sectabatur iustitiam, iustitiam apprehenderent, atque omnes adoptionem filiorum reciperent. hunc proposuit Deus propitiato-

b Celest. 1.
epist. 1. c. 4.
1. Cor. 1.
Rom. 5.
c. 1. Gal. 4.
d. Ephes. 2. a.
supra sess. 5.
in princ.
e. Rom. 6. & 3.
Hebr. 2.

§ Concil. 2.
Araus. c. 25.

§ 2. Cor. 1. 3.

h Gen. 49.
com sim.
i Galat. 4.
k Rom. 9.
l Rom. 3. & 5.
Coloss. 2.
1. Tim. 2. & c.
2. Tim. 1.
s multiplex
de pecc. diff. 7.

rem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris; non solum autem pro nostris, sed etiam pro totius mundi.

mi. Ioan. 1. 2.

Qui per Christum iustificantur.

CAPVT III.

V E R V M, etsi ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt, sed ij dumtaxat, quibus meritum passionis eius communicatur. Nam, sicut reuera homines, nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur iniusti, cum ea propagatione, per ipsum dum concipiuntur, propriam iniustitiam contrahant: ita, nisi in Christo renascerentur, numquam iustificarentur; cum ea renascentia per meritum passionis eius, gratia qua iusti fiunt, illis tribuitur. Pro hoc beneficio Apostolus gratias nos semper agere hortatur. Pri, qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine, & eripuit de potestate tenebrarum, & transiit in regnum filij dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem, & remissionem peccatorum.

Insinuatur descriptio iustificationis impij, & modus eius in statu gratiæ.

CAPVT IIII.

Q V I B V S verbis iustificationis impij descriptio insinuatur, ut sit translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ, in statum gratiæ, & adoptionis filiorum Dei per secundum Adam Iesum Christum, saluatorem nostrum, quæ quidem translatio post Euangelium promulgatum, siue lauacro regenerationis, aut eius voto fieri non potest, sicut scriptum est: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

De necessitate præparationis ad iustificationem in adultis, & vnde sit.

CAPVT V.

D E C L A R A T præterea, ipsius iustificationis exordium in adultis a Dei per Christum Iesum præueniente gra-

C

112

2. Cor. 5.

b Alluio ad
verba Aug.
epist. 80. Om-
nes qui renas-
centur iustifi-
catione, &c.
quæ aibi cre-
bro inculcat
in illa can. 1.
c. Coloss. 1.

d Gal. 4.
Tit. 3.

e Ioan. 1. c. fi-
lius, &c. non
dubito, re co-
sec. dist. 4.

a infra can.

b Prosp. lib. 2.
de voca. gen-
tium c. 18.
& 29.
c Zachar. 1. a.
Joel. 2. c. con-
uertimini. de
pœnit. dist. 1.
Thren. 3. d.
Hier. in fi-
erationis, &
cap. 31. c.

ria sumendum esse: hoc est, ab eius vocatione, qua nullis eorum
existētibus meritis vocantur; vt, qui per peccata a Deo auer-
erant, per eius excitantem atque adiuuantem gratiam
conuertendum se ad suam ipsorum iustificationem, eide-
gratia liberè assentiendo & cooperando, disponantur; a
vt, tangente Deo cor hominis per Spiritus sancti illuminationem,
neq. homo ipse nihil omnino agat, inspirationem illam
recipiens, quippe qui illam & abicere potest, neque tamen
sine gratia Dei mouere se ad iustitiam coram illo libera
voluntate possit. vnde in Sacris literis, cum dicitur: Conuer-
timini ad me, & ego conuertar ad vos: libertatis nostræ ad-
monemur. Cum respondemus: Conuerte nos Domine ad te
& conuertemur: Dei nos gratia præueniri confitemur.

Modus præparationis.

CAPVT VI.

d Rom. 10.

e Rom. 3.

f infra. cap. 14.
& cell. 14. cap.
4. de contri-
tione.

g Hebr. 11.

h Marc. 2. &
Matth. 9.
i Eccl. 1.
k Act. 2. 6.
e agunt, & c.
proprie de
consec. dist. 4.

DISPONUNTUR autem ad ipsam iustitiam, dum ex-
citati diuina gratia & adiuti, a fidem ex auditu con-
cipientes, liberè mouentur in Deum, credentes vera esse, quæ
diuinitus reuelata & promissa sunt; atque illud in primis
Deo iustificari impiū per gratiam eius, per redemptionem
que est in Christo Iesu; & dum peccatores se esse intelligunt
a diuina iustitie timore, quo vtiliter concutuntur, ad conside-
randam Dei misericordiam se conuertendo, in spem eriguntur,
sidentes Deum sibi propter Christum propitium fore; il-
lumq. tamquam omnis iustitie fontem diligere incipiunt: &
propterea mouentur aduersus peccata per odiū aliquod &
detestationem, hoc est, per eam pœnitentiam, quam ante Ba-
ptismum agi oportet: deniq. dum proponūt suscipere Bapti-
smum, inchoare nouam vitam, & seruare diuina mandata.
De hac dispositione scriptum est: & Accedentem ad Deum
oportet credere quia est, & quod inquirentibus se remuner-
tor sit. Et, h Conside fili, remittuntur tibi peccata tua. Et, i Ti-
mor Domini expellit peccatum. Et, k Pœnitentiam agite, &
baptizetur vnusquisque vestrum in nomine Iesu Christi, in
remissio-

a Matth. vlt.
Luc. 24. c. pri-
ma. c. si qua-
& c. proprie
de consec.
dist. 4.
b 1. Reg. 7. 2.

remissionem peccatorum in vestrorum, & accipietis donum
Spiritus sancti. Et, a Euntes ergo docete omnes gentes, bap-
tizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, do-
centes eos seruare, quacumque mandauī vobis. Denique,
b Præparate corda vestra Domino.

Quid sit iustificatio impij, & quæ eius causæ,

CAPVT VII.

HANC dispositionem seu præparationem iustificatio ip-
sa consequitur; quæ non est sola peccatorum remissio,
sed & sanctificatio & renouatio interioris hominis per vo-
luntariam susceptionē gratiæ & donorum, vnde homo ex in-
iusto fit iustus, & ex inimico amicus, vt sit c heres secundum
spem vitæ æternæ. Huius iustificationis causæ sunt, finalis qui-
dem gloria Dei & Christi, ac vita æterna: efficiens verò, mi-
sericors Deus, qui gratuito d abluat & sanctificat, signās d
vngēs f Spiritu promissionis sancto; qui est pignus hereditatis
nostræ: meritoria autē, dilectissimus Vnigenitus suus, Domi-
nus noster Iesus Christus: qui, cum & essemus inimici, propter
nimiam caritatem, qua dilexit nos, sua sanctissima passione
in ligno crucis nobis h iustificationem meruit, & pro nobis
Deo Patri satisfecit. in firmet alij item, Sacramentum Ba-
ptismi; quod i est Sacramentum fidei, sine qua nulli vnquam
contigit iustificatio: demum vnica formalis causa est iustitia
Dei, non quia ipse iustus est, sed quia nos iustos facit; quia vi-
delicet ab eo donati, renouamur spiritu mentis nostræ; & non
modo reputamur, sed verè iusti nominamur, & sumus iusti-
tiam in nobis recipientes, vnusquisq. suam secundum mensu-
ram, quam k Spiritus sanctus partitur singulis prout vult,
& secundum propriam cuiusq. dispositionē & cooperationē.
quamquā enim nemo possit esse iustus, nisi cui merita passionis
Domini nostri Iesu l Christi communicantur: id tamen in hac
impij iustificatione fit, dum eiusdē sanctissimæ passionis meri-
to per Spiritum sanctū caritas m Dei diffunditur in cordibus
eorū qui iustificantur, atque ipsis in heret, vnde in ipsa iusti-

c Tit. 3.

d 1. Cor. 6.
e Tit. 3.
f Ephel. 1.

g Ephel. 2. 2.
Rom. 5.

h Ephel. 2. 2.
Rom. 4. d

i c. nihil est,
de consec.
dist. 4.

k 1. Cor. 12.
Ephel. 4.

l Philip. 3.

m Rom. 3.

ficatione cum remissione peccatorum hac omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui inseritur, fidem, spem, & caritatem. ^a nam fides, nisi ad eam spes accedat & caritas, neq. vnit perfecte cum Christo, neq. corporis eius viuam membrum efficit, qua ratione verissime dicitur, ^b Fidem sine operibus mortuam & otiosam esse. Et, In ^c Christo Iesu neque circumcisione aliquid valere, neq. praputium; sed fidem, qua per caritatem operatur. Hanc fidem ante Baptismi Sacramentum ex Apostolorum traditione Catechumeni ab Ecclesia petunt, cum petunt fidem, vitam eternam praestantem; quam sine spe & caritate fides praestare non potest. vnde & statim verbum Christi audiunt: ^d Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Itaque veram & Christianam institutam accipientes, eam ^e cen primam stolam, pro illa quam Adam sua inobedientia sibi & nobis perdidit, per Christum Iesum illis donatam, candidam & immaculatam iubentur statim renati conseruare, vt eam perferant ante tribunal Domini nostri Iesu Christi, & habeant vitam eternam.

Quomodo intelligatur, impium per fidem,
& gratis iustificari.

CAPVT VII.

CVM verd Apostolus ^f dicit, iustificari hominem per fidem, & gratis; ea verba in eo sensu intelligenda sunt, quem perpetuus Ecclesiae Catholicae consensus tenuit, & expressit; vt scilicet per fidem idem iustificari dicamur, quia fides est humanae salutis initium, fundamentum, & radix omnis iustificationis: ^g sine qua impossibile est placere Deo, & ad filiorum eius consortium peruenire: gratis autem iustificari idem dicamur, quia nihil eorum, quae iustificationem praecedunt, suae fides, suae opera, ipsam iustificationis gratiam promeretur, si ^h enim gratia est, iam non ex operibus: alioquin, vt idem Apostolus inquit, gratia iam non est gratia.

CON-

Contra inanem haereticorum fiduciam.

CAPVT IX.

QUAMVIS autem necessarium sit credere, neque remitti, neque remissa vnquam fuisse peccata, nisi gratis diuina misericordia propter Christum: nemini tamen fiducia ^a & certitudine remissionis peccatorum suorum iactanti, & in ea sola quiescenti, peccata dimitti vel dimissa esse, dicendum est; cum apud haereticos & schismaticos possit esse, imò nostra tempestate sit, & magna contra Ecclesiam Catholicam contentione praedicetur vana hac & ab omni pietate remota fiducia. Sed neque illud asserendum est, oportere eos, qui vere iustificati sunt, absque vlla omnino dubitatione apud semetipsos statuere, se esse iustificatos, neminemq. a peccatis absolutum ac iustificari, nisi eum, ^b qui certò credat se absolutum & iustificatum esse; atque hac sola fide absolutionem & iustificationem perfici: quasi qui hoc non credit, de Dei promissis, deq. mortis & resurrectionis Christi efficacia dubitet. Nam sicut nemo pius de Dei misericordia, de Christi merito, deq. Sacramentorum virtute & efficacia dubitare debet: sic quilibet, dum seipsum suamque propriam infirmitatem & indispositionem respicit, de sua gratia formidare & timere potest, cum nullus scire valeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum.

De acceptae iustificationis incremento.

CAPVT X.

SIC ergo iustificati, & amici Dei ac domestici facti, ^c euntes de virtute in virtutem, renouantur, vt Apostolus inquit, de die in diem: hoc est, mortificando membra carnis sua, & ^d exhibendo ea arma iustitia in sanctificationem, per observationem mandatorum Dei, & Ecclesiae, in ipsa iustitia per Christi gratiam accepta, cooperante fide bonis operibus, crescunt, atque magis iustificantur, sicut scriptum est: ^e Qui iustus est, iustificetur adhuc. Et iterum: ^f Ne verearis

C 3

vsque

Vsq̃ue ad mortem iustificari. Et rursus: Videtis quoniam ex operibus iustificatur homo, & non ex fide tantum. Hoc verò iustitia incrementum petit sancta Ecclesia, cum orat: Da nobis Domine fidei, spei, & caritatis augmentum.

De obseruatione mandatorum, de quibus illius necessitate, & possibilitate.

CAPVT XI.

NEMO autem, quantumvis iustificatus, liberum se esse ab obseruatione mandatorum putare debet: nemo temeraria illa, & à Patribus sub anathemate prohibita vocari, Dei præcepta homini iustificato ad obseruandum esse impossibilia, nam Deus impossibile non iubet, sed iubendo monet, & facere quod posuit, & petere quod non posuit, & adiuvat, ut possit. Cuius mandata gratia non sunt, cuius iugum suauis est, & onus leue. qui enim sunt filij Dei, Christum diligunt: qui autem diligunt eum, ut ipsemet testatur, seruati sermones eius. quod utique cum diuino auxilio præstare possunt. Licet enim in hac mortali vita quantumvis sancti & iusti in leuia saltem & quotidiana, quæ etiam venialia dicuntur, peccata quandoque cadant, non propterea desinunt esse iusti: nam instorum illa vox est & humilis, & verax: Dimittite nobis debita nostra. quo fit, ut ipsi ipsi eo magis se obligatos ad ambulandum in via iustitia sentire debeant, quod liberati iam à peccato, serui autem facti Deo, sobrie, iuste, & pie viuentes proficere possint per Christum Iesum: per quem accessum habuerunt in gratiam istam. Deus namque sua gratia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deferatur. itaque nemo sibi in sola fide blandiri debet, putans fide sola se heredem esse constitutum, hereditatemque consequitur, etiam si Christo non copatiatur, ut & glorificetur. nam & Christus ipse, ut inquit apostolus, cum esset filius Dei, didicit ex his, quæ passus est, obedientiam; & consummatus, factus est omnibus, obtemperantibus sibi, causa salutis æternæ. Propterea apostolus ipse monet iustificatos, dicens: Nescitis, quod si

b Ex Aug. c. 43. l. Denat. & gratia. c. l. Ioan. 5. infr. can. 18. d. Ataus. 2. c. 2. e. Vide Hic. Ron. in epist. ad Ctesiphon. 1. Ioan. 5. f. Matth. 11. Ioan. 11. g. Ioan. 14. Conc. Africa. num. cap. 81. 82. & 83. h. Conc. Mile. urhanum cap. 7. 8. & 9. i. Matth. 6. Luc. 11. c. vni. 25. dist. c. ad. huc. & c. de quotidianis, de pen. dist. 3. k. Rom. 6. l. Tit. 2. m. infr. ca. 10. n. Rom. 5. o. Aug. lib. De nat. & gratia. c. 26. & Prof. Sent. 7. ad c. Gallorum, & respon. ad 7. obiect. Vinc. p. Rom. 8. q. Philip. 2. i. Heb. 5.

qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit præmium: sic currite ut comprehendatis. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aerem verberans: sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne forte, cum alijs predicauerim, ipse reprobus efficiar. Itē princeps Apostolorum Petrus: Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis. hæc enim facientes, non peccabitis aliquando. Unde constat, eos orthodoxæ religionis doctrinæ aduersari, qui dicunt, iustum in omni bono opere saltem venialiter peccare, aut, quod intolerabilius est, penas æternas mereri: atque etiam eos, qui statuunt in omnibus operibus iustos peccare, sine illis suam ipsorum socordiam exatando, & sese ad currendum in stadio cohortando, cum hoc, ut in prius glorificetur Deus, mercedem quoque intuentur æternam: cum scriptum sit: Inclinaui cor meum ad faciendæ iustificationes tuas propter retributionem. & de Mose dicat apostolus, quod respiciebat in remuneratione.

Prædestinationis temerariam præsumptionem cauendam esse.

CAPVT XII.

NEMO quoque, quamdiu in hac mortalitate vivit, de arcano diuina prædestinationis mysterio usque adeo presumere debet, ut certo statuatur se omnino esse in numero prædestinatorum; quasi verum esset, quod iustificatus aut amplius peccare non possit, aut, si peccauerit, certam sibi resipiscentiam promittere debeat. nam, nisi ex speciali reuelatione, sciri non potest, quos Deus sibi elegerit.

De perseverantiæ munere.

CAPVT XIII.

SIMILITER de perseverantiæ munere, de quo scriptum est: Qui perseverauerit usque in finem, hic saluus erit: quod quidem aliunde haberi non potest, nisi ab eo, qui potens est eum, qui stat, statuere ut perseveranter stet, & eum,

a 1. Cor. 9. b 1. Cor. 5. c 2. Pet. 1. d infr. can. 25. e infr. can. 34. psalm. 118. f Heb. 11. g Ezech. 11. Galat. 3. h Matth. 10. & 24. c. suggestu. 7. q. 1. & c. nō teneretur. de poen. dist. 2. infr. can. 16. & 23. i Rom. 14. Philip. 1. i. Cor. 8.

eum, qui cadit, restituere: nemo sibi certi aliquid absolute certitudine polliceatur: tamen in Dei auxilio firmissimam spem collocare & reponere omnes debent. Deus enim, nisi illius gratia defuerint, sicut ^a cepit opus bonum, ita perficiat. operans velle & perficere. Verumtamen qui se ^b exilimant stare, videant ne cadant; & cum ^c timore ac tremore salutem suam operentur in laboribus, in vigiliis, in eleemosynis, in orationibus & oblationibus, in ieiuniis & castitate. Formidare enim debent, scientes ^d quod in spem glorie, & novitatem in gloriam renati sunt de pugna, qua superest cum carne, cum mundo, cum Diabolo: in qua victores esse non possunt, nisi cum Dei gratia Apostolo obtemperent, dicenti: ^e Debitores sumus non carni, ut secundum carnem vitamur. si enim secundum carnem vixeritis, mori minime spiritus facta carnis mortificaveritis, vivetis.

De lapsis, & eorum reparatione.

CAPVT XIII.

QVI vero ab accepta ^a iustificationis gratia per peccatum exciderint, rursus iustificari poterunt, cum, exultante Deo per Pœnitentiæ Sacramentum, merito Christi amissam gratiam recuperare procuraverint. Hic enim iustificationis modus est lapsis reparatio: quam secundam post naufragium deperditæ gratiæ tabulam sancti Patres apte nuncupant. Etenim pro iis, qui post Baptismum in peccata labuntur, Christus Iesus Sacramentum Pœnitentiæ, cum dixit: ^b Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt. Unde docendum est, Christiani hominis pœnitentiam post lapsum multo aliam esse à baptismali; eamque contineri non modo cessationem à peccatis, & eorum detestationem, ^c aut cor contritum & humiliatum, verum etiam eorundem sacramentalem Confessionem saltem in voto, & suo tempore faciendam, & sacerdotalem Absolutionem; itemque Satisfactionem per ieiunia, eleemosynas, orationes, & alia pia spiritualis vitæ exercitia; non

non quidem pro pœna eterna, qua vel Sacramento, vel Sacramento voto una cum culpa remittitur, sed pro pœna temporarij; qua, ut Sacra littera docent, non tota semper, ut in ^a Baptismo fit, dimittitur illis, qui gratia Dei quam ^b acceperunt, ingrati Spiritum sanctum contristaverunt, & ^c templum ^d Dei violari non sunt veriti. De qua pœnitentia scriptum est: Memor esto unde excideris: age pœnitentiam, & prima opera fac. Et iterum: ^e Que secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur. Et rursum: ^f Pœnitentiam agite, & facite fructus dignos pœnitentiæ.

Quolibet mortali peccato amitti gratiam, sed non fidem.

CAPVT XV.

ADVERSUS etiam hominum quorundam callida ingenia, qui per dulces sermones & benedictiones se ^aducunt corda innocentium, asserendum est, non modo infidelitate, per quam & ipsa fides amittitur, sed etiam quocumque ^b Rom. 16. alto mortali peccato, quamvis non amittatur fides, acceptam iustificationis gratiam amitti; divinæ legis doctrinam defendendo: ^c que à regno Dei non solum infideles excludit, sed ^d h. 1. Tim. 1. & fideles quoque fornicarios, adulteros, molles, masculorum concubitores, fures, avaros, ebriosos, maledicos, rapaces, ceterosque omnes, qui lethalia committunt peccata; a quibus cum divinæ gratiæ adiumento abstinere possunt, & pro quibus à Christi gratia separantur.

De fructu iustificationis, hoc est, de merito bonorum operum, deque ipsius meriti ratione.

CAPVT XVI.

HACIgitur ratione iustificatis hominibus, siue acceptam gratiam perpetuo conservaverint, siue amissam recuperaverint, proponenda sunt Apostoli verba: ^a Abundate in omni opere bono, scientes quod labor vester non est inanis in Domino. ^b non enim iniustus est Deus, ut obliuiscatur operis vestri,

^a ita & Florent. concil. in decretis. Eugenij. ^b 1. p. 4. g. c. 1. Cor. 3. d. Apoc. 2. c. quia sanctitas ^c 1. p. 4. g. c. 1. Cor. 3. d. Apoc. 2. c. quia sanctitas ^d 1. p. 4. g. c. 1. Cor. 3. d. Apoc. 2. c. quia sanctitas ^e 1. p. 4. g. c. 1. Cor. 3. d. Apoc. 2. c. quia sanctitas ^f 1. p. 4. g. c. 1. Cor. 3. d. Apoc. 2. c. quia sanctitas

gloss. can. 17.

Rom. 16.

h. 1. Tim. 1.

1. Cor. 6.

1. Cor. 15.

1. p. 4. g. c. 1. Cor. 3. d. Apoc. 2. c. quia sanctitas

1. p. 4. g. c. 1. Cor. 3. d. Apoc. 2. c. quia sanctitas

1. p. 4. g. c. 1. Cor. 3. d. Apoc. 2. c. quia sanctitas

vestri, & dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius. ^a Nolite amittere confidentiam vestram, quae magnam habet remunerationem. Atque ideo bene operantibus usque in finem, & in Deo sperantibus proponenda est vita aeterna, & tamquam gratia filijs Dei per Christum Iesum misericorditer promissa, & tamquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus & meritis fideliter reddenda. Hec est enim illa corona ^b iustitiae, quam post suum certamen & cursum repositam sibi esse aiebat Apostolus, a iusto iudice sibi reddendam: non solum autem sibi, sed & omnibus qui diligunt adhaerere eius. Cum enim ille ipse Christus Iesus tamquam caput in membra, & tamquam vitis in palmites, in ipsos iustificatos iugiter virtute influat; quae virtus bona eorum opera semper antecedit, & comitatur, & subsequitur, & sine qua nullo pacto Deo grata, & meritoria esse possent; nihil ipsis iustificationis amplius deesse credendum est, quo minus plene illis quidem operibus, quae in Deo sunt facta, divina legi pro huius vitae statu satisfecisse, & vitam aeternam suo etiam tempore, si tamen in gratia decesserint, consequendam, verè promeruisse censeatur: cum Christus saluator noster dicat: ^c Si quis biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum, sed fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. Ita neque propria nostra iustitia, tamquam ex nobis propria statuitur: neque ignoratur aut repudiatur iustitia Dei. Quae enim iustitia nostra dicitur, quia per eam nobis inhaerentem iustificamur; illa eadem Dei est, quia à Deo nobis infunditur per Christi meritum. Neque verò illud omittendum est, quod licet bonis operibus in Sacris litteris usque adeo tribuatur, ut etiam ^d qui vni ex minimis suis potius aqua frigide dederit, promittat Christus eum non esse sua mercede cariturum: & Apostolus ^e testetur, id quod in presenti est momentaneum, & leue tribulationis nostrae, supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operari in nobis: absit tamen, ut Christianus homo in se ipso vel confidat, ^f vel gloriatur, & non in Domino: cuius tanta est erga omnes homines bonitas, ut ^g eorum velit esse merita,

^b 1. Tim. 4.

^c Ioan. 4.

^d Matth. 10.
^e & Matth. 9.
circa fi.

^e 1. Cor. 4.

^f 1. Cor. 1. in fi.
^g 2. Cor. 10. in fi.
Gal. 6.
Hier. 9.
^h ex epist.
Celsi. 1. c. 11.

merita, quae sunt ipsius dona. ^a Et quia in multis offendimus ^a Iac. 3. omnes; unusquisque sicut misericordiam & bonitatem, ita severitatem & iudicium ante oculos habere debet, neque se ipsum aliquis, ^b etiam si nihil sibi conscius fuerit, iudicare: ^b 1. Cor. 4. quoniam omnis hominum vita non humano iudicio examinanda & iudicanda est, sed Dei: ^c qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium: & tunc laus erit unicuique à Deo, qui, ut scriptum est, ^d reddet unicuique secundum opera sua.

^c Ibidem.

^d Matth. 16.
Rom. 2.

Post hanc Catholicam de iustificatione doctrinam, quam nisi quisque fideliter firmiterque receperit, iustificari non poterit; placuit sanctae Synodo hos Canones subiungere, ut omnes sciant, non solum quid tenere & sequi, sed etiam quid vitare & fugere debeant.

DE IUSTIFICATIONE.

CANON I.

Si quis dixerit, ^a hominem suis operibus, quae vel per humanam naturam, vel per legis doctrinam fiunt, absque divina per Iesum Christum gratia posse iustificari coram Deo; anathema sit. ^a supr. c. 1. & 3. Rom. 7. 1. Corinth. 13.

CANON II.

Si quis dixerit, ad hoc solum divinam gratiam per Christum Iesum dari, ut facilius homo iuste vivere, ac vitam aeternam promereri possit; quasi per liberum arbitrium sine gratia utrumque, sed agere tamen & difficulter possit; anathema sit. ^f Conc. Milevit. c. 5. Conc. Afr. c. 80. & c. vlt. de cons. dist. 4.

CANON III.

Si quis dixerit, sine praeueniente & Spiritus sancti inspiratione, atque eius adiutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut penitere posse sicut oportet, ut ei iustificationis gratia conferatur; anathema sit. ^g Conc. A. r. 2. c. 6. supra c. 1. Rom. 5.

CANON IV.

Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium à Deo motum & excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti atque vocanti, quo ad obtinendam iustificationis gratiam

tiam se disponat ac praparet, neque posse dissentire, si velit
sed velut inanime quoddam nihil omnino agere, merereque
passive se habere; anathema sit.

CANON V.

Si quis liberum hominis^a arbitrium post Ada peccatum
amissum & extinctum esse dixerit, aut rem esse de solo titu-
lo, modo titulum sine re, figmentum denique a satana inue-
ctum in Ecclesiam; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, non esse in potestate hominis, vias suas
malas facere, sed mala operari, ut bona, Deum operari, non
permittit solum, sed etiam proprie & per se, adeo ut sit pro-
prium eius opus non nimis prodigio Iuda, quam vocatio Pauli;
anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, opera omnia, qua ante iustificationem
fuerunt, quacumque ratione facta sint, verè esse peccata, vel obli-
vi Dei mereri, aut, quanto vehementius quis nititur se dispon-
re gratiam, tanto eum gravius peccare; anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, gehenna metum, per quem ad miseri-
cordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, vel à peccan-
do abstinemus, peccatum esse, aut peccatores peiores face-
re; anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, sola fide impium iustificari, ita ut in-
telligi at nihil aliud requiri, quod ad iustificationis gratiam
consequendam cooperetur, & nulla ex parte necesse esse eius
sua voluntatis motu preparari atque disponi; anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, homines sine Christi iustitia, per quam
nobis meruit, iustificari, aut per eam ipsam formaliter iusti
esse; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, homines iustificari vel sola imputatione
iustitiae

iustitia Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusa gra-
tia & charitate, qua in cordibus eorum per Spiritum sanctum
diffundatur, atque illis inhereat; aut etiam gratiam, qua ius-
tificamur, esse tantum favorem Dei; anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, fidem iustificantem nihil aliud esse
quam fiduciam divinae misericordiae, peccata remittentis pro-
pter Christum, vel eam fiduciam solam esse, qua iustifica-
mur; anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, omni homini ad remissionem peccato-
rum assequendam necessarium esse, ut credat certò, & absq[ue]
ulla hesitatione propria infirmitatis & indispositionis, peccata
sibi esse remissa; anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, hominem à peccatis absolui ac iusti-
ficari ex eo, quod se absolui ac iustificari certò credat; aut
ne minem verè esse iustificatum, nisi qui credat se esse iusti-
ficatum, & hac sola fide absolutionem & iustificationem
perfici; anathema sit.

CANON XV.

Si quis dixerit, hominem renatum, & iustificatum
teneri ex fide ad credendam, se certò esse in numero prede-
stinatorum; anathema sit.

CANON XVI.

Si quis magnum illud usq[ue] in finem perseverantiae do-
num se certò habiturum, absoluta & infallibili certitudine di-
xerit, nisi hoc ex speciali revelatione didicerit; anathema sit.

CANON XVII.

Si quis iustificationis gratiam non nisi predestinatis ad
vitam contingere dixerit; reliquos verò omnes, qui vocantur,
vocari quidem, sed gratiam non accipere, utpote divina po-
testate predestinatos ad malum; anathema sit.

CANON XVIII.

Si quis dixerit, Dei praecepta homini etiam iustifi-
catis

^a Vide Aug.
lib. 1. contra
Jovinianum. Pelag.
c. 2.

^b Vide Aug.
lib. 1. contra
Jovinianum. Pelag.
c. 3. & Prosp.
Sentent. 14 ad
cap. Gallorum.
& respon. ad
10. obiect.
Vincent.

Joan. 1.
Conc. Atransi-
carum 2. circa
finem.

^c Psalm. 17.
Luc. 12. &
Mat. 9. in fi.

^d Supra c. 1.
& 2.

^e Supra c. 7.
Gal. 2. & 5.
Ephes. 1. & 4.

^b Sup. cap. 9.

^c Sup. cap. 9.

^d Aug. c. 13.
lib. de corrup.
& gratia. su-
pra c. 12.

^e Aug. lib. de
bono pericu.
c. 13.
Supra c. 12. &
13. Gal. 2.
Ezech. 18.

f Concil. A-
transi. 2. c. 2.

g Supra c. 11.
1. Ioan. 5.

cato, & sub gratia constituto, esse ad observandum imposita; anathema sit.

CANON XIX.

Si quis dixerit, nihil preceptum esse in Evangelio præter fidem, cetera esse indifferentia, neque precepta, neque prohibita, sed libera; aut decem precepta nihil pertinere ad Christianos; anathema sit.

CANON XX.

Si quis hominem iustificatum, & a quantumlibet perfectum dixerit non teneri ad observantiam mandatorum Dei & Ecclesie, sed tantum ad credendum; quasi verò Evangelium sit nuda & absoluta promissio vite eterne, sine conditione observationis mandatorum; anathema sit.

CANON XXI.

Si quis dixerit, Christum Iesum à Deo hominibus datum fuisse ut redemptorem cui fideant, non etiam ut legislatorem cui obediant; anathema sit.

CANON XXII.

Si quis dixerit, b iustificatum vel sine speciali auxilio Dei in accepta iustitia perseverare posse, vel cum eo non posse; anathema sit.

CANON XXIII.

Si quis hominem semel iustificatum dixerit c amplius peccare non posse, neque gratiam amittere, atque idem eum, qui labitur & peccat, numquam verè fuisse iustificatum; aut contra, posse in toto vita peccata omnia, etiam venialia, vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de beata Virgine tenet Ecclesia; anathema sit.

CANON XXIV.

Si quis dixerit, d iustitiam acceptam non conservari atque etiam augeri coram Deo per bona opera; sed opera ipsa fructus solummodo & signa esse iustificationis adeptæ, non autem ipsius augenda causam; anathema sit.

CANON XXV.

Si quis in quolibet bono opere instum e saltem venialiter peccare

peccare dixerit, aut, quod intolerabilius est, mortaliter, atque idem penas æternas mereri; tantumq; ob id non damnari, quia Deus ea opera non imputet ad damnationem; anathema sit.

CANON XXVI.

Si quis dixerit, a iustos non debere pro bonis operibus, que a supra c. 16. in Deo fuerint facta, expectare & sperare æternam retributionem à Deo per eius misericordiam, & Iesu Christi meritum, si bene agendo, & divina mandata custodiendo usque b in finem perseveraverint; anathema sit.

b Matth. 24.

CANON XXVII.

Si quis dixerit, c nullum esse mortale peccatum, nisi infidelitatis, aut nullo alio, quantumvis gravi & enormi, præterquam infidelitatis peccato semel acceptam gratiam amittere; anathema sit.

c 1. Cor. 6. supra cap. 15.

CANON XXVIII.

Si quis dixerit, amissa per peccatum gratia, simul & fidem semper amitti; aut fidem, quæ remanet, non esse veram fidem, licet non sit viva; aut eam, qui fidem sine caritate habet, non esse Christianum; anathema sit.

CANON XXIX.

Si quis dixerit, d eum, qui post Baptismum lapsus est, non a supra c. 14. posse per Dei gratiam resurgere; aut posse quidem, sed sola fide amissa iustitiam recuperare sine sacramento Pœnitentie, prout sancta Romana & universalis Ecclesia, à Christo Domino & eius Apostolis edocta, hucusque professæ est, servavit & docuit; anathema sit.

CANON XXX.

Si quis post acceptam iustificationis gratiam cuilibet peccatori pœnitenti ita culpam remitti, & reatum æternæ pœnæ deleri dixerit, e ut nullus remaneat reatus pœnæ temporalis & self. 14. c. 3. exoluenda vel in hoc seculo, vel in futuro in purgatorio, an- f inf. à self. 25. in prin. tequam ad regna calorū aditus patere possit; anathema sit.

CANON XXXI.

Si quis dixerit, iustificatum peccare, s dum intuitu æternæ mercedis bene operatur; anathema sit.

g supra c. 11. in B.

CANON

Si quis dixerit, hominis iustificati bona opera ita esse dona Dei, ut non sint etiam bona ipsius iustificati merita; aut, ipsum iustificatum bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiam, & Iesu Christi meritum, cuius vinum membrum est, fructus non vere mereri augmentum gratiæ, vitam æternam, & ipsius vitæ æternæ, si tamen in gratia decesserit, consecutionem, atque etiam gloriæ augmentum; anathema sit.

CANON XXXIII.

Si quis dixerit, per hanc doctrinam Catholicam de iustificatione, à sancta Synodo hoc presenti decreto expressam, aliqua ex parte gloria Dei vel meritis Iesu Christi Dominus nostri derogari, & non potius veritatem fidei nostræ, Dei denique ac Christi Iesu gloriam illustrari; anathema sit.

Decretum de reformatione.

CAPVT I.

EADDEM sacrosancta Synodus, eisdem presidentibus Apostolice Sedis Legatis, ad restituendam collapsam admodum Ecclesiasticam disciplinam, deprauatamque in Clero & populo Christiano mores emendandos se accingere volens, ab iis, qui maioribus ecclesiis præstant, initium censuit esse sumendum integritas enim presidentum, salus est subditorum. Considerans itaque per Dominum ac Dei nostri misericordiam, prouidamque ipsius Dei in terris Vicarij solertiam, omnino futurum, ut ad ecclesiarum regimen, onus quippe Angelici humeris formidandum, qui maxime digni fuerint, quorumque prior vita, ac omnis ætas, a puerilibus exordiis usque ad perfectiores annos per disciplinæ stipendia Ecclesiasticæ laudabiliter acta, testimonium præbeat, secundum venerabiles beatorum Patrum sanctiones assumantur: omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, & Cathedralibus ecclesiis quibuscumque, quouis nomine ac titulo præfectos monet, ac monitos esse vult, ut attendentes sibi, & vniuerso gregi, in quo Spiritus sanctus posuit eos regere Ecclesiam Dei quam

ac in sacro-
do-
abus, &c.
Episcopu 61.
dist. 8. 59.
dist. 8. 59.
dist. 24. de re-
for. cap. 1.
b. 2. 20.

quam acquisiuit sanguine suo, vigilent, sicut Apostolus præcipit, in omnibus laborent, & ministerium suum impleant. Implere autem illud se nequaquam posse sciant, si greges sibi commissos mercenariorum more deserant, atque ouium suorum, quorum sanguis de eorum est manibus à supremo iudice requirendus, custodia minime incumbant: cum certissimum sit, non admitti pastoris excusationem, si lupus oves comedit, & pastor nescit. Ac nihilominus, quia nonnulli, quod vehementer dolendum est, hoc tempore reperiuntur, qui propria etiam salutis immemores, terrenæque celestibus, ac diuinis humana præferentes, in diuersis curijs vagantur, aut in negotiorum temporalium sollicitudine, ouili derelicto, atque ouium sibi commissarum cura neglecta, se detinere occupatos: placuit sacrosanctæ Synodo antiquos canones, qui temporum atque hominum iniqua pene in desuetudinem abiierunt, aduersus non residentes promulgatos innouare; quemadmodum virtute presentis decreti innouat, ac vltius, pro firmiori eorumdem residentia, & reformandis in Ecclesia moribus, in hunc, qui sequitur, modum statuere atque sancire. Si quis à Patriarchali, Primatiali, Metropolitana, seu Cathedrali ecclesia sibi quocumque titulo, causa, nomine, seu iure commissa, quacumque ille dignitate, gradu, & præminencia præfulgeat, legitimo impedimento, seu iustis & rationabilibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam diocesim morando absuerit: quarta partis fructuum vnius anni, fabricæ ecclesiæ, pauperibus loci per superiorem Ecclesiasticum applicandorum, pœnam ipso iure incurrat. Quod si per alios sex menses in huiusmodi absentia perseuerauerit, alia quartam partem fructuum similiter applicandam eo ipso amittat. Crescente vero contumacia, ut seueriori sacrorum canonum censura subijciatur, Metropolitanus suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum verò absentem suffraganeus Episcopus antiquior residens, pœna interdicti ingressus ecclesiæ eo ipso incurrenda infra tres menses per litteras seu nuncium Romano Pontifici denuntiare teneatur: qui in ipsos

2. Tim. 4.
Ioan. 10. c. sit
rektor. 43. dist.
c. aduersus 7.
q. 1. c. nisi, de
renun.
b. Ezech. 31.
& 34. act. 20.
c. Ephes. 43.
dist. c. 1. 13. q.
1. & infra.
c. Sess. 24. c. 1.
in fi. de refor.

d. c. peruenit
cum multis
seq. 7. q. 1. de
cler. non re-
sid. per totum
& c. cum ex
eo, de elect.
in 6.
* al. incuria

e. Vide Sess.
23. c. 1. refor.
vbi causa sub-
indicantur.
f. c. ex tunc. de
elect. non re-
sid. c. quoniam.
§. portò vt li.
non contest.
g. infra Sess.
23. de refor.
cap. 1. & 2.

ipſos abſentes, prout cuiusque maior aut minor contumacia exegerit, ſua ſuprema Sedis auctoritate animaduertere, & Eccleſiis ipſis^a de Paſtoribus vtilioribus providere poterunt ſicut in Domino noverit ſalubriter expedire.

CAPVT II.

EPISCOPIS inferiores, quævis beneficia Eccleſiaſtica^b exegentia, in titulum ſine commendam obtinentes, ab eorum Ordinariis, quemadmodum eis pro bono Eccleſiarum regimine, & diuini cultus augmento, locorum & perſonarum qualitate penſata, expediens videbitur, opportunis iuris re-
mediis reſidere cogantur: nulliq; priuilegia, ſeu indulta perpetua de non reſidendo, aut de fructibus in abſentia percipiendis, ſuſſragentur. Indulgentiis vero & diſpenſationibus temporalibus, ex veris & rationalibus cauſis tantum con-
ceſſis, & coram Ordinario legitime probandis, in ſuo robore permanſuris, quibus caſibus nihilominus officium ſit Episcoporum, tamquam in hac parte à Sede^c Apoſtolica delegatorum, providere, vt per deputationem idoneorum vicariorum, & congrua portionis fructuum aſſignationem, cura animarum nullatenus negligatur: nemini, quoad hoc, priuilegium ſeu exemptione quacumque ſuſſragante.

CAPVT III.

ECCLĒSIARVM Prelati ad corrigendum ſubdito-
rum exceſſus prudenter ac diligenter intendant: & ne-
mo ſecularis Clericus, cuiusvis perſonalis, vel regularis, ex-
tra monaſterium degens, etiam ſui Ordinis priuilegijs^d prætenti-
tus cenſeatur, quo minus, ſi deliquerit, ab Ordinario loci, tamquam ſuper hoc à Sede Apoſtolica delegato, ſecundum
canonicas ſanctiones viſitari, puniri & corrigi valeat.

CAPVT IIII.

CAPITVLA cathedralium & aliarum maiorum Eccleſiarum, illorumque perſona, nullis exemptionibus
conſue-

conſuetudinibus, ſententijs, & iuramentis, concordijs, quæ tantum ſuos obligent auctores, non etiam ſucceſſores, tueri ſe poſſint, quo minus à ſuis Episcopis, & alijs maioribus Prelatis, per ſe ipſos ſolos, vel illis, quibus ſibi videbitur, adiunctis, iuxta^a canonicas ſanctiones, toties, quoties opus fuerit, viſitari, corrigi & emendari, etiam auctoritate Apoſtolica, poſſint & valeant.

CAPVT V.

NVLLI Episcopo liceat cuiusvis priuilegijs prætenti-
Pontificalia in alterius diœceſi exercere, niſi de Ordinarj loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas tantum. ſi ſecus factum fuerit, Episcopus ab exercitio Pontificalium, & ſic ordinati ab executione Ordinum ſint ipſo iure ſuſpenſi.

Indictio futurae Sessionis.

PLACET ne vobis proximam futuram Sessionem celebrari die Iouis Feria quinta poſt primam Dominicam ſubſequentis Quadrageſimæ, quæ erit dies tertia menſis Martij? Reſponderunt, PLACET.

SESSIO SEPTIMA,
CELEBRATA DIE III. MENSIS
MARTII, M. D. XLVII.

Decretum de Sacramentis.

Proœmium.

AD conſirmationem ſalutaris de iuſtificatione doctrina, quæ in præcedenti proxima Sessione vno omnium Patrum conſenſu promulgata fuit, conſentaneum viſum eſt de ſanctiſſimis Eccleſiæ Sacramentis agere, per quæ omnis vera iuſticia vel incipit, vel cepta augetur, vel amiſſa reparatur: propterea

^a infra Sess.
vlt. de reſor.
cap. 6.

Sess. 14. c. 2.
Vide 1. Nicæ.
c. 17. & 2. Arc.
lat. c. 13. &
Antioch. c.
11. Sard. c.
18. & 19. &
1. Canth. c. 20.
& 21. Conc.
Auel. 3. c. 15.
c. placuit. cum
ſeq. 7. q. 1. &
infra Sess. 14.
de reſor. c. 3.
& 8.

^b c. f. de reſor. in 6.

^c c. cum ex eo.
de elec. in c.
beneficium.
de regul. eo.
lib. & infra.
Sess. 7. c. 5. &
7. de reſor.

^d forte legēdū
vel cuiusvis or-
dinis regularis.
infra Sess.
23. de reſor.
c. 1. & 4. 2.
Sess. 14. c. 4. &
3. de reſor.

^e Sess. 25. c. 6.
de reſor. & c.
4. reſor. Sess. 14.

sacrosancta oecumenica & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime cōgregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolica Sedis Legatis, ad errores eliminandos, & extirpandas hereses, quæ circa sanctissima ipsa Sacramenta nostra tempestate tum de damnatis olim à Patribus nostris heresibus suscitata, tum etiam de nouo adinuenta sunt, quæ Catholica Ecclesiæ puritati, & animarum saluti magnopere officiant, sanctarum Scripturarum doctrinæ, Apostolicis traditionibus, atque aliorum Conciliorum & Patrum consensui inherendo, hos præsentes Canones statuendos & decernendos censuit; reliquos, qui super sunt ad cœpti operis perfectionem, deinceps, diuino Spiritu adiuuante, editura.

DE SACRAMENTIS IN GENERE

CANON I.

^a Concil. Florent. in decretis Eugenij ad Armenos.

^b citat abolendam de heret.

Si quis dixerit ^a Sacramenta nouæ legis non fuisse omnia à Iesu Christo Domino nostro instituta; aut esse plura vel pauciora quàm septem, videlicet Baptismum, Confirmationem, ^b Eucharistiam, Pœnitentiam, extremam Vnctionem, Ordinem, & Matrimonium; aut etiam aliquod horum septem non esse verè & propriè Sacramentum; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, ea ipsa nouæ legis Sacramenta à Sacramentis antiquæ legis non differre, nisi quia carimonia sunt alia, & alij ritus externi; anathema sit.

CANON III.

^c c. nihil de conf. dist. 2. cum sim.

Si quis dixerit, ^c hæc septem Sacramenta ita esse inter se paria, ut nulla ratione aliud sit alio dignius; anathema sit.

CANON IV.

^d supra sess. c. de iustifi. c. 7. & can. 5.

Si quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non esse ad salutem necessaria, sed superflua; & sine eis aut eorum voto potest solam fidem homines à Deo gratiam ^d iustificationis adipisci; licet omnia singulis necessaria non sint; anathema sit.

CANON

CANON V.

Si quis dixerit, hæc Sacramenta propter solam fidem nutriendam instituta fuisse; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, ^a Sacramenta nouæ legis non continere gratiam quam significant, aut gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre, quasi signa tantum externa sint accepta per fidem gratia vel iustitia, & notæ quedam Christianæ professionis, quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus; anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, non dari gratiam per huiusmodi Sacramenta semper, & omnibus, quantum est ex parte Dei, etiam si ritè ea suscipiant, ^b aliquando, & aliquibus; anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, per ipsa nouæ legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, sed solam fidem diuinæ promissionis ad gratiam consequendam sufficere; anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, ^b in tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione, & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc est signum quoddam spirituale & indelebile, unde ea iterari non possunt; anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, ^c Christianos omnes in verbo, & omnibus Sacramentis administrandis habere potestatem; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, ^d in ministris, dum Sacramenta conficiunt & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesiæ; anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, ^e ministrum, in peccato mortali existentem, modo omnia essentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum aut conferendum pertinent, seruauerit, non conferere aut conferre Sacramentum; anathema sit.

^a Conc. Florent. sub Eug. 4. verbi hoc docet eccles.

^b Sess. 23. can. 4. ex decretis Eugenij in Conc. Florent.

^c Vide Conc. Carth. 4. c. 98. & in Concil. Constant. art. 13. Ioan. VII. c. 1.

^d infra Sess. 14. de pœnit. c. 6. d. Concil. Florent. in decretis Eugenij. ^e Idem error damnatur in VI. c. 1. c. 1. c. 1. c. 1.

^e Sess. 8. c. multæ c. remissionem. 4. Christus cum plur. leg. 1. c. 1. c. 1. c. 1. c. 1.

SESSIO
CANON XIII.

Si quis dixerit, receptos & approbatos Ecclesie Catholice ritus, in solemnibus Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à ministris prelibito omitti, aut in nouos alios per quemcumque ecclesiarum Pastorem mutari posse; anathema sit.

DE BAPTISMO.

CANON I.

Si quis dixerit, ^a Baptismum Ioannis habuisse eandem vim cum Baptismo Christi; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, ^b aquam veram & naturalem non esse de necessitate Baptismi, atque ideo verba illa Domini nostri Iesu Christi, Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, ad metaphoram aliquam detorserit; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, ^c in Ecclesia Romana, quæ omnium Ecclesiarum mater est & magistra, non esse veram de Baptismi Sacramento doctrinam; anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, ^d Baptismum, qui etiam datur ab hereticis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, non esse verum Baptismum; anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, ^e Baptismum liberum esse, hoc est, non necessarium ad salutem; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, baptizatum non posse, etiam si velit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, nisi nolit credere; anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, ^f baptizatos per Baptismum ipsam salutem

^a Aug. Enchiridij, c. 49. c. aliud. & c. non regenerantur. de conf. dist. 4. b c. poen. de Bap. Ioan. 3. c. filius. & c. non dubito. de conf. dist. 4.

e c. non de- cer. 12. dist. c. ad abolendam de hæret.

d Concil. Florent. in decretis Eugenij. c. dictum. 6. quod verò. c. 2. cap. seq. 1. q. 1.

e Ioan. 3. c. nulla præter de conf. dist. 4.

^f Sic. ad Galat. 5. dicit Paulus, Testificor omni homini, &c.

lius tantum fidei debitores fieri, non autem vniuersæ legis Christi seruandæ; anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, baptizatos liberos esse ab omnibus sanctæ Ecclesie præceptis, quæ vel scripta vel tradita sunt, ita ut ea obseruare non teneantur, nisi se sua sponte illis submittere voluerint; anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, ita reuocandos esse homines ad Baptismi suscepti memoriã, ut vota omnia, quæ post Baptismum sunt, vi promissionis in Baptismo ipso iam factæ, irrita esse intelligant, quasi per ea & fidei, quam professi sunt, detrahatur, & ipsi Baptismo; anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, peccata omnia, quæ post Baptismum sunt, sola recordatione & fide suscepti Baptismi vel dimittuntur, vel venialia fieri; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, verum & rite collatum Baptismum iterandum esse illi, qui apud infideles fidem Christi negauerit, cum ad penitentiam conuertitur; anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, neminem esse baptizandum, nisi ea ætate, qua Christus baptizatus est, vel in ipso mortis articulo; anathema sit.

CANON XIII.

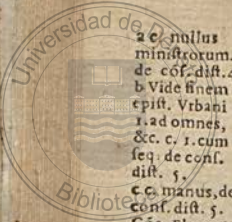
Si quis dixerit, paruulos, eò quod actum credendi non habent, suscepto Baptismo inter fideles computandos non esse; ac propterea, cum ad annos discretionis peruenerint, esse rebaptizandos; aut præstare omitti eorum Baptisma, quam eos non actu proprio credentes baptizari in sola fide Ecclesie; anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, huiusmodi paruulos baptizatos, cum adoleuerint, interrogandos esse, an ratum habere velint, quod patrini

^a Aug. lib. 1. de pecc. mer. & rem. c. 9. & lib. 3. c. 2.

a. c. nullus
ministerum
de eod. dist. 4.
b. Vide finem
epist. Urbani
1. ad omnes,
&c. c. 1. cum
seq. de cons.
dist. 5.
c. c. manus, de
cons. dist. 5.
Coc. Florent.
loco citato.
Vide Euseb.
Pap. 1. epist.
ad Episc. Tu-
sciae. Melchiz.
de Hils. Inno-
cent. 1. epist. 1.
c. 3. &c. Sess.
23. c. 4.
d. supra Sess.
6. c. 2. & infra
Sess. 12. cap. 1.
e. infra Sess.
vlt. de refor.
c. 21.

f. Sess. 22. c. 2.
plus exigitur.
g. parte 1. c. 3.
constit. eius
sed lib. 1. de
cretal. tit. 6.
c. 7. c. cum in
cunctis de elect.
Vide post finem
huius libri.
d. c. cum in
cunctis. & cum
verò c. sicut.
do excess.
pralat.
Conc. Chal-
cedo. cap. 10.
c. 1. & 2. 22. q.
1. c. sanctorum.
70. dist. c.
vno. 10. q. 3.
c. quia in tan-
tum c. adhec
&c. de multa.
de prab. c.
quia nonnulli.
de mag. c. cum
singula. de
prab. in 6.
Clem. gratia,
de refer. c.
excebat. 5. qui
verò. in extra-
uag. com. de
prab. & infra
Sess. 24. c. 17.
de refor.

patrini eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti sunt: & ubi se nolle responderint, suo esse arbitrio relinquendos; nec alia interim poena ad Christianam vitam cogendos, nisi ut ad Eucharistiae aliorumque Sacramentorum perceptione arceantur, donec resipiscant; anathema sit.

DE CONFIRMATIONE.

CANON I.

Si quis dixerit, Confirmationem baptizatorum orationem esse, & non potius verum & proprium Sacramentum; aut o. im. nihil aliud fuisse, quam catechesin quamdā, qua adolescentia proximi fidei suae rationem coram Ecclesia exponebant; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, iniurios esse Spiritui sancto eos, qui sacro Confirmationis chrismati virtutem aliquam tribuunt; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, sanctae Confirmationis ordinarium ministrum non esse solum Episcopum, sed quemvis simplicem sacerdotem; anathema sit.

Decretum de reformatione.

E ADEM sacrosancta Synodus, eisdem Praesidentibus & Legatis, inceptum residentiae & reformationis negotium ad Dei laudem, & Christianae religionis incrementum prosequi intendens, ut sequitur, statuendum censuit, & saluta semper in omnibus Sedis Apostolicae auctoritate.

CAPVT I.

Ad Cathedralium ecclesiarum regimen nullus, nisi ex legitimo matrimonio natus, & etate matura, gravitate morum, literarumque scientia, iuxta constitutionem Alexandri Tertij, quae incipit, Cum in cunctis, Concilio Lateranensi promulgatam, praeditus assumatur.

CAPVT

NEMO, quacumque etiam dignitate, gradu, aut praeminentia praefulgens, plures Metropolitanas seu Cathedrales ecclesias in titulum, siue commendam, aut alio quouis nomine, contra sacrorum canonum instituta, recipere & simul retinere praesumat: cum valde felix ille censendus, cui unam ecclesiam bene ac fructuose, & cum animarum sibi commissarum salute regere contigerit. Qui autem plures ecclesias contra praesentis decreti tenorem nunc detinent, una, quam maluerint, retenta, reliquas infra sex menses, si ad liberam Sedis Apostolicae dispositionem pertineant, alias infra annum dimittere teneantur: alioquin ecclesia ipsa, vltimo obtenta dumtaxat excepta, eo ipso vacare censeantur.

CAPVT III.

INFERIORA beneficia Ecclesiastica, praesertim curam Animarum habentia, per sonis dignis & habilibus, & quae in loco residere, ac per se ipsos curam ipsam exercere valeant, iuxta constitutionem Alexandri III. in Lateranensi, quae incipit, Quia nonnulli, & aliam Gregorij X. in generali Lugdunensi Concilio, quae incipit, Licet cano, editam, conferantur: taliter autem facta collatio siue prouisio omnino irritetur: & ordinarius collator poenas constitutionis Concilij generalis, quae incipit, Graue nimis, se nouerit incursum.

CAPVT IIII.

QUICVMQUE de cetero plura curata, aut alias incooperabilia beneficia Ecclesiastica, siue per viam vnionis ad vitam, seu commendam perpetuae, aut alio quocumque nomine, & titulo, contra formam sacrorum canonum, & praesertim constitutionis Innocentij III. quae incipit, De multa, recipere ac simul retinere praesumpserit; beneficij ipsi iuxta ipsius constitutionis dispositionem, ipso iure, etiam praesentis canonis vigore, priuatus existat.

CAPVT V.

ORDINARIJ locorum quoscumque plura curata, aut alias incooperabilia beneficia Ecclesiastica obtinen-

a. Sub Innoc.
3. 2. Lateran.
c. 29. aliquot
que adhuc di-
spensabatur.

b. parte 1. c. 13
c. quia non-
nulli. de cler.
non resid.
c. c. licet ca-
non de elec.
in 6. decre-
tal. cap. 14.
c. graue nimis
de prab.

* Vide post finem
huius libri.
d. infra Sess.
24. de refor.
cap. 17.

e. supra c. 2.
c. de multa
de prab. est c.
29. in Concil.
Lateranen. 2.
Vide post finem
huius libri.

tes, dispensationes suas exhibere districtè compellant, & alibi procedat iuxta constitutionem Gregorij X. in generali Lugdunensi Concilio editam, quæ incipit, ^a Ordinarij: quæ eadem sancta Synodus innouandâ censet, & innouat, addens in super, quod ipsi Ordinarij etiam per idoneorum vicariorum deputatione, & congrua portionis fructuum assignatione omnino provideant, ut animarum cura nullatenus negligatur, & beneficia ipsa debitis obsequijs minimè defraudentur: appellationibus, priuilegijs, exemptionibus quibuscumque, etiam cum iudicum specialium deputatione, ^{*} & illorum inhibitionibus in præmissis nemini suffragantibus.

CAPVT VI.

VNIONES perpetuæ, ^b à quadraginta annis citrà factæ, examinari ab Ordinarijs, tamquam à Sede Apostolica delegatis, possint: & quæ per subreptionem vel obreptionem obtentæ fuerint, irrita declarentur. Illæ verò, quæ dicto tempore citrà concessæ nondum in toto vel in parte sortitæ sunt effectum, & quæ deinceps ad cuiusvis instantiam fient, nisi eas ex legitimis aut alijs rationabilibus causis, coram loci Ordinario vocatis, quorum interest, verificandis, factas fuisse consiterit, per subreptionem obtentæ præsumantur: ac propterea, nisi aliter à Sede Apostolica declaratum fuerit, viribus omnino careant.

CAPVT VII.

BENEFICIA Ecclesiastica curata, ^c quæ cathedralibus, collegiatis, seu alijs Ecclesijs vel monasterijs, beneficijs, seu collegijs, aut pijs locis quibuscumque perpetuò vnita & annexa reperiuntur, ab Ordinario locorum annis singulis visitentur. ^d Qui sollicitè providere procurent, ut per idoneos vicarios, etiam perpetuos, nisi ipsis Ordinarijs pro bono Ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur, ab eis cum tertie partis fructuum, aut maiori vel minori, arbitrio ipsorum Ordinariorum, portione etiam super certa re assignanda, ibidem deputandos, animarum cura laudabiliter exerceatur: appellationibus, priuilegijs, exemptionibus, etiam cum

^a lib. 6. decret. de offic. Ordinarij. c. 3. infra c. 17. & supra Sess. 6. de reformatione. cap. 2.

^b Vide post finem huius libri.

^c Vide Sess. 24. c. 9. de reformatione. infra Sess. 24. de reformatione. c. 13. & Sess. 25. de reformatione. cap. 9.

^d infra Sess. 24. de reformatione. cap. 9.

^e Vide Sess. 25. c. 16. Statuit sancta Synodus & c. supra cap. 5.

cum iudicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuscumque in præmissis minimè suffragantibus.

CAPVT VIII.

LOCORVM Ordinarij Ecclesias quascumque, ^a quomodolibet exemptas, auctoritate Apostolica singulis annis visitare teneantur, & opportunis iuris remedijs providere, ut quæ reparatione indigent, reparentur; & cura animarum, si qua illis imminet, alijsque debitis obsequijs minimè defraudentur: appellationibus, priuilegijs, consuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore præscriptis, iudicum deputationibus, & illorum inhibitionibus penitus exclusis.

CAPVT IX.

AD maiore Ecclesias promoti, ^b munus consecrationis infra tempus à iure statutum suscipiant: & prorogationes ultra sex menses concessæ nulli suffragentur.

CAPVT X.

NON liceat Capitulis Ecclesiarum, ^c Sede vacante, infra annum à die vacationis, ordinandi licentiam, aut litteras dimissorias, seu reuerendas, ut aliqui vocant, tam ex iuris communis dispositione, quam etiam cuiusvis priuilegij aut consuetudinis vigore, alicui, qui beneficij Ecclesiastici recepti sue recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere. si secus sit, ^d Capitulum contraueniens Ecclesiastico subiacet interdicto: & sic ordinati, si in minoribus Ordinibus constituti fuerint, nullo priuilegio clericali, præsertim in criminalibus, gaudeant: in maioribus verò, ab executione Ordinum, ad beneplacitum futuri Prælati, sint ipso iure suspensi.

CAPVT XI.

FACULTATES de promouendo à quocumque, non suffragentur, nisi habentibus legitimam causam, ob quam à proprijs Episcopis ordinari non possint, in litteris exprimentum; & tunc non ordinentur, nisi ab Episcopo in sua diœcesi residente, aut pro eo Pontificalia exercente, & diligenti prævio examine.

CAPVT

^a infra Sess. 14. de reformatione. c. 9. & Sess. 21. c. 8. Conc. Tolet. 4. c. 35. Conc. Braccaren. 2. cap. 1. Conc. Arel. cap. 17. c. de cernimus. c. Episcopum. & c. placuit. 10. q. 1.

^b Sess. 23. c. 2. c. quoniam quidam. dist. 100. & infra Sess. 23. de reformatione. cap. 2.

^c Sess. 23. cap. 10. c. cum nullus de tempore. in 6.

^d infra Sess. 23. de reformatione. cap. 10.

FACULTATES de non promouendo, ^a praterquam in casibus à iure expressis, concessa, ad annum tantum suffragantur.

PRÆSENTATI, seu electi, vel nominati à quibusvis Ecclesiasticis personis, etiam Sedis Apostolicæ Nuncijs, ad quauis Ecclesiastica beneficia non instituantur, ^b nec confirmantur, neque admittantur, etiam pretextu cuiusvis priuilegijs, seu consuetudinis, etiam ab immemorabili tempore præscripta, nisi fuerint prius à locorum Ordinarijs examinati, & idonei reperti. Et nullus appellationis remedio se tueri possit, quo minus examen subire teneatur. ^c Præsentatis tamen, electis, seu nominatis ab vniuersitatibus seu collegijs generalium Studiorum exceptis.

IN exemptorum causis constitutio Innocentis IV. quæ incipit, ^d Volentes, in generali Concilio Lugdunensi edita, seruetur; quam eadem sacrosancta Synodus innouandam censuit, & innouat; addendo insuper, quod in ciuilibus causis mercedum, & miserabilium personarum clerici saculares, aut regulares, extra monasterium degentes, quomodolibet exempti, etiam si certum iudicem à Sede Apostolica deputatum in partibus habeant; in alijs vero, si ipsum iudicem non habuerint, coram locorum Ordinarijs, tamquam in hoc ab ipsa Sede delegatis, conueniri, & iure medio ad soluendum debitum cogi & compelli possint: priuilegijs, exemptionibus, Conseruatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus aduersus præmissa nequaquam valuturis.

CVRENT Ordinarij, ^e vt hospitalia quaecumque à suis administratoribus, quocumque illi nomine censeantur, etiam quomodolibet exemptis, fideliter & diligenter gubernentur, constitutionis Concilij Viennensis, quæ incipit, ^f Quia contingit, forma seruata. quam quidem consti-

^b infra Sess. 25. c. 9.

^c Vide Sess. 24. c. 18. vbi exceptio videtur reuocari.

^d lib. 6. decret. de priuilegijs. c. 1. Vide post finem huius libri. infra Sess. 14. de refor. c. 6. in fi.

^e Sess. 25. c. 8. ^f Lib. 3. Clement. de religiosis domibus. c. 2. quia contingit. & infra Sess. ult. de refor. cap. 8. Vide post finem huius libri.

constitutionem eadem sancta Synodus innouandam duxit, & innouat, cum derogationibus in ea contentis.

Indictio futuræ Sessionis.

ITEM hæc sacrosancta Synodus statuit & decreuit, proximam futuram Sessionem habendam & celebrandam esse die Iouis, Feria quinta post sequentem Dominicam in Albis, quæ erit vigesima prima mensis Aprilis, præsentis anni M. D. XLVII.

BVLLA FACVLTATIS TRANSFERENDI CONCILII.

DAVLVS Episcopus, seruus seruorum Dei, venerabili fratri, Ioanni Maria, Episcopo Prænestino, & dilectis filijs, Marcello tit. S. Crucis in Hierusalem Presbytero, ac Reginaldo S. Marie in Cosmedin Diacono, Cardinalibus, nostris & Apostolicæ Sedis Legatis de latere, salutem & Apostolicam benedictionem.

REGIMINI vniuersalis Ecclesiæ, meritis licet imparibus, disponente Domino, præsidentes, nostri officij partes esse putamus, vt, si quid grauius causa Reipublicæ Christianæ constituendum sit, id non modò tempore opportuno, verum etiam loco commodo & idoneo perficiatur. Cum itaque nos nuper, postquam suspensionem celebrationis sacri æcumenici & vniuersalis Concilij, alias per nos in ciuitate Tridentina, ex causis tunc expressis, de venerabilium fratrum nostrorum, S. R. E. Cardinalium consilio & assensu indicti, ex certis alijs etiam tunc expressis causis, vsque ad aliud opportunius & commodius tempus per nos declarandum, de simili consilio & assensu factam, audita pace inter carissimos in Christo filios nostros, Carolum Rom. Imperatorem, semper Augustum, & Franciscum Francorum Regem Christianissimum,

sumum, conciliata, pari consilio & assensu sustuleramus & amoueramus: nequeunt ipsi, tunc legitime impediri, ad dictam ciuitatem personaliter accedere, & eidem Concilio interesse, vos nostros & Apostolica Sedis Legatos de latere, in eodem Concilio de simili consilio constituerimus & deputauerimus, vosque ad eandem ciuitatem, tamquam pacis angelos, destinauerimus, prout in diuersis nostris de super confectis litteris plenius continetur: Nos, ne tam sanctum celebrationis Concilij huiusmodi opus ex incommoditate loci, aut alijs quouis modo impediatur, aut plus debito differatur, opportune providere volentes, Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine, pariq; consilio & assensu, vobis insimul, aut duobus ex vobis, reliquo legitimo impedimento detento, seu inde sorte absente, quandocumq; vobis videbitur, Concilium predictum de eadem ciuitate Tridentina ad quamcumque aliam commodiorem & opportuniorem seu tutiorem ciuitatem, de qua vobis etiam videbitur, transferendi & mutandi, ac illud in ipsa ciuitate Tridentina supprimendi & dissoluendi, necnon Prelatis, & alijs personis Concilij huiusmodi, ne in eo ad vltiora in dicta ciuitate Tridentina procedant, etiam sub censuris & poenis Ecclesiasticis inhibendi, ac idem Concilium in alia ciuitate huiusmodi, ad quam illud transferri & mutari contigerit, continuandi, tenendi, & celebrandi, & ad illud Prelatos & alias personas Concilij Tridentini huiusmodi, etiam sub perituris & alijs in litteris indictionis Concilij huiusmodi, expressis poenis, euocandi, eidemq; sic translati & inutato Concilio, nomine & auctoritate predictis presidendi, ac in eo procedendi, ceteraq; in premissis, & circa ea necessaria & opportuna, alias iuxta priorum vobis directarum litterarum continentiam & tenorem faciendi, statuendi, ordinandi & exequendi, plenam & liberam Apostolica auctoritate, tenore presentium concedimus potestatem & facultatem, ratum & gratum habituri, quidquid per vos in premissis factum, statutum, ordinatum, executumve fuerit, idq; facturi, auctore

Domino,

Domino, inuiolabiliter obseruari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumq;. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum. Datum Romae apud S. Petrum, anno incarnationis Dominice, M. D. XLIIII. VII. K. l. Mart. Pontificatus nostri anno XI.

Fab. Episcopus Spol.

B. Motta.

SESSIO OCTAVA,
CELEBRATA DIE XI. MENSIS
MARTII, M. D. XLVII.

Decretum de translatione Concilij.

PLACETNE vobis decernere & declarare, de huiusmodi morbo ex premissis & alijs allegatis ita manifeste & notorie constare, vt Prelati in hac ciuitate sine vita discrimine commorari, & in ea idcirco inui minimè reineri possint & debeant? itemq; attento recessu multorum Prelatorum post proximè preteritam Sessionem, & attentis protestationibus aliorum copulurum Prelatorum, in Congregationibus generalibus factis, hinc omnino timore ipsius morbi abire volentium, qui iuste detineri non possunt, & ex quorum discessu Concilium vel dissolueretur, vel ex paucitate Prelatorum bonus eius progressus impeditur, & attento etiam imminente periculo vite, & alijs causis per aliquos ex Patribus in ipsis Congregationibus allegatis, vt pote notorie veris & legitimis. Placetne vobis similiter decernere & declarare, pro conseruatione,

natione, & prosecutione ipsius Concilij, securitate vite ipsorum Prelatorum, Concilium ipsum ad ciuitatem Bononiæ, veluti ad locum magis paratum, salubrem & idoneum, pro tempore transferendum esse, & ex nunc transferri, & illud Sessionem iam indictam, statuta die vigesima prima Aprilis celebrandam esse, & celebrari, & successiue ad ulteriora procedendum, donec Sanctissimo Domino nostro, & sacro Concilio expedire videbitur, vt ad hunc seu alium locum, communicato etiam consilio cum Inuicissimo Cesari, Christianissimo Rege, & alijs Regibus ac Principibus Christianis, ipsum Concilium reduci possit & debeat? Responderunt, PLACET.

SESSIO NONA,
BONONIÆ CELEBRATA
DIE XXI. MENSIS APRILIS,
M. D. XLVII.

Decretum prorogationis Sessionis.

IN hac sacrosancta œcumenica & generali Synodus, quæ dudum in ciuitate Tridenti congregata erat, nunc Bononiæ in Spiritu sancto legitime congregata, presidentibus in ea nominis Sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri, Domini Pauli, diuina prouidentia Papa III. eiusdem Reuerendissimi Dominis D. Io. Maria, Episcopo Pranestino, de Monte, & Marcello, tit. S. Crucis in Hierusalem Presbytero, S. R. E. Cardinalibus, & Apostolicis de latere Legatis, considerant quod die vndecima mensis Martij, presentis anni, in generali publica Sessione, in eadem ciuitate Tridenti, & in loco consueto celebrata, omnibusq; agendis de more peractis, ex causis tunc instatibus, vrgentibus, & legitimis, interuenire etiam auctoritate sanctæ Sedis Apostolicæ, eiusdem Reuerendissimis presidentibus etiam specialiter concessa, decreuit & ordinauit,

dimauit, Concilium ex eo loco in hanc ciuitatem transferendum esse, sicut transtulit, itemq; Sessionem pro presenti die vigesima prima Aprilis, illic indictam, vt de Sacramentorum & reformationis materijs, de quibus tractandum proposuerat, canones sancirentur & promulgarentur, in hac ipsa ciuitate Bononiæ celebrari debere. Consideransque nonnullos ex Patribus, qui in hoc Concilio interesse consueuerunt, his superioribus, maioris hebdomadæ, & solemnitate Paschalis, diebus, in proprijs Ecclesijs occupatos, aliquos etiam alijs impedimentis detentos, huc nondum accessisse, quos tamen breui assuturos sperandum est; ac propterea factum esse, vt non ea, quam sancta Synodus desiderabat, Prelatorum frequentia potuerint materie ipsæ Sacramentorum & reformationis examinari & discuti, vt omnia maturo consilio, cum dignitate & grauitate debite fiant; bonum, opportunum, & expedientem censuit, censereq; Sessionem predictam, quæ hoc ipso die, vt prefertur, celebranda erat, ad diem Iouis, infra Octauam Pentecostes proxime futuram, quo ad ipsas materias expediendas, differendam & prorogandam esse, quemadmodum differt ac prorogat; quam diem & rei gerendæ maxime opportunam, & Patribus præsertim absentibus per commodam iudicauit & iudicat: Hoc tamen adiecto, quod terminum ipsum ipsa sancta Synodus, pro eius arbitrio & voluntate, sicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in priuata Congregatione, restringere & imminueri possit & valeat.

SESSIO DECIMA,
BONONIÆ CELEBRATA DIE II.
MENSIS IUNI, M. D. XLVII.

Decretum prorogationis Sessionis.

IN hac sacrosancta œcumenica & generali Synodus Sessione, quæ die vigesima prima mensis Aprilis proxime præteriti, super Sacramentorum & reformationis materijs in hac inclita

civitate Bononia, ex decreto, in vrbe Tridentina, in publica Sessione, die vndecima mensis Martij promulgato, celebrata erat, propter aliquas causas, ac praesertim propter absentiam nonnullorum Patrum, quos breui affuturos sperabat, ad hunc praesentem diem differendam & prorogandam esse decrevit: volens tamen cum iis, qui non venerunt, etiam adhuc benignè agere eadem sacrosancta Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in eisdem sancta Romana Ecclesia Cardinalibus & Apostolica Sedis Legatis, statuit & decernit, Sessionem ipsam, quam hac die secunda mensis Iunii, praesentis anni millesimi quingentesimi quadragesimi septimi celebrare decreverat, ad diem Iouis post festum Nativitatis beatæ Mariæ virginis, quæ erit decima quinta mensis Septembris proximè futuri, quo ad praedictas & alias materias expediendas, differendam & prorogandam esse, quoniam admodum differt & prorogat; ita tamen, quod prosecutio discussionis & examinationis eorum, quæ tam ad dogmata quam ad reformationem pertinent, interim non omittatur: & terminum ipsum ipsa sancta Synodus, pro eius libito & voluntate, etiam in privata Congregatione, abbreviare & prorogare liberè possit & valeat.

DIE XIII. Septemb. M. D. XLVII. in Congregatione generali Bononiæ, prorogata fuit Sessio, quæ futura erat die sequenti, ad beneplacitum sacri Concilij.

BVLLA RESVMPTIONIS
CONCILII TRIDENTINI,
SVB IVLIO III. PONT. MAX.

IVLIVS EPISCOPVS, servus servorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Cum ad tollenda religionis nostræ dissidia, quæ in Germania longo tempore, non sine totius Christiani orbis perturbatione & scandalo viguerunt; bonum,

bonum, opportunum & expediens esse videatur, sicuti etiam carissimus in Christo filius noster, Carolus Romanorum Imperator semper Augustus, nobis per suas litteras & nuncios significari fecit, ut sacrum œcumenicum generale Concilium per sel. rec. Paulum Papam 111. prædecessorem nostrum indictum, & per nos, tunc Cardinalatus honore fungentes, atque ipsius prædecessoris nomine, una cum duobus alijs sancta Romana Ecclesia Cardinalibus ipsi Concilio praesidentes, inceptum, ordinatum & continuatum, in quo plures publice & solemnes habitæ fuerunt Sessiones, pluræque tam in causa fidei, quam reformationis promulgata decreta, multaque etiam ad viramque causam pertinentia examinata & discussa, ad civitatem Tridentinam reducantur: Nos, ad quos, ut summos pro tempore Pontifices, spectat generalia Concilia indicare & dirigere, ut Ecclesia pacem & Christianæ fidei atque orthodoxæ religionis incrementum ad omnipotentis Dei laudem & gloriam procuremus, & quantum in nobis est, tranquillitati ipsius Germaniæ, quæ sanè provincie retroactis temporibus in vera religione, ac sacrorum Conciliorum & sanctorum Patrum doctrina excolenda, exhibendæque maximis Pontificibus, Christi Redemptoris nostri in terra Vicarijs, debita obedientia & reverentia, nulli Christianorum provincie fuit unquam secunda, paternè consulamus, sperantes per ipsius Dei gratiam & benignitatem futurum, ut Reges omnes ac Principes Christiani iustis pijsque nostris in hac re votis annuant, faueant, atque assistant: venerabiles fratres Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Abbates, omnesque alios & singulos, qui de iure, vel consuetudine, vel privilegio Concilij generalibus interesse debent, quosque idem prædecessor noster in suis Indictionis & alijs quibusvisque de se per confectis & publicatis litteris, Concilio interesse vocavit, per viscera misericordiæ Domini nostri Iesu Christi hortamur, requirimus & monemus, ut proximis futuris Kalendis Maij, quem diem ad ipsum Concilium in eo, in quo nunc re-

peritur, statu resumendum & prosequendum, prauia matu-
ra deliberatione, & ex certa nostra scientia & de Apostolica
auctoritatis plenitudine, ac venerabilium fratrum nostrorum
eiusdem sancte Romana Ecclesie Cardinalium consilio &
assensu, statuimus, decernimus & declaramus, in ipsa ciuita-
te Tridenti, legitimo cessante impedimento, conuenire & se
congregare, ac ipsius Concilij continuationi & prosecutioni,
omni mora postposita, incumbere velint. Nos enim operam
sedulo daturi sumus, ut eodem tempore, in eadem ciuitate
nostri omnino adsint Legati, per quos, si per atatem nostram
valetudinemque, & Sedis Apostolicae necessitates, personali-
ter adesse nequiverimus, Spiritu sancto duce, ipsi Concilio
praesidebimus: quacumque ipsius Concilij translatione & sus-
pensione, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque,
ac praesertim illis, quae idem praedecessor noster in suis litteris
praedictis, quas cum omnibus & singulis in eis contentis
clausulis & decretis in suo robore permanere volumus atque
decernimus, & quatenus opus sit, innouamus, voluit non ob-
stare: irritum nihilominus decernentes & inane, si secus super
his a quoquam, quauis auctoritate, scienter vel ignoranter,
contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
paginam nostrorum, hortationis, requisitionis, monitionis,
statuti, declarationis, innouationis, voluntatis & decretorum
infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc
attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac
beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit in-
cursurum. Datum Romae, apud sanctum Petrum, Anno in-
carnationis Dominicae, M. D. XLVIII. Kal. Decemb.
Pontificatus nostri Anno I.

M. Cardinalis Crescen.

Rom. Amaseus.

SACRO-

SACROSANCTI OECVMENICI,
ET GENERALIS CONCILII
TRIDENTINI,

SESSIO XI.

QVÆ EST PRIMA

SVB IVLIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA KAL. MAII, M. D. LI.

Decretum de resumendo Concilio.

PLACETNE vobis, ad laudem & gloriam
sanctae & indiuiduae Trinitatis, Patris, & Filij,
& Spiritus sancti, ad incrementum & exal-
tationem fidei & religionis Christianae, sa-
crum oecumenicum & generale Concilium Tridentinum,
iuxta formam & tenorem litterarum Sanctissimi Domini
nostri, resumere debere, & procedendum esse ad vltiora?
Responderunt, PLACET.

Indictio futurae Sessionis.

PLACETNE vobis, proximam futuram Sessionem
habendam & celebrandam esse in futuris Kalendis Septem-
bris? Responderunt, PLACET.

SESSIO XII.

QVÆ EST SECVNDA

SVB IVLIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE PRIMA

SEPTEMB. M. D. XLI.

Decretum prorogationis Sessionis.

SACROSANCTA oecumenica, & genera-
lis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime
congregata, praesidentibus in ea eiusdem sanctae Sedis Aposto-
licae

lice Legato, & Nuncijs, quæ in proximè præterita Sessione sequentem hanc hodie habendam, & ad vltiora procedendum esse decreuerat, cum ob inlyta Germanica nationis, cuius præcipue causa agitur, absentiam, ac non magnam ceterorum Patrum frequentiam procedere hætenus distulerit, de Venerabilium in Christo fratrum, & filiorum suorum, Moguntini & Treuerensis Archiepiscoporum, ac sacri Romani Imperij Principum Electorum, & complurium ipsius aliarumq; prouinciarum Episcoporum, sub hanc ipsam diem aduentum in Domino exultans & dignas ipsi omnipotenti Deo agens gratias, firmamque spem concipiens, quamplurimos alios tam ipsius Germanica, quam aliarum nationum Prelatos & sui officij debito & hoc exemplo commotos, propediem esse venturos, futuram Sessionem, vel quadagesimam diem, quæ erit vndecima mensis Octobris proximè sequentis, indicit; & Concilium ipsum in statu, in quo reperitur, prosequendo, cum in præteritis Sessionibus de septem Sacramentis nouæ Legis in genere, & in specie de Baptismate & Confirmatione definitum fuerit, statuit & decernit de sanctissima Eucharistia Sacramento, necnon, quod ad reformationem attinet, de reliquis, quæ ad facilitatem & commodiorem Prelatorum residentiam pertinent, agi & tractari debere; ac monet & hortatur omnes Patres, vt interim, Domini nostri Iesu Christi exemplo, quantum tamen humana fragilitas patietur, ieiunijs & orationibus vacent; vt tandem placatus, qui in secula sit benedictus, Deus, corda hominum ad veræ suæ fidei agnitionem, & sanctæ matris Ecclesiæ unitatem, ac recte viuendi normam reducere dignetur.

SESSIO XIII.

QUÆ EST TERTIA

SVB IVLIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XI. OCT. M. D. LI.

Decretum de sanctissimo Eucharistia Sacramento.

ACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, presidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato & Nuncijs, et in eum finem, non absq; peculiari Spiritus sancti ductu & gubernatione conuenerit, vt veram & antiquam de fide & Sacramētis doctrinam exponeret, & vt hæresibus omnibus & alijs grauissimis incommodis, quibus Dei Ecclesia miserè nunc exagitur, & in multas & varias partes scinditur, remedium afferret; hoc præsertim iam inde à principio in votis habuit, vt spiritus conuelleret Rixania execrabilium errorum & schismatum, quæ inimicus homo his nostris calamitosi temporibus in doctrina fidei, vsu & cultu sacrosanctæ Eucharistie superseminauit: quam aliqui Saluator noster in Ecclesia sua, tamquam symbolum reliquit eius unitatis & caritatis, quæ Christianos omnes inter se coniunctos & copulatos esse voluit. Itaque eadem sacrosancta Synodus sanam & sinceram illam de venerabili hoc & diuino Eucharistia Sacramento doctrinam tradens, quam semper Catholica Ecclesia, ab ipso Iesu Christo Domino nostro & eius Apostolis erudita, atque à Spiritu sancto, illi omnem veritatem in dies suggerente, edocta, retinuit & ad finem vsque sæculi conseruabit; omnibus Christi fidelibus interdicit, ne post hæc de sanctissima Eucharistia aliter credere, docere, aut prædicare audeant, quàm vt est hoc præsentis decreto explicatum atque definitum.

b. Lucæ 22.
c. i. vers. ego
pro te. i. dist.
& infra sess.
22. cap. i. &
supra sess. 5.
Ioan. 10.

Dereali præsentia Domini nostri Iesu Christi
in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento.

CAPVT I.

a Ioan. 1.

b c. 1. de sum.
Trin. supra
Sess. 3. in sym-
bolo Ephe. 1.
Mar. 19. in fi.

c Matth. 19.
Lucæ 13.

d Matth. 26.
Marci 14.
Lucæ 22.
e 1. Cor. 11.

f 1. Timoth. 3.

PRINCIPIO docet sancta Synodus, & aperitè et simpliciter proficitur, in alio sanctæ Eucharistiæ Sacramento, post panis & vini consecrationem, Dominum nostrum Iesum Christum, a verum Deum atque hominem, verè, realiter, ac substantialiter sub specie illarum rerum sensibilium contineri. nec enim hæc inter se pugnant, b vt ipse Saluator noster semper ad dexteram Patris in calis asideat, iuxta modum existendi naturalem; & vt multis nihilominus aliis in locis sacramentaliter præsens sua substantia nobis adsit, ea existendi ratione, quam etsi verbis exprimere vix possumus, c possibilem tamen esse Deo, cogitatione per fidem illustrata, assequi possumus, & constantissime credere debemus: ita enim maiores nostri omnes, quotquot in vera Christi Ecclesia fuerunt, qui de sanctissimo hoc Sacramento disseruerunt, aperitissime professi sunt, hoc tam admirabile Sacramentum in vltima cæna Redemptorem nostrum instituisse; cum post panis viniq; benedictione, se suum ipsius Corpus illis præberet ac suum sanguinem, disertis at perspicuis verbis testatus est. d quæ verba à sanctis Euangelistis commemorata, e & à discipulo Paulo postea repetita, cum propriam illam & apertissimam significationem præ se ferant, secundum quam à Patribus intellecta sunt; indignissimum sane flagitium est, ea à quibusdam contentiosis & prauis hominibus ad fictitios & imaginarios tropos, quibus veritas Carnis & Sanguinis Christi negatur, contra vniuersum Ecclesiæ sensum detorqueri: quæ tamquam f columna & firmamentum veritatis, hæc ab impiis hominibus excogitata commenta, velut Satânica, detestata est, grato semper & memori animo præstantissimum hoc Christi beneficium agnoscens.

De ratione institutionis sanctissimi
huius Sacramenti.

CAPVT II.

ERGO Saluator noster, discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, in quo diuitias diuini sui erga homines amoris velut effudit, a memoriam faciens mirabilium suorum; b & in illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit, suamque annuntiare mortem, donec ipse ad iudicandum mundum veniat. Sumi autem voluit Sacramentum hoc, tamquam spirituales animarum cibum, quo alantur & confortentur viuentes vita illius, qui dixit, c Qui manducat me, & ipse viuet propter me: & tamquam antidotum, quolibet eremur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præseruemur. Pignus prætereà id esse voluit futuræ nostræ gloriæ, & perpetuæ felicitatis, adeoque symbolum vnius illius corporis, d cuius ipse caput existit; cuiq; nos, tamquam membra archetypa, fidei, spei & caritatis connectione astrictos esse voluit; vt id ipsum omnes diceremus, e Nec essent in nobis schismata.

De excellentia sanctissimæ Eucharistiæ
super reliqua Sacramenta.

CAPVT III.

COMMUNE hoc quidem est sanctissima f Eucharistia cum ceteris Sacramentis, symbolum esse rei sacræ, & inuisibilis gratiæ formam visibilem: verum illud in ea excellens & singulare reperitur, g quod reliqua Sacramenta tunc primum sanctificandi vim habent, cum quis illis vitur: at in Eucharistia ipse sanctitatis auctor ante vsu est. nondum enim Eucharistiā h de manu Domini Apostoli suscep- h runt, cum verè tamen ipse affirmaret Corpus suum esse quod præbebat. & semper hæc fides in Ecclesia Dei fuit, statim post consecrationem i verum Domini nostri Corpus, verumq; eius i sanguinem sub panis & vini specie vna cum ipsius anima & diuini-

divinitate existere; sed Corpus quidem sub specie panis, & Sanguinem sub vini specie, ex vi verborum; ipsum autem Corpus sub specie vini, & Sanguinem sub specie panis, animamque sub viraque, vi naturalis illius connexionis & concomitantie, quæ partes Christi Domini, a qui iam ex mortuis resurrexit, non amplius moriturus, inter se copulantur. Divinitatem porro propter admirabilem illam eius cum corpore & anima hypostaticam unionem. Quapropter verissimum est, tantundem sub alterutra specie, atque sub viraque contineri. totus enim & integer Christus, sub panis specie, & sub quavis ipsius speciei parte, totus item sub vini specie & sub eius partibus existit.

De Transsubstantiatione.

CAPVT IIII.

QUONIAM autem Christus redemptor noster, Corpus suum id, quod sub specie panis offerebat, verè esse dixit; ideo persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, idque nunc denudò sancta hæc Synodus declarat, per consecrationem panis & vini conversionem fieri totius substantiæ panis in substantiam Corporis Christi Domini nostri, & totius substantiæ vini in substantiam Sanguinis eius. quæ conversio convenienter & propriè à sancta Catholica Ecclesia Transsubstantiatio est appellata.

De cultu & veneratione huic sanctissimo Sacramento exhibenda.

CAPVT V.

NVLVS itaq; dubitandi locus relinquitur, quoniam omnes Christi fideles pro more in Catholica Ecclesia semper recepto, latius cultum, qui vero Deo debetur, huic sanctissimo Sacramento in veneratione exhibeant. neque enim ideo minus est adorandum, quod fuerit à Christo Domino, ut sumatur,

matur institutum. nam illum eundem Deum præsentem in eo adesse credimus, quem Pater æternus introducens in orbem terrarum, dicit: ^a Et adorent eum omnes Angeli Dei. quem Magi procidentibus adorauerunt; ^b quem denique in Galilæa ab Apostolis adoratum fuisse, Scriptura testatur. Declarat præterea sancta Synodus, piè & religiose admodum in Dei Ecclesiam ^c inductum fuisse hunc morem, ut singulis annis peculiari quodam & festo die præcelsum hoc & venerabile Sacramentum singulari veneratione ac solemnitate celebraretur, ^d utq; in Processionibus reuerentur & honorificentur illud per vias & loca publica circumferretur. Aquisissimum est enim, sacros aliquos statutos esse dies, cum Christiani omnes singulari ac rara quadam significatione gratos & memores testentur amoris erga communem Dominum ^e & Redemptorem pro tam ineffabili & planè diuino beneficio, quo mortis eius victoria & triumphus representatur, atque sic quidem oportuit victricem veritatem de mendacio & heresi triumphum agere; ut eius aduersarij in conspectu tantæ splendoris, & in tanta vniuersæ Ecclesiæ lætitiæ positi, vel debilitati & fracti tabescant, vel pudore affecti & confusi aliquando resipiscant.

De asseruando sacræ Eucharistiæ Sacramento, & ad infirmos deferendo.

CAPVT VI.

CONSVETUDO asseruandi in Sacrario sanctam Eucharistiam, ideo antiqua est, ut eam seculum etiam Nicæni Concilij agnouerit. Porro deferri ipsam sacram Eucharistiam ad infirmos, & hunc usum diligenter in Ecclesiis conservari, præterquam quod cum summa aequitate & ratione coniunctum est, tum multis in Concilijs præceptum inuenitur, & vetustissimo Catholica Ecclesiæ more est obseruatum. Quare sancta hæc Synodus reuocandum omnino salutarem hunc & necessarium morem statuit.

De

^a Rom. 6.
^b Genes. 22.
^c Euseb. Hist. eccl. lib. 1.
^d Euseb. Hist. eccl. lib. 1.
^e Euseb. Hist. eccl. lib. 1.

^a Luc. 22.
^b Ioan. 6.
^c 1. Cor. 11.

^d c. panis. de
conf. dist. 1.
^e cum Ma-
thæ. de celeb.
mis. infra
can. 2. in 2.
Later. conc.

infra can. 6.

^a Psal. 96.
^b Heb. 1.
^c Matth. 2.
^d Matth. 28.
^e Luc. 24.

^a Vibanus
Papa, citatus
Clementina-
rum lib. 3. de
reliq. & vene-
rabil. sanct.
^b infra can. 6.

^a 1. Cor. 15.
^b Heb. 2.

^a infra can.
7. c. sanct. de
celeb. mis.
^b c. 1. de custo.
Euchar. c.
Presbyter. de
conf. dist. 2.
^c 1. Nicæni
concilij c. 14.
^d Conc. Rhe-
men. cap. 2.
^e Conc. Late-
ran. sub Inn.
3. cap. 26. c.
præsent. 93.
dist.
^f Ancyr. c. 6.
^g Nicæni c. 12.
^h Carth. 4. c. 77.
ⁱ 78. Agathen.
c. 15. &c.

De preparatione, quæ adhibenda est, ut dignus quis sacram Eucharistiam percipiat.

CAPVT VII.

q. 1. Cor. 11.
c. quid ergo.
c. sancta. c.
sicut Iudas &
c. timorem.
de conf. diff. 2.
h. 1. Cor. 11.
c. qui scelerat.
de conf.
diff. 1. c. 2.
quotidie. & c.
panem. de
conf. diff. 2. c.
omnis qui. cū
seq. de pen.
diff. 1.
c. & infra
canone 11.
d. infr. can. 11.

SI non decet ad sacras vllas functiones quempiam accedere, nisi sancte; cerē, quod magis sanctitas & diuinitas celestis huius Sacramenti viro Christiano comperta est, eo diligentius canere ille debet, ne absque magna reuerētia & sanctitate ad id percipiendum accedat; præsertim cum illa plenæ formidinis verba apud^a Apostolum legamus: Qui manducans corpus Domini. Quare communicare volenti reuocandum est in memoriā eius præceptum: ^b Probet seipsum hominem Ecclesiastica autem consuetudo declarat^c eam probationē necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantum sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat. quod a Christianis omnibus, etiā ab iis sacerdotibus, quibus officio incubuerit celebrare, hæc sancta Synodus perpetuū seruandum esse decreuit, modò non desit^d illis copia confessionis, quod si, necessitate urgente, sacerdos absque præuia confessione celebrauerit, quam primum confiteatur.

De vsu admirabilis huius Sacramenti.

CAPVT VIII.

e. c. quid est.
cum leg. c. dupliciter. & c.
in illo. de
conf. diff. 2.
Augustinus
contra Donat.
scilicet. Prosper
in lib. tenten.
t. Gal. 3.

g. infr. can. 3.
Matth. 22.

QUOADVSUM autem, ^e recte & sapienter Patres nostri tres rationes hoc sanctum Sacramentum accipiendi distinxerunt. quosdam enim docuerunt sacramentaliter dumtaxat id sumere, ut peccatores: alios tantum spiritaliter, illos nimirum, qui voto propositū illum celestem panem edentes, fide viuā, ^f quæ per dilectionem operatur, fructum eius & vtilitatem sentiant: tertios porro sacramentaliter simul & spiritaliter; hi autem sunt, qui ita se prius præbent & instruunt, ut vestem nuptialem induant ad diuinam hanc mensam accedant. In sacramentali autem sumptione semper

a. c. relatum.
de conf. diff. 2.
infr. can. 10.
b. Hebr. 5. & 7.

c. Ioan. 6. c.
prima de conf.
diff. 2.

d. Psalm. 77.
c. reuera. &
c. omnis. de
conf. diff. 2.

semper in Ecclesia Dei mos fuit, ut laici a sacerdotibus Communionem acciperent; ^a sacerdotes autem celebrantes se ipsos communicaret: qui mos, ^b tamquā ex traditione Apostolica descendens, iure ac merito retineri debet. Demum autem paterno affectu admonet sancta Synodus, hortatur, rogat, & obsecrat per viscera misericordie Dei nostri, ut omnes & singuli, qui Christiano nomine censentur, in hoc vnitis signo, in hoc vinculo caritatis, in hoc cōcordia symbolo iam tandem aliquando conueniant & concordent, memoresque tantæ maiestatis, & tam eximij amoris Iesu Christi Domini nostri, ^c qui dilectam animam suam in nostra salutis pretium, & carnem suam nobis dedit ad manducandum; hæc sacra mysteria Corporis & Sanguinis eius fidei cōstantia & firmitate, ea animi deuotione adferat & cultu credant & venerentur, ut panem illum super substantialem frequenter suscipere possint; & is verē eis sit anima vita, & perpetua sanitas mentis; cuius vigore confortati, ex huius miserae peregrinationis itinere ad celestem patriam peruenire valeant, eundem^d panem Angelorum, quem modò sub sacris velaminibus edunt, absque vilo velamine manducaturi.

QUONIAM autem non est satis, veritatem dicere, nisi detegantur & refellantur errores; placuit sanctæ Synodo hos canones subiungere, ut omnes, iam agnita Catholica doctrina, intelligant quoque, quæ ab illis hæreses cauere vitærique debeant.

DE SACROSANCTO

Eucharistiæ Sacramento.

CANON I.

e. Sup. cap. 3.
Concl. Con.
stantienſe.

SI quis negauerit, & in sanctissima Eucharistiæ Sacramento cōtineri verē, realiter, & substantialiter Corpus & Sanguinem vnā cum anima & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, ac proinde totum Christum; sed dixerit tantummodo esse in eo, ut in signo, vel figura, aut virtute, anathema sit.

CANON

SESSIO
CANON II.

a Conc. idem
damnans arti-
culos Ioan.
Vviclef.

b supra c. 4.

c Conc. Flo-
rent. in decre-
tis Eugenij ad
Armenios.
supra cap. 3.
& infra Sess.
21. cap. 1. de
commun.

d supra cap. 3.

e Vide Conc.
Florent. ibid.
supra cap. 1.

f supra c. 3.

g supra c. 6.

Si quis dixerit, ^a in sacrosancto Eucharistia Sacramento remanere substantiam panis & vini, una cum Corpore & Sanguine Domini nostri Iesu Christi; negaueritque mirabilem illam & singularem conuersionem totius substantie panis in Corpus, & totius substantie vini in Sanguinem, presentibus dumtaxat speciebus panis & vini; quam quidam conuersionem Catholica Ecclesia aptissime ^b Transsubstantiationem appellat; anathema sit.

CANON III.

Si quis negauerit, ^c in venerabili Sacramento Eucharistia sub vnaquaque specie, & sub singulis cuiusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri; anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, peracta consecratione, in admirabili Eucharistia Sacramento non esse Corpus & Sanguinem Domini nostri Iesu Christi, sed tantum in usu, dum sumitur, non tantum ante vel post, ^d & in Hostijs seu particulis consecratis, quae post Communionem reseruantur vel supersunt, non remanere verum Corpus Domini; anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, ^e vel praeipuum fructum sanctissimae Eucharistiae esse remissionem peccatorum, vel ex ea non alius effectus prouenire; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, in sancto Eucharistia Sacramento Christum vnigenitum Dei filium non esse ^f cultu laetiae, etiam externis adorandum, atque ideo nec festiua peculiari celebritate venerandum, neque in Processionibus, secundum laudabilem & vniuersalem Ecclesiae sanctae ritum & consuetudinem, solemniter circumgestandum, vel non publice, ut adoretur, populo proponendum, & eius adoratores esse idololatrias; anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, non licere sacram Eucharistiam & in Sacramentum

crario reſeruari, ſed ſtatim poſt conſecrationem aſtantiſſimis neceſſario diſtribuendam; aut non licere, ut illa ad infirmos honorifice deferatur; anathema ſit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Chriſtum in Euchariftia exhibitum, ſpiritualiter tantum manducari, ^a & non etiam ſacramentaliter ac realiter; anathema ſit.

CANON IX.

Si quis negauerit, ^b omnes & ſingulos Chriſti fideles ^b cuiusque ſexus, cum ad annos diſcretionis peruenerint, teneri ſingulis annis, ſaltem in Paſchate, ad communicandum ^c iuxta praeceptum ſanctae matris Eccleſiae; anathema ſit.

CANON X.

Si quis dixerit, ^d non licere ſacerdoti celebranti ſeipſum communicare; anathema ſit.

CANON XI.

Si quis dixerit, ^e ſolam fidem eſſe ſufficientem preparationem ad ſumendum ſanctiſſimam Euchariftiae Sacramentum; anathema ſit. Et, ne tantum Sacramentum indigne, atque ideo in mortem & condemnationem ſumatur; ſtatuit atque declarat ipſa ſancta Synodus, illis quos conſcientia peccati mortalis grauatur, ^f quantumcumque etiam ſe contritos & contritos ^g & contritos ^h & contritos ⁱ & contritos ^j & contritos ^k & contritos ^l & contritos ^m & contritos ⁿ & contritos ^o & contritos ^p & contritos ^q & contritos ^r & contritos ^s & contritos ^t & contritos ^u & contritos ^v & contritos ^w & contritos ^x & contritos ^y & contritos ^z & contritos ^{aa} & contritos ^{ab} & contritos ^{ac} & contritos ^{ad} & contritos ^{ae} & contritos ^{af} & contritos ^{ag} & contritos ^{ah} & contritos ^{ai} & contritos ^{aj} & contritos ^{ak} & contritos ^{al} & contritos ^{am} & contritos ^{an} & contritos ^{ao} & contritos ^{ap} & contritos ^{aq} & contritos ^{ar} & contritos ^{as} & contritos ^{at} & contritos ^{au} & contritos ^{av} & contritos ^{aw} & contritos ^{ax} & contritos ^{ay} & contritos ^{az} & contritos ^{ba} & contritos ^{bb} & contritos ^{bc} & contritos ^{bd} & contritos ^{be} & contritos ^{bf} & contritos ^{bg} & contritos ^{bh} & contritos ^{bi} & contritos ^{bj} & contritos ^{bk} & contritos ^{bl} & contritos ^{bm} & contritos ^{bn} & contritos ^{bo} & contritos ^{bp} & contritos ^{bq} & contritos ^{br} & contritos ^{bs} & contritos ^{bt} & contritos ^{bu} & contritos ^{bv} & contritos ^{bw} & contritos ^{bx} & contritos ^{by} & contritos ^{bz} & contritos ^{ca} & contritos ^{cb} & contritos ^{cc} & contritos ^{cd} & contritos ^{ce} & contritos ^{cf} & contritos ^{cg} & contritos ^{ch} & contritos ^{ci} & contritos ^{cj} & contritos ^{ck} & contritos ^{cl} & contritos ^{cm} & contritos ^{cn} & contritos ^{co} & contritos ^{cp} & contritos ^{cq} & contritos ^{cr} & contritos ^{cs} & contritos ^{ct} & contritos ^{cu} & contritos ^{cv} & contritos ^{cw} & contritos ^{cx} & contritos ^{cy} & contritos ^{cz} & contritos ^{da} & contritos ^{db} & contritos ^{dc} & contritos ^{dd} & contritos ^{de} & contritos ^{df} & contritos ^{dg} & contritos ^{dh} & contritos ^{di} & contritos ^{dj} & contritos ^{dk} & contritos ^{dl} & contritos ^{dm} & contritos ^{dn} & contritos ^{do} & contritos ^{dp} & contritos ^{dq} & contritos ^{dr} & contritos ^{ds} & contritos ^{dt} & contritos ^{du} & contritos ^{dv} & contritos ^{dw} & contritos ^{dx} & contritos ^{dy} & contritos ^{dz} & contritos ^{ea} & contritos ^{eb} & contritos ^{ec} & contritos ^{ed} & contritos ^{ee} & contritos ^{ef} & contritos ^{eg} & contritos ^{eh} & contritos ^{ei} & contritos ^{ej} & contritos ^{ek} & contritos ^{el} & contritos ^{em} & contritos ^{en} & contritos ^{eo} & contritos ^{ep} & contritos ^{eq} & contritos ^{er} & contritos ^{es} & contritos ^{et} & contritos ^{eu} & contritos ^{ev} & contritos ^{ew} & contritos ^{ex} & contritos ^{ey} & contritos ^{ez} & contritos ^{fa} & contritos ^{fb} & contritos ^{fc} & contritos ^{fd} & contritos ^{fe} & contritos ^{ff} & contritos ^{fg} & contritos ^{fh} & contritos ^{fi} & contritos ^{fj} & contritos ^{fk} & contritos ^{fl} & contritos ^{fm} & contritos ^{fn} & contritos ^{fo} & contritos ^{fp} & contritos ^{fq} & contritos ^{fr} & contritos ^{fs} & contritos ^{ft} & contritos ^{fu} & contritos ^{fv} & contritos ^{fw} & contritos ^{fx} & contritos ^{fy} & contritos ^{fz} & contritos ^{ga} & contritos ^{gb} & contritos ^{gc} & contritos ^{gd} & contritos ^{ge} & contritos ^{gf} & contritos ^{gg} & contritos ^{gh} & contritos ^{gi} & contritos ^{gj} & contritos ^{gk} & contritos ^{gl} & contritos ^{gm} & contritos ^{gn} & contritos ^{go} & contritos ^{gp} & contritos ^{gq} & contritos ^{gr} & contritos ^{gs} & contritos ^{gt} & contritos ^{gu} & contritos ^{gv} & contritos ^{gw} & contritos ^{gx} & contritos ^{gy} & contritos ^{gz} & contritos ^{ha} & contritos ^{hb} & contritos ^{hc} & contritos ^{hd} & contritos ^{he} & contritos ^{hf} & contritos ^{hg} & contritos ^{hh} & contritos ^{hi} & contritos ^{hj} & contritos ^{hk} & contritos ^{hl} & contritos ^{hm} & contritos ^{hn} & contritos ^{ho} & contritos ^{hp} & contritos ^{hq} & contritos ^{hr} & contritos ^{hs} & contritos ^{ht} & contritos ^{hu} & contritos ^{hv} & contritos ^{hw} & contritos ^{hx} & contritos ^{hy} & contritos ^{hz} & contritos ^{ia} & contritos ^{ib} & contritos ^{ic} & contritos ^{id} & contritos ^{ie} & contritos ^{if} & contritos ^{ig} & contritos ^{ih} & contritos ⁱⁱ & contritos ^{ij} & contritos ^{ik} & contritos ^{il} & contritos ^{im} & contritos ⁱⁿ & contritos ^{io} & contritos ^{ip} & contritos ^{iq} & contritos ^{ir} & contritos ^{is} & contritos ^{it} & contritos ^{iu} & contritos ^{iv} & contritos ^{iw} & contritos ^{ix} & contritos ^{iy} & contritos ^{iz} & contritos ^{ja} & contritos ^{jb} & contritos ^{jc} & contritos ^{jd} & contritos ^{je} & contritos ^{jf} & contritos ^{jj} & contritos ^{jk} & contritos ^{jl} & contritos ^{jm} & contritos ^{jn} & contritos ^{jo} & contritos ^{jp} & contritos ^{jq} & contritos ^{jr} & contritos ^{js} & contritos ^{jt} & contritos ^{ju} & contritos ^{jv} & contritos ^{jw} & contritos ^{jx} & contritos ^{jy} & contritos ^{jz} & contritos ^{ka} & contritos ^{kb} & contritos ^{kc} & contritos ^{kd} & contritos ^{ke} & contritos ^{kf} & contritos ^{kg} & contritos ^{kh} & contritos ^{ki} & contritos ^{kj} & contritos ^{kk} & contritos ^{kl} & contritos ^{km} & contritos ^{kn} & contritos ^{ko} & contritos ^{kp} & contritos ^{kq} & contritos ^{kr} & contritos ^{ks} & contritos ^{kt} & contritos ^{ku} & contritos ^{kv} & contritos ^{kx} & contritos ^{ky} & contritos ^{kz} & contritos ^{la} & contritos ^{lb} & contritos ^{lc} & contritos ^{ld} & contritos ^{le} & contritos ^{lf} & contritos ^{lg} & contritos ^{lh} & contritos ^{li} & contritos ^{lj} & contritos ^{lk} & contritos ^{ll} & contritos ^{lm} & contritos ^{ln} & contritos ^{lo} & contritos ^{lp} & contritos ^{lq} & contritos ^{lr} & contritos ^{ls} & contritos ^{lt} & contritos ^{lu} & contritos ^{lv} & contritos ^{lw} & contritos ^{lx} & contritos ^{ly} & contritos ^{lz} & contritos ^{ma} & contritos ^{mb} & contritos ^{mc} & contritos ^{md} & contritos ^{me} & contritos ^{mf} & contritos ^{mg} & contritos ^{mh} & contritos ^{mi} & contritos ^{mj} & contritos ^{mk} & contritos ^{ml} & contritos ^{mm} & contritos ^{mn} & contritos ^{mo} & contritos ^{mp} & contritos ^{mq} & contritos ^{mr} & contritos ^{ms} & contritos ^{mt} & contritos ^{mu} & contritos ^{mv} & contritos ^{mw} & contritos ^{mx} & contritos ^{my} & contritos ^{mz} & contritos ^{na} & contritos ^{nb} & contritos ^{nc} & contritos nd & contritos ^{ne} & contritos ^{nf} & contritos ^{ng} & contritos ^{nh} & contritos ⁿⁱ & contritos ^{nj} & contritos ^{nk} & contritos ^{nl} & contritos ^{nm} & contritos ⁿⁿ & contritos ^{no} & contritos ^{np} & contritos ^{nq} & contritos ^{nr} & contritos ^{ns} & contritos ^{nt} & contritos ^{nu} & contritos ^{nv} & contritos ^{nw} & contritos ^{nx} & contritos ^{ny} & contritos ^{nz} & contritos ^{oa} & contritos ^{ob} & contritos ^{oc} & contritos ^{od} & contritos ^{oe} & contritos ^{of} & contritos ^{og} & contritos ^{oh} & contritos ^{oi} & contritos ^{oj} & contritos ^{ok} & contritos ^{ol} & contritos ^{om} & contritos ^{on} & contritos ^{oo} & contritos ^{op} & contritos ^{oq} & contritos ^{or} & contritos ^{os} & contritos ^{ot} & contritos ^{ou} & contritos ^{ov} & contritos ^{ow} & contritos ^{ox} & contritos ^{oy} & contritos ^{oz} & contritos ^{pa} & contritos ^{pb} & contritos ^{pc} & contritos ^{pd} & contritos ^{pe} & contritos ^{pf} & contritos ^{pg} & contritos ^{ph} & contritos ^{pi} & contritos ^{pj} & contritos ^{pk} & contritos ^{pl} & contritos ^{pm} & contritos ^{pn} & contritos ^{po} & contritos ^{pp} & contritos ^{pq} & contritos ^{pr} & contritos ^{ps} & contritos ^{pt} & contritos ^{pu} & contritos ^{pv} & contritos ^{pw} & contritos ^{px} & contritos ^{py} & contritos ^{pz} & contritos ^{qa} & contritos ^{qb} & contritos ^{qc} & contritos ^{qd} & contritos ^{qe} & contritos ^{qf} & contritos ^{qg} & contritos ^{qh} & contritos ^{qi} & contritos ^{qj} & contritos ^{qk} & contritos ^{ql} & contritos ^{qm} & contritos ^{qn} & contritos ^{qo} & contritos ^{qp} & contritos ^{qq} & contritos ^{qr} & contritos ^{qs} & contritos ^{qt} & contritos ^{qu} & contritos ^{qv} & contritos ^{qw} & contritos ^{qx} & contritos ^{qy} & contritos ^{qz} & contritos ^{ra} & contritos ^{rb} & contritos ^{rc} & contritos rd & contritos ^{re} & contritos ^{rf} & contritos ^{rg} & contritos ^{rh} & contritos ^{ri} & contritos ^{rj} & contritos ^{rk} & contritos ^{rl} & contritos ^{rm} & contritos ^{rn} & contritos ^{ro} & contritos ^{rp} & contritos ^{rq} & contritos ^{rr} & contritos ^{rs} & contritos ^{rt} & contritos ^{ru} & contritos ^{rv} & contritos ^{rw} & contritos ^{rx} & contritos ^{ry} & contritos ^{rz} & contritos ^{sa} & contritos ^{sb} & contritos ^{sc} & contritos ^{sd} & contritos ^{se} & contritos ^{sf} & contritos ^{sg} & contritos ^{sh} & contritos ^{si} & contritos ^{sj} & contritos ^{sk} & contritos ^{sl} & contritos ^{sm} & contritos ^{sn} & contritos ^{so} & contritos ^{sp} & contritos ^{sq} & contritos ^{sr} & contritos ^{ss} & contritos st & contritos ^{su} & contritos ^{sv} & contritos ^{sw} & contritos ^{sx} & contritos ^{sy} & contritos ^{sz} & contritos ^{ta} & contritos ^{tb} & contritos ^{tc} & contritos ^{td} & contritos ^{te} & contritos ^{tf} & contritos ^{tg} & contritos th & contritos ^{ti} & contritos ^{tj} & contritos ^{tk} & contritos ^{tl} & contritos ^{tm} & contritos ^{tn} & contritos ^{to} & contritos ^{tp} & contritos ^{tq} & contritos ^{tr} & contritos ^{ts} & contritos ^{tt} & contritos ^{tu} & contritos ^{tv} & contritos ^{tw} & contritos ^{tx} & contritos ^{ty} & contritos ^{tz} & contritos ^{ua} & contritos ^{ub} & contritos ^{uc} & contritos ^{ud} & contritos ^{ue} & contritos ^{uf} & contritos ^{ug} & contritos ^{uh} & contritos ^{ui} & contritos ^{uj} & contritos ^{uk} & contritos ^{ul} & contritos ^{um} & contritos ^{un} & contritos ^{uo} & contritos ^{up} & contritos ^{uq} & contritos ^{ur} & contritos ^{us} & contritos ^{ut} & contritos ^{uu} & contritos ^{uv} & contritos ^{uw} & contritos ^{ux} & contritos ^{uy} & contritos ^{uz} & contritos ^{va} & contritos ^{vb} & contritos ^{vc} & contritos ^{vd} & contritos ^{ve} & contritos ^{vf} & contritos ^{vg} & contritos ^{vh} & contritos ^{vi} & contritos ^{vj} & contritos ^{vk} & contritos ^{vl} & contritos ^{vm} & contritos ^{vn} & contritos ^{vo} & contritos ^{vp} & contritos ^{vq} & contritos ^{vr} & contritos ^{vs} & contritos ^{vt} & contritos ^{vu} & contritos ^{vv} & contritos ^{vw} & contritos ^{vx} & contritos ^{vy} & contritos ^{vz} & contritos ^{wa} & contritos ^{wb} & contritos ^{wc} & contritos ^{wd} & contritos ^{we} & contritos ^{wf} & contritos ^{wg} & contritos ^{wh} & contritos ^{wi} & contritos ^{wj} & contritos ^{wk} & contritos ^{wl} & contritos ^{wm} & contritos ^{wn} & contritos ^{wo} & contritos ^{wp} & contritos ^{wq} & contritos ^{wr} & contritos ^{ws} & contritos ^{wt} & contritos ^{wu} & contritos ^{wv} & contritos ^{ww} & contritos ^{wx} & contritos ^{wy} & contritos ^{wz} & contritos ^{xa} & contritos ^{xb} & contritos ^{xc} & contritos ^{xd} & contritos ^{xe} & contritos ^{xf} & contritos ^{xg} & contritos ^{xh} & contritos ^{xi} & contritos ^{xj} & contritos ^{xk} & contritos ^{xl} & contritos ^{xm} & contritos ^{xn} & contritos ^{xo} & contritos ^{xp} & contritos ^{xq} & contritos ^{xr} & contritos ^{xs} & contritos ^{xt} & contritos ^{xu} & contritos ^{xv} & contritos ^{xw} & contritos ^{xx} & contritos ^{xy} & contritos ^{xz} & contritos ^{ya} & contritos ^{yb} & contritos ^{yc} & contritos ^{yd} & contritos ^{ye} & contritos ^{yf} & contritos ^{yg} & contritos ^{yh} & contritos ^{yi} & contritos ^{yj} & contritos ^{yk} & contritos ^{yl} & contritos ^{ym} & contritos ^{yn} & contritos ^{yo} & contritos ^{yp} & contritos ^{yq} & contritos ^{yr} & contritos ^{ys} & contritos ^{yt} & contritos ^{yu} & contritos ^{yv} & contritos ^{yw} & contritos ^{yx} & contritos ^{yy} & contritos ^{yz} & contritos ^{za} & contritos ^{zb} & contritos ^{zc} & contritos ^{zd} & contritos ^{ze} & contritos ^{zf} & contritos ^{zg} & contritos ^{zh} & contritos ^{zi} & contritos ^{zj} & contritos ^{zk} & contritos ^{zl} & contritos ^{zm} & contritos ^{zn} & contritos ^{zo} & contritos ^{zp} & contritos ^{zq} & contritos ^{zr} & contritos ^{zs} & contritos ^{zt} & contritos ^{zu} & contritos ^{zv} & contritos ^{zw} & contritos ^{zx} & contritos ^{zy} & contritos ^{zz}

Decretum de reformatione.

CAPVT I.

EADDEM sacrosancta Tridentina Synodus, presidentibus in ea eisdem sanctae Sedis Apostolica Legato & Nuncys, intendens nonnulla statuere, quae ad iurisdictionem pertinent Episcoporum, ut iuxta proxima Sessionis decretum, illi

a Tit. 1.
1. Timoth. 3.
1. Pet. 5.
dist. 45. in
prin. dist. 94.
cap. ult. dist.
9. c. esto sub-
iectus.

b 1. Tim. 4.

c c. refecandae
& c. corripian-
tur 24. q. 3.

d c. cum spe-
ciali s. porro
de elec.

e Infra Sess.
22. c. 1. & 24.
c. 20. de refor-
mat.

illi in commissis sibi Ecclesiis eo libentius residant, quod faci-
lius & commodius sibi subiectos regere, & in vita ac morum
honestate continere potuerint; illud primum eos admonendos
censet; ^a ut se pastores, non percussores esse meminerint, atque
ita praesse sibi subditis oportere, ut non in eis dominantur, sed
illos tamquam filios & fratres diligant; elaborentque, ut boni-
tando & monendo ab illicitis deterreant, ne ubi deliquerint,
debitis eos poenis coercere cogantur: quos tamen, si quid per hu-
manam fragilitatem peccare contigerit, ^b illa Apostoli est ab eis
seruanda praeceptio; ut illos arguant, obsecrent, increpent in
omni bonitate, & patientia: cum saepe plus erga corrigendos
agat benevolentia quam austeritas, plus exhortatio quam
cominatio, plus caritas quam potestas. Sin autem ob delicti
grauitatem virga opus fuerit, tunc cum ^c consuetudine rigor,
cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhiben-
da est; ut sine asperitate disciplina populus salutaris ac neces-
saria conseruetur; & qui correcti fuerint, emendentur; aut
si respicere noluerint, ceteri, salubri in eos animaduersione
exemplo a vitis deterreantur: cum sit diligentis & pie simul
pastoris officium, morbis omnium leuia primum adhibere for-
menta; post, ubi morbi grauitas ita postulet, ^e ad acriora &
grauiora remedia descendere; sin autem ne ea quidem profi-
ciant illis, submouendis, ceteras saltem oues a contagionis
periculo liberare. ^d Cum igitur ei criminum plerumque ad-
euitandas poenas & Episcoporum subterfugienda iudicia, que-
relas & grauamina simul, & appellationis diffugio iudicii
processum impediunt, ne remedio, ad innocentiam praesidium
instituto, ad iniquitatis defensionem abutantur, atque ut
huiusmodi eorum calliditati & tergiversationi occurratur,
ita statuit & decreuit: ^e In causis visitationis & correctionis,
sive habilitatis & inhabilitatis, nec non criminalibus, ab
Episcopo seu illius in spiritualibus vicario generali, ante de-
finitiuam sententiam, ab interlocutoria vel alio quocumque gra-
uamine, non appelletur: nec Episcopus seu vicarius appella-
tionis huiusmodi, tamquam frivola, deferre teneatur; sed ea ad
quacumque

quacumque inhibitione ab appellationis iudice emanata, nec-
non omni stylo & consuetudine, etiam immemorabili, con-
traria non obstante, ad vltiora valeat procedere; ^a nisi gra-
uamen huiusmodi per definitiuam sententiam reparari, vel
ab ipsa definitiuam appellari non possit: quibus casibus sacro-
rum & antiquorum Canonum statuta illibata persistant.

CAPVT II.

ASENTENTIA Episcopi, vel ipsius in spiritualibus vi-
carij generalis, in criminalibus appellationis causa, ubi
appellationi locus fuerit, si Apostolica auctoritate in partibus
eam committi contigerit, Metropolitano seu illius etiam vi-
cario in spiritualibus generali; aut, si ille aliqua de causa su-
spectus foret, vel vltra duas legales diatas distet, seu ab ipso
appellatum fuerit, qui ex vicinioribus Episcopis, seu illorum
vicarijs, non autem inferioribus iudicibus, committatur.

CAPVT III.

REVS, ab Episcopo aut eius vicario in spiritualibus ge-
nerali in criminali causa appellans, coram iudice, ad
quem appellauit, acta prima instantia omnino producat: &
iudex, nisi illis visis, ad eius absolutionem minime procedat. Is
autem, a quo appellatum fuerit, intra xxx. dies acta ipsa
postulanti gratis exhibeat, alioqui absque illis causa appella-
tionis huiusmodi prout iustitia suaferit, terminetur.

CAPVT IIII.

CVM verò tam graua nonnumquam sint delicta, ^b ab
Ecclesiasticis commissa personis, ut ob eorum atrocita-
tem è sacris Ordinibus deponenda, & curiae sint tradenda sa-
culari: in quo ^c secundum sacros Canones certus Episcoporum
numerus requiritur: ^d quos si omnes adhibere difficile esset,
debita iuris executio differretur: si quando autem interuenire
possent, eorum residentia intermitteretur: propterea statuit
& decreuit: Episcopo per se, seu illius vicarium in spirituali-
bus generalem, contra Clericum, in sacris etiam Presbyter-
tus Ordinibus constitutum, etiam ad illius condemnationem,
nec non verbalem depositionem, & per seipsum etiam ad
actualem

b Carth. 10.
Vide 3. q. 2.
fuggero. & 15.
q. 7. Felix
Episcopus.
c 2. Hispalen.
c. 6.
d c. si quis. cum
seq. 14. q. 7.
c. degradatio.
de poen. in 6.

actualem atque solemnem degradationem ab ipsis Ordinibus & gradibus Ecclesiasticis, in casibus, in quibus aliorum Episcoporum presentia, in numero à canonibus definito, requiritur, etiam absq; illis procedere liceat: adhibitis tamē in hoc sibi assistentibus totidem Abbatibus, vsum mitræ & baculi ex privilegio Apostolico habentibus, si in ciuitate aut diocesi reperiuntur & commodè interesse possint; alioquin alijs personis in Ecclesiastica dignitate constitutis, quæ atate græues, ac iuris scientia commendabiles existant.

CAPVT V.

ET quoniam per fidas causas, quæ tamē satis probabiles videntur, interdum accidit, vt nonnulli eia, modi gratias extorqueant, per quas pœna, illis Episcoporum iusta seueritate inflicta, aut remittuntur omnino, aut mitigantur; cum non ferendum sit, vt mēdacium, quod tātopere Deo displicet, non modò ipsum à impunitum sit, verum etiam alterius delicti veniam impetret mentienti: iccirco, vt sequitur, statuit & decreuit: Episcopus apud Ecclesiam suam residens, de surreptione & obreptione gratiæ, quæ super absolutione alicuius publici criminis, vel delicti, de quo ipse inquirere cœperat, aut remissione pœnæ, ad quam criminofus per eum cōdemnatus fuerit, falsis precibus impetratur, per seipsum, tamquā Sedis Apostolicæ delegatus, etiam summarie cognoscat; ipsamq; gratiam, postquam per falsi narrationem, aut veri taciturnitatem obtentam esse legitime constiterit, non admittat.

CAPVT VI.

QVONIAM verò subditi Episcopo, c tamen si iure cor-
repti fuerint, magnopere tamen eum odisse, & tamquam iniuria affecti sint, falsa illi crimina obijcere solent; vt, quoquo pacto possint, ei molestiam exhibeant; cuius vexationis timor plerumque illum ad inquirenda & puniendaeorum delicta segniorem reddit: iccirco, ne is magno suo & Ecclesiam incommodo gregem sibi creditum relinquere, ac non sine Episcopalis dignitatis diminutione vagari cogatur, ita statuit & decreuit: Episcopus, nisi ob causam, ex qua de-

a Exod. 23.
Leuit. 19.
Prouerb. 4. 8.
10. 12. & 19.
c. si quis dixerit, cum seq.
& c. nemo peritorem, 11.
§ 3.

b c. super litteris, & c. cum dilecta, de resecr.

c c. sunt nonnulli, 2. q. 7.

d Vide Sess. 24. c. 3.

ponendus siue priuandus veniret, etiam si ex officio, aut per inquisitionem, seu denunciationem, vel accusationem, siue alio quouis modo procedatur, vt personaliter compareat, nequaquam citetur vel moneatur.

CAPVT VII.

TESTES in causa criminali ad informationem, vel iudicia seu alias in causa principali contra Episcopum, nisi testes & bonæ conuersationis, existimationis & fame fuerint, non recipiantur; & si odio, temeritate, aut cupiditate aliquid deposuerint, grauius pœnis multentur.

CAPVT VIII.

CAVSÆ Episcoporum, cum pro criminis obiecti qualitate comparere debeant, coram Pontifice Max. referantur, ac per ipsum terminentur.

Decretum prorogationis definitionis quattuor articulo-
rum de Sacramento Eucharistiæ, & salui conductus, Protestantibus dandi.

EADEM sancta Synodus errores omnes, qui super hoc sanctissimo Sacramēto repullularunt, tamquam vepres ex agro Dominico euellere, ac omnium fidelium saluti prospicere cupiens, quotidianis precibus Deo omnipotenti prę oblati, inter alios, ad hoc Sacramentum pertinentes, articulos diligentissima veritatis Catholica inquisitione tractatos, plurimis accuratissimisq; pro rerum grauitate disputationibus habitis, cognitis quoque præstantissimorum Theologorum sententijs, hos etiam tractabat: An necessarium sit ad salutem, & diuino iuro præceptum, vt singuli Christi fideles sub vtraq; specie ipsum venerabile Sacramentum accipiant. Et: Num minus sumat qui sub altera, quàm qui sub vtraque communica-
t. Et: An errauerit sancta mater Ecclesia, laicos & non celebrantes sacerdotes, sub panis specie dumtaxat communicando. Et: An paruuli etiam cōmunicandi sint. Sed quoniam ex nobilissima Germania prouincia ij, qui se Protestantes nominant, super his ipsis articulis, antequam desiniantur, audiri

ac. accusatio
quoque c. ac-
cusatio Epi-
scoporum 6.
relic. 2. q. 7.
& c. vlt. 2. q.
7. Conc. Rom.
sub Siluest. 1.
iuxta Anacle-
ti pap. epist. 2.
& Carthag. 2.
c. 6. & Car-
thag. 4. c. 96.
& Sixt. 3.
epist. 3. c. 3.

à sancta Synodo cupiunt, & eam ob causam fidem publicam ab illa postularunt, ut ipsis tunc huc venire, & in hac urbe commorari, ac liberè coram Synodo dicere atque proponere quæ senferint, & postea, cum libuerit, recedere liceat: sancta ipsa Synodus, licet magno desiderio eorum aduentum multos antea menses expectarit, tamē, ut pia mater, quæ ingemiscit & parturit, summo opere id desiderat ac laborat, ut in ijs, qui Christiano nomine cēsentur, nulla sint schismata, sed quemadmodum eandem omnes Deum & Redemptorem agnoscunt, ita idem dicant, idem credant, idem sapiant; confidens Dei misericordia, & sperans fore, ut illi in sanctissimam & salutarem vnius fidei, spei, caritatisq; concordiam redigantur, libenter eis in hac re morem gerens, securitatem & fidem, ut petierunt, publicam, quam saluum conditum vocant, quoad se pertinet, eius, qui infra scriptus erit, tenoris, dedit atque concessit: & eorum causa definitionem illorum articulorum ad secundam Sessionem distulit; quam, ut illi commodè interesse possent, in diem festum Conuersionis D. Pauli, quæ erit vigesima quinta die mensis Ianuarij, anni sequentis, indicxit. Illudque præterea statuit, ut in eadem Sessione de Sacrificio Missæ agatur, propter magnam vtriusque rei connexionem, interea Sessione proxima de Pœnitentiæ & extremæ Vnctionis Sacramentis tractandum. illam autem die festo D. Catharinæ virginis & martyris, qui erit vigesima quinta Nouembris, habendam esse decreuit, simulque ut in vtraque materiam reformationis prosequatur.

SALVVS CONDVCTVS DATVS PROTESTANTIBVS.

SACROSANCTA generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato & Nuncijs, omnibus & singulis, siue Ecclesiasticis siue secularibus personis vniuersæ Germaniæ,

manie, cuiuscumque gradus, status, conditionis, qualitatibus sint, quæ ad æcumenicum hoc & generale Concilium accedere voluerint, ut de ijs rebus, quæ in ipsa Synodo tractari debent, omni liberalitate conferre, proponere & tractare, ac ad ipsum æcumenicum Concilium liberè & tunc venire, & in eo manere & commorari, ac articulos, quot illis videbitur, tam scripto quàm verbo, offerre, proponere, & cum Patribus, siue ijs qui ab ipsa sancta Synodo delecti fuerint, conferre, & absque vllis conuicijs & contumelijs disputare, necnon quando illis placuerit, recedere possint & valeant, publicam fidem & plenam securitatem, quam saluum conductum appellant, cum omnibus & singulis clausulis & decretis necessarijs & opportunis, etiam si specialiter & non per verba generalia exprimeberent, quæ pro expressis haberi voluit, quantum ad ipsam sanctam Synodum spectat, cōcedit. Placuit præterea sanctæ Synodo, ut, si pro maiori libertate ac securitate eorum, certos tam pro commissis quàm pro committendis per eos delictis iudices eis deputari cupiant, illos sibi beneuolos nominent, etiam si delicta ipsa quantumcumque enormia, ac hæresim sapientia fuerint.

SESSIO XIII.

QUÆ EST QUARTA

SVB IVLIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XXV. NOV. M. D. LI.

Doctrina de sanctissimis Pœnitentiæ & extremæ Vnctionis Sacramentis.

SACROSANCTA æcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato & Nuncijs, quamuis in decreto de Iustificacione multus fuerit de Pœnitentiæ Sacramento, propter locorum cognationem, necessaria quadam ratione

ratione sermo interpositus: tanta nihilominus circa illud nostra hac aetate diuersorum errorum est multitudo, ut non parum publica vilitatis retulerit, de eo exactiorem & plenior definitionem tradidisse; in qua demonstratis & consulis, Spiritus sancti presidio, vniuersis erroribus, Catholica veritas perspicua & illustris fieret; quam nunc sancta haec Synodus Christianis omnibus perpetuo seruandam proponit.

De necessitate & institutione Sacramenti Pœnitentiæ.

CAPVT I.

SI ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum esset, ut iustitiam, in Baptismo ipsius beneficio & gratia suscipiam, constanter tuerentur, non fuisset opus aliud ab ipso Baptismo Sacramentum ad peccatorum remissionem esse institutum.

a infra can. 1.
Pam. 102.
Ephes. 2.
Sic Innoc. 1.
epist. 91. inter
epist. Aug.
Namquamuis
redemisset,
& c. & Cy-
prius ab
Aug. citatus
lib. 2. contra
Iuhan. c. 3.
Quam beni-
gnam, quam
necessariam.
b supra Sess.
6. cap. 14. de
iustit. Conc.
Cabilon. c. 8.
c Ezech. 18.

d Luc. 13.

e Act. 2.
c. 2. vult. & c.
Proprie. de
conf. diff. 4.

^a Quoniam autem Deus, diues in misericordia, cognouit signum nostrum; illis etiam vita remedium contulit, qui sese postea in peccati seruitutem, & demonis potestatem tradidissent, Sacramentum videlicet Pœnitentiæ, quo lapsi post Baptismum, beneficium mortis Christi applicatur. ^b Fuit quidem Pœnitentia vniuersis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quouis tempore ad gratiam & iustitiam assequendam necessaria, illis etiam, qui Baptismi Sacramento ablui petuissent, ut, peruersitate abiecta & emendata, tantam Dei offensionem cum peccati odio & pio animi dolore, detestarentur, unde Propheta ait: ^c Convertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris: & non erit vobis in ruinam iniquitas. Dominus etiam dixit: ^d Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. Et princeps Apostolorum Petrus peccatoribus Baptismo iniciendis pœnitentiam commendans, dicebat: ^e Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum. Porro nec ante aduentum Christi Pœnitentia erat Sacramentum, nec est post aduentum illius cuiquam ante Baptismum. Dominus autem Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipue instituit,

instituit, cum à mortuis excitatus, insufflauit in discipulos suos, dicens: ^a Accipite Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt. Quo tam insigni facto & verbis tam perspicuis, potestatem remittendi & retinendi peccata, ad reconciliandos fideles post Baptismum lapsos, Apostolis & eorum legitimis successoribus fuisse communicatam, vniuersorum Patrum consensus semper intellexit. Et Novatianus, remittendi potestatem olim peritaciter negantes, magna ratione Ecclesia Catholica, tamquam hæreticos explosit atque condemnauit. Quare verissimum hunc illorum verborum Domini sensum sancta hæc Synodus probans & recipiens, damnat eorum commentitias interpretationes, qui verba illa ad potestatem prædicandi verbum Dei, & Christi Euangelium annunciandi, contrahuiusmodi Sacramenti institutionem falso derorquent.

a Ioan. 20.
Matth. 16. c. v.
cōstitueretur.
so. diff. & in-
tra cap. 2. in
n. & can. 3.

De differentia Sacramenti Pœnitentiæ & Baptismi.

CAPVT II.

CETERVM hoc Sacramentum multis rationibus à Baptismo differre dignoscitur. nam præterquam quod materia & forma, quibus Sacramenti essentia perficitur, longissimè distat: constat certè, Baptismi ministrum iudicem esse non oportere, cum Ecclesia in neminem iudicium exerceat, qui non prius in ipsam per Baptismi ianuam fuerit ingressus. ^c Qui enim mihi, inquit Apostolus, de iis, qui foris sunt, iudicare? Secus est de domesticis fidei, quos Christus Dominus ^d lauacro Baptismi sui corporis membra semel effecit. nam hos, si se postea crimine aliquo contaminauerint, non iam repetito Baptismo ablui, cum id in Ecclesia Catholica nulla ratione liceat, sed ante hoc tribunal, tamquam reos, sisti voluit: ut per sacerdotum sententiam non semel, sed quoties ab admisis peccatis ad ipsum pœnitentes consurgerint, possent liberari. Alius est præterea Baptismi & alius Pœnitentiæ fructus. per Baptismum enim Christum induen-

b supra Sess.
6. de iustit.
cap. 14. & in-
tra can. 4.

c 1. Cor. 5. in
n. c. multi. 2.
q. 1. c. gaude-
mus, de dinor.
d 1. Cor. 12. b.
c. verbum, de
pœnit. diff. 1.

e Galat. 3.

tes, noua prorsus in illo efficitur creatura, plenam & integram peccatorum omnium remissionem consequentes: ad quam tamen nouitatem & integritatem per Sacramentum Pœnitentia, sine magnis nostris fletibus & laboribus, diuina id exigente iustitia, peruenire nequaquam possumus: ut merito Pœnitentia laboriosus quidam Baptismus à sanctis Patribus dictus fuerit. Est autem hoc Sacramentum Pœnitentia lapsis post Baptismum ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis ipse Baptismus.

De partibus & fructu huius Sacramenti.

CAPVT III.

DOCEt præterea sancta Synodus, Sacramenti Pœnitentia formam, in qua præcipue ipsius vis sita est, à illis ministri verbis positam esse: Ego te absoluo, &c. quibus quidem de Ecclesia sancta more preces quædam laudabiles adiunguntur: ad ipsius tamen formæ essentiam nequaquam spectant, neque ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessaria. Sunt autem quasi materia huius Sacramenti, ipsius pœnitentis actus, nempe Contritio, Confessio & Satisfactio. Qui quatenus in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione Pœnitentia partes dicuntur. Sanè verò res & effectus huius Sacramenti, quantum ad eius vim & efficaciam pertinet, reconciliatio est cum Deo, quam interdum in viris pijs & cum deuotione hoc Sacramentum percipientibus, conscientia pax ac serenitas cum vehementi spiritus consolatione consequi solet. Hac de partibus & effectu huius Sacramenti sancta Synodus tradentium sententias damnat, qui Pœnitentia partes, incussos conscientia terrores & fidem esse contendunt.

De Contritione. CAPVT IIII.

CONTRITIO, ^b qua primum locum inter dictos pœnitentis actus habet, animi dolor ac detestatio est de peccato

^a Suprà Sess. 6. de iustif. cap. 14. & infra can. 4.

^b Suprà Sess. 6. de iustif. cap. 6. & 14.

peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero. Fuit autem quouis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic Contritionis motus necessarius; & in homine post Baptismum lapsa ita demum præparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia diuina misericordiae & voto præstandi reliqua coniunctus sit, quæ ad ritè suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur. Declarat igitur sancta Synodus hanc Contritionem, non solum ^a cessationem à peccato, & vitæ nouæ ^a instit. can. 5. propositum & inchoationem, sed veteris etiam odium continere, iuxta illud: ^b Projicite à vobis omnes iniquitates vestras, ^b Ezech. 18. in quibus præuicari estis; & facite vobis cor nouum & spiritum nouum. Et certè, qui illos Sanctorum clamores considerauerit, ^c Tibi soli peccavi, & malum cor à te feci: ^d Laboravi in genu meo; lauabo per singulas noctes lectum meum: ^e Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ; & alios huius generis: facile intelliget, eos ex vehementi quodam antea vitæ odio & ingenti peccatorum detestatione mansisse. Docet præterea, etsi Contritionem hanc aliquando caritate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationem ipsi Contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam. Illam verò Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehenna & pœnarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ, declarat, non solum non facere hominem hypocritam & magis peccatorem, verum etiam donum Dei esse & Spiritus sancti impulsus, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum mouentis, quo pœnitens adiutus viam sibi ad iustitiam parat. Et quamvis sine Sacramento Pœnitentia per se ad iustificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentia impetrandum disponit. Hoc enim timore vituliter ^f concussi Niniuite, ad Ionæ prædicationem, plenam terroribus, pœnitentiam egerunt & misericordiam à Domino ^f Ionæ 3. Mat. 12. Lucæ 11. e. quamobrem de pœn. dist. 1.

^a instit. can. 5.

^b Ezech. 18.

^c Psalm. 50. e. & venit de pœn. dist. 1. c. totam de pœn. dist. 3. d. Psalm. 6. e. Esa. 38.

^f Ionæ 3.

Mat. 12.

Lucæ 11.

e. quamobrem

de pœn. dist. 1.

mino impetrarunt. Quamobrem falsò quidem calumniantur Catholicos scriptores, quasi tradiderint Sacramentum Pœnitentia absque bono motu suscipientium gratiam conferri: quod numquam Ecclesia Dei docuit, nec sensit. sed & falsò docent; Contritionem esse extortam & coactam, non liberam & voluntariam.

De Confessione. CAPVT V.

a Lucæ 5. &
17. lac. 1.
1. Ioan. 1.
Infra can. 6.

b Ioan. 20.
Matth. 16.
c. verbum. de
pœn. dist. 1.
& c. adhuc.
de pœn. dist. 3.

infra can. 6.

d Deuter. 5.

e supra self.
6. can. 23.
c. adhuc. & c.
de quotidiana.
de pœnit.
dist. 3.

f Ephes. 2.

EX^a institutione Sacramenti Pœnitentia iam explicata, vniuersa Ecclesia semper intellexit institutam etiam esse à Domino integram peccatorum Confessionem, & omnibus post Baptismum lapsis iure diuino necessariam existere: quia Dominus noster Iesus Christus, b è terris ascensurus ab caelos, sacerdotes sui ipsius vicarios reliquit, tamquam præfides & indices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in qua Christi fideles ceciderint; quo, pro potestate Clauium remissionis aut retentionis peccatorum, sententiam pronuncient. Constat enim, sacerdotes iudicium hoc, incognita causa, exercere non potuisse, neque aequitatem quidem illos in pœnis iniungendis seruare potuisse, si in genere duntaxat, & nò potiùs in specie, ac sigillatim, sua ipsi peccata declarassent. c Ex his colligitur, oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligenter sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri, etiam si occultissima illa sint, & tantum aduersus duo vltima d Decalogi præcepta commissa, quæ nonnumquã animum grauius sanciant, & periculosiora sunt ijs quæ in manifesto admittuntur. nam venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, e & in qua frequentius labimur, quamquam rectè & vtiliter, citràque omnem præsumptionem in Confessione dicantur, quod piorum hominum vsus demonstrat; taceri tamen citrà culpam, multisq; alijs remedijs expiari possunt. Verùm, cum vniuersa mortalia peccata, etiam cogitationis, f homines in filios, & Dei inimicos reddant; necessum est, omnium etiam veniam, cum aperta & verecunda Confessione, à Deo querere.

tere. Itaque dum omnia, quæ memorie occurrunt peccata, Christi fideles confiteri student, proculdubio omnia diuina misericordiae agnoscenda exponunt. qui verò secùs faciunt, & scienter aliqua retinent, nihil diuina bonitati per sacerdotem remittendum proponunt. si enim erubescat agrotus vulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat. Colligitur præterea, etiam eas circumstantias in Confessione explicandas esse, quæ speciem peccati mutant: quod sine illis peccata ipsa neque à pœnitentibus integrè exponantur, nec iudicibus innotescant; & fieri nequeat, vt de grauitate criminum rectè censere possint, & pœnam, quam oportet, pro illis pœnitentibus imponere. vnde alienum à ratione est, docere circumstantias has ab hominibus otiosis excogitatas fuisse; aut vnã tantum circumstantiam consistendam esse, nempe peccasse in fratrem. Sed & impium est, Confessionem, quæ hac ratione fieri præcipitur, impossibilem dicere, aut carnificinam illam conscientiarum appellare. constat enim, nihil aliud in Ecclesia à pœnitentibus exigi, quam vt, postquam quisque diligentius se excusserit & conscientia sua sinus omnes & latebras explorauerit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum & Deum suum mortaliter offendisse minuerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in vniuersum, eadem Confessione inclusa esse intelliguntur: pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: a Ab occultis meis munda me Domine. 1p. 2 Psalm. 18. sa vera huiusmodi Confessionis difficultas, ac peccata detegendi veretudine, grauis quidè videri posset, nisi tot tantisq; commodis & consolationibus leuaretur, quæ omnibus, dignè ad hoc Sacramentum accedentibus, per Absolutionem certissime conferuntur. Ceterum, quò ad modum confitendi secreta apud solum sacerdotem, etsi Christus non vnerit, quàm aliis in vindictam suorum scelerum, & sui humiliationem, cum ob aliorum exemplum, tum ob Ecclesiae offensæ edificationem, delicta sua publicè confiteri possit: non est tamen hoc diuino præcepto mandatum, nec satis consiliè humana ali-

a Conc. Cabilonen. c. 33.

b infr. can. 8. & 14.

c Conc. Lateran. sub Inn. 3. cap. 21. c. omnis utriusque de poen. & remiss.

qua lege præciperetur, ut delicta, præsertim secreta, publica essent confessione aperienda. Vnde cum à sanctissimis & antiquissimis Patribus, magno vnanimitate consensu secreta Confessio sacramentalis, qua ab initio Ecclesia sancta vsa est, & modò etiam vitur, fuerit semper commendata; manifestè refellitur inanis eorum calumnia, qui eam à diuino mandato alienam & inuentum humanum esse, atque à Patribus Concilio Lateranensi congregatis initium habuisse docere non verentur. Neque enim per Lateranense Concilium Ecclesia constituit, ut Christi fideles confiterentur, quod iure diuino necessarium & institutum esse intellexerat; sed ut præceptum Confessionis, saltem semel in anno, ab omnibus & singulis, cum ad annos discretionis peruenissent, impleretur. vnde iam in vniuersa Ecclesia, cum ingenti animarum fidelium fructu, obseruatur mos ille salutis confitendi sacro illo & maxime acceptabili tempore Quadragesimæ: quem morem hæc sancta Synodus maxime probat & amplectitur, tamquam pium & merito retinendum.

De ministro huius Sacramenti, & Absolutione.

CAPVT VI.

d infr. can. 10.

e Matth. 16. & 18.

f Ioan. 20.

g supr. Sess. 7. de sacram. can. 10.

CIRCA ministrum autem huius Sacramenti, declarauit sancta Synodus, falsas esse & à veritate Euangelij penitus alienas doctrinas omnes, quæ ad alios quosuis homines præter Episcopos & Sacerdotes, Clauium ministerium perniciosè extendunt; putantes verba illa Domini, Quæcumque alligaueritis super terram, erunt alligata & in calo; & quæcumque solueritis super terram, erunt soluta & in calo; & Quorum remisieritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt: ad omnes Christi fideles indifferenter & promiscuè, & contra institutionem huius Sacramenti, ita fuisse dicta, ut quicuius potestatem habeat remittendi peccata, publica quidem per correptionem, si correptus acquiescerit; secreta verò per spontaneam confessionem, cuiusmodi sacram. Docet quoque, etiam sacerdotes, qui peccato mortali

mortali tenentur, per virtutem Spiritus sancti in ordinatione collatam, tamquam Christi ministros, functionem remittendi peccata exercere; eosque præuere sentire, qui in malis sacerdotibus hanc potestatem non esse contendunt. Quamuis autem Absolutio sacerdotis alieni beneficii sit dispositio; tamen non est solum nudum ministerium, vel annunciandi Euangelium, vel declarandi remissa esse peccata; sed ad instar actus iudicialis, quo ab ipso, velut à iudice sententia pronuntiatur. atque ideo non debet poenitens ad eum sibi de sua ipsius fide blandiri, ut etiam si nulla illi adsit contritio, aut sacerdoti animus serio agendi & verè absolueni desit; putet tamen se, propter suam solam fidem, verè & coram Deo esse absolutum. nec enim fides sine Poenitentia remissionem ullam peccatorum præstaret; nec is esset, nisi salutis sue negligentissimus, qui sacerdotem ioco se absoluentem cognosceret; & non aliud, serio agentem, sedulo requireret.

a c. secundum ecclesiam. 19. dist. 8. c. non nocet. 1. q. 1.

b infr. can. 9.

h vide post finem huius libri.

De casuum reservatione. CAPVT VII.

QVONIAM igitur natura & ratio iudicii illud exposcit, ut sententia in subditos dumtaxat feratur, & per suasum semper in Ecclesia Dei fuit, & verissimum esse Synodus hæc confirmat, nullius momenti Absolutionem eam esse debere, quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariam aut subdelegatam non habet iurisdictionem. Magnopere verò ad Christiani populi disciplinam pertinere, sanctissimis Patribus nostris visum est, ut atrociora quadam & grauiora crimina non à quibusuis, sed à summis dumtaxat sacerdotibus absoluerentur. vnde merito Pontifices Max. pro suprema potestate, sibi in Ecclesia vniuersa tradita, causas aliquas criminum grauiore suo potuerunt peculiari iudicio reservare. Neque dubitandum est, quando omnia, quæ à Deo sunt, ordinata sunt, quin hoc idem Episcopis omnibus in sua cuique diocesi in edificationem tamen, non in destructionem liceat; pro illis in subditos tradita supra reliquos inferiores sacerdotes auctoritate, præsertim quo ad illa, quibus excommunicationis cen-

c c. si episcopus. de poenit. in 6.

d c. si quis suadente. 17. q. 4. c. ita quodam de iud. c. conqueit. de sent. excomm. c. quicumque. co. tit. in 6. & c. 2. eod. tit. in Clement. c. & si dominum, de poen. in extrauag. cum sim. Rom. 13. e. Vide iell. 24. c. 6. post mentionem.

sur a

sura annexa est. Hanc autem delictorum reservationē, con-
sonum est diuinæ auctoritati, non tantum in externa politica,
sed etiam coram Deo vim habere. verum tamē pie admodum,
ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia De-
custoditum semper fuit, ^a vt nulla sit reservatio in articulo
mortis: atque ideo omnes sacerdotes quoslibet pœnites
quibus suis peccatis & censuris absolvere possunt: extra quem
articulum sacerdotes cum nihil possint in casibus reservationis,
id vnum pœnitentibus persuadere nitantur, vt ad Superiores
& legitimos iudices pro beneficio Absolutionis accedant.

De satisfactionis necessitate & fructu.

C A P V T V I I I.

D E V M, ^b quo ad Satisfactionem, quæ ex omnibus
Pœnitentie partibus, quemadmodum à Patribus no-
stris Christiano populo fuit perpetuo tempore commendata,
ita vna maxime nostra atate, summo pietatis pretextu
impugnatur ab ijs, qui speciem pietatis habent, virtutem
autem eius abnegarunt: sancta Synodus declarat, falsum
omnino esse, & à verbo Dei alienum, culpam à ^c Domino
numquam remitti, quin vniuersa etiam pœna condonetur.
Perspicua enim & illustria in sacris literis exempla repe-
riuntur, quibus, præter diuinam traditionem, hic error quam
manifestissime reuincitur. Sanè & diuinæ insititæ ratio exi-
gere videtur, vt aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante
Baptismum per ignorantiam deliquerint; aliter verò, qui
semel à peccati & demonis seruitute liberati, & accepto
Spiritus sancti dono, scientes templum ^d Dei violare, & Spi-
ritum sanctum contristare non formidauerint. Et diuinam
clementiam decet, ne ita nobis absque vlla Satisfactione pec-
cata dimittantur, vt occasione accepta, peccata leniora putan-
tes, velut iniuriæ & contumeliosi Spiritui sancto, in grauiora
labamur, thesaurizantes nobis iram in die iræ. proculdubio
enim magnopere à peccato reuocant, & quasi freno quodam
coërcent hæc satisfactoria pœna, cautioreque & vigilantiores
in

in futurum pœnites efficiunt; medentur quoque peccato-
rum reliquijs; & vitiosos habitus, malè viuendo comparatos,
contrarijs virtutum actionibus tollunt. ^a Neque verò securior
vlla via in Ecclesia Dei vniquam existimata fuit ad amouen-
dam imminentem à ^b Domino pœnam, quam vt hæc pœni-
tentia opera homines cum vero animi dolore frequentent.
Accedit ad hæc, quòd dum satisfaciendo patimur pro peccatis,
Christo Iesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, ex quo omnis
nostra sufficiens est, conformes efficiamur, certissimam quoq;
inde arham habentes, quòd si compatimur, & conglorifica-
bimur. Neque verò ita nostra est satisfactio hæc, quam pro
peccatis nostris exoluimus, vt non sit per Christum Iesum.
nam qui ^d ex nobis, tamquā ex nobis nihil possumus; eo coo-
perante qui nos cōiūtat, omnia possumus, ita non habet ho-
mo vnde gloriatur: ^e sed omnis gloriatio nostra in Christo est,
in quo viuimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, ^f fa-
cientes fructus dignos pœnitentie, qui ex illo vim habent, ab
illo offeruntur Patri, & per illam acceptantur à Patre. De-
bent ergo sacerdotes Domini, quātum Spiritus & prudentia
suggererit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facil-
tate, salutares & conuenientes satisfactiones iniungere: ne
si forte peccatis conuineant, & indulgentius cum pœnitenti-
bus agant, leuissima quædam opera pro grauioribus delictis
iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur.
Habeant autem præ oculis, vt Satisfactio, quam imponunt,
non sit tantum ad nouæ vitæ custodiam, & infirmitatis me-
dicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vin-
dictam & castigationem: ^g nam Clauis sacerdotum non ad
soluendum duntaxat, sed & ad ligandum concessas, etiam
antiqui Patres & credunt & docent; nec propterea existi-
marunt, Sacramentum Pœnitentie esse forum iræ vel pœ-
narum, sicut nemo vniquam Catholicus sensu, ex huiusmodi
nostris satisfactionibus vim meriti, & ^h satisfactionis Do-
mini nostri Iesu Christi vel obscurari, vel aliqua ex parte
imminui: quòd dum Nouatores intelligere nolunt, ita opti-
mam

a c. felicit. de
pœn. in 6. c.
pastoralis. de
off. ord. c. cu-
pientes. de
pœn. in Clem.
c. inter eun-
das. 5. duos
de prin. in ex-
trau. comm.
Cælest. epist.
2. c. 2. & 3.
Carthag. c. 76.
& 11. Tolet.
san. c. 12.

b de pœnit.
dist. 3. circa
prin.

c infr. can. 12.
Gen. 3.
2. Reg. 12.
Num. 12. & 20
Sess. 6. can.
30. & cap. 14.

d 1. Cor. 3.
Ephes. 4.

e Heb. 10.
Rom. 2.

a Ezech. 33.
Ionæ 3. Hier.
3. 18. & 25.

b Ezech. 33.
Eccl. 17. Mat.
3. 4. 11. & 18.
cum sim.

c Rom. 5.
1. Ioan. 2. in
prin. 2. Cor. 5
Roman. 8.

d 1. Cor. 3.
Philip. 4.
1. Cor. 1. in fi.

e 1. Cor. 10. in
n. Galat. 6.
Ad. 17.

f Mat. 3. & 4.
Luc. 3. 10. 17.
c. tempora
cum multis

seq. 26. q. 7. c.
de pœnitent-
tibus. de conf.
dist. 4. Conc.

Carthagin. 3.
cap. 31. &
Concil. Carth.

agin. 4. cap.
71. Conc. Ca-
bilonen. cap.

34. & 38. Cœc.
afric. cap. 9.

g Matth. 16. &
Ioan. 20. sup.
cap. 1. in fi. &
infr. can. 3. &

vit. de pœnit.

h infr. can. 13.

nam Pœnitentiam nouam vitam esse docent, vt omnem Satisfactionis vim & vsum tollant.

De operibus Satisfactionis. CAPVT IX.

DOCEt præterea, tantam esse diuinam munificentiam, vt non solum pœnis, sponte à nobis pro vindicando peccata susceptis, aut sacerdotis arbitrio pro mensura delicti impositis, sed etiam, quod maximum amoris argumentum est, temporalibus flagellis à Deo influctis, & à nobis patienter toleratis, apud Deum Patrem per Christum Iesum satisfacere valeamus.

Doctrina de Sacramento extreme Vnctionis.

VISVM est autem sanctæ Synodo, præcedenti doctrinæ de Pœnitentiâ adiungere ea, quæ sequuntur de Sacramento extreme Vnctionis: quod non modo Pœnitentiæ, sed & totius Christianæ vitæ, quæ perpetua Pœnitentiæ esse debet, consummativum existimatum est à Patribus. Primum itaque circa illius institutionem declarat & docet, b quod clemētissimus Redemptor noster, qui seruis suis quoniam tempore voluit de salutaribus remedijs c aduersus omnia omniū hostium tela esse prospectum, quem admodum auxilia maxima in Sacramentis alijs præparauit, quibus Christiani conseruare se integros, dum viuerent, ab omni grauiore spiritus incommodo possint, ita extreme Vnctionis Sacramento finem vitæ, tamquam firmissimo quodam præsidio, munivit. Nam etsi aduersarius d noster occasiones per omnem vitam querat & captet, vt deuorare animas nostras quoquo modo possit: nullum tamen tempus est, quo vehementius ille omnes subuersus ita nervos intendat ad perdendos nos penitus, & à fiducia etiam, e si possit, diuinæ misericordiæ deturbandos, quam cum impendere nobis exitum vitæ perspicit.

De institutione Sacramenti extreme Vnctionis.

CAPVT I.

INSTITVTA est autem sacra hac Vnctio infirmorum, Itamquam verè & propriè Sacramentum noui Testamen-

a c. font. plur. in 1. de pœn. dist. 3.

b in 1. can. 1. de Sacra. extreme Vnctionis. c Ephes. 6.

d 1. Pet. 1. c. nullidubium 3. q. 1.

e Gen. 3. & in 1. c. 2. in 6.

ti, à Christo Domino nostro^a apud Marcum quidem in-

nuatum, b per Iacobum autem Apostolum, ac Domini fratrem, fidelibus commendatum ac promulgatum: Infirmatur inquit, quis in vobis; inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus; & si in peccatis sit, dimittentur ei. Quibus verbis, vt ex Apostolica traditione per manus accepta Ecclesiæ didicit, docet materiam, formam, proprium ministrum, & effectum huius salutaris Sacramenti. intellexit enim Ecclesiæ, materiam esse oleum, ab Episcopo benedictum. nam Vnctio aptissime Spiritus sancti gratiam, qua inuisibiliter anima egrotantis inungitur, representat; formam deinde esse illa verba, Per istam vñctionem, &c.

De effectu huius Sacramenti. CAPVT II.

RES porro & effectus huius Sacramenti illis verbis explicatur: Et c oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus; & si in peccatis sit, dimittentur ei. d Res etenim hæc gratia est Spiritus sancti, cuius Vnctio delicta, si quæ sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit; vñct. & egroti animam alleuiat & confirmat, magnam in eo diuinæ misericordiæ fiduciam excitando, qua infirmus subleuatus, & morbi incommoda ac labores lenius fert, & temptationibus demonis, e calcaneo insidiatis, facilius resistit; & sanitatem corporis interdum, vbi salutis animæ expedierit, consequitur.

De ministro huius Sacramenti, & tempore quo dari debeat. CAPVT III.

IAM verò quod attinet ad præscriptionem eorum, qui & suscipere & ministrare hoc Sacramentum debent, haud obscure fuit illud etiam in verbis prædictis traditum. nam & ostenditur illic, proprios huius Sacramenti ministros esse Ecclesiæ Presbyteros. quo nomine, eo loco, non arate seniores aut primores in populo intelligendi veniunt, sed f aut Episcopi, aut

a Mar. 6. b Iac. 5. c. presbyteros. 95. dist. c. 1. §. de sacra Vnctione. Conc. Cabilon. cap. 48. Inno. 1. epist. 1. cap. 8.

c Iac. 5. ibidem. d in 1. can. 2. de Sacram. extreme Vnct.

e Gen. 3.

f c. illud tamen. §. de huius. 95. dist. & in 1. cau. vlt.

a i. Tim. 4.

pi, aut sacerdotes ab ipsis rite ordinati^a per impositionem manuum presbyterij. Declaratur etiam, esse hanc Vnctionem infirmis adhibendam, illis verò præsertim, qui tam periculosè decumbunt, ut in exitu vite constituti videantur: unde & Sacramentum exeuntium nuncupatur. Quod si infirmi post susceptam hanc Vnctionem cõaluerint, iterum huius Sacramenti subsidio iuvare poterunt, cum in aliud simile vite discrimen inciderint. Quare nulla ratione audiendi sunt, qui contra tam apertam & dilucidam Apostoli^b Iacobi sententiam docent, hanc Vnctionem vel signum esse humanum, vel ritum à Patribus acceptum, nec mandatum Dei, nec promissionem gratiæ habentem: & qui illam iam cessasse asserunt, quasi ad gratiam curationum dumtaxat in primitiva Ecclesia referenda esset: & qui dicunt, ritum & usum, quem sancta Romana Ecclesia in huius Sacramenti administratione observat, Iacobi Apostoli sententia repugnare, atque idè in aliud commutandum esse: & denique, qui hanc extremam Vnctionem à fidelibus sine peccato contemni posse affirmant. hæc enim omnia manifestè pugnant cum perspicuis tam Apostoli verbis. ^d Nec profecto Ecclesia Romana, aliarum omnium mater & magistra, aliud in hac administranda Vnctione, quam ad ea quæ huius Sacramenti substantiam perficiunt, observat, quam quod beatus Iacobus præscripsit. Nec verò tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelerè, & ipsius Spiritus sancti iniuria esse posset.

Hæc sunt, quæ de Pœnitentia & extrema Vnctionis Sacramentis hæc sancta œcumenica Synodus profitetur & docet, atque omnibus Christi fidelibus credenda & tenenda proponit. Sequentes autem canones inviolabiliter servandos esse tradidit, & asserentes contrariū perpetuò damnat & anathematizat.

DE SANCTISSIMO

Pœnitentiæ Sacramento.

CANON I.

Si quis dixerit, in Catholica Ecclesia Pœnitentiam non esse

e sup. cap. 1. de pœnit.

e infrà can. 3. de Sacram. extr. Vnct.

d. c. non lic. 12. dist. c. 2. in fi. de sum. Trin. & c. 6. de foro. compet.

esse verè & propriè Sacramentum, pro fidelibus, quoties post Baptismum in peccata labuntur, ipsi Deo reconciliandis, à Christo Domino nostro institutum, anathema sit.

CANON II.

Si quis Sacramenta confundens, ^a ipsum Baptismum, ^a suprà c. 2. Pœnitentiæ Sacramentum esse dixerit, quasi hæc duo Sacramenta distincta non sint, atque idè Pœnitentiam non rectè secundā^b post naufragium tabulam appellari, anathema sit.

b c. secunda post naufragium. de pœnit. dist. 1. c. Ioan. 20. Matth. 16. suprà c. 1. & sess. 6. de iustif. cap. 14.

CANON III.

Si quis dixerit, verba illa Domini^c Saluatoris: Accipite Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt: non esse intelligenda de potestate remittendi & retinendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ, sicut Ecclesia Catholica ab initio semper intellexit; deorsum autem, contra institutionem huius Sacramenti, ad auctoritatem predicandi Evangelium, anathema sit.

CANON IIII.

Si quis negaverit, ^d ad integram & perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in pœnitente, quasi materiam Sacramenti Pœnitentiæ, videlicet, Contritionem, Confessionem & Satisfactionem, quæ tres Pœnitentiæ partes dicuntur, aut dixerit, duas tantum esse Pœnitentiæ partes, terrores scilicet incussos conscientia, agnito peccato, & fidem conceptam ex Evangelio, vel absolutione, quæ credit quis sibi per Christum remissa peccata, anathema sit.

d suprà cap. 3. de pœnit.

CANON V.

Si quis dixerit, eam Contritionem, quæ paratur per discussionem, collectionem & detestationem peccatorum, quæ quis recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ, ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, scditatem, amissionem æternæ beatitudinis, & æternæ damnationis incursum, cum proposito melioris vitæ, non esse verum & utilem dolorem, nec preparare ad gratiam, sed facere hominem hypocritam & magis peccatorem, demum illum esse dolorem coactum, & non liberum ac voluntariū, anathema sit.

e suprà ca. 4. de pœnit. f. Esa. 38.

SESSIO
CANON VI.

Si quis negauerit, Confessionem sacramentalem vel institutam, vel ad salutem necessariam esse iure diuino; aut dixerit, modum secreti confitendi soli sacerdoti, quem Ecclesia Catholica ab initio semper obseruauit & obseruat, alienum esse ab institutione & mandato Christi, & inuentum esse humanum; anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, in Sacramento Pœnitentiæ ad remissionem peccatorum necessarium non esse iure diuino, confiteri omnia & singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta; & quæ sunt contra duo vltima Decalogi præcepta, & circumstantias, quæ peccati speciem mutant; sed eam Confessionem tantum esse vtilem ad erudiendum & consolandum pœnitentem, & olim obseruatam fuisse tantum ad satisfactionem canonicam imponendam; aut dixerit, eos qui omnia peccata confiteri student, nihil relinquere velle diuinæ misericordiæ ignoscendum; aut demum, non licere confiteri peccata venialia; anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Confessionem omnium peccatorum, qualem Ecclesia seruat, esse impossibilem, & traditionem humanam, à pijs abolendam; aut ad eam non teneri omnes & singulos vtriusque sexus Christi fideles, iuxta magni Concilij Lateranensis constitutionem, semel in anno, & ob id suadendum esse Christi fidelibus, vt non confiteantur tempore Quadragesimæ; anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, Absolutionem sacramentalem sacerdotis non esse actum iudicalem, sed nudum ministerium pronuntiandi & declarandi, remissa esse peccata confitenti; modo tantum credat, se esse absolutum; aut sacerdos non serio, sed ioco absoluat; aut dixerit, non requiri Confessionem pœnitentis, vt sacerdos eum absolvere possit; anathema sit.

CANON

CANON X.

Si quis dixerit, sacerdotes, qui in peccato mortali sunt, potestatem ligandi & soluendi non habere; aut non solos sacerdotes esse ministros Absolutionis, sed omnibus & singulis Christi fidelibus esse dictum; Quæcumque ligaueritis super terram, erunt ligata & in celo; & quæcumque solueritis super terram, erunt soluta & in celo; & quorum remisit peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt: quorum verborum virtute quilibet absolvere possit peccata, publica quidem per correptionem dumtaxat, si correptus acquieuerit; secreta verò per spontaneam confessionem; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, Episcopos non habere ius reservandi sibi casus, nisi quoad externam politiam, atque ideo casuum reservationem non prohibere, quo minus sacerdos a reservatis verè absoluat; anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, totam pœnam simul cum culpa remitti semper à Deo, satisfactionemque pœnitentium non esse aliam quam fidem, qua apprehendunt Christum pro eis satisfecisse; anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, pro peccatis, quoad pœnam temporalem, minime Deo per Christi merita satisfieri pœnis ab eo influctis & patienter toleratis, vel à sacerdote iniunctis, sed neque sponte susceptis, vt ieiunijs, orationibus, eleemosynis, vel alijs etiam pietatis operibus, atque ideo optimam pœnitentiam esse tantum nouam vitam; anathema sit.

CANON XIII.

Si quis dixerit, satisfactiones, quibus pœnitentes per Christum Iesum peccata redimunt, non esse cultus Dei, sed traditiones hominum, doctrinam de gratia & verum Dei cultum, atque ipsum beneficium mortis Christi obscurantes; anathema sit.

CANON

Si quis dixerit, Claves Ecclesie esse a datatas tantum ad soluendum, non etiam ad ligandum; & propterea sacerdotes, dum imponunt penas consuetibus, agere contra finem Clauum & contra institutionem Christi; & fictionem esse, quod virtute Clauum, sublata pena aeterna, pena temporalis plerumque exoluenda remaneat; anathema sit.

DE SACRAMENTO

extrema Vnctionis.

CANON I.

Si quis dixerit, extremam Vnctionem non esse verè & propriè Sacramentum, à Christo Domino nostro institutum, & à beato Iacobo Apostolo promulgatum, sed ritum tantum acceptum à Patribus, aut figmentum humanum; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, sacram infirmorum Vnctionem non conferre gratiam, nec remittere peccata, nec alleviare infirmos; sed iam cessasse, quasi olim tantum fuerit gratia curationum; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, extrema Vnctionis ritum & usum, quem obseruat sancta Romana Ecclesia, repugnare sententia beati Iacobi Apostoli, ideoque eum mutandum, posseque à Christianis absque peccato contemni; anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, Presbyteros Ecclesie, quos beatus Iacobus adducendos esse ad infirmum inungendum hortatur, non esse sacerdotes ab Episcopo ordinaros, sed atate seniores in quavis communitate; ob idque proprium extremae Vnctionis ministrum non esse solum sacerdotem; anathema sit.

Decretum de reformatione.

Prooemium.

Cum propriè Episcoporum munus sit, subditorum omnium vitia redarguere; hoc illis precipue cauendum erit,

h sic praefatur
ferè Conc. 9.
Toletanum.
suprà sess. 6.
de refor. c. 3.

ne Clerici, praesertim ad animarum curam constituti, criminosi sint, ne in honestam vitam, ipsis conuenientibus, ducant. Nam, si eos prauis & corruptis moribus esse permittant, quo pacto laicos de ipsorum vitis redarguent, qui vno ab eis sermone conuinci possent, quod Clericos ipsis patiantur esse deteriores? qua etiam libertate laicos corripere poterunt sacerdotes; cum tacite sibi ipsi respondeant, eadem se admisisse, qua corripunt? Monebunt propterea Episcopi suos Clericos, in quocumque Ordine fuerint, ut conuersatione, sermone & scientia, commissio sibi Dei populo praecant, memores eius quod scriptum est: Sancti estote, quia & ego sanctus sum. Et iuxta Apostoli vocem: Nemini dent ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium eorum, sed in omnibus exhibeant se, sicut ministros Dei; ne illud Prophetæ dictum impleatur in eis: Sacerdotes Dei contaminant sancta & reprobant legem. Ut autem ipsi Episcopi id liberius exequi, ac quoquam praeceptu de super impediri nequeant, eadem sacrosancta & oecumenica & generalis Tridentina Synodus, praesidentibus in ea eisdem Apostolica Sedis Legato & Nunciis, hos, qui sequuntur, Canones statuendos & decernendos duxit.

CAPVT I.

Cum honestius ac tutius sit subiecto, debitam Praepositis obedientiam impendendo, in inferiori ministerio deservire, quam cum Praepositorum scandalo graduum altiorum appetere dignitatē; ei, cui ascensus ad sacros Ordines à suo Prelato, ex quacumque causa, etiam ob occultum crimine quomodolibet, etiam extra iudicialiter, fuerit interdictus; aut qui à suis Ordinibus seu gradibus, vel dignitatibus Ecclesiasticis fuerit suspensus, nulli contra ipsius Praelati voluntatē concessa licentia de se promoueri faciendo, aut ad priores Ordines, gradus & dignitates, siue honores, restitutio suffragetur.

CAPVT II.

Et quoniam nonnulli Episcopi Ecclesiarum, quae in partibus infidelium consistunt, Clero carentes & populo Christiano, cum fere vagabundi sint, & permanentem sedem

a1 Cor. 9.
c. quid au.
tem. 8. q. 1.
b. e. vlt. 25.
dist. c. vni. 15.
tūm 26. dist.
c. sicuti 1. §.
necesse 47.
dist. c. in sa.
cerdotibus.
61. dist. Leuit.
11. r. Petr. 1.
& c. propo.
sisti 81. dist.
c. Sess. 22. c. 1.
d. 15a. 2.
e. 2. Cor. 6.
in prin.
f. Ezech. 22.
Sophon. 3.

non habeant, non quæ Iesu Christi, ^a sed alienas oves, in scio proprio Pastore, querentes, dum per hanc sanctam Synodum se Pontificalia officia in alterius diocesi, nisi de loci Ordinarij expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas tantum, exercere prohibitos vident, in legis fraudem & contemptum, quasi Episcopalem cathedram in loco nullius diocesis sua temeritate eligunt; & quoscumque ad se venientes, etiam si suorum Episcoporum seu Prælatorum litteras commendaticias non habeant, clericali characterē insignire, & ad sacros etiā Presbyteratus Ordines promovere presumunt: quo plerumque fit, ut minus idonei, & rudes ac ignari, & qui a suo Episcopo tamquam inhabiles & indigni reiecti fuerunt, ordinati, nec divina officia peragere, nec Ecclesiastica Sacramenta recte valeant ministrare: Nemo Episcoporum qui Titulares vocantur, etiam si in loco nullius diocesis, etiam exempto, aut aliquo monasterio cuiusvis Ordinis resederint, aut moram traxerint, vigore cuiusvis privilegij, sibi de promouendo quoscumque ad se venientes pro tempore concessi, alterius subditum, etiam prætextu familiaritatis continuæ cōmensalitatē suæ, absque sui proprii Prælati expresso cōsensu, aut litteris ^b dimissorijs ad aliquos sacros aut minores Ordines, vel primā Tonsuram promovere sed ordinare valeat. Contrā faciens ab exercitio Pontificalium per annum, taliter verò promotus ab executione Ordinum sic susceptorum, donec suo Prælato visum fuerit, ipso iure sint suspensi.

CAPVT III.

EPISCOPVS quoscumque suos Clericos, præsertim in sacris constitutos, absque suo præcedenti examine & commendatijs litteris quacumq; auctoritate promotos, licet tamquā habiles ab eo a quo ordinati sunt probatos, quos tamen ad divina officia celebranda, seu Ecclesiastica Sacramenta ministranda minus idoneos & capaces repererit; a susceptorum Ordinum exercitio ad tempus, de quo ei videbitur, suspendere, & illis, ne in altari aut aliquo Ordine ministrent, interdicere possit.

OMNES ^a ecclesiarum Prælati, qui ad corrigendum subditorum excessus diligenter intendere debent, & quibus nullus Clericus per huius sanctæ Synodi statuta, cuiusvis privilegij prætextu, tutus censetur, quo minus iuxta canonicas sanctiones visitari, puniri & corrigi possit; si in ecclesijs suis resederint, quoscumque seculares Clericos, qualitercumque exemptos, qui alias suæ iurisdictioni subessent, de eorum excessibus, criminibus & delictis, quoties & quando opus fuerit, etiam extra visitationem, tamquam ad hoc Apostolicæ Sedis delegati, corrigendi & castigandi facultatem habeant: quibuscumque exemptionibus, declarationibus, consuetudinibus, sententijs, iuramentis, concordijs, quæ tantum suos obligent auctores, ipsis Clericis ac eorum sanguineis, capPELLANIS, familiaribus, procuratoribus, & alijs quibuslibet, ipsorum exemptorum contemplatione & intuitu minime suffragantibus.

CAPVT V.

INSUPER, cum nonnulli, qui sub prætextu quoddam super bonis & rebus ac iuribus suis diuersa eis iniuria ac molestia inferantur, certos iudices per litteras Conseruatorias deputari obtinent, qui illos a molestijs & iniurijs huiusmodi tueantur ac defendant, & in possessione, seu quasi bonorum, rerum ac iurium suorum manu teneant & conseruent; nec super illis eos molestari permittant, eiusmodi litteras in plebisque contra concedentis mentem in reprobum sensum detorqueant: accirco nemini omnino, cuiuscumque dignitatis & conditionis sit, etiam si Capitulum fuerit, Conseruatoria littera, cum quibuscumq; clausulis aut decretis, quorumcumque iudicum deputatione, quocumq; etiam alio prætextu aut colore concessæ, suffragemur ad hoc, ut coram suo Episcopo, siue alio Superiore Ordinario, in criminalibus & mixtis causis accusari & conueniri, ac contra eum inquiri & procedi non possit: aut quo minus, si qua iura ei exceptione competierint, super illis liberè valeat apud iudicem ordinarium conueniri.

b Sess. 6. c. 5.
& Sess. 23. c. 8.
Conc. Nicæn.
c. 17. Conc.
Aurelianen. 3.
cap. 15. Conc.
Maguntic. ca.
14. c. 1. 21. q.
2. 9. q. 2. per
totā c. 1. cum
seq. de temp.
ord. in 6. &
infra Sess. 23.
de reform. c.
3. 8. & 10.
c. sup. ca. pro.
xi. & infra.
Sess. 23. de re-
for. cap. 8.

b supra Sess.
6. c. 4. de re-
for. & infra
Sess. 24. de re-
form. cap. 5.

c c. 1. & c. vlt.
de off. deleg.

In civilibus etiam causis, si ipse actor extiterit, aliquē ei apud suos Cōseruatores iudices in iudicium trahere minimē liceat. Quod si in ijs causis, in quibus ipse reus fuerit, contigerit, ut electus ab eo Cōseruator ab actore suspectus esse dicatur, aut si qua inter ipsos iudices, Cōseruatorem & Ordinarium, controuersia super competentia iurisdictionis orta fuerit: nequaquam in causa procedatur, donec per arbitros in forma iuris electos, super suspitione, aut iurisdictionis competentia fuerit iudicatum. Familiaribus verō eius, qui huiusmodi litteris Cōseruatoris tueri se solent, nihil ille prosint, præterquā duobus dumtaxat, si tamen illi proprijs eius sumptibus vixerint. Nemo etiam similitum litterarum beneficio ultra quinquennium gaudere possit. Non liceat quoque Cōseruatoribus iudicibus vllam habere tribunal erectum. In causis verō metcedum, aut miserabilium personarum, huius sanctæ Synodi super hoc decretum in suo robore permaneat. Vniuersitates autem generales, ac Collegia Doctorum, seu scholarium & regularia loca, necnon hospitalia, actu hospitalitatem seruantia, ac Vniuersitatum, Collegiorum, locorum & hospitalium huiusmodi persone in præsentī canonē minimē comprehensæ, sed exemptæ omnino sint & esse intelligantur.

CAPVT VI.

QVIA verō, etsi habitus non facit monachum, oportet tamen Clericos vestes proprio congruentes Ordini semper deferre, ut per decentiam habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ostendant: tanta autem hodie aliquorum inoleuit temeritas, Religionis contemptus, ut propriam dignitatem & honorem clericalem parui pendentes, vestes etiam deferant publicè Lucrales, pedes in diuersis ponentes, tum in diuinis, alterum in carnalibus. propter omnes Ecclesiasticæ persone, quantumcumque exemptæ, quæ aut in sacris fuerint, aut dignitates personatus, officia, aut beneficia qualicumque Ecclesiasticæ obtinuerint, si, postquam ab Episcopo suo, etiam per edictum publicum, moniti fuerint, honestum habitum clericalem, illorum Ordini & dignitati

a supra Sess. 9.
cap. 14.

b r. Matificon.
cap. 5.

c c. portu.
& c. ex parte.
de regul. c.
vlt. 47. dist.
d. 21. q. 4. per
totam. Conc.
Matificonem.
l. cap. 5. Conc.
Constantien.
Sess. 14. de vi.
& hon. cleric.

Intitati congruentem, & iuxta ipsius Episcopi ordinationem & mandatum nō detulerint, per suspensionem ab Ordinibus, ac officio & beneficio, ac fructibus, redditibus & proventibus ipsorum beneficiorum, necnon, si semel correpti, denud in hoc deliquerint, etiam per priuationem officiorum & beneficiorum huiusmodi coerceri possint & debeant. Secundum Constitutionem Clemen̄is Quinti, in Concilio Viennensi editam, quæ incipit, Quoniam, innouando & ampliando.

CAPVT VII.

CVM etiam qui^b per industriam occiderit proximum suum & per insidias, ab altari auelli debeat, qui sua voluntate homicidium perpetraverit, etiam si crimen id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros Ordines promoueri possit, nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia, etiam si curā non habeant animarum, conferri liceat: sed omni Ordine, ac beneficio & officio Ecclesiastico perpetuo careat: si verō homicidium non ex proposito, sed casu, vel vim vi repellendo, ut quis se à morte defederet, fuisse commissum & narraret, quam ob causam etiam ad sacrorum Ordinum, & altaris ministerium & beneficia quacumque, ac dignitates, iure quodammodo dispensatio debeat; committatur loci Ordinario, aut ex causa Metropolitano, seu viciniore Episcopo, qui non nisi causa cognita & probatis precibus ac narratis, nec aliter, dispensare possit.

CAPVT VIII.

PRÆTEREA, quia nonnulli, quorum etiam aliqui veri sunt Pastores, ac proprias oues habent, alienis etiam ouibus præesse querunt, & ita alienis subditis quandoque intendunt, ut suorum curam negligant, quicumque etiam Episcopali præditi dignitate, qui alienos subditos puniendi priuilegium habuerint, contra Clericos & sibi non subditos, præsertim in sacris constitutos, quorumcumque etiam atrocium criminum reos, nisi cum proprijs ipsorum Clericorum Episcopi, si apud Ecclesiam resederit, aut persona ab ipso Episcopo deputanda

a lib. 3. Clement. de vita & honest. cleric. cap. 2.

b Exod. 21. Ex. c. 1. de homic.

c c. inquisitio. n. de accus. & c. cum non ab homine. de iud.

d c. student. 1. so. dist. 8. c. significasti. ibi a. de homic.

e supra cap. 2. & Sess. 6. c. vlt.

f Conc. Maguntien. sub Arnulpho Imperatore esp. 14. & 15.

putande interuentu nequaquam procedere debeat: alias processus, & inde secuta quacumque, viribus omnino careant.

CAPVT IX.

a A Dionysio papa. vide i. Constantino. c. primis. Ecclesiast. 13. q. c. pastorellis. de his quæ fiunt à prel. & infr. Sess. 24. de re. for. cap. 13. in fi. & cap. 17.

ET quia^a iure optimo distinctæ fuerunt dioceses & parochie, ac unicuique gregi proprii attributi Pastores, & inferiorum ecclesiarum Rectores, qui suarum quisque omnium curam habeant, vt ordo Ecclesiasticus non confundatur, aut vna & eadem ecclesia duarum quodammodo diocesum fiat, non sine graui eorum incommodo, qui illi subditi fuerint: beneficia vnius diocesis, etiam si parochiales ecclesia, Vicaria perpetua, aut simplicia beneficia, seu præstimonialia, aut præstimoniales portiones fuerint, etiam ratione augendi cultum diuinum, aut numerum beneficiatorum, aut alia quocumque causa; alterius diocesis beneficio, aut monasterio seu collegio, vel loco etiam pio, perpetuo non^b vniantur: decretum huius sanctæ Synodi super huiusmodi vniionibus in hoc declarando.

CAPVT X.

c. c. cum de beneficio. de præb. in 6. & infr. Sess. vlt. c. 21. circa med. de regul. & mon. Deut. 22. c. eum causam. de elect. & c. quidam. de spo.

d Additio ad c. 27. Concil. Agathensis.

REGULARIA^c beneficia, in titulum Regularibus provisionem, vel alias illa in titulum obtinentis vacare contigerit, religiosi tantum illius Ordinis, vel ijs qui habitum omnino suscipere & professionem emittere teneantur, & non alijs, ne vestem lino lanæque contextam induant, conferantur.

CAPVT VI.

QUIA verò Regulares, d de vno ad alium Ordinem translati, facili a suo Superiore licentiam standi extra monasterium obtinere solent, ex quo vagandi & apostatandi occasio tribuitur: nemo cuiuscumque ordinis Prelatus vel Superior, vigore cuiusvis facultatis, aliquem ad habitum & professionem admittere possit, nisi vt in Ordine ipso ad quem transfertur, sub sui Superioris obedientia in claustris perpetuo maneat, ac taliter translatus, etiam si Canonorum Regularium fuerit, ad beneficia secularia, etiam curata, omnino incapax existat.

CAPVT XII.

NEMO etiam, cuiusvis dignitatis, Ecclesiasticæ vel secularis, quacumque ratione, nisi ecclesiam, beneficium, aut cappellam de nouo fundauerit & construxerit; seu iam erectam, quæ tamen sine sufficienti dote fuerit, de suis proprijs & patrimonialibus bonis competenter dotauerit; ^b ius patronatus impetrare aut obtinere possit aut debeat. In casu autem foundationis aut dotationis, huiusmodi institutio Episcopo & non alteri inferiori reseruetur.

b. c. pæ mortis. cum seq. 16. p. 7. & c. nobis. de iu. patro. & infr. Sess. vlt. c. 9. in prin.

CAPVT XIII.

NON liceat præterea^c patrono, cuiusvis privilegij prætextu, aliquem ad beneficia sui iuris patronatus, nisi Episcopo loci ordinario, ad quem promissio seu institutio ipsius beneficii, cessante privilegio, iure pertineret, quoquo modo præsentare: alias præsentatio ac institutio forsitan secuta, nulla sint & esse intelligantur.

c. Vide Sess. 25. c. 9. c. illud. & c. relatum. de iu. patro. C. 6. Maguntien. tempore Arnulphi cap. 4. Conc. Salegustadiæ. cap. 13. & infr. cap. 9.

CAPVT XIII.

DECLARAT præterea sancta Synodus, in futura Sessione, quam ad xxv. diem Ian. subsequentis anni M. D. III. habendam esse iam decreuit; vna cum sacrificio Missæ agendum & tractandum etiam esse de Sacramento Ordinis, & prosequendam esse materiam reformationis.

SESSIO XV.

QVÆ EST QVINTA

SVB IVLIO III. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XXV.

IANVAR. M. D. LII.

Decretum prorogationis Sessionis.

Vm ex eo, quod proximis Sessionibus decretum fuit, sancta hæc & vniuersalis Synodus per hos dies accuratissime diligentissimeq; tractauerit ea quæ ad sanctissimam Missæ sacrificium, & ad Sacramentum Ordinis

Ordinis spectant, ut hodierna Sessione, quemadmodum Spiritus sanctus suggessisset, decreta de his rebus, & quattuor præterea articulos ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum pertinentes, in hanc tandem Sessionem dilatos publicaret; atque interim affuturos esse putauerit ad hoc sacrosanctum Concilium eos, qui Protestantes se vocant; quorum causæ eorum publicationem articuloꝝ distulerat; & ut liberè ac sine cunctatione vlla hac venirent, fidem eis publicam, siue saluum^a conductum concesserat: tamen, cum illi nondum venerint, & eorum nomine supplicatum huic sanctæ Synodo fuerit, ut publicatio, quæ hodierno die facienda fuerat, in sequentem Sessionem differatur, certa spe allata, affuturos eos esse omnino multò ante illam Sessionem, saluo conductu amplioris formæ interim accepto; eadem sancta Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, iisdem Legato & Nuncijs præsentibus, nihil magis optans, quam ex præstantissima natione Germanica omnes de religione dissensiones, & schismata tollere, ac eius quieti, paci, otioque consulere; paratæ ipsos, si venerint, & humaniter excipere, & benignè audire, confidensque eos non fidei Catholice pertinaciter oppugnanda, sed veritatis cognoscenda studio esse venturos; & ut Evangelicæ veritatis studiosos decet, sanctæ matris Ecclesiæ decretis ac discipline ad extremum esse acquieturos; sequentem Sessionem ad edenda & publicanda ea, quæ supra commemorata sunt, in diem festum sancti Iosephi, qui erit die XXII mensis Martij, distulit; ut satis illi temporis & spatij habeant, non solum ad veniendum, verum etiam ad ea, quæ voluerint, antequam is dies veniat, proponenda. Quibus ut omnem cunctandi diutius causam ad matrem fidem publicam, siue saluum conductum, eius, qui recitabitur, tenoris & sententiæ, libenter dat & concedit. Interea verò de Matrimonij Sacramento agendum, & de eo, præter superiorum decretorum publicationem, definiendum esse eadem Sessione, statuit & decernit, & prosequendam esse materiam reformationis.

SALVVS CONDVCTVS DATVS PROTESTANTIBVS.

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsentibus in eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato & Nuncijs, inhærendo saluo conductui, in penultima Sessione dato, & illum iuxta tenorem infra scriptum ampliando, vniuersis fidem facit, quòd omnibus & singulis Sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Militaribus, populatibus, & alijs quibuscumque viris cuiuscumque status & conditionis aut qualitatis existant, Germanicæ provinciæ & nationis, ciuitatibus & alijs locis eiusdem, & omnibus alijs Ecclesiasticis, & secularibus, præsertim Augustanæ confessionis personis, qui aut quæ vnà cum ipsis ad hoc generale Tridentinum Concilium venient aut mittentur, ac profecturi sunt, aut hucusque venerunt, quocumque nomine censeantur aut valeant nuncupari, tenore presentium publicam fidem & plenissimam verissimamque securitatem, quam saluum conductum appellant, liberè ad hanc ciuitatem Tridentinam veniendi, ibidemque manendi, standi, morandi, proponendi, loquendi, vnà cum ipsa Synodo de quibuscumque negotijs tractandi, examinandi, discutiendi, & omnia, quæcumque ipsis libuerit, ac articulos quolibet, tam scripto quam verbo, liberè offerendi, propalandi, eosque Scripturis sacris & beatorum Patrum verbis, sententijs & rationibus declarandi, astruendi, & persuadendi, &, si opus fuerit, etiam ad obiecta Concilij generalis respondendi, & cum ijs, qui à Conci-

Concilio delecti fuerint, disputandi Christianè, aut caritatiuè absq. omni impedimento conferendi, opprobrijs, conuicijs, ac cōtumelijs penitus semotis, & signanter, quòd causę cōtrouersę secundum sacram Scripturam, & Apostolorum traditiones, probata Concilia, Catholicę Ecclesię consensum, & sanctorum Patrum auctoritates in prædicto Concilio Tridentino tractentur; illo etiam addito, vt religionis prætextu, aut delictorum circa eam cōmissorum aut committendorū, minimè puniantur, impertitur, ac omnino concedit; sic etiam, vt propter illorum præsentiam, neque in itinere, aut quocumque locorum eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipsa ciuitate Tridentina à diuinis officijs quouis modo cessetur. Et vt his peractis vel nō peractis, quandocumq; ipsis liberit, aut maiorū suorum mandato & assensu ad propria reuerti optabūt, aut aliquis eorum optabit; mox absq. vlla renitentia, & occasione, aut moræ, saluis rebus eorū, & suorū pariter honore, & personis, vice versa, possint iuxta beneplacitū liberè & securè redire; de scientia tamē ab eadē Synodo deputandorū, vt tunc opportunè eorum securitati, absq. dolo & fraude prouideatur. Vult etiam sancta Synodus, in hac publica fide saluoque conducto omnes quascumque clausulas includi ac contineri, ac pro inclusis haberi, quæ pro plena, efficaci, & sufficienti securitate, in eundo, stando, & redeundo, necessarie & opportunę fuerint. Illud etiam ad maiorem securitatem, & pacis ac cōciliationis bonum exprimens, quòd si quispiam, aut illorum aliqui siue in itinere, Tridentum veniendo, siue ibidem morando, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint aut commiserint, quo posset huius fidei publicæ & assecurationis beneficium, eis concessum, annullari aut cassari; vult & concedit, vt in huiusmodi facinore

nore deprehensi, ab ipsis dumtaxat, & non ab alijs, condigna animaduersione, cum emenda sufficienti, per partē ipsius Synodi meritò approbanda, & laudanda, mox puniantur; illorum assecurationis forma, conditionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Pariformiter etiam vult, vt si quisquam, vel aliqui ex ipsa Synodo, siue in itinere, aut manendo, aut redeundo aliquod enorme, quod absit, egerint aut commiserint, quo posset huius fidei publicæ & assecurationis beneficium violari, aut quoquo modo tolli; in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsa Synodo dumtaxat, & non ab alijs cōdigna animaduersione, & emenda sufficienti, per partem Dominorum Germanorum Augustanę confessionis, tunc hinc præsentium meritò laudanda, & approbanda, mox puniantur; præsentis assecurationis forma, conditionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Vult præterea ipsa Synodus, quòd liceat ipsis Ambasciatoribus, omnibus, & singulis, toties quotiescumq. opportunum fuerit, seu necessarium, ad auram capiendam exire de ciuitate Tridentina, & reuerti ad eandem, necnō nuntium, vel nuntios suos ad quæcumq. loca pro suis necessarijs negotijs ordinandis liberè mittere seu destinare, ac ipsos missos seu destinatos, seu missum & destinatum suscipere toties, quoties eis videbitur expedire; ita quòd aliqui, vel aliquis per deputandos Concilij socientur, qui eorum securitati prouideant, vel prouideat. Qui quidem saluus conductus, & securitas stare ac durare debeat, à tempore, & per tēpus, quo in ipsius Synodi, & suorū tuitionis curam ipsos suscipi contigerit, & vsque ad Tridentum perducatur, ac toto tempore mansionis eorum ibidem, & rursus, post sufficientem audientiā habitam, spatio viginti dierum præmissis cum ipsi petierint; aut Concilium, habita huius-

huiusmodi audientia, ipsis recessum indixerit, à Tridento vsque in quem quisque elegerit sibi locum tutum, Deo fauente, restituet, dolo & fraude prorsus exclusis. Quæ quidem omnia pro vniuersis & singulis Christi fidelibus, pro omnibus Principibus, tam Ecclesiasticis quàm secularibus quibuscumque, atque omnibus alijs Ecclesiasticis & secularibus personis, cuiuscumq. status & conditionis existant, aut quocumque nomine censeantur, inuiolabiter obseruanda esse promittit, & bona fide spondet.

IN SUPER, omni fraude & dolo exclusis, vera & bona fide promittit, ipsam Synodum nullam vel manifestè vel occultè occasionem quæsituram; aut aliqua auctoritate, potentia, iure, vel statuto, privilegio legum, vel Canonum, aut quorumcumq. Conciliorum, præsertim à Constantiensis, & Senensis, quacumque forma verborum expressa, in aliquo huius fidei publicæ, & plenissimæ assècurationis, publicæ & liberæ audientia, ipsis per ipsam Synodum concessæ, præiudicium quouis modo vsuram, aut quemquam vti permissuram: quibus in hac parte pro hac vice derogat. Quod si sancta Synodus, aut aliquis ex ea, vel suis, cuiuscumque conditionis, vel status, aut præminentia existens, præscriptæ assècurationis & salui conductus formam & modum in quocumque puncto vel clausula violauerit, quod tamen auertere dignetur Omnipotens; & sufficiens emenda non fuerit mox subsecuta, & ipsorum arbitrio meritò approbanda & laudanda; habeant ipsam Synodum, & habere poterunt, incidisse in omnes pœnas, quas iure diuino & humano, aut consuetudine, huiusmodi saluorum conductum violatores incurrere possunt, absque omni excusatione, aut quauis in hac parte contradictione.

2 Conc. Constantien. Sess. 19. in cap. quod non obstantibus saluis conductibus.

SES

SESSIO XVI.
QVÆ EST SEXTA, ET VLTIMA
SVB IVLIO III. PONT. MAX.
CELEBRATA DIE XXVIII.
APRILIS, M. D. LII.

Decretum suspensionis Concilij.

SACROSANCTA æcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsentibus in ea Reuerendissimis Dominis, Sebastiano Archiepiscopo Sipontino, & Aleysio Episcopo Veronensi, Apostolicis Nuncijs, tam eorum proprio, quam Reuerendissimi & Illustrissimi Domini Marcelli, tit. S. Marcelli sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, Crescentij, Legati, ob aduersam eius grauissimam valetudinem absentis, nomine, non dubitat Christianis omnibus patere, hoc Concilium æcumenicum Tridentum primò à Paulo sel. rec. conuocatum & collectum fuisse; deinde à sanctissimo Domino nostro Iulio III. efflagitante Carolo Quinto, Augustissimo Imperatore, ea præcipue de causa fuisse restitutum, vt religionem in multis orbis partibus, & præsertim in Germania, in diuersas opiniones miserabiliter distractam, in statum pristinum renocaret; abusus & mores Christianorum corruptissimos emendaret: cumq. ad hoc agendum quamplurimi Patres, nulla laborum suorum, periculorumq. habita ratione, & diuersis regionibus alacriter confluisissent; resq. strenuè, magno fidelium concursu, felicitèq. procederet, ac spes esset non leuis, illos Germanos, qui eas nouitates excitant, in Concilium venturos sic animatos, vt veris Ecclesiæ rationibus vnanimiter acquiescerent; lux denique quedam rebus affulsisse videretur; caputq. attollere inciperet profligata antea & afflicta Respublica Christiana: ij repente tumultus, ea bella hostis generis humani

H 2

versuta

versutia exarserunt, ut Concilium velut herere, ac suum
cursum interrompere satis incommode cogeretur, speq; om-
nis ulterioris progressus hoc in tempore tolleretur: tantumq;
aberat, ut sancta Synodus Christianorum malis & incommo-
dis mederetur, ut multorum mentes, prater sui animi
sententiam, irritaret potius quam placaret. Cum igitur ipsa
sancta Synodus omnia & precipue Germaniam armis arde-
re & discordijs videret, omnes ferè Episcopos Germanos,
praesertim Principes Electores, suis consultum ecclesijs, &
Concilio abisse; decrevit tantà necessitati non reluctari, &
ad meliora tempora reticere; ut Patres, quod eis nunc agere
non licet, suis omnibus prospectum ad suas Ecclesias regredi va-
lerent, ne diutius utrobique, inutili otio conterantur. Atque ita,
quoniam sic temporum conditio tulit, huius œcumenici Con-
cilij Tridentini progressum per biennium suspendendum fore
decrevit, prout praesenti decreto suspendit, ea tamen lege, ut
si citius pacata res sit, ac tranquillitas pristina reuertatur,
quod sperat Dei optimi maximi beneficio non longo foris spa-
tio futurum, ipsius Concilij progressus eodemmet tempore
suam vim, firmitatem, vigoremq; habere censeatur: sin au-
tem, quod Deus avertat, peracto biennio praedicta legitima
impedimenta non fuerint submota, cum primum cessauerint,
talis suspensio eo ipso sublata esse intelligatur, ac suus vigor
& robur Concilio sit restitutum, & esse intelligatur, sine
alia nova Concilij convocatione, accedente ad hoc decre-
tum consensu & auctoritate Sanctitatis suae & sanctae
Sedis Apostolicae.

INTEREA tamen eadem sancta Synodus exhortatur
omnes Principes Christianos, & omnes Praelatos, ut obser-
uent, & respectuè, quatenus ad eos spectat, observare faciant
in suis regnis, dominijs, & ecclesijs omnia, & singula, quae per
hoc sacrum œcumenicum Concilium fuerunt hactenus sta-
tuta & decreta.

BVLLA CELEBRATIONIS
CONCILII TRIDENTINI,

SVB PIO IIII. PONT. MAX.

IUS EPISCOPVS, servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

AD Ecclesiae regimen, licet tanto oneri im-
pares, sola Dei dignatione vocati, statim cir-
cumferentes mentis oculos per omnes Reipublicae Christianae
partes, cernentesque non sine magno horrore, quam lon-
ge lateque pestis haesum & schismatis peruasisset, &
quanta Christiani populi mores correctione indigerent; in
eam curam & cogitationem, pro suscepti muneris officio,
incumbere coepimus, quemadmodum ipsas haereses extir-
pare, tantumque & tam perniciosum schisma tollere, mo-
resque adeo corruptos & depravatos emendare possemus.
Cum autem intelligeremus, ad haec sananda mala aptissi-
mum esse remedium, quod sancta haec Sedes adhibere con-
suevisset, ^a œcumenici generalisque Concilij, eius congregan-
di, & Deo iuvante, celebrandi consilium cepimus. Indictum
illud quidem antea fuit à fel. rec. Paulo III. & eius succes-
sore Iulio, praedecessoribus nostris; sed varijs de causis, & iis
impeditum & interpellatum perfici non potuit: siqui-
dem Paulus, ^b cum id primum in urbem Mantuam, deinde
Vincentiam indixisset; quasdam ob causas, in litteris eius
expressas, id primum suspendit, postea Tridentum transtulit:
deinde cum quibusdam de causis ibi quoque eius celebrandi
tempus dilatum fuisset, tandem suspensione sublata, in eadem
ciuitate Tridentina inchoatum fuit: verum Sessionibus ali-
quot habitis, & nonnullis decretis factis, ipsum se postea
Concilium, aliquibus de causis, accedente etiam Sedis Apo-
stolica auctoritate, ^c Bononiam transtulit. Iulius autem, qui
ei successit, in eandem ciuitatem Tridentinam id reuoca-
uit. quo quidem tempore facta alia quaedam decreta sunt ^d
sed

^a Vol. 5. b.

^b Suprà in
prima bulla.

^c Suprà Sess. 5.

^d Sess. 11. cum
se.

sed cum non in propinquis Germania locis tumultus excitati fuissent; & bellum in Italia & Gallia gravissimum exarsisset; rursus Concilium suspensum & dilatum fuit, admittente nimirum humani generis hoste, aliisque ex alijs difficultatibus & impedimenta obijciente, ut tantum Ecclesia commodum, quod prorsus auferre non poterat, saltem quam diutissime retardaret. Quam opere vero interea aucta fuerint, & multiplicata, ac propagata hareses; quam opere schisma creuerit, sine maximo animi dolore nec meminisse possumus, nec referre. Sed tandem pius & misericors Dominus, qui nunquam ita irascitur, ut misericordia obliuiscatur, Regibus & Principibus Christianis pacem & vnanimitatem donare dignatus est. Qua nos occasione oblata, maximam in spem venimus, ipsius misericordia freti, fore, ut his tantis quoque Ecclesia malis eadem Concilij via finis imponatur. Nos itaque ad schisma haresesque tollendas, ad corrigendos & reformandos mores, ad pacem inter Christianos Principes conservandam, celebrationem eius non esse duximus diutius differendam. Habita igitur cum venerabilibus fratribus nostris, Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, deliberatione maturata, factis etiam consilij nostri certioribus carissimis in Christo filiis nostris, Ferdinando Romanorum Imperatore electo, & alijs Regibus atque Principibus; quos quidem, sicut de eorum summa pietate & sapientia nobis pollicebamur, paratissimos ad ipsius Concilij celebrationem adiuuandam invenimus, ad Dei omnipotentis laudem, honorem & gloriam, atque vniuersalis Ecclesiae utilitatem, de eorundem fratrum nostrorum consilio & assensu sacrum oecumenicum, & generale Concilium, ex auctoritate eiusdem Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum, qua nos quoque in terris fungimur, freti & subnixi, in ciuitate Tridentina, ad sacratissimum diem Resurrectionis Dominicae proxime futurum indicimus, & ibi celebrandum, sublata suspensione quacumque, statuimus atque decernimus. Quocirca venerabiles fratres nostros, omnibus ex locis, Patriarchas, Archiepiscopos,

a Matth. 16. c. quanto. de trans. Episc. c. vni. vtecc. benef. c. ad apostolicam. 5. p. m. de re. iud. in 6. c. 1. de hom. eo. lib. Pel. gius 2. in 1. epist. circa princ.

pos, Episcopos, & dilectos filios Abbates, ceterosque, quibus in Concilio generali sedere, & sententiam dicere iure communi, vel ex privilegio, vel ex antiqua consuetudine licet; vehementer in Domino hortamur, & monemus, atque etiam districtè praecipiendo mandamus, in virtute sanctae obedientiae, in vi quoque iuramenti, quod praestiterunt, & sub poenis, quas in eos, qui ad Concilia generalia conuenire neglexerint, sacris sciunt esse canonibus constitutas, ut ad Concilium ibi celebrandum conueniant intra eam diem; nisi forte impedimento fuerint legitimo praepediti: quod tamen impedimentum per legitimos procuratores Synodo probare debunt. Monemus praeterea omnes, & singulos, quorum interest, interesse poterit, ut in Concilio adesse ne negligant. Carissimos vero in Christo filios nostros, Romanorum Imperatorem electum, ceterosque Reges, & Principes, quos optandum sanè esset Concilio interesse posse, hortamur & rogamus, ut, si ipsi Concilio interesse non potuerint, at Oratores suos, prudentes, graues, & pios viros utique mittant, qui ipsorum nomine illi intersint, curentque diligenter pro sua pietate, ut ex eorum regnis atque dominijs Pralati sine recusatione, ac mora, tam necessario tempore, Deo & Ecclesiae officium suum praestent: eosdem etiam curaturos esse minime dubitantes, ut per ipsorum regna & dominia tutum ac liberum iter Pralatis, eorumque familiaribus, comitibus, & alijs omnibus ad Concilium euntibus, & ab illo redeuntibus pateat; benignèque ac comiter omnibus in locis recipiantur atque tractentur; sicut, quod ad nos attinet, ipsi quoque curabimus; qui nihil omnino praetermittere decernimus, quod ad tam pium & salutare opus persiciendum, a nobis, in hoc loco constitutis, praestari possit; nihil, ut Deus scit, quarentes aliud, nihil propositum habentes in hoc Concilio celebrando, nisi honorem ipsius Dei, dispersarum omnium reductionem ac salutem, & perpetuam Christianae Reipublicae tranquillitatem ac quietem. Ut verò haec litterae, & quae in eis continentur, ad omnium, quorum oportet, notitiam

a Conc. Car. thag. 3. cap. 43. infr. sess. 24. cap. 1. in fi. de refor.

perueniant, nec quisquam ea excusatione vti possit, quod illa ignorauerit praesertim cum non ad omnes, quos de his litteris certiores fieri oporteret, tutus forsitan pateat aditus; volumus, & mandamus, vt in Basilica Vaticana principis Apostolorum, & in ecclesia Lateranensi tunc, cum in eis populus, vt Missarum solemnibus interfuit, congregari solet, palam clara voce a Curia nostra cursoribus, seu notariis aliquibus publicis recitentur; & postquam recitatae fuerint, ad valuas earum ecclesiarum, itemque Cancellariae Apostolicae, & in loco solito Campi Florae affigantur; ibique, quod legi, & omnibus innotescere possint, aliquamdiu relinquuntur: cum autem inde amoueantur, earum exempla in eisdem locis affixa remaneant. Nos enim per recitationem hanc, publicationem, & affixionem omnes, & singulos, qui his litteris comprehenduntur, post duos menses a die publicationis & affixionis earum, volumus perinde adstrictos & obligatos esse, ac si ipsi mei illarum editae, & lectae fuissent. Transumptis quoque earum, quae manu publici alicuius notarii scriptae subscriptae, & sigillo & subscriptione alicuius personae in dignitate Ecclesiasticae constitutae, munitae fuerint, vt sine dubitatione vlla fides habeatur, mandamus atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae indictionis, statuti, decreti, praecepti, admonitionis, & adhortationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, atque beatorum Petri & Pauli, Apostolorum eius, se noverit incursurum. Dat. Romae, apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicae M. D. LXIII. Kal. Decemb. Pontificatus nostri anno primo.

Antonius Florebellus

Barengius.

SACRO

SACROSANCTI OECUMENICI,
ET GENERALIS CONCILII
TRIDENTINI
SESSIO XVII.

QVAE EST PRIMA
SVB PIO IIII. PONT. MAX.
CELEBRATA DIE XVIII.
IANVAR. M. D. LXII.

Decretum de celebrando Concilio.

PLACET ne vobis, ad laudem & gloriam sanctae & indiuiduae Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ad incrementum & exaltationem fidei & religionis Christianae, sacrum oecumenicum & generale Concilium Tridentinum, in Spiritu sancto legitime congregatum, ab hodierno die, qui est XVIII. mensis Ian. anni a Natiuitate Domini M. D. LXII. Cathedrae Romanae B. Petri, Apostolorum Principis, consecrato, sublata quacumque suspensione, iuxta formam & tenorem litterarum sanctissimi Domini nostri Pij IIII. Pont. Max. celebrari, & in eo ea, debito seruato ordine, tractari, quae proponentibus Legatis, ac Praesidentibus, ad horum temporum leuandas calamitates, sedandas de religione controuersias, coercendas linguas dolosas, deprauatorum morum abusus corrigendos, Ecclesiae veram atque Christianam pacem conciliandam apta & idonea ipsi sanctae Synodo videbuntur? Responderunt, PLACET.

Indictio futurae Sessionis.

PLACET ne vobis, proximam futuram Sessionem habendam, & celebrandam esse Feria quinta, post secundam Dominicam Quadragesimae, quae erit die XXVI. mensis Februarij? Responderunt, PLACET.

H 5

SES-

SESSIO XVIII.

QVÆ EST SECUNDA
SVB PIO IIII. PONT. MAX.
CELEBRATA DIE XXVI.
FEBR. M. D. LXII.

Decretum de librorum delectu, & omnibus ad
Concilium fide publica inuitandis.

SACROSANCTA æumenica, & gene-
ralis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto le-
gitimè congregata, præsentibus in ea eisdem
Apostolicæ Sedis Legatis, non humanis quidem
viribus confisa, sed Domini nostri Iesu Christi, qui os, ^a &
sapientiam Ecclesiæ suæ daturum se promissit, ope & auxilio
freta, illud præcipue cogitat, ut Catholicæ fidei doctrinam,
multorum inter se dissidentium opinionibus, pluribus locis
inquinatam & obscuratam, in suam puritatem & splen-
dorem aliquando restituat; & mores, qui à veteri instituto
deflexerunt, ad meliorem vitæ rationem reuocet; corque ^b pa-
trum ad filios, & cor filiorum ad patres conuertat. ^c Cum
itaque omnium primum animaduertit, hoc tempore suspi-
ctorum ac perniciosorum librorum, quibus doctrina impi-
ra continetur, & longè latèque diffunditur, numerum ni-
mis excreuisse; quod quidem in causa fuit, ut multa censu-
re in varijs prouincijs, & præsertim in alina vrbe Roma, pio
quodam Xelo edita fuerint; neque tamen huic tam ma-
gno ac pernicioso morbo salutarem ullam profuisse medi-
nam; censuit, ut delecti ad hanc disquisitionem Patres de
censuris librisque, quid facti opus esset, diligenter conside-
rarent, atq; etiam ad eandem sanctam Synodum suo tem-
pore referrent; quod facilius ipsa posset varias & peregrinas
doctrinas, tamquam ^d zizania, à Christiana veritatis tritico
separare, deq; his commodius deliberare, & statuere quæ ad
scrupulum ex complurium animis eximendum, & tollendas
multas

^a Luca 21.

^b Luca 1.
^c infra Sess.
vlt. circa ff.

^d Matth. 13.
^e ita nos. 23.
q. 2.

multarum querelarum causas, magis opportuna videbun-
tur. Hac autem omnia ad notitiam quorumcumque deduc-
ta esse vult, prout etiam præsentis decreto deducit: ut, si quis
ad se pertinere aliquo modo putauerit, quæ vel de hoc libro-
rum & censurarum negotio, vel de alijs, quæ in hoc generali
Concilio tractanda prædixit, non dubitet à sancta Synodo se
benignè auditum iri.

QVONIAM verò eadem sancta Synodus ex corde
optat, Deumque enixè rogat, quæ ad pacem sunt Ecclesiæ, ut
vniuersis communem matrem in terris agnoscentes, quæ,
quos ^a peperit, obliuisci non potest, vniuersis, ^b vno ore, ^a Isa. 49.
glorificemus Deum & patrem Domini nostri Iesu Christi; ^b Rom. 15.
per viscera misericordiæ eiusdem Dei & Domini nostri; om-
nes, qui nobiscum communionem non habent, ad concordiam
& reconciliationem, & ut ad hanc sanctam Synodum ve-
niant, inuitat atque hortatur; utque caritatem, ^c quod est ^c Coloss. 3.
vinculum perfectionis, amplectantur; pacemq; Christi, ex-
ultantem in cordibus suis, præ se ferant, in quam vocati sunt,
in vno corpore. Hanc ergo non humanam, sed Spiritus sancti
vocem audientes, ne obdurent ^d corda sua, sed in suo sensu ^d Psalm. 59.
non ^e ambulantes, neque sibi ^f placentes, ad tam piam & sa- ^e Heb. 3.
lutarem matris suæ admonitionem excitentur & conuer- ^f Ephel. 4.
tantur, omnibus enim caritatis officijs sancta Synodus eos ut ^f Rom. 15.2.
inuitat, ita complectetur.

INSUPER eadem sancta Synodus decreuit, fidem publi-
cam in Congregatione generali concedi posse, & eandem
vim habituram, eiusdemque roboris & momenti futuram,
ac si in publica Sessione data & decreta fuisset.

Indictio futuræ Sessionis.

EADEM sacrosancta Tridentina Synodus, in Spiritu
sancto legitimè congregata, præsentibus in ea eisdem Apo-
stolicæ Sedis Legatis, statuit, & decernit, proximam futu-
ram Sessionem habendam & celebrandam esse Feria quinta
post sacratissimum festum Ascensionis Domini, quæ erit die
XIIII. Mensis Maij.

SAL-

SALVVS CONDVCTVS

CONCESSVS

GERMANICÆ NATIONI,

*In Congregatione generali, die IIII.
Martij, M. D. LXII.*

SACROSANCTA œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, præsentibus in ea eisdem Sedis Apostolicæ Legatis, Vniuersis fidem facit, quòd omnibus, & singulis Sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, militaribus, popularibus, & alijs quibuscumque viris cuiuscumque status, & conditionis, aut qualitatis existant, Germanicę prouincię, & nationis, ciuitatibus, ac alijs locis eiusdem, & omnibus alijs Ecclesiasticis & sæcularibus, præsertim Augustanę confessionis personis, qui aut quæ vnà cum ipsis ad hoc generale Tridentinum Concilium venient, aut mittentur, ac profecturi sunt, aut hucusque venerunt, quocumque nomine censeantur aut valeant nuncupari, tenore præsentium publicam fidem, & plenissimam verissimamque securitatem, quam saluum conductum appellant, liberè ad hanc ciuitatem Tridentinam veniendi, ibidemque manendi, standi, morandi, proponendi, loquendi, vnà cum ipsa Synodo de quibuscumque negotijs tractandi, examinandi, discutiendi, & omnia, quæcumque ipsis libuerit, ac articulos quoslibet, tam scripto, quàm verbo, liberè offerendi, propalandi, eosque Scripturis sacris, & beatorum Patrum verbis, sententijs & rationibus declarandi, astringendi, &

& persuadendi, &, si opus fuerit, etiam ad obiecta Concilij generalis respondendi, & cum ijs, qui à Concilio delecti fuerint, disputandi, aut caritatiuè absque omni impedimento conferendi, opprobrijs, conuicijs, ac contumelijs penitus semotis, & signanter, quòd causę controuersę secundum sacram Scripturam, & Apostolorum traditiones, probata Concilia, Catholicę Ecclesię consensum, & sanctorum Patrum auctoritates in prædicto Concilio Tridentino tractentur, illo etiam addito, vt religionis prætextu, aut delictorum circa eam commissorum, aut committendorum, minimè puniantur, impertitur, ac omnino concedit; sic etiam, vt propter illorum præsentiam neque in itinere, aut quocumque locorum eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipsa ciuitate Tridentina à diuinis officiis quouis modo cessetur. Et vt his peractis, vel non peractis, quandoque ipsis libuerit, aut maiorum suorum mandato, & assensu ad propria reuerti optabunt, aut aliquis eorum optabit; mox absque vlla renitentia, & occasione, aut mora, saluis rebus eorum, & suorum pariter honore, & personis, vice versa, possint iuxta beneplacitum liberè & securè redire; de scientia tamen ab eadem Synodo deputandorum; vt tunc opportunè eorum securitati, absque dolo & fraude prouideatur. Vult etiam sancta Synodus, in hac publica fide, saluoq. conductu, omnes quascumque clausulas includi, ac contineri, ac pro inclusis haberi, quæ pro plena, efficaci, & sufficienti securitate, in eundo, stando, & redeundo, necessariæ & opportunæ fuerint. Illud etiam, ad maiorem securitatem, & pacis ac conciliationis bonum exprimens, quòd, si quispiam, aut illorum aliqui siue in itinere, Tridentinum veniendo, siue ibidem morando, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint, aut cõmiserint, quo

quo posset huius fidei publicæ, & assecurationis beneficium, eis concessum, annullari, aut cassari; vult, & concedit, vt in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsis dumtaxat, & nō ab aliis condigna animaduersione cum emenda sufficienti, per partem ipsius Synodi meritō approbanda & laudanda, mox puniantur: illorum assecurationis forma, condicionibus, & modis omnino manētibus illibatis. Pariformiter etiam vult, vt, si quisquam, vel aliquis ex ipsa Synodo, siue in itinere, aut manendo, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint aut commiserint, quo posset huius fidei publicæ, & assecurationis beneficium violari, aut quoquo modo tolli; in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsa Synodo dumtaxat, & non ab aliis, condigna animaduersione, & emenda sufficienti, per partem Dominorum Germanorum Augustanæ confessionis, tunc hīc presentium, meritō laudanda & approbanda, mox puniantur; præsentī assecurationis forma, condicionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Vult præterea ipsa Synodus, quod liceat ipsis Ambasciatoribus omnibus & singulis, toties, quotiescumque opportunum fuerit seu necessarium, ad auram capiendam, exire de ciuitate Tridentina, & reuerti ad eamdem, necnon nuncium, vel nuncios suos ad quæcumque loca pro suis necessarijs negotijs ordinandis liberè mittere seu destinare, ac ipsos missos seu destinatos, seu missum & destinatum suscipere toties, quoties eis videbitur expedire: ita quod aliqui, vel aliquis per deputandos Concilij societur qui eorum securitati prouideant, vel prouideat. Qui quidem saluus conductus & securitas stare ac durare debeat à tempore, & per tempus, quo in ipsius Synodi, & suorum tuitionis curam ipsos suscipi contigerit, & vsque ad Tridentum perduci, ac toto tempore

tempore mansionis eorum ibidē: & rursum post sufficientem audientiam habitam, spatio viginti dierum premissis, cum ipsi petierint; aut Concilium habitum huiusmodi audiētia, ipsis recessum indixerit, à Tridento vsque in quem quisque elegerit sibi locum tutum, Deo fauente, restituet, dolo & fraude prorsus exclusis. Quæ quidem omnia pro vniuersis & singulis Christi fidelibus, pro omnibus Principibus, tam Ecclesiasticis quàm secularibus quibuscumque, atque omnibus alijs Ecclesiasticis ac secularibus personis, cuiuscumque status & conditionis existant, aut quocumque nomine censeantur, inuiolabiliter obseruanda esse promittit, & bona fide spondet. Insuper omni fraude & dolo exclusis, vera & bona fide promittit, ipsam Synodum nullam vel manifestè vel occultè occasionem quæsituram, aut aliqua auctoritate, potentia, iure, vel statuto, priuilegio legum, vel Canonum, aut quorumcumque Conciliorum, præsertim Constantiensis, & Senensis, quacumque forma verborum expressa, in aliquod huius fidei publicæ, & plenissimæ assecurationis, ac publicæ & liberæ audientię, ipsis per ipsam Synodum concessæ, præiudicium, quouis modo usuram, aut quæquam vtī permissuram: quibus in hac parte pro hac vice derogat. Quod si sancta Synodus, aut aliquis ex ea, vel suis, cuiuscumque conditionis, vel status, aut præeminentię existens, præscriptæ assecurationis & salui conductus formam & modum in quocumque puncto vel clausula violauerit; quod tamen auertere dignetur Omnipotens; & sufficiens emenda non fuerit mox subsequuta, & ipsorum arbitrio meritō approbanda & laudanda, habeant ipsam Synodum, & habere poterunt, incidisse in omnes penas, quas iure diuino & humano, aut consuetudine, huiusmodi saluorum conductuum violatores incur-

Gene. Conc.
stantien. Sess.
19. in cap.
quod non ob-
stantibus sal-
uis conducti-
bus.

incurrere possunt, absque omni excusatione, aut quauis in hac parte contradictione.

Extensio ad alias nationes.

E A D E M sacrosancta Synodus in Spiritu sancto legitime cōgregata, presidentibus in ea eisdē Apostolicæ Sedis de latere Legatis, omnibus, & singulis alijs, qui nobiscum in ijs, quæ sunt fidei, cōmunio- nem nō habent, ex quibuscumq. regnis, nationibus, prouincijs, ciuitatibus, ac locis, in quibus publicè, & impunè prædicatur, vel docetur, siue creditur cō- trarium eius, quod sancta Romana sentit Ecclesia, dat fidem publicam sine saluum cōductum sub ea- dem forma, & eisdē verbis, quibus datur Germanis.

SESSIO XIX.

QVÆ EST TERTIA,

SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XIIII.

MAII, M. D. LXII.

Decretum prorogationis Sessionis.

SACROSANCTA æcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, presidentibus in ea eisdem Aposto- lica Sedis Legatis, decreta ea, quæ hodie in præ- senti Sessione statuenda ac sancienda erant, iustis nonnullis ac honestis causis, in Feriam quintam, post proximam solem- nitatem Corporis Christi, quæ erit pridie Nonas Iunii, pro- roganda esse censuit, ac prorogat; dictaq. die Sessionem ha- bendam esse ac celebrandam, omnibus indicit. Interea rogan- dus est Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, auctor pacis, vt sanctificet corda omnium; quo adiuvante, sancta Synodus & nunc, & semper meditari, atque peragere va- leat, quæ ad eius laudem & gloriam pertineant.

SES-

SESSIO XX.

QVÆ EST QVARTA

SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE IIII.

I VN. M. D. LXII.

Decretum prorogationis Sessionis.

SACROSANCTA æcumenica, & generalis Tri- dentina Synodus, in Spiritu sancto legitime con- gregata, presidentibus in ea eisdem Apostolica Sedis Legatis, propter varias difficultates, ex di- uersis causis exortas, atque etiam vt congruentius, maiorique cum deliberatione omnia procedant, nempe vt dogmata cum ijs quæ ad reformationem spectant simul tractentur & san- ciantur, ea quæ statuenda videbuntur tam de reformatione quam de dogmatibus, in proxima Sessione, quam omnibus in- dicit in diem sextam decimam subsequenti mensis Iulij, desi- nenda esse decreuit: Hoc tamen adiecto, quod dictum termi- num ipsa sancta Synodus pro eius arbitrio & voluntate, sicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in generali Congre- gatione, restringere & prorogare liberè possit & valeat.

SESSIO XXI.

QVÆ EST QVINTA

SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XVI.

I VLII. M. D. LXII.

Doctrina de Communionem sub vtraque specie, & paruulorum.

SACROSANCTA æcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, presidentibus in ea eisdem Aposto- lica Sedis Legatis, cum de tremendo & sanctissimo Eucha- ristia

I

ristia Sacramēto varia diuersis in locis errorum monstrata-
quissimi demonis artibus circumferantur, ob quā in nonnullis
prouincijs multi à Catholica Ecclesiā fide atque obedientia
videantur discessisse, censuit, ea quā ad communionē sub vtra-
que specie & paruulorum pertinent, hoc loco exponenda esse.
Quapropter cunctis Christi fidelibus interdicit, ne post hac de
iis aliter vel credere, vel docere, vel predicare audeant, quam
est his decretis explicatum atque definitum.

Laicos, & Clericos non cōficientes, nō astringi iure
diuino ad Communionem sub vtraque specie.

CAPVT I.

a Esai. 11.

b Conc. Con-
stantiens.
Sessio 13. in
f. 2. can. 2.c Matth. 16.
Mar. 14.
Luc. 22.
1. Cor. 11.

d Ioan. 6.

e Ibidem.

f Ibidem.

g Ibidem.

h Ibidem.

ITaque sancta ipsa Synodus, à Spiritu sancto, qui spi-
ritus est^a sapientia & intellectus, spiritus consilij & pater-
nis edocta, atque ipsius Ecclesiæ^b iudicium & consuetudi-
nem secuta, declarat ac docet, nullo diuino precepto laicos
& Clericos non cōficientes, obligari ad Eucharistia Sacra-
mentum sub vtraque specie sumendum; neque vllō pacto
salua fide, dubitari posse, quin illis alterius speciei Commu-
nio ad salutem sufficiat. Nam^c etsi Christus Dominus in vti-
tima cœna venerabile hoc Sacramentum in panis & vini
speciebus instituit & Apostolis tradidit: non tamen illa insti-
tutio & traditio eō tendunt, vt omnes Christi fideles stu-
tuto Domini ad vtramque speciem accipiendam astringen-
tur. Sed neque ex sermone illo, apud Ioannem sexto, relati
colligitur, vtriusque speciei Communionem à Domino pre-
ceptam esse, vtrumque iuxta varias sanctorum Patrum &
Doctorum interpretationes intelligatur. Namque qui dixit,
^d Nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius
sanguinem, non habebitis vitam in vobis: dixit quoque: ^e Si
quis manducauerit ex hoc pane, viuet in aeternum. Et qui
dixit, ^f Qui manducat meam carnem, & bibit meum sangui-
nem, habet vitam aeternam: dixit etiam: & Panis, quem
ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Et denique qui dixit,
^g Qui manducat meam carnem, & bibit meum sangui-
nem,

guinem, in me manet, & ego in illo: dixit nihilominus: ^a Qui^a 1. Ibidem:
manducat hunc panem, viuet in aeternum.

Ecclesiæ potestas circa dispensationem Sacramenti
Eucharistia. CAPVT II.

PRÆTEREA declarat, hanc potestatem perpetuam in
Ecclesia fuisse, vt in Sacramentorum dispensatione, salua
illorum substantia, ea statueret vel mutaret, quæ suscipien-
tium vilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi, pro-
rerum, temporum & locorum varietate, magis expedire iu-
dicaret. id autem Apostolus non obscure visus est inuise,
cū ait: Sic nos existimet homo, vt ministros Christi, &
dispensatores mysteriorum Dei. atque ipsum quidem hac po-
testate vsum esse, satis constat, cū in multis alijs, tum in hoc
ipso Sacramento, sūm, ordinatis nonnullis circa eius vsum,
& cetera, inquit, cū venero, disponā. Quare agnoscens san-
cta mater Ecclesia hanc suam in administratione Sacramen-
torum auctoritatem, licet ab initio Christiana religio non
infrequens vtriusque speciei vsus fuisset, tamen progressu
temporis, latissime iam mutata illa consuetudine, grauius
& iustis causis adducta, hanc consuetudinem sub altera spe-
cie communicandi^d approbavit, & pro lege habendam de-
creuit: quam reprobare, aut sine ipsius Ecclesiæ auctoritate
pro libito mutare non licet.

b 1. Cor. 4.
1. Cor. 6.

c 1. Cor. 11.

d Conc. Con-
stant. Sess. 13.

Totum & integrum Christum, ac verum Sacra-
mentum sub qualibet specie sumi.

CAPVT III.

INSUPER declarat, quamuis Redemptor noster, vt antea
dictum est, & in suprema illa cœna hoc Sacramentum in
duabus speciebus instituerit, & Apostolis tradiderit, tamen
fatendum esse, etiam sub altera tantum specie totum & atque
integrum Christum, verumq; Sacramentum sumi, ac pro-
pterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia, necessaria ad
salutem, eos defraudari, qui vnā speciem solam accipiunt.

e Matth. 16.
Mar. 14.
supra cap. 1.
1. Cor. 11.
f. c. qui man-
ducant. c. qui
inuitat. c. sin-
guli. de conf.
dist. 2. supra
Sess. 13. cap. 3.
& can. 3. de
Sacram. Euch.

Paruulos non obligari ad Communionem sacramentalem. CAPVT IIII.

DENIQUE eadem sancta Synodus docet, ^a paruulos, vsu rationis carentes, nulla obligari necessitate ad sacramentalem Eucharistiae communionem: siquidem per ^b Baptismi lauacrum regenerati & Christo incorporati adeptam iam filiorum Dei gratiam in illi etate amittere non possunt. Neque ideo tamen damnanda est antiquitas, si eum morem in quibusdam locis aliquando seruauit. Vt enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt; ita certe eos nulla salutis necessitate id fecisse, sine controuersia credendum est.

DE COMMVNIONE

sub vtraque specie, & paruulorum.

CANON I.

^c Conc. Constant. Sess. 13.

Si quis dixerit, ^c ex Dei praecepto, vel necessitate salutis, omnes & singulos Christi fideles vtramque speciem sanctissimi Eucharistiae Sacramenti sumere debere; anathema sit.

CANON II.

^d supra c. 1. & Conc. Constant. de com. loco.

Si quis dixerit, sanctam Ecclesiam ^d Catholicam non iustis causis & rationibus adductam fuisse, vt laicos, atque etiam Clericos non conficientes, sub panis tantummodo specie communicaret, aut in eo errasse; anathema sit.

CANON III.

^e supra c. 3. & Sess. 13. cap. 3. & can. 3. Conc. Constant. Sess. 13.

Si quis negauerit, totum ^e & integrum Christum, omnium gratiarum fontem & auctorem, sub vna panis specie sumi, quia, vt quidam falso asserunt, non secundum ipsius Christi constitutionem sub vtraque specie sumatur; anathema sit.

CANON IIII.

^f supra in prin. & cap. 4.

Si quis dixerit, ^f paruulis, antequam ad annos discretionis peruenerint, necessariam esse Eucharistiae communionem; anathema sit.

^g Sessio 22. in decreto.

Dvos vero articulos, & alios propositos, nondum tamen excussos, videlicet, An rationes, quibus sancta Catholica Ecclesia

Ecclesia adducta fuit, vt communicaret laicos, atque etiam non celebrantes sacerdotes, sub vna tantum panis specie, ita sint retinenda, vt nulla ratione Calicis vsus cuiquam sit permittendus: & An, si honestus & Christiana caritati consentaneis rationibus concedendus alicui vel nationi vel regno Calicis vsus videatur, sub aliquibus conditionibus concedendus sit; & quanam sint illae: Eadem sancta Synodus, ^a in aliud tempus, oblata sibi quamprimum occasione, examinandos, atque definiendos reseruat.

^a infra Sess. 22. in 6.

Decretum de reformatione.

EADEM sacrosancta oecumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, presidentibus in ea eisdem Apostolica Sedis Legatis, ad Dei omnipotentis laudem & sanctae Ecclesiae ornamentum, ea quae sequuntur, de reformationis negotio in praesentia statuenda esse censuit.

CAPVT I.

QVONIAM ^b ab Ecclesiastico ordine omnis auaritia suspicio abesse debet, nihil pro collatione quorumcumque Ordinum, etiam clericalis Tonsurae, nec pro litteris dimissorijs, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumque de causa, etiam sponte oblatum, Episcopi & alij Ordinum collatores, aut eorum ministri quouis praetextu accipiant. Notarij vero in ijs tantum locis, in quibus non viger laudabilis consuetudo nihil accipiendi, pro singulis litteris dimissorijs, aut testimonialibus, decimam tantum vniuersi aurei partem accipere possint; dummodò eis nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo; nec Episcopo ex Notarij commodis aliquod emolumentum ex eisdem Ordinum collationibus directe vel indirecte prouenire possit: tunc enim gratis operam suam eos prestare omnino teneri decernit: contrarias taxas, ac statuta, & consuetudines, etiam immemorabiles, quorumcumque locorum, quae potius abusus & corruptela, simoniaca prauitatis fauentes nuncupari possunt,

^b Vide 1. Interan. c. 61. Conc. Chalcedon. Actio. 15. cap. 2. Conc. Braccaren. 2. cap. 3. Conc. Aurelian. 2. cap. 3. Conc. Tolet. 8. cap. 3. c. sic. ut Episcopi. l. q. & c. 1. de sumo. de quib. Mileitani. Conc. c. 14.

penitus cassando & interdicendo: & qui secus fecerint, tan-
dantes quam accipientes, ultra diuinam ultionem, a poenis
iure influctis ipso facto incurrant.

C A P V T I I.

CVM non deceat eos, qui diuino ministerio a scripti sunt, cum Ordinis dedecore^b mendicare, aut sordidum aliquem quatum exercere, compertumq; sit, complures pleriq; in locis ad sacros Ordines nullo ferè delectu admitti, qui varijs artibus ac fallacijs consingunt, se beneficium Ecclesiasticum, aut etiã idoneas facultates obtinere: statuit sancta Synodus, ne quis deinceps Clericus secularis, quamuis aliàs sit idoneus moribus, scientia & ætate, ad sacros Ordines promoueat, nisi prius legitime constet, eum beneficiũ Ecclesiasticũ, quod sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere. Id vero beneficium resignare non possit, nisi facta mentione, quod ad illius beneficii titulum sit promotus, neque ea resignatio admittatur, nisi constito, quod aliunde viuere commodè possit: & aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium verò, vel pensionem obtinentes ordinari post hac non possunt, nisi illi, quos Episcopus indicauerit assumendos pro necessitate vel commo-
ditate ecclesiarum suarum; eo quoque prius perspecto, patrimonium illud vel pensionem verò ab eis obtineri, taliq; esse, quæ eis ad vitam sustentandam satis sint: atque illa deinceps sine licentia Episcopi alienari, aut extinguui, vel remitti nullatenus possint, donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliunde habeant, & vnde viuere possint: ^d antiquorum Canonum pœnas super his innouando.

CA P V T I I I.

Cum beneficia ad diuinum cultum atque Ecclesiastica munia obeunda sint constituta, ne quam parte minus tur diuinus cultus, sed ei debitum omnibus in rebus obsequium præstetur: statuit sancta Synodus, in Ecclesiis tam cathedralibus quàm collegiatis, & in quibus nulla sunt distributiones quotidianæ, vel ita tenues, vt verisimiliter negligantur, tertiam partem fructuum, & quorumcumque prouen-

tum & obventionum, tam dignitatum quàm canonicatum, personatum, portionum & officiorum, separari debere, & in distributiones quotidianas converti, quæ inter dignitates obtinentes, & ceteros diuinis interessentes, proportionabiliter iuxta diuisionem ab Episcopo, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegato, in ipsa primæ fructuum deductione faciendam, diuidantur: saluis tamen consuetudinibus eorum Ecclesiarum, in quibus non residentes, seu non seruientis nihil vel minus tertia parte percipiunt: non obstantibus exemptionibus, ac alijs consuetudinibus etiam inmemorabilibus, & appellationibus quibuscumque. Crescentq; non seruientium contumacia, liceat contra eos procedere, iuxta iuris ac sacrorum Canonum dispositionem.

CAPVT IIII.

EPISCOPI, etiam tanquam Apostolica Sedis delegati, in omnibus Ecclesiis parochialibus, vel baptismalibus, in quibus populus ita numerosus sit, ut unus Rector non possit sufficere Ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, & cultui diuino peragendo; cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, sibi tot sacerdotes ad hoc munus adiungere, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum. In ijs vero, in quibus ob locorum distantiam sine difficultate parochiani sine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina officia audienda accedere non possunt, novas parochias, etiam inuitis Rectoribus, iuxta formam constitutionis Alexandri 111. quæ incipit, Ad audientiam, constituere possint. Illis autem sacerdotibus, qui de nouo erunt Ecclesiis nouiter erectis præficiendi, competens assignetur portio arbitrio Episcopi ex fructibus ad Ecclesiam matricem quomodocumque pertinentibus: & si necesse fuerit, compellere possit populum ea subministrare, quæ sufficiant ad vitam dictorum sacerdotum sustentandam: quacumque reservatione generali, vel speciali, vel affectioni, super dictis Ecclesiis, non obstantibus. Neque huiusmodi ordinationes & erectiones possint tolli, nec impediri, ex quibuscumque prouisionibus

fionibus, etiam vigore resignationis, aut quibusvis alijs derogationibus vel suspensionibus.

CAPVT V.

a. c. sicut vnus, de excess. prelato. Conc. Later. sub i. eo. 10. Sess. 9. de re. for. curia & infra Sess. 24. cap. 23. Vide Sess. 14. cap. 9. b. c. vnio. in fi. 10. q. 3. c. & temporis cum seq. 16. q. 1.

VT etiam Ecclesiarum status, vbi sacra Deo officia ministrantur, ex dignitate conseruetur; possint Episcopi, etiam tamquam Apostolica Sedis delegati, iuxta formam iuris, sine tamen preiudicio obtinentium, facere a. vniones perpetuas quarumcumque Ecclesiarum parochialium & baptismalium, & aliorum beneficiorum, curatorum, vel non curatorum cum curatu, propter earum paupertatem, & in ceteris casibus a iure permixtus, etiam si dicta Ecclesia vel beneficia essent generaliter vel specialiter reseruata, aut qualitercumque affecta. b. Que vniones etiam non possint reuocari, nec quoquo modo infringi vigore cuiuscumque provisionis, etiam ex causa resignationis, aut derogationis, aut suspensionis.

CAPVT VI.

e. c. illiteratos 36. dist. c. nisi cum pridem, de renunc. e. 1. 38. dist. c. cum ex eo de elec. in 6. Conc. Toletan. 8. can. 1.

d. c. quia frat. ter. 7. q. 1.

e. c. inuentum 16. q. 1. c. felicitas, de poen. in 6. & Clem. multorum, de poen.

QVIA illiterati & imperiti parochialium Ecclesiarum Rectores sacris minus apti sunt officijs; & alij propter eorum vitia turpitudinem potius destruunt quam aedificant; Episcopi, etiam tamquam Apostolica Sedis delegati, eisdem illiteratis & imperitijs, si alias honesta vita sint, Coadiutores, aut Vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eisdem pro sufficienti victu assignare, vel aliter providere possint; quacumque appellatione & exemptione remota. d. Eos vero, qui turpiter & scandalose viuunt, postquam premoniti fuerint, coerceant, ac castigant; & si adhuc incorrigibiles in sua nequitia perseuerent, eos beneficijs, iuxta sacrorum c. Canonum constitutiones, exemptione & appellatione quacumque remota, priuandi facultatem habeant.

CAPVT VII.

CVM illud quoque valde curandum sit, ne ea que sacris ministerijs dedicata sunt, temporu iniuria obsolescant, & ex hominu memoria excidant; Episcopi, etiam tamquam Apostolica Sedis delegati, transferre possint beneficia simplicia, etiam iuris patronatus, ex Ecclesijs, que vetustate vel alijs

alias collapsa sint, & ob eorum inopiam nequeant instaurari, vocatis ijs, quorum interest, in matrices, aut alias Ecclesias locorum eorundem, seu vicinioru, arbitrio suo, atque in eisdem Ecclesijs erigant altaria, vel cappellas sub eisdem inuocationibus, vel in iam erecta altaria, vel cappellas transferant cum omnibus emolumentis & oneribus, prioribus Ecclesijs impositis. a. Parochiales vero Ecclesias, etiam si iuris patronatus sint, ita collapsas refici & instaurari procuret ex fructibus & prouentibus quibuscumque, ad easdem Ecclesias quomodocumque pertinentibus: qui si non fuerint sufficientes, omnes patronos, & alios qui fructus aliquos ex dictis Ecclesijs prouenientes percipiunt, aut, in illorum defectum, parochianos omnibus remedijs opportunis ad predicta cogant; quacumque appellatione, exemptione & contradictione remota. Quod si nimia egestate omnes laborent; ad matrices, seu viciniores Ecclesias transferantur, cum facultate, tam dictas parochiales quam alias Ecclesias dirutas, in profanos vsus non sordidos, erecta tamen ibi Cruce, conuertendi.

CAPVT VIII.

QVACUQUE in diocesi ad Dei cultum spectant, ab Ordinario diligenter curari, atque ijs, vbi oportet, prouideri equum est. propterea commendata monasteria, etiam Abbatis, Prioratus & Propositura nuncupata, in quibus non viget Regularis obseruantia; necnon beneficia tam curata quam non curata, secularia & Regularia, qualitercumque commendata, etiam exempta, ab Episcopis, etiam tamquam Apostolica Sedis delegatis, annis singulis b. visitentur, curentq; ijsdem Episcopis congruentibus remedijs, etiam per sequestrationem fructuum, vt, que renouatione indigent aut restauratione, reficiantur; & cura animarum, si qua illis vel eorum annexis imminet, alijsq; debita obsequia recte exerceantur; appellationibus quibuscumque, priuilegijs, consuetudinibus, etiam immemorabili tempore prescriptis, conseruatorijs, iudicum deputationibus & eorum inhibitionibus non obstantibus. & si in eis vigeret obseruantia Regularis, prouideant

a. c. 5. & c. poen. de eccl. aedif. vel repar. infr. c. 8. & supra Sess. 7. cap. 8. de refor.

b. supra Sess. 7. de reformat. cap. 8. & infra Sess. 24. cap. 9. & Sess. ult. de regul. cap. 20. Conc. Trident. cap. 8. & Conc. Braccaren. 1. cap. 1.

uideant Episcopi paternis admonitionibus, vt eorum Regularium Superiores iuxta eorum Regularia instituta debitam viuendi rationem obseruent, & obseruari faciant; & sibi subditos in officio contineant ac moderentur. Quod si admoniti, intra sex menses eos non visitauerint vel correxerint; tunc iidem Episcopi, etiam vt delegati Sedis Apostolicæ, eos visitare possint & corrigere, prout ipsi Superiores possent, iuxta eorum instituta, quibuscumque appellationibus, priuilegijs & exemptionibus penitus remotis, & non obstantibus.

CAPVT IX.

a Conc. Lateran. c. 62, sub. Inn. 3. c. cum ex eo. de poenit. & remiss. Clemens. abusionibus. eo. tit. & infra sess. ult. in decreto de Indulg. & sup. sess. 5. c. 2.

CVM multa à diuersis antea^a Concilijs, tan. Lateranensi, ac Lugdunensi, quam Viennensi, aduersus prauos eleëmofynarum Quæstorum abusus remedia tunc adhibita, posterioribus temporibus reddita fuerint inutilia, potiusq; eorum malitia ita quotidie magno fidelium omnium scandalo, & querela excrescere deprehendatur, vt de eorū emendatione nulla spes amplius relicta videatur: statuit, vt posthac in quibuscumq; Christiana religionis locis eorum nomen atque vsus penitus aboleatur; nec ad officium huiusmodi exercendum vllatenus admittantur: non obstantibus priuilegijs, ecclesijs, monasterijs, hospitalibus, pijs locis, & quibusuis cuiuscumque gradus, status & dignitatis personis, concessis, aut consuetudinibus etiam immemorabilibus. Indulgentias verò, aut alias spirituales gratias, quibus nō ideo Christi fideles decet priuari, deinceps per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo, debitīs temporibus populo publicandas esse decernit. Quibus etiam eleëmofynas, atq; oblata sibi caritatis subsidia, nulla prorsus mercede accepta, fideliter colligendi facultas datur: vt tandem celestes hos Ecclesiæ thesauros non ad questum, sed ad pietatem exerceri, omnes verò intelligant.

Indictio futuræ Sessionis.

SACROSANCTA æcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolica Sedis Legatis, statuit & decreuit,

decreuit, proximam futuram Sessionem habendam & celebrandam esse Feria quinta post Octauam festi Natiuitatis beatæ Mariæ virginis, quæ erit xvii. mensis Septembris proximè futuri: Hoc tamen adiecto, quod dictum terminum ac vnicuique Sessioni in posterum præfigendum, ipsa sancta Synodus pro eius arbitrio & voluntate, sicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in generali Congregatione, restringere & prorogare liberè possit & valeat.

SESSIO XXII.

QVÆ EST SEXTA

SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XVII.

SEPT. M. D. LXII.

Doctrina de sacrificio Missæ.

ACROSANCTA æcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolica Sedis Legatis, vt vetus absoluta, atque omni ex parte perfecta de magno Eucharistia mysterio in sancta Catholica Ecclesia fides atque doctrina retineatur, & in sua puritate, propulsatis erroribus atque heresibus, conseruetur; de ea, quatenus verum & singulare sacrificium est, Spiritus sancti illustratione edocta, hæc, quæ sequuntur, docet, declarat, & fidelibus populis prædicanda decernit.

CAPVT I.

QVONIAM sub priori Testamento, teste Apostolo Paulo, propter^a Leuitici sacerdotij imbecillitatem con-^a Heb. 7. b. summatio non erat; oportuit, Deo patre misericordiarum ita ordinante, sacerdotem alium secundum ordinem Melchisedech surgere Dominum nostrum Iesum Christum, qui posset omnes, quotquot sanctificandi essent, consummare, & ad perfe-

perfectum adducere. Is igitur Deus & Dominus noster est
^a semel se ipsum in ara Crucis, morte intercedere, Deo Patri
oblaturus erat, ut eterna illic redemptione operaretur: quia
tamen per mortem sacerdotium eius extinguendum non erat;
in Cena nouissima, qua nocte tradebatur, ut dilecta sponsa
sue Ecclesia visibile, sicut hominum natura exigit, relinqueret
sacrificium, quo cruentum illud, semel in Cruce paragendum,
representaretur; eiusque memoria in finem usque seculi per-
maneret, atque illius salutis virtus in remissionem eorum,
que a nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur;
sacerdotem secundum Ordinem Melchisedech se in eternum
constitutum declarans. Corpus & Sanguinem suum sub specie-
bus panis & vini Deo Patri obtulit; ac sub earundem rerum
symbolis, Apostolis, quos tunc noui Testamenti sacerdotes
constituebat, ut sumeret, tradidit, & eisdem, eorumque, in sa-
cerdotio successoribus, ut offerrent, precepit per hec verba,
^c Hoc sinite in meam commemorationem; uti semper Catho-
lica Ecclesia intellexit & docuit. Nam celebrato veteri Pas-
cha, quod in memoria exitus de Aegypto multitudo filiorum
Israel immolabat, nonum instituit Pascha se ipsum, ab Eccle-
sia per sacerdotes sub signis visibilibus immolandum in me-
moria transitus sui ex hoc mundo ad Patrem, quando per sui
Sanguinis effusionem nos redemit, & eripuitque, de potestate
tenebrarum, & in regnum suum translulit. Et hac quidem
^f illi munda oblatio est, que nulla indignitate aut malitia
offerentium inquinari potest: quam Dominus per Malachiam
nomini suo, quod magnum futurum esset in gentibus, in omni
loco mundam offerendam praeiunxit; & quam non obscure in-
iunxit Apostolus Paulus, & Corinthiis scribens, cum dicit: non
posse eos, qui participatione mensae demoniorum polluti sunt,
mense Domini participes fieri: per mensam altare utrobique
intelligens. Hac denique illa est, que per varias sacrificiorum,
naturae & legis tempore, similitudines figurabatur; utpote
que bona omnia, per illa significata, velut illorum omnium
consummatio & perfectio complectitur.

CAPVT II.

ET quoniam in diuino hoc sacrificio, quod in Missa per-
agitur, idem ille Christus continetur & incruentum im-
molatur, qui in ara Crucis semel se ipsum cruentum obtulit;
docet sancta Synodus, sacrificium istud verè propitiatorium
esse, per ipsumque fieri, ut, si cum vero corde & recta fide, cum
metu & reuerentia, contriti ac poenitentes ad Deum acceda-
mus, misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in
auxilio opportuno. ^a Huius quippe oblatione placatus Domi-
nus, gratiam & donum poenitentiae concedens, crimina &
peccata, etiam ingentia, dimittit. vna enim eademque est ho-
stia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui seipsum
tunc in Cruce obtulit, sola offerendi ratione diuersa. Cuius
quidem oblationis, cruentam inquam, fructus per hanc vberri-
me percipiuntur: tantum abest, ut illi per hanc quouis modo
derogetur. Quare non solum pro fidelium viuorum peccatis,
pauis, satisfactionibus & alijs necessitatibus, sed & pro de-
functis in ^b Christo, nondum ad plenum purgatis, rite, iuxta
Apostolorum traditionem, offertur.

CAPVT III.

ET quamuis ^c in honorem & memoriam Sanctorum
nonnullas interdum Missas Ecclesia celebrare consueuerit,
non tamen illis sacrificium offerri docet, sed Deo soli, qui illos
coronauit; unde nec sacerdos dicere solet, Offero tibi sacrificium
Petre, vel Paule, sed Deo de illorum victoris gratias agens,
eorum patrocinia implorat; ut ipsi pro nobis intercedere di-
gentur in caelis, quorum memoriam facimus in terris.

CAPVT IIII.

ET cum sancta sanctè administrari conueniat, suumque hoc
omnium sanctissimum sacrificium; Ecclesia Catholica,
ut dignè reuerenterque offerretur ac perciperetur, sacrum
Canonem multis ante saeculis instituit ita ab omni errore
purgum, ut nihil in eo contineatur, quod non maxime sancti-
tatem ac pietatem quandam redeat, mentisque offeren-
tium in Deum erigat. Is enim constat cum ex ipsi Domini
verbis

^b 1. Cor. 11.^c Matth. 26.
Luc. 22.^d Exod. 13.^e Col. 1.^f Malach. 1.^g 1. Cor. 10. d.^a August. 10.
de ciuit. Dei,
cap. 20.^b Infra sess.
25. in prin.^c August. de
ciuit. Dei lib.
8. c. 27.

verbis, tum ex Apostolorum traditionibus, ac sanctorum quoque Pontificum p[er] institutionibus.

CAPVT V.

CVM QVE^a natura hominum ea sit, vt non facile queat sine adminiculis exterioribus ad rerum diuinarum meditationem sustolli; propterea pia mater Ecclesia ritus quosdam, vt scilicet quadam summissa voce, alia vero elatiore, in Missa pronunciarentur, instituit. Cerimoniae item adhibuit, vt mysticas benedictiones, lumina, thymiana, ta, vestes, aliq[ue] id genus multa, ex Apostolica disciplina & traditione, quo & maiestas tanti sacrificij commendaretur, & mentes fidelium per haec visibilia religionis & pietatis signa, ad rerum altissimarum, quae in hoc sacrificio latent, contemplationem excitarentur.

CAPVT VI.

OPTARET quidem sacrosancta Synodus, vt in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistia perceptione communicaret, quo ad eos sanctissimi huius sacrificij fructus vberior proueniret: nec tamen, si id non semper fiat, ^b propterea Missas illas, in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, vt priuatas & illicitas, damnat, sed probat, atque adeo commendat. siquidem illae quoque Missae verè communes censeri debent; partim, quod in eis populus spiritualiter communicet; partim verò, quod à publico Ecclesiae ministro non pro se tantum, sed pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Christi pertinent, celebrentur.

CAPVT VII.

MONET deinde sancta Synodus, preceptum esse ab Ecclesia sacerdotibus, vt aquam vino in Calice offerendo miscerent; tum quod Christum Dominum ita fecisse credatur, tum etiam quia è latere eius aqua sine ul cum sanguine exierit, quod Sacramentum hac mixtione recolitur: & cum^d aquae in Apocalypsi beati Ioannis populi dicantur, ipsius populi fidelis cum capite Christo vnio representatur.

CAPVT

CAPVT VIII.

ETSI Missa magnam contineat populi fidelis eruditionem; non tamen expedire visum est Patribus, vt vulgari passim lingua celebraretur. Quamobrem, retento vbique cuiusque Ecclesiae antiquo, & à sancta Romana Ecclesia, omnium Ecclesiarum matre & magistra, probato ritu, ne oves Christi esuriant, & ne paruuli panem perant, & non sit qui a Thren. 4. frangat eis; mandat sancta Synodus Pastoribus, & singulis curam animarum gerentibus, vt frequenter inter Missarum celebrationem vel per se, vel per alios ex ijs, quae in Missa leguntur, aliquid exponant, ^b atque inter ceteras sanctissimi b. sell. 14. c. 7. huius sacrificij mysterium aliquod declarent, diebus praesertim Dominicis & festis.

CAPVT IX.

QVIA verò aduersus veterem hanc in sacrosancto Evangelio, Apostolorum traditionibus, sanctorumq[ue] Patrum doctrina fundatam fidem, hoc tempore multi disseminati sunt errores, multa q[ue] à multis docentur atque disputantur; sacrosancta Synodus, post multos grauesque his de rebus maturè habitos tractatus, vnanimi Patrum omnium consensu, quae huic purissima fidei, sacraeq[ue] doctrina aduersantur, damnare, & à sancta Ecclesia eliminare, per subiectos hos canones constituit.

DE SACRIFICIO MISSAE.

CANON I.

Si quis dixerit, in Missa non offerri Deo verum & proprium sacrificium; aut quod offerri non sit aliud, quam nobis Christum ad manducandum dari; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, illis verbis, ^c Hoc facite in meam commemorationem, ^d Christum non instituisse Apostolos sacerdotes; ^a Lucæ 20. aut non ordinasse, vt ipsi alique sacerdotes offerrent Corpus & Sanguinem suum; anathema sit.

CANON

c. 3. Carthag.
c. 24. & Brac.
car. 3. c. 1. ex
Cypriano lib.
2. epist. 3.

d. Apoc. 17.

c. 1. Cor. 11.

a. Lucæ 20.

Si quis dixerit, Missæ sacrificium tantum esse laudis & gratiarum actionis, aut nudam commemorationem sacrificij in Cruce peracti, non autem propitiatorium; vel soli prodesse sumenti; neque pro viuis & defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus & alijs necessitatibus offerri debere; anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, blasphemiam irrogari sanctissimo Christi sacrificio in Cruce peracto, per Missæ sacrificium, aut illi per hoc derogari; anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, imposturam esse, Missas celebrare in honorem Sanctorum, & pro illorum intercessione apud Deum obtinenda, sicut Ecclesia intendit; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, Canonem Missæ errores continere, ideoque abrogandum esse; anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, caerimonias, vestes, & externa signa, quibus in Missarum celebratione Ecclesia Catholica vtitur, irritabula impietatis esse magis quam officia pietatis; anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Missas, in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, illicitas esse, ideoque abrogandas; anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, Ecclesiæ Romanæ ritum, quo summissa voce pars Canonis & verba Consecrationis proferuntur, damnandum esse; aut lingua tantum vulgari Missam celebrari debere; aut aquam non miscendam esse vino in Calice offerendo, eo quod sit contra Christi institutionem; anathema sit.

QVANTA cura adhibenda sit, vt sacrosanctum Missæ sacrificium omni religionis cultu ac veneratione celebretur, quiuis facile existimare poterit, qui cogitarit, maledictum in sacris litteris eum vocari, ^a qui facit opus Dei negligenter. Quod si necessariò fatemur, nullum aliud opus adeò sanctum ac diuinum à Christi fidelibus tractari posse, quàm hoc ipsum tremendum mysterium, quo viuifica illa Hostia, qua Deo Patri reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quotidie immolatur; satis etiam apparet, omnem operam & diligentiam in eo ponendam esse, vt quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia & puritate, atq; exteriori deuotionis ac pietatis specie peragatur. Cum igitur multa iam siue temporum vitio, siue hominum incuria & improbitate irrepsisse videantur, quæ à tanti sacrificij dignitate aliena sunt; vt ei debitus honor & cultus ad Dei gloriam, & fidelis populi edificationem restituatur, decreuit sancta Synodus, vt Ordinarij locorum Episcopi ea omnia prohibere atque è medio tollere sedulo curent ac teneantur, quæ vel auaritia, ^b idolorum seru- ^b Ephes. 5.
nitus, vel irreuerentia, quæ ab impietate vix seiuincta esse potest, vel superstitio, veræ pietatis falsa imitatrix, induxit. Atque vt multa paucis comprehendantur, in primis, quod ad auaritiam pertinet, cuiusvis generis mercedum condiciones, pacta, & quidquid pro Missis nouis celebrandis datur; necnon importunas atque illiberales eleëmofynarum exactiones potius quam postulationes, aliæque huiusmodi, quæ à simoniaca labe, vel certe à turpi quaestu non longè absunt, omnino prohibeant. Deinde, vt irreuerentia vitetur, singuli in suis diocesibus interdiciant, ne cui vago & ignoto sacerdoti Missas celebrare liceat. Neminem præterea, qui publicè & notoriè criminosus sit, aut sancto altari ministrare, aut sacris interesse permittant, neve patiantur priuatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata oratoria, ab eisdem Ordinariis designanda, & visi-
tanda,

c Conc. Læo-
dicens. can. 8.
Conc. Carth.
2. can. 9. c. sic
ut. cum seq.
c. hic ergo c.
c. clericos. de
cont. dist. 1.
iuxta Concil.
laodic. c. 58.
& Felix papa
omnes epi-
scopos & an-
te hos Ana-
clerus epist. 1.

tanda, sanctum hoc sacrificium à secularibus aut regularibus quibuscumq; peragi: ac nisi prius qui intersint, decenter composito corporis habitu, declarauerint se mente etiã ac deuoto cordis affectu, non solum corpore, adesse. Ab Ecclesiã verò musicas eas, vbi siue organo, siue cantu lasciuum aut impurum aliquid miscetur, item saculares omnes actiones, vana, atque adeo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant; vt domus^a Dei verè domus orationis esse videatur, ac dici possit. Postremo, ne superstitioni locus aliquis detur, edicto & pœnis propositis caueant, ne sacerdotes alii quàm debitis horis celebrent; nè ritus alios, aut alias carimonias & preces in Missarum celebratione adhibeant, præter eas, quæ ab Ecclesiã probatæ, ac frequenti & laudabili vsu receptæ fuerint. Quarundam verò Missarum & candelarum certum numerum, qui magis à supersticioso cultu quàm à vera religione inuentus est, omnino ab Ecclesiã remoueant: doceantq; populum, quis sit, & à quo potissimum proueniat sanctissimi huius sacrificij tam pretiosus ac celestis fructus. Moneant etiam eundem populum, vt frequenter ad sua^b parochias, saltem diebus Dominicis, & maioribus festis, accedat. Hæc igitur omnia, quæ summam enumerata sum, omnibus locorum Ordinariis ita proponuntur, vt non solum ea ipsa, sed quacumq; alia huc pertinere visa fuerint, ipsi pro data sibi à sacrosancta Synodo potestate, ac etiam, vt delegati Sedis Apostolicæ, prohibeant, mandent, corrigant, statuunt; atque ad ea inuiolatè seruanda censuris Ecclesiasticis, aliisque pœnis, quæ illorum arbitrio constituentur, fidelem populum compellant: non obstantibus privilegijs, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscumque.

Decretum de reformatione.

EADEM sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitimè congregata, presidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, vt reformationis negotium prosequatur, hæc in presenti Sessione statuenda censuit.

CAPVT

CAPVT I.

NIHIL est, quod alios magis ad pietatem & Dei cultum assidue instruat, quàm eorum vita & exemplum, qui se diuino ministerio dedicarunt. Cum enim à rebus sæculi in altiorum sublati locum conspiciantur; in eos, tamquam^a speculum, reliqui oculos coniciunt, ex iisque sumunt quod imitentur. Quapropter sic decet omnino Clericos in sortem Domini vocatos, vitam moresq; suos omnes componere, b vt habitu, gestu, incessu, sermone, alijsq; omnibus rebus nil nisi graue, moderatum, ac religione plenum, præ se ferant; lenia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant; vt eorum actiones cunctis asserant venerationem. Cum igitur, quo maiore in Ecclesiã Dei & utilitate, & ornamento hæc sunt, ita etiam diligentius sint obseruanda; c statuit sancta Synodus, vt, quæ aliàs à d summis Pontificibus, & à sacris Concilijs de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinâq; retinenda, ac simul de luxu, comestationibus, choreis, aleis, lusi- bus, ac quibuscumque criminibus, necnon secularibus negotijs fugiendis copiose ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum iisdem pœnis, vel maioribus, arbitrio Ordinarij imponendis, obseruentur; nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, suspendat. Si qua vero ex his in desuetudinem abiisse compererint; ea quamprimum in vsum reuocari, & ab omnibus accuratè custodiri studeant; non obstantibus consuetudinibus quibuscumque, ne subditorum neglecta emendationis ipsi condignas, Deo iudice, pœnas persoluant.

CAPVT II.

QVICVMQVE posthac ad Ecclesias cathedrales erit assumendus, is non solum natalibus, etate, moribus, & vita, ac alijs, quæ à sacris e Canonibus requiruntur, plenè sit prædius, verum etiã in sacro Ordine antea, saltem sex mensium spatio, constitutus. quarum rerum instructio, si eius notitia nulla, aut recens in Curia fuerit, à Sedis Apostolicæ Legatis, seu Nuncijs prouinciarum, aut eius Ordinariis, eoque

K 2

desi-

a Matth. 5.
Tit. 2. c. quali-
ter. in 2. ac-
cus. c. cleri-
cor. 11. diff.
b Sessio 14.
in proœmio.

c de vi & hō.
cler. extra in
6. & Cle. c. nō
oportet. in 2.
de conf. diff.
3. c. canonum.
14. q. 3. c. cre-
do 11. q. 3.
Conc. Cat-
thag. 1. c. 6.
& Conc. Cat-
thag. 3. c. 15.
Con. Chal-
ced. can. 3.
Conc. Arelat.
2. cap. 14. cum
sim & infra
Sess. 14. de re-
form. cap. 12.
d Vide 1. Con-
cil. Mantico-
nen. c. 3. & 2.
Nicæ. c. 16 &
4. Carth. c. 44.
& seq.

e infra Sess.
vit. de refor.
cap. 1.

e c. cum in
cunctis & c.
cum a nobis.
de elec. c. gra-
ue nimis de
præb. & infra
Sess. 24. c. 1.
de ref. m.
Conc. Sardai-
cen. c. 13.

Con. Rom.
sub Nic. 1.
verf. vñ nullus
laicus Conc.
Braccarē l. c.
18. c. de Syra-
cus. 28.
dist. 8. c. 1.
dist. per totā
Sess. 7. c. 1.
de eodem sed
minus plenē.
3. Carth. c. 1.

2 Sessio 21.
cap. 3.

b Supra Sess.
21. de refor.
cap. 3.

deficiente, à vicinioribus Ordinarijs sumatur. Scientia verò
præter hæc eiusmodi polleat, vt muneris sibi iniungendi neces-
sitati possit satisfacere. ideoq; antea in vniuersitate Studiorū
Magister, sine Doctor, aut Licētiatus in sacra Theologia, vel
iure Canonico merito sit promotus, aut publico alicuius Aca-
demia testimonio idoneus ad alios docendos ostēdatur. Quod
si Regularis fuerit, à Superioribus suæ Religionis similem fi-
dem habeat. Prædicti autem omnes, vnde instructio seu testi-
ficatio erit sumenda, hæc fideliter & gratis referre teneantur:
alioquin eorum conscientias grauiter oneratas esse scient;
ac Deum & Superiores suos habebunt ultores.

CAPVT III.

EPISCOPI, etiam tamquam delegati Apostolici, ex
fructibus & proventibus quibuscumq; omnium digni-
tatum, personatum & officiorum, in Ecclesijs cathedralibus
vel collegiatis existentium, tertiam partem in distributiones,
eorum arbitrio assignandas, diuidere possint; vt scilicet, qui eas
obtinēt, si personaliter competens ibi seruitium iuxta for-
mam, ab eisdem Episcopis præscribendam, quolibet die statuto
non impleuerint, illius diei distributionem amittant, nec eam
quoquo modo dominium acquirant, sed fabricæ Ecclesiæ, qua-
tenus indigeat, aut alteri pio loco arbitrio Ordinarij applicetur.
Crescente verò contumacia, contra eos iuxta sacrorum
Canonum constitutiones procedant. Quod si alicui ex præ-
dictis dignitatibus in Ecclesijs cathedralibus vel collegiatis, de
iure seu consuetudine, iurisdictio, administratio vel officium
non competat, sed extra ciuitatem in diocesi cura animarum
immineat, cui is, qui dignitatem obtinet, incumbere volue-
rit, tunc pro tempore, quò in curata Ecclesiā resederit ac mi-
nistraverit, tamquam præsens sit, ac diuinis intersit in Ec-
clesijs cathedralibus ac collegiatis, habeatur. Hæc in ijs tan-
tum Ecclesijs constituta intelligantur, in quibus nulla est
consuetudo vel statutum, vt dictæ dignitates non seruientes
aliquid amittat, quod ad tertiam partem dictorum fructuum
& proventuum ascendat; non obstantibus consuetudinibus,
etiam

etiam immemorabilibus, exemptionibus & constitutionibus,
etiam iuramento & quantis auctoritate firmatis.

CAPVT IIII.

QVICVMQVE in cathedrali vel collegiata, secula-
ri vel regulari Ecclesia diuinis mancipatus officiis, in
Subdiaconatus Ordine saltem constitutus non sit; vocem in
huiusmodi Ecclesijs in Capitulo non habeat, etiam si hoc sibi
ab alijs liberè fuerit concessum. si verò, qui dignitates, per-
sonatus, officia, præbendas, portiones, ac qualibet alia benefi-
cia in dictis Ecclesijs obtinent, aut in posterum obtinebunt,
quibus onera varia sunt annexa, videlicet, vt alij Missas, alij
Euangelium, alij Epistolas dicant seu cantent; quocumque ij
privilegio, exemptione, prerogatiua, generis nobilitate sint
insigniti, teneantur, iusto impedimento cessante, infra annum
Ordines suscipere requisitos: alioquin poenas incurrant, iuxta
constitutionem Concilij Viennensis, a qua incipit, Vt ij qui;
quam præsentis decreto innouat. cogantque Episcopi eos die-
bus statutis dictos Ordines per seipsos exercere, ac cetera
omnia officia, quæ debet in cultu diuino præstare, sub iisdem,
& alijs etiam grauioribus poenis, arbitrio eorum imponendis.
Nec alijs in posterum fiat prouiso, nisi ijs, qui iam ætatem
& ceteras habilitates integrè habere dignoscantur: aliter
irrita sit prouiso.

CAPVT V.

DISPENSATIONES, quacumque auctoritate conce-
denda, si extra Romanam curiam committenda erunt,
committantur Ordinarijs illorum, qui eas impetrauerint. ea
verò, quæ gratiose cōceduntur, suum non sortiantur effectum,
nisi prius ab eisdem, tamquam delegatis Apostolicis, summa-
riè tantum & extra iudicialiter cognoscatur, expressas preces
surreptionis vel obreptionis vitio non subiaccere.

CAPVT VI.

IN commutationibus vltimarum voluntatum, quæ non
inisi ex iusta & necessaria causa fieri debet, Episcopi, tam-
quam delegati Sedis Apostolicæ, summarie & extra iudicia-
liter

a c. vt ij de
mts. & qual.
in Clem. lib.
1. c. 2. tit. 6.
b Sessio 24.
cap. 11.
Vide post finem
huius libri.

c infra Sess.
vlt. de refor.
cap. 4.

liter cognoscant, nihil in precibus, tacita veritate, vel suggesta falsitate fuisse narratum, priusquam commutationes predicta executioni demandentur.

CAPVT VII.

LEGATI & Nuncij Apostolici, Patriarche, Primates, & Metropolitani in appellationibus ad eos interpositis, in quibus suis causis, tam in admittendis appellationibus, quam in concedendis inhibitionibus post appellationem, seruare te-
neantur formam & tenorem sacrarum^a constitutionum, & praesertim^b Innocentij IV. quae incipit, Romana: quacumque consuetudine, etiam immemorabili, aut stylo, vel privilegio, in contrarium non obstantibus; aliter inhibitiones & processus, & inde secuta quaecumque sint ipso iure nulla.

CAPVT VIII.

EPISCOPI, etiam tamquam Sedis Apostolicae delegati, in casibus a iure concessis omnium piarum dispositionum, tam in ultima voluntate, quam inter vivos, sint executores; habeant ius visitandi hospitalia, collegia quaecumque, ac confraternitates laicorum, etiam quas scholas, siue quocumque alio nomine vocant, non tamen, quae sub regum immediata protectione sunt, sine eorum licentia, elemosynas Montis pietatis siue caritatis, & pia loca omnia, quomodocumque nuncupentur, etiam si praedictorum locorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis privilegio sint munita; ac omnia, quae ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio suo iuxta sacrorum Canonum statuta cognoscant & exequantur: non obstantibus quacumque consuetudine, etiam immemorabili, privilegio, aut statuto.

CAPVT IX.

AD MINISTRATORES, tam Ecclesiastici, quam laici, fabrica cuiusvis Ecclesiae, etiam cathedralis, hospitalis, confraternitatis, elemosynae Montis pietatis, & quoruncumque piorum locorum, singulis annis teneantur reddere rationem administrationis Ordinario: & consuetudinibus,

^a in Concil. Lugdun.
^b c. Romana. de appel. in 6. lib. 2.
Vide post finem huius libri.

^c Clem. quia contingit. de relig. domi.

^d c. tua, & c. Ioannes, de testam.

^e Clem. quia contingit. s. vt autem praemissa. de reli. domi.
^f supra Sess. 7. cap. vii. & infra Sess. 25. c. 3. de reformat.

nibus, & privilegiis quibuscumque in contrarium sublati: nisi secus forte in institutione & ordinatione talis Ecclesiae, seu fabricae expresse cautum esset. Quod si ex consuetudine, aut privilegio, aut ex constitutione aliqua loci, aliis ad id deputatis ratio reddenda esset, tunc cum iis adhibeatur etiam Ordinarius: & aliter facta liberationes dictis administrato-ribus minime suffragentur.

CAPVT X.

CVM ex Notariorum imperitia plurima damna, & multarum occasio litium oriatur, possit Episcopus quoscumque Notarios, etiam si Apostolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creati fuerint, etiam tamquam delegatus Sedis Apostolicae, examinatione adhibita, eorum sufficientiam scrutari, illisque non idoneis repertis, aut quandocumque in officio delinquentibus, officij eius in negotiis, litibus & causis Ecclesiasticis, ac spiritualibus exercendi usum perpetuo aut ad tempus prohibere: neque eorum appellatio interdictionem Ordinarij suspendat.

CAPVT XI.

SI^a quem Clericorum, vel laicorum, quacumque, in dignitate, etiam Imperiali aut Regali, praesulgeat, in tantum malorum^b omnium radix cupiditas occupauerit, vt alicuius Ecclesiae, seu cuiusvis secularis vel regularis beneficij, Montis pietatis, aliorumque piorum locorum iurisdictionis, bona, census, ac iura, etiam feudalia & emphyteutica, fructus, emolumenta, seu quascumque obventiones, quae in ministrorum & pauperum necessitates conuerti debent, per se, vel alios, vel timore incusso, seu etiam per suppositas personas Clericorum, aut laicorum, seu quacumque arte, aut quocumque quaesito colore in proprios vsus conuerti, illosque usurpare praesumpserit, seu impedire, ne ab ijs, ad quos iure pertinent, percipiuntur, is anathemati tamdiu subiaceat, quamdiu iurisdictiones, bona, res, iura, fructus & redditus, quos occupauerit, vel qui ad eum quomodocumque, etiam ex donatione supposita persona peruenerint, Ecclesiae, eiusque, administrato-ri, siue beneficiato integre restituerit; ac deinde a Romano

²⁵ Aurelianen. 10.

¹ Tim. 6.
Conc. Tribu-
tien. cap. 7.
Coc. Aurelia.
3. ca. 22. Coc.
Pau. 1. cap. 1.
Conc. Turo-
nen. 2. cap. 25.
Coc. Aurelia.
5. ca. 15. Coc.
Maguntien.
cap. 6. & 11.
Conc. Vorn-
matien. cap.
75. Concil.
Aquisgranen.
cap. 88. Conc.
Lateran. sub
Leo. 10. Sess.
9. & 10. c.
praedia. cum
seq. 12. q. 2.

Pontifice absolutionem obtinuerit. Quod si eiusdem Ecclesia patronus fuerit, etiam iure patronatus ultra predictas penas eo ipso priuatus existat. Clericus vero, qui nefanda fraudis & usurpationis huiusmodi fabricator seu consentiens fuerit, eiusdem pœnis subiaceat, necnon quibuscumque beneficiis priuatus sit, & ad quacumque alia beneficia inhabilis efficiatur, & a suorum Ordinum executione, etiam post integram satisfactionem & absolutionem, sui Ordinarij arbitrio suspēdatut.

D E C R E T U M

super petitione concessionis Calicis.

a Sess. 21. ca.
non 4.

INSUPER, ^a cum eadem sacrosancta Synodus superiori Sessione duos articulos, alijs propositos & tum nondum discussos, videlicet; An rationes, quibus S. Catholica Ecclesia adducta fuit, ut communicaret laicos, atque etiam non celebrantes sacerdotes, sub vna panis specie, ita sint retinenda, ut nulla ratione Calicis vsus cuiquam sit permittendus; & An, si honestis & Christiana caritati consentaneis rationibus concedendus alicui vel nationi vel regno Calicis vsus videatur, sub aliquibus condicionibus concedendus sit, & quenam ille sint; in aliud tempus, obata sibi occasione, examinādos atque definiendos reseruauerit: nunc, eorum, pro quibus petitur, saluti optimè consultum volens, decreuit, integrum negotium ad Sanctissimum Dominum nostrum esse referendum, prout presenti decreto refert; qui pro sua singulari prudentia id efficiat, quod vtile Reip. Christiana, & salutare petentibus vsus Calicis, fore iudicauerit.

Indictio futuræ Sessionis.

INSUPER eadem sacrosancta Tridentina Synodus diem futuræ Sessionis ad Feriam quintam, post Octauam festiuitatis omnium Sanctorum, quæ erit dies xlii. mensis Noembris, indicit, & in ea decerneretur de Sacramento Ordinis, & de Sacramento Matrimonij, &c.

Prorogata fuit Sessio vsque ad diem xv.

Iulij, M. D. LXIII.

SESSIO

SESSIO XXIII.

QVÆ EST SEPTIMA

SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XV.

IVLII. M. D. LXIII.

Vera & Catholica doctrina de Sacramento Ordinis, ad condemnandos errores nostri temporis, à sancta Synodo Tridentina decreta & publicata Sessione septima.

CAPVT I.

SACRIFICIUM & sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, ut vtrumque in omni lege extiterit. Cum igitur in nouo Testamento sanctum Eucharistia sacrificium visibile ex Domini institutione Catholica Ecclesia acceperit, fateri etiam oportet, in ea nouum esse visibile & eternum sacerdotium, in quod vetus translatus est. hoc autem ab eodem Domino Salvatore nostro institutum esse, atque Apostolis, eorumque successoribus in sacerdotio, potestatem traditam consecrandi, offerendi, ^a & ministrandi Corpus & Sanguinem eius, necnon & peccata dimittendi & retinendi, sacra littera ostendunt, & Catholica Ecclesia traditio semper docuit.

^a Math. 26.
Mar. 18.
Ioan. 20.

CAPVT II.

CVM autem diuina res sit tam sancti sacerdotij ministeriū, confutaneum fuit, quo dignius & maiori cum veneratione exerceri posset, ut in Ecclesia ordinatissima dispositione plures & diuersi essent ministrorum Ordines, qui sacerdotio ex officio deseruirent, ita distributi, ut qui iam clericali tonsura insigniti essent, per minores ad maiores ascenderent. nam non solum de sacerdotibus, ^b sed & de diaconis sacra littera apertam mentionem faciunt, & quæ maxime in illorum ordinatione attendenda sunt, grauissimis verbis docent; & ab ipso Ecclesia initio sequuntur Ordinum nomina,

^b 1. Tim. 3.
& 2. Cor. 12.

K 5

atque

atque vniuscuiusque eorum propria ministeria, Subdiaconi scilicet, Acolyti, Exorcista, Lectoris & Ostiarii in vsu fuisse cognoscuntur, quamuis non pari gradu: nam Subdiaconatus ad maiores ordines^a à Patribus & sacris Conciliis refertur, in quibus & de alijs inferioribus frequentissime legimus.

CAPVT III.

c 2. Tim. 1. b.
2. Tim. 4. d.
d 2. Tim. 1. b.

CVM Scriptura testimonio,^b Apostolica traditione, & Patrum vnanimi consensu perspicuum sit, per sacram ordinationem, qua verbis & signis exterioribus perficitur, gratiam conferri; dubitare nemo debet, Ordinem esse verè & propriè vnum ex septem sanctæ Ecclesiæ Sacramentis. Inquit enim Apostolus: ^c Admoneo te, vt resuscites gratiam Dei, quæ est in te, per impositionem manuum mearum: non ^d enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis & dilectionis & sobrietatis.

CAPVT IIII.

e Sess. 7. de Sa-
cram. in ge-
nere, can. 9.

f Cant. 6.
g 1. Cor. 12.

h Ephes. 4.

i Act. 20.
k Cælest. 1.
epist. ad epist.
Gallie c. 1.
l Sessio 7. de
confr. can.
3. Hispanen. 2.
e. 5. 7. & alibi.

QVONIAM verò in Sacramento^e Ordinis, sicut & in Baptismo & Confirmatione, character imprimitur, qui nec deleri nec auferri potest; meritis sancta Synodus damnat eorum sententiam, qui asserunt, noui Testamenti sacerdotes temporariam tantummodo potestatem habere; & semel ritè ordinatos, iterum laicos effici posse, si verbi Dei ministerium non exercent. Quod si quis omnes Christianos promiscuè noui Testamenti sacerdotes esse, aut omnes pari inter se potestate spiritali præditos affirmet; nihil aliud facere videtur, quam^f Ecclesiasticam hierarchiam, quæ est vt castrorum acies ordinata, confundere; perinde ac si contra beati Pauli^h doctrinam omnes Apostoli, omnes Propheta, omnes Euangelista, omnes Pastores, omnes sint Doctores, Proinde sacrosancta Synodus declarat, præter ceteros Ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc hierarchicum ordinem præcipuè pertinere; & positos, sicut idem Apostolus ait, à Spiritu sancto, regere Ecclesiam Dei; ^k eosque Presbyteris^l superiores esse; ac Sacramentum Confirmationis conferre; ministros Ecclesiæ ordinare; atque

alia

alia pleraque peragere ipsos, posse quarum functionum potestatem reliqui inferioris Ordinis nullam habent. Docet insuper sacrosancta Synodus, in ordinatione Episcoporum, sacerdotum & ceterorum Ordinum, ^a nec populi, nec cuiusvis secularis potestatis, & magistratus consensum, siue vocationem, siue auctoritatem ita requiri, vt sine ea irrita sit ordinatio: quin potius decernit, eos, qui tantummodo à populo, aut seculari potestate, ac magistratu vocati & instituti, ad hæc ministeria exercenda ascendunt, & qui ea propria temeritate sibi sumunt, omnes non Ecclesiæ ministros, ^b sed fures, & latrones, per ostium non ingressos, habendos esse. Hæc sunt, quæ generatim sacra Synodo visum est Christi fideles de Sacramento Ordinis docere. His autem contraria, certis, & proprijs Canonibus in hunc, qui sequitur, modum damnare constituit; vt omnes adiuuante Christo, fidei regula vtentes, in tot errorum tenebris Catholicam veritatem facilius agnoscerent & tenere possint.

a Laodiceen.
Concil. c. 13.

b Ioan. 19.

De Sacramento Ordinis.

CANON I.

Si quis dixerit, non esse in nouo Testamento sacerdotium visibile & externum; vel non esse potestatem aliquam consecrandi & offerendi verum Corpus & Sanguinem Domini, & peccata remittendi & retinendi, sed officium tantum, & nudum ministerium prædicandi Euangelium; vel eos, qui non prædicant, prorsus non esse sacerdotes, anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, præter sacerdotium non esse in Ecclesia Catholica alios Ordines, & maiores & minores, per quos, velut per gradus quosdam, in sacerdotium tendatur; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, Ordinem, siue sacram ordinationem non esse verè & propriè Sacramentum, à Christo Domino institutum; vel esse figmentum quoddam humanum, exco-

excogitatum à viris rerum Ecclesiasticarum imperitis; aut esse tantum ritum quemdam eligendi ministros verbi Dei, & Sacramentorum; anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, per sacram ordinationē non dari Spiritum sanctum; ac proinde frustra Episcopos dicere, Accipe Spiritum sanctum; aut per eam non imprimi characterē; vel eum, qui sacerdos semel fuit, laicum rursus fieri posse; anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, sacram Vnctionem, qua Ecclesia in sancta ordinatione viuitur, non tantum non requiri, sed contemnendam & perniciosam esse; similiter & alias Ordinis caritumnas; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, in Ecclesia Catholica non esse hierarchiam diuinā ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & ministris; anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, Episcopos non esse Presbyteris superiores, vel non habere potestatem confirmandi & ordinandi; vel eam quam habent, illis esse cum Presbyteris communem; vel Ordines ab ipsis collatos sine populi vel potestatis secularis consensu aut vocatione, irritos esse; aut eos, qui nec ab Ecclesiastica & Canonica potestate rite ordinati, nec missi sunt, sed aliunde veniunt, legitimos esse verbi & Sacramentorum ministros; anathema sit.

CANON VIII.

Si quis dixerit, Episcopos, qui auctoritate Romani Pontificis assumuntur, non esse legitimos & veros Episcopos, sed figmentum humanum; anathema sit.

Decretum de reformatione.

EADEM sacrosancta Tridentina Synodus, reformationis materiam prosequens, hac quæ sequuntur, in presenti decernenda esse statuit & decernit.

CAPVT

CAPVT I.

CVMA præcepto diuino mandatum sit omnibus, quibus Animarum cura commissæ est, oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbiq; diuini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum, aliarumq; miserabilium personarum curam paternam gerere, & in cetera munia pastoralia incumbere; quæ omnia nequaquam ab eis præstari & impleri possunt, qui gregi suo non inuigilant, neque assistunt, sed mercenatorum more deserunt; sacrosancta Synodus eos admonet & hortatur, vt diuinorum præceptorum memores, sanctiq; forma gregis, in iudicio & veritate pascant & regant. Ne verò ea, quæ de residentia sanctæ & vtiliter iam antea sub synodi mente alienos trahantur, ac si vigore illius decreti quinque mensibus continuis abesse liceat, illis inhaerendo, declarat sacrosancta Synodus, omnes Patriarchalibus, Primatibus, Metropolitanis, ac cathedralibus Ecclesiis quibuslibet, quocumque nomine & titulo præfectos, etiam si sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, obligari ad personalem in sua Ecclesia vel diœcesi residentiam, vbi iniuncto sibi officio defungi teneantur; neque abesse posse, nisi ex causis & modis infra scriptis. Nam cum Christiana caritas, vrgens necessitas, debita obediencia, ac euident Ecclesiæ vel reip. utilitas, aliquos nonnumquam abesse postulent & exigant, decernit eadem sacrosancta Synodus, has legitimæ absentia causas à Beatissimo Romano Pontifice, aut à Metropolitano, vel, eo absente, Suffraganeo Episcopo antiquiori residente, qui idem Metropolitani absentiam probare debet, in scriptis esse approbandas; nisi cum absentia inciderit propter aliquod munus, & reip. officium, episcopatibus adiunctum: cuius quoniam causa sunt notorie, & interdum repentinæ, nec eas quidem significari Metropolitano necesse erit: ad eundem tamē cum Concilio prouinciali spectabit iudicare de licentiis à se vel à Suffraganeo datis; & videre, ne quis eo iure abutatur;

a Ioan. 21.
Act. 20. c.
Ephes. 43. dist.
c. sicut. 7. q. 1.
c. qui Episcopatum 8. q. 1.
c. præcipue. j.
q. 3. c. gloria
Episcop. 12.
q. 2.

b Ioan. 10.

c 1. Pet. 5. 2.

d supr. sess. 6.
de refo. c. 1.e infr. in Bulla
Sanctissimi
D. N. Pij 4. su-
per residentia.f de ceter.
c. inter qua-
tuor. c. tuæ.
& c. relatum.
de cleric. non
residen. c. ad
supplicationē
de renunc. c.
quorundam.
74. dist.

ac cum ex eo.
de elec. in 6. c.
beneficium.
de reg. eor.
lib. 2. c. 2. in
fi. supr. Sess. 6.
Sardien. Co-
cil. c. 14. Eli-
beritan. c. 21.

b c. presen-
tium. 7. q. 1.
& infra Sess.
2. de refor.
cap. 11.

c Vide Aga-
then. Conc.
cap. c. 64. c. 6.
quis in clero.
7. q. 1.

d Supra Sess.
4. de refor-
m. c. 1. & infra
in Bulla 5.
D. N. Pij 4.
super residen-
tia. c. 2. c. con-
querente. &
ferre per totum
de cler. non
recen.

Et ut pœnis Canonicis errantes puniatur. Inter cā memine-
rint discessuri, ita ouibus suis prouidendum, ut quantum fieri
poterit, ex ipsorum absentia nullum damnum accipiat. Quo-
niam autem, qui aliquantisper tantum absunt, ex veterum
Canonum sententia non videtur abesse, quia statim reuersu-
ri sunt; sacrosancta Synodus vult, illud absentia spatium sin-
gulis annis, siue continuum, siue interruptum, extra predi-
ctas causas, nullo pacto debere duos, aut ad summum tres
menses excedere; & haberi rationē, ut id aqua ex causa fiat,
& absque vlllo gregis detrimento, quod an ita sit, absceden-
tium conscientia relinquit, quam sperat religiosam & timo-
ratam fore, cum Deo corda pateant; cuius opus non fraudu-
lenter agere, suo periculo tenentur. Eosdem interim admonet
& in Domino hortatur, ne per illius temporis spatium, Do-
mini Aduetus, Quadragesima, Natiuitatis, Resurrectionis
Dominici, Pentecostes item, & Corporis Christi diebus, quibus
refici maxime, & in Domino gaudere Pastoris presen-
tias debeant, ipsi ab Ecclesia sua cathedrali vlllo pacto absint,
nisi Episcopalia munia in sua diocesi eos aliud vocent.

Si quis autem, quod vitam nunquam eueniat, contra
huius decreti dispositionē absuerit; statuit sacrosancta Syno-
dus, præter alias pœnas aduersus non residentes sub d. Paulo
II. impositas & innouatas, ac mortalis peccati reatum,
quem incurrit, eum pro rata temporis absentia fructus suos
non facere, nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non
secuta, illos sibi detinere posse; sed teneri aut ipso cessante, per
Superiorem ecclesiasticum illos fabrica Ecclesiarum, aut
pauperibus loci erogare: prohibita quacumque conuentione,
vel compositione, quæ pro fructibus male perceptis appellatur;
ex qua etiam predicti fructus in totum, aut pro parte ei re-
mitterentur: non obstantibus quibuscumque priuilegijs ciui-
cumque collegio aut fabrica concessis.

Eadem omnino, etiam quoad culpam, amissionem fru-
ctuum, & pœnas de curatis inferioribus, & alijs quibuscum-
que, qui beneficium aliquod Ecclesiasticum, curam anima-
rum

rum habens, obtinent, sacrosancta Synodus declarat & de-
cernit; ita tamen, ut quandocumque eos, causa prius per Epi-
scopum cognita & probata, abesse contigerit, vicarium ido-
neum, ab ipso Ordinario approbandum, cum debita mercedis
assignatione relinquant. Discedendi autem licentiā in scriptis
gratisque concedendam vltra bimestre tempus, nisi ex graui
causa, non obtineant. Quod si, per edictum citati etiam non
personaliter, cōtumaces fuerint; liberum esse vult Ordinarijs,
per censuras Ecclesiasticas, & sequestrationē, & subtractionē
fructuum, aliāque iuris remedia, etiam vsque ad priuatio-
nem, compellere; nec executionem hanc, quolibet priuilegio,
licentiā, familiaritate, exemptione, etiā ratione cuiuscumque
beneficij, pactione, statuto, etiam iuramento, vel quacumque
auctoritate confirmato, consuetudine, etiam inmemorabili,
quæ potius corruptela censenda est, siue appellatione, aut in-
hibitione, etiam in Romana Curia, vel vigore a Eugeniā
constitutionis suspendi posse. Postremo, tam decretum illud
sub d. Paulo III. quàm hoc ipsum in Concilijs Provincialibus,
& Episcopalibus publicari sancta Synodus præcipit: cupit
enim, quæ adeo ex Pastorum munere, animarumque salute
sunt, frequenter omnium auribus mentibusque, insigi, ut in po-
sterum, Deo iuuante, nulla temporum iniuria, aut hominum
obliuione, aut desuetudine aboleantur.

CAPVT II.

ECCLISIIS cathedralibus, sexu superioribus, quocum-
que nomine ac titulo præfecti, etiam si sancta Romana
Ecclesia Cardinales sint, si munus consecrationis intra tres
menses non susceperint, ad fructuum perceptorum restitutio-
nem teneantur: si intra totidem menses postea id facere ne-
glexerint; Ecclesius ipso iure sint priuati. Consecratio verò, si
extra Curiam Romanam fiat, in Ecclesia, ad quam promoti
fuerint, aut in provincia, si commodè fieri poterit, celebretur.

CAPVT III.

EPISCORI per semetipsos Ordines conferant, quod
si agitudine fuerint impediti, subditos suos non aliter
quàm

a Extraua-
gan. commu-
nium. lib. 5.
c. 3. Diuina.
de priuilegijs.
b supra Sess.
6. de reform.
cap. 1.

c Sess. 7. c. 94.
Conc. Chal-
cedon. 16. c. 25.
Conc. Vati-
canen. c. 76.
d. c. quoniam.
100.
d. 8. & supra
Sess. 7. c. 9.

d infra c. 8.
& 10.
Conc. Car-
thag. 3. c. 22.

quam iam probatos & examinatos ad alium Episcopum ordinandos dimittant.

CAPVT IIIII.

a c. fin. de
temp. ordin.
in 6.

P R I M A ^a Tonsura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint; quique legere & scribere nesciant, & de quibus probabilis coniectura non sit, eos non secularis iudicij fugiendi fraude, sed vt Deo fidelem cultum præsent, hoc ritæ genus elegisse.

CAPVT V.

b c. quando.
24. dist.
c. Vide 3. Carthag. c. 22. &
4. Carthag. 22.

A D minores Ordines promouendi, bonum à Parocho, & à magistro scholæ, in qua educantur, testimonium habent. Hi vero, qui ad singulos maiores erunt assumendi, per mensem ante ordinationem Episcopum adeant, qui Parochus, aut alteri, cui magis expedire videbitur, committat, vt nominibus ac desiderio eorum, qui volent promoueri, publicè in Ecclesia propositis, de ipsorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita à fide dignis diligenter inquirat; & si teras testimoniales, ipsam inquisitionem factam continentes, ad ipsum Episcopum quamprimum transmittat.

CAPVT VI.

d c. 1. de cler.
coniug. in 6.
lib. 2.
Vide post finem
huius libri.

N V L L E V S prima Tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere. Is etiam fori privilegio non gaudeat, nisi beneficium Ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum & Tonsuram deferens, alicui Ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua schola, vel Vniuersitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores Ordines suscipiendos versetur. In Clericis vero coniugatis seruetur constitutio Bonifacij ix. quæ incipit, d. Clerici, qui cum vnicis: modo hi Clerici, alicuius Ecclesiæ seruiant vel ministrent, & clericali habitu & Tonsura utantur: nemini, quo ad hoc, privilegio, vel consuetudine, etiam immemorabili, suffragante.

CAPVT

CAPVT VII.

S A N C T A Synodus, antiquorum Canonum vestigiis inherendo, decernit, vt quando Episcopus ordinationem facere disposuerit, omnes, qui ad sacrum ministerium accedere voluerint, Feria quarta ante ipsam ordinationem, vel quando Episcopo videbitur, ad civitatem euocentur. Episcopus autem sacerdotibus & aliis prudentibus viris, peritis diuinæ legis, ac in Ecclesiasticis sanctionibus exercitatis, sibi adscitis, ordinandorum genus, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinam & fidem diligenter inuestiget & examinet.

CAPVT VIII.

O R D I N A T I O N E S sacrorum Ordinum, statutis à iure temporibus, ac in cathedrali Ecclesia, vocatis presenibusque ad id Ecclesiæ Canonicis, publicè celebrentur: si autem in alio diœcesis loco, præsentem Clero loci, dignior, quantum fieri poterit, Ecclesia semper adeatur. Vnusquisque autem à proprio Episcopo ordinetur. Quod si quis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei, etiam cuiusvis generis, aut specialis rescripti vel privilegij pretextu, etiam statutis temporibus permittatur; nisi eius probitas ac mores Ordinarij sui testimonio commendentur. si secus fiat; ordinans à collatione Ordinum per annum, & ordinatus à susceptorum Ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire, sit suspensus.

CAPVT IX.

E P I S C O P V S familiarem suum non subditum ordinare non possit, nisi per triennium secum fuerit commoratus; & beneficium, quacumque fraude cessante, statim re ipsa illi conferat: consuetudine quacumque, etiam immemorabili, in contrarium non obstante.

CAPVT X.

A B B A T I B V S, ac aliis quibuscumque, quantumvis exemptis, non liceat in posterum, intra fines alicuius diœcesis consistentibus, etiam si nullius diœcesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit,

L

Tonsu-

a c. quando.
24. dist.
b Gelasius 2.
in epist. 2. ca.
13. c. ult. 75.
dist. c. 1. cum
seq. de temp.
ordin.

c Conc. Carthag. 4. c. 22.
d supra Sess. 14. de reform. cap. 2. & 3.

e Hic suprâ c. 3. Conc. Carthag. 3. cap. 23. Conc. Aurel. 3. cap. 15. c. 1. 2. q. 2. 9. q. 2. per totam c. 1. cum seq. de temp. ord. in 6.

Tonsuram, vel minores Ordines conferre: nec ipsi Abbates, & alij exempti, aut collegia, vel Capitula quaecumque, etiam Ecclesiarum cathedralium, litteras dimissorias aliquibus Clericis secularibus, vt ab alijs ordinentur, concedant. ^a sed bonum omnium ordinatio, seruatus omnibus, quæ in huius sanctæ Synodi decretis continentur, ad Episcopos, intra quorum diæcesis fines existant, pertineat: non obstantibus quibusuis priuilegijs, præscriptionibus, aut consuetudinibus, etiam immemorabilibus. Pœnam quoque impostam iis, qui contra huius sanctæ Synodi sub Paulo ^b 111. decretum a Capitulo Episcopali, Sede vacante, litteras dimissorias impetrant, ad illos, qui easdem litteras non à Capitulo, sed ab alijs quibusuis, in iurisdictione Episcopi loco Capituli, Sede vacante, succedentibus, obtinerent, mandat extendi. Concedentes autem dimissorias contra formam decreti, ab officio & beneficio operantur sint ipso iure suspensi.

CAPVT XI.

MINORES Ordines iis, qui saltem ^c Latinam linguam intelligant, per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo expedire magis videretur, conferantur; vt eo accuratius, quantum sit huius discipline pondus, possint edoceri, ac in vnoquoque munere, iuxta præscriptum Episcopi, se exerceant; idque in ea, cui ascripti erunt, Ecclesia; nisi forte ex causa studiorum absint; atque ita de gradu in gradum ascendant; vt in eis cum ætate vitæ meritum & doctrina maior accrescat. quod & bonorum morum exemplum, & assiduum in Ecclesia ministerium, atque maior erga Presbyteros & superiores Ordines reuerentia, & crebrior, quam antea, corporis Christi Communio maxime comprobant. Cùmque hinc ad altiores gradus, & sacratissima mysteria sit ingressus, nemo iis initietur, quem non scientiæ spes maioribus Ordinibus dignum ostendat. Hi vero non nisi post annum à susceptione postremi gradus minorum Ordinum ad sacros Ordines promoueantur: nisi necessitas, aut Ecclesiæ utilitas, iudicio Episcopi, aliud exposcat.

CAPVT

CAPVT XII.

NVLLEVS in posterum ad Subdiaconatus Ordinem ante vigesimum secundum, ad Diaconatus ante vigesimum tertium, ad Presbyteratus ante vigesimum quintum ætatis suæ annum promoueatur. Sciant tamen Episcopi, non singulos in ea ætate constitutos, debere ad hos Ordines assumi; sed dignos dumtaxat, & quorum probata vitæ senectus sit. Regulares quoque nec in minori ætate, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur: priuilegijs quibuscumque, quo ad hoc, penitus exclusis.

CAPVT XIII.

SUBDIACONI & Diaconi ordinentur, ^e vt habentes bonum testimonium, & minoribus ^d Ordinibus iam probati, ac litteris, & iis, quæ ad Ordinem exercendum pertinent, instructi. Qui sperent, Deo auctore, se continere posse; Ecclesijs, quibus ascribentur, inseruiant; scientes, maxime decere, si saltem diebus Dominicis & solemnibus, cum altari ministrauerint, sacram Communionem perceperint. Promoti ad sacrum Subdiaconatus Ordinem, si per annum saltem in eo non sint versati, ad altiores gradum, nisi aliud Episcopo videatur, ascendere non permittantur. Duo ^e sacri Ordines non eodem die, etiam Regularibus, conferantur: priuilegijs ac indultis quibusuis concessis, non obstantibus quibuscumque.

CAPVT XIII.

QVI piè & fideliter in ministerijs antè actis se gesserint, & ad Presbyteratus Ordinem assumuntur, bonum habeant testimonium: & hi sunt, qui non modo in Diaconatu ad minus annum integrum, nisi ob Ecclesiæ utilitatem ac necessitatem aliud Episcopo videretur, ministrauerint; sed etiam ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac ad ministranda Sacramenta, diligenti examine præcedente, idonei comprobentur: atque ita pietate ac castis moribus conspicui, vt præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ monita ab eis possint expe-

L 2

ari.

^a supra cap. 5.
cum seq. &
infra cap. 11.
cum seq.

^b supra Sess. 7.
de refor. c. 10.

^c c. in singulis
77. dist. 8.
infra c. 33.

^d infra c. 17. &
cap. 125. dist.
c. 1. Braccaren.
c. 38. vide 1.
Nic. c. 2. Sardic.
c. 13. &
Caiu Papam.

^a 2. Toletan.
c. 1. & 3. Carthag. c. 4. &
Agath. c. 16.
annum 25.
requirant.
^b Annum 30.
requirit Fabianus dist.
78. Siquis. &
Bonifacius
Primus. &
Conc. N. don.
c. c. 11. &
Conc. 4. Toletan. c. 18.
^c generalem.
de eta. & qual.
in elem.
c. 1. Timoth. 3.
d. 4. Tolet. 19.

^e hic supra
c. 21.

*Etari. Curet Episcopus, ut ij saltem diebus Dominicis & Fe-
stis sollemnibus; si autem curam habuerint animarum, tam
frequenter, ut suo muneri satisficiant, Missas celebrent. Cum
promotis per saltum, si non ministraverint, Episcopus ex legi-
tima causa possit dispensare.*

С А Р В Т X V.

QUAMVIS Presbyteri in sua ordinatione à peccatis absol-
vendi potestatem accipiant; decernit tamen sancti
Synodus, nullum, et etiam Regularem, posse confessiones se-
cularium, etiam sacerdotum, audire; nec ad id idoneum re-
putari, nisi aut parochiale beneficium, aut ab Episcopis per
examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus
iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat: pri-
vilegiis & consuetudine quacumque, etiam immemorabili,
non obstantibus.

C A P V T   X V I.

CV M^b nullus debeat ordinari, qui iudicio sui Episcopi non sit utilis aut necessarius suis Ecclesiis; sancta Synodus, vestigiis sexti canonis Concilij^c Chalcedonensis in harendo, statuit, vt nullus in posterum ordinetur, qui illi Ecclesie aut pio loco, pro cuius necessitate aut utilitate assumitur, non ascribatur, vbi suis fungatur muneribus, nec incertis vagetur sedibus.^d Quod si locum inconsulto Episcopo deseruerit, ei sacrorum exercitium interdicitur. Nullus præterea^e Clericus peregrinus sine commendaticijs sui Ordinarij litteris ab illo Episcopo ad diuina celebranda, & Sacramenta administranda admittatur.

C A P V T XVII.

VT sanctorum Ordinum à Diaconatu ad Ostiariatum
functiones, ab Apostolorum temporibus in Ecclesia
laudabiliter receptæ, & pluribus in locis aliquamdiu inter-
misissæ, in vsum iuxta sacros^t Canones reuocentur; nec ab he-
reticis, tamquam otiosæ, traducantur; illius pristini moris
restituendi desiderio flagrans sancta Synodus, decernit, vt in
posterum huiusmodi ministeria non nisi per constitutos in
dictis

dictis Ordinibus exercentur; omnesq; & singulos Prelatos Ecclesiâ in Domino hortatur, & illis præcipit, vt, quantum fieri commodè poterit, in Ecclesiis cathedralibus, collegiatis, & parochialibus suâ diocesis, si populus frequēs, & Ecclesiæ proventus id ferre queant, huiusmodi functiones curæ restituen- das, & ex aliqua parte reddituū aliquorum simplicium be- neficiorum, vel fabricæ Ecclesiæ, si proventus suppetant, aut vtriusq; illorū, eas functiones exercentibus stipendia assignent: quibus, si negligentes fuerint, Ordinarij iudicio, aut ex parte multari, aut in totum priuari possint. Quod si ministerijs quattuor minorum Ordinum exercendis Clerici calibes præ- stō non erunt; suffici possint etiam coniugati, vitæ probata, dummodò non bigami, ad ea munia obeunda idonei, & qui Tonsuram, & habitum Clericalem in Ecclesia gesserint.

CAPVT XVIII.

CVM adolescentium ætas, nisi rectè instituat^r, pronasit ad mundi voluptates sequendas; & nisi à teneris annis ad pietatem & religionem informetur, antequam virorum habitus totos homines possideat, numquam perfectè, ac sine maximo ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in disciplina Ecclesiastica perseueret: sancta Synodus statuit, ^b ut singula cathedrales, Metropolitana, atque his maiores Ecclesie, pro modo facultatum, & diocesis amplitudine certum puerorum ipsius ciuitatis & diocesis, vel eius provincie, si ibi non reperiantur, numerum in collegio ad hoc prope ipsas Ecclesias, vel alio in loco conuenienti, ab Episcopo eligendo, alere, ac religiosè educare, & Ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur. In hoc verò collegio recipiantur, qui ad minimam duodecim annos, & ex legitimo matrimonio nati sint; ac legere & scribere competenter noverint; & quorum indoles & voluntas spem afferat, eos Ecclesiasticis ministerijs perpetuo inservituros. ^c Pauperum autem filios præcipue eligi vult; nec tamen diuoriam excludit, modo suo sumptu alantur, & studium præ se ferant Deo & Ecclesie inserviendi. Hos pueros Episcopus in tot classes,

a Clem. du-
dum. §. ac de-
inde. de se-
pult.

b c. neminem
70. dist.

e. & canonum
citarum.
Sed. 24. c. 17.
d. Conc. Nicæ-
num. c. 15. &
& 16. c. fan-
ctōrū. 170. diff.
c. tuæ de cle-
perez. Conc.
Antioch. c. 7.
Conc. Chal-
ced. cap. 13.
Conc. Aquil-
gran. c. 59. &
61. Cōc. Epau-
nen. c. 6.
Conc. Aure-
lian. 3. c. 15.
e. r. Carth. c. 5.
Laodiēn. 11.
3. Carth. c.
28.
f. c. 1. 25. diff.
c. 20. yslas. c.
c. exor. rita. c.
leā. c. othia-
rius. & c. pal-
nif. 23. diff.
supra cap. 11.
Innocent. in
epist. 4. c. 5.

24. Tolet. c.
23. in eundē
finē constituit
Gen. 8. Conc.
Aquisgran.
Cap. 135. c. 66.
Lateran. sub
Leone 10. Ses-
sio 9. de refor-
matione cur-
iæ, & aliorū
b. Constitut.
Alexandri 2.
part. 1 c. 18.
& in 2. Late-
ran. c. 11.

c. c. quia de
mag. cum al-
leg. in meo
trac. de priu.
sch. priu. 88.

quot ei videbitur, diuifos, iuxta eorum numerum, et aetatem, ac in disciplina Ecclesiastica progressum, partim cum ei opportunum videbitur, Ecclesiarum ministerio addicer; partim in collegio erudiendos retinebit, aliosq; in locum educorum sufficiet: ita ut hoc collegium Dei ministrorum perpetuum seminarium sit. Ut vero in eadem disciplina Ecclesiastica commodius instituuntur, Tonsura statim, atque habitu clericali semper videntur: Grammatices, cantus, computi Ecclesiastici, aliarumq; bonarum artium disciplinam discunt: sacram Scripturam, libros Ecclesiasticos, homilias Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum, maxime quae ad confessiones audiendas videbuntur opportuna, & rituum ac caeremoniarum formas ediscunt. Curet Episcopus, ut singulis diebus Missae sacrificio intersint, ac saltem singulis mensibus confiteantur peccata, & iuxta Confessoris iudicium sumant Corpus Domini nostri Iesu Christi; cathedrali, & aliis loci Ecclesie diebus Festis inseruiant. Quae omnia, atque alia, ad hanc rem opportuna & necessaria Episcopi singuli cum consilio duorum Canonorum seniorum & grauiorum, quos ipsi elegerint, prout Spiritus sanctus suggererit, constituent; eaq; ut semper obseruentur, sepius visitando operam dabunt. Dyscolos & incorrigibiles, ac malorum morum seminatores acriter punient; eos etiam, si opus fuerit, expellendo: omniaq; impedimenta auferentes, quaecumque ad conseruandum & auendum tam pium & sanctum institutum pertinere videbuntur, diligenter curabunt. Et quia ad collegij fabricam instituendam, & ad mercedem praceptoribus & ministris soluendam, & ad alendam iuuentutem, & ad alios sumptus certi redditus erunt necessarij; ultra ea, quae ad instituendos vel alendos pueros sunt in aliquibus Ecclesiis & locis destinata, quae eo ipso huic Seminario sub eadem Episcopi cura applicata censeantur: idem Episcopi cum consilio duorum de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter ab ipso Capitulo eligatur; itemq; duorum de Clero ciuitatis, quorum quidem alterius electio similiter ad Episcopum, alterius vero ad Clerum

Clerum pertineat; ex fructibus integris mensae Episcopalis, & Capituli, & quarumcumque dignitatum, personatum, officiorum; prebendarum, portionum, Abbatiarum & Prioratuum, cuiuscumque Ordinis, etiam Regularis, aut qualitatis vel conditionis fuerint, & hospitalium, quae dantur in titulum vel administrationem, iuxta constitutionem Concilij Viennensis, quae incipit, ^a Quia contingit: & beneficiorum quorumcumque, etiam Regularium, etiam si iuris patronatus cuiuscumq; fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius diocesis, vel alius Ecclesie, monasterijs, & hospitalibus, & alijs quibusuis locis pijs, etiam exemptis, annexa, & ex fabricis Ecclesiarum, & aliorum locorum, etiam ex quibuscumque alijs Ecclesiasticis redditibus seu prouentibus, etiam aliorum collegiorum; in quibus tamen Seminaria discipulorum vel docentium ^b ad commune Ecclesie bonum promouendum actu non habentur: hac enim exempta esse voluit: praeterquam ratione reddituum, qui superflui essent ultra conuenientem ipsorum Seminariorum sustentationem, seu corporum vel confraternitatum, quae in nonnullis locis schola appellantur, & omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia Ecclesiastica solui solent, & milites cuiuscumque militiae aut Ordinis, pertinentibus, fratribus sancti Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis, partem aliquam vel portionem detrahent: & eam portionem sic detractam, necnon beneficia aliquot simplicia, cuiuscumque qualitatis & dignitatis fuerint, & etiam praestimonia, vel praestimoniales portiones, nuncupatas etiam ante vacationem, sine cultus diuini, & illa obtinentium prauiudicio huic collegio applicabunt & incorporabunt. quod locum habeat, etiam si beneficia sint reserua ta vel affecta; nec per resignationem ipsorum beneficiorum, vniones & applicationes suspendi, vel nullo modo impedi ri possint, sed omnino quacumque vacatione, etiam si in Curia effectum suum sortiantur, & quacumque constitutione non obstante. Ad hanc autem portionem soluendam, beneficiorum

a c. quia con-
tingit. de re-
lig. domi. in
Clem. lib. 3.
tit. 11. c. 2.
Supra sess. 7.
c. 15. refor.

b c. fin. de
mag. & c. cum
ex eo. de elec.
in 6.

dignitatum, personatum, & omnium & singulorum supra commemoratorum possessores, non modò pro se, sed pro pensionibus, quas alijs forsan ex dictis fructibus solueret, retinendo tamen pro rata, quidquid pro dictis pensionibus, illis erit soluendum, ab Episcopo loci per censuras Ecclesiasticas, ac alia iuris remedia compellantur; etiam vocato ad hoc, si videbitur, auxilio brachij secularis: quibusvis, quoad omnia & singula supradicta, privilegijs, exemptionibus, etiam si specialem derogationem requirerent, consuetudine etiam immemorabili, quauis appellatione & allegatione, quæ executionem impediat, non obstantibus. Succedente verò casu, quo per vniones effectum suum sortientes, vel aliter Seminarium ipsum in totum, vel in partem dotatum reperiatur; tunc portio ex singulis beneficijs, vt supra, detracta, & incorporata ab Episcopo, prout res ipsa exegerit, in totum vel pro parte remittatur. Quod si cathedralium, & aliarum maiorum Ecclesiarum Prelati in hac Seminarij erectione, eiusq; conseruatione negligentes fuerint, ac suam portionem soluere detrectauerint; Episcopum Archiepiscopum, Archiepiscopum & Superiores Synodus provincialis acriter corripere, eosq; ad omnia supradicta cogere debeat; & vt quamprimum hoc factum & pium opus, vbicumque fieri poterit, promoueatur, studiosè curabit. Rationes autem reddituum huius Seminarij Episcopus annis singulis accipiat, presentibus duobus à Capitulo, & totidem à Clero ciuitatis deputatis.

DEINDE, vt cum minori impensa huiusmodi scholis instituendis prouideatur; statuit sancta Synodus, vt Episcopi, Archiepiscopi, Primates, & alij locorum Ordinarij scholasticas obtinentes, & alios, quibus est lectionis vel doctrinae munus annexum, ad docendum in ipsis scholis instituendos, per se ipsos si idonei fuerint, alioquin per idoneos substitutos, ab eisdem scholasticis eligendos, & ab Ordinarijs approbandos, etiam per subtractionem fructuum, cogant & compellant. Quod si iudicio Episcopi digni non fuerint, alium, qui dignus sit, nominent, omni appellatione remota: quod

quod si neglexerint, Episcopus ipse deputet. Docebunt autem prædicti, quæ videbuntur Episcopo expedire. De cetero verò officia vel dignitates illæ, quæ scholasticæ dicuntur, non nisi Doctoribus, vel Magistris, aut Licentiatis in Sacra pagina, aut in iure Canonico, & alijs personis idoneis, & qui per se ipsos id munus explere possint, conferantur: & aliter facta prouisio nulla sit & inualida: non obstantibus quibusvis privilegijs & consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Si verò in aliqua prouincia Ecclesiæ tanta paupertate laborent, vt collegium in aliquibus erigi non possit; Synodus prouincialis, vel Metropolitanus cum duobus antiquioribus Suffraganeis in Ecclesiâ Metropolitana, vel alia prouinciæ Ecclesiâ commodiori, vnum, aut plura collegia, prout opportunum iudicabit, ex fructibus duarum, aut plurium Ecclesiarum, in quibus singulis collegium commodè institui non potest, erigenda curabit, vbi pueri illarum Ecclesiarum educuntur.

IN Ecclesijs autem amplas dioceses habentibus, possit Episcopus vnum vel plura in diocesi, prout sibi opportunum videbitur, habere Seminaria: quæ tamen ab illo, no, quod in ciuitate erectum & constitutum fuerit, in omnibus dependeant.

POSTREMO, si vel pro vnionibus, seu pro portionum taxatione, vel assignatione & incorporatione, aut qualibet alia ratione difficultatem aliquam oriri contigerit, ob quam huius Seminarij institutio vel conseruatio impediretur aut perturbaretur: Episcopus cum supra deputatis, vel Synodus prouincialis pro regionis more, pro Ecclesiarum & beneficiorum qualitate, etiam supra scripta, si opus fuerit, moderando aut augendo, omnia & singula, quæ ad felicem huius Seminarij profectum necessaria & opportuna videbuntur, discernere ac prouidere valeat.

Indictio futuræ Sessionis.

IN SVPER, eadem sacrosancta Tridentina Synodus proximam futuram Sessionem in diem decimam sextam mensis

mensis Septembris indicit: in qua agatur de Sacramento Matrimonij & de alijs, si qua erunt ad doctrinam fidei pertinentia, quæ expediri possint; item de provisionibus Episcopatum, dignitatum, aliorumq; beneficiorum Ecclesiasticorum, ac de diuersis reformationis articulis.

Prorogata fuit Sessio ad diem xi. Nouemb.

M. D. LXIII.

SESSIO XXIII.

QUÆ EST OCTAVA

SVB PIO IIII. PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XI.

NOV. M. D. LXIII.

Doctrina de Sacramento Matrimonij.

a Gen. 2. 3.
Esdræ 4.
Ephes. 5.
1. Cor. 6.
c. fraternita.
tit. 3. q. 10.
c. debitum. de
biga. c. 1. in
prin. de con-
iug. lepr.
b Matth. 19.
c Matth. 19.
Mar. 10.
1. Cor. 6.
Ephes. 5.
c. sunt qui.
27. q. 2. c. fi. 20
q. 1. c. de in
delibus. de co
fin. & affin.
c. Martinus
de cognat.
spirit.
d Ibidem.
e c. nemo in
fin. 32. q. 4.
Ephes. 5. in fi.
c. debitum. de
biga.

ATRIMONII perpetuum indissolubilemq; nexum primus humani generis pater diuini Spiritus instinctu pronuntiavit, cum dixit: Hoc a nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea. quamobrem^b relinquet homo patrem suum & matrem, & adhaerebit uxori suæ, & erunt duo in carne vna.

Hoc autem vinculo duos tantummodò copulari & coniungi, Christus Dominus apertius docuit, cum postrema illa verba, tamquam à Deo prolata, referens dixit: Itaque iam non sunt duo, sed vna caro, statimq; eiusdem nexus firmitatem, ab Adamo tanto antè pronuntiatam, his verbis confirmauit: d Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.

GRATIAM verò, quæ naturalem illum amorem perficeret, & indissolubilem vnitatem confirmaret, coniugesque sanctificaret, ipse Christus, venerabilium Sacramentorum institutor atque perfectior, sua nobis passione promeruit, quod Paulus Apostolus innuit, dicens: Viri diligite uxores vestras sicut Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro

pro eam: mox subiungens: Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo & in Ecclesia.

Cum igitur Matrimonium in lege^b Evangelica veteribus^c coniubijs per Christum gratia præstet; merito inter nouales Sacramenta annumerandum, sancti Patres nostri, & Concilia & vniuersalis Ecclesia traditis semper docuerunt: aduersus quam impij homines huius sæculi insanientes, non solum perperam de hoc venerabili Sacramento senserunt, sed de more suo prætextu Euangelij libertatem carnis introducetes, multa ab Ecclesia Catholica sensu, & ab Apostolorum temporibus probata consuetudine aliena, scripto & verbo asseruerunt, non sine magna Christi fidelium iactura: quorum temeritati sancti & vniuersalis Synodus capies occurrens, insigniores prædictorum schismaticorum hæreses & errores, ne plures ad se trahat perniciofa eorum contagio, exterminandos duxit, hos in ipsos hæreticos, eorumq; errores discernens anathematismos.

De Sacramento Matrimonij.

CANON I.

Si quis dixerit, Matrimonium non esse verè & propriè vnum ex septem legis Evangelicæ Sacramentis^d à Christo Domino institutum, sed ab hominibus in Ecclesia inuentum; neque gratiam conferre; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, licere Christianis plures simul habere uxores, & hoc nulla lege diuina esse prohibitum; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, eos tantum consanguinitatis & affinitatis gradus, qui Leuitico exprimuntur, posse impedire matrimonium contrahendum, & dirimere contractum; nec posse Ecclesiam in nonnullis illorum dispensare, aut constituere, ut plures impediunt & dirimant; anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, Ecclesiam non potuisse constituere im-

a Ibidem.

b Ephes. 5.

c Conc. Florentinum sub Eugenio 4. c. ad abolendam de hæret.

d Matth. 19. Mar. 10. Ephes. 5. c. ad abolendam de hæret.

e Matth. 19. c. si quis; 2. q. 7. toto tit. de sponsa. duoru. c. gaudentes. de diucr. f. leuit. 18. c. ydaci. 30. q. 3. Cõc. Tol. 2. cap. 3. 3. q. 1. & 3. per totam. c. non debet de con. fin. & affin.

pedimenta matrimonium dirimentia, vel in ijs constituendis errasse; anathema sit.

CANON V.

SI quis dixerit, ^a propter haresim, aut molestam cohabitationem, aut affectatam absentiam à coniuge, dissolui posse matrimonij vinculum; anathema sit.

CANON VI.

SI quis dixerit, ^b matrimonium ratum, non consummatum, per solemnem Religionis professionem alterius coniugum non dirimi; anathema sit.

CANON VII.

SI quis dixerit, ^c Ecclesiam errare, cum docuit, & docet, iuxta Evangelicam & Apostolicam doctrinam, propter adulterium alterius coniugum matrimonij vinculum non posse dissolui; & utrumque, vel etiam innocentem, qui causam adulterio non dedit, non posse, altero coniuge vivente, aliud matrimonium contrahere; mæchariq; eum, qui dimissa adultera, aliam duxerit; & eam, qua dimisso adultero, aliq nupsit; anathema sit.

CANON VIII.

SI quis dixerit, Ecclesiam errare, cum ob multas causas separationem inter coniuges, quoad thorum, seu quoad cohabitationem, ad certum incertumve tempus fieri posse decernit; anathema sit.

CANON IX.

SI quis dixerit, ^d Clericos in sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares, castitatem solemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumq; validum esse, non obstante lege Ecclesiastica, vel voto; & oppositum nil aliud esse, quam damnare matrimonium, posseq; omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt se castitatis, etiam si eam voverint, habere donum; anathema sit: cum Deus id rectè petentibus non denegat, nec ^e patiatur nos supra id, quod possumus, tentari.

CANON

CANON X.

SI quis dixerit, ^a statum conjugalem anteponendum esse statui virginitatis vel calibatus, & non esse melius ac beatius manere in virginitate, aut calibatu, quam iungi matrimonio; ^b anathema sit.

CANON XI.

SI quis dixerit, prohibitionem solemnitatis nuptiarum certis anni temporibus superstitionem esse tyrannicam, ab Ethnicorum superstitione profectam; aut benedictiones & alias caerimonias, quibus Ecclesia in illis vitur, damnauerit; anathema sit.

CANON XII.

SI quis dixerit, ^c causas matrimoniales non spectare ad iudices Ecclesiasticos; anathema sit.

Decretum de reformatione Matrimonij.

CAPVT I.

TAMETSI dubitandum non est, clandestina matrimonia, libero contrahentium consensu facta, rata & vera esse matrimonia, quamdiu Ecclesia ea irrita non fecit; & proinde iure damnandi sint illi, ut eos sancta Synodus anathemate damnat, qui ea vera ac rata esse negant; quiq; falso affirmant, matrimonia à filiis familias sine consensu parentum contracta, irrita esse, & parentes ea rata vel irrita facere posse: nihilominus sancta Dei Ecclesia ex iustissimis causis illa semper ^d detestata est atque prohibuit. Venit, cum sancta Synodus animaduertat, prohibitiones illas propter hominum inobedientiam iam non prodesse; & grauiora peccata perpendat, quæ ex eisdem clandestinis coniugiis ortum habent; præsertim verò eorū, qui in statu damnationis permanent, dum priore vxore, cum qua clam contraxerant, relicta, cum alia palam contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio viuunt. cui malo cum ab Ecclesia, quæ de occultis non iudicat, succurri non possit, nisi efficacius aliquod remedium adhibeatur: ^e idcirco sacri Lateranensis Concilij, sub Inno-

a c. de illa. cū
seq. de diuor.
c. de infidelib.
de consang.
& affin.

b c. commissum
sponsal.

c Matth. 19.
Lucæ 16.
1. Cor. 7.
c. placuit. cum
multis seq. 31.
q. 7. c. gaude-
mus. de diuor.
Conc. Mi-
leuitanum
cap. 17. Conc.
Africanum
cap. 69.

d dist. 17. c.
presbyteris. &
per totam. 17.
q. 1. per totam
extra. qui cler.
vel vouen. per
totum. Conc.
Carthag. 4.
cap. 104. Cōc.
Matifcon. ca.
4. cum sim.

e 1. Cor. 10.

a Matth. 19.
1. Cor. 7. in ff.
c. nupt. x. 2.
q. 1. c. qui sint.
33. q. 1. c. com-
muni. de
sponsal.
b 1. Cor. 7.

c c. multorum
35. q. 6. c. inf.
de consang. &
aff. c. acceden-
tibus. de ex-
cel. prælat.

d c. non om-
nis. c. hono-
rantur. & c. h.
32. q. 2. c. ali-
ter. & c. no-
strates. 30. q. 5.
c. videtur qui
matt. acc. pos.
Conc. Tolera-
num. 3. c. 10.

e Cōc. Later.
2. in ca. 51. &
1. cum in-
h. b. de
cland. despo.

Innocentij III. celebrati vestigiis inherendo precipit, ut in posterum, antequam matrimonium contrahatur, ter à proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus festiuis in Ecclesia inter Missarum solemnias publicè denuncietur, inter quos matrimonium sit contrahendum: quibus denunciationibus factis, si nullum legitimè opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonij in facie Ecclesie procedatur; vbi Parochus, viro & muliere interrogatus, & eorum mutuo consensu intellecto, vel dicat, Ego vos in matrimonium coniungo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: vel alijs utatur verbis, iuxta receptum vniuscuiusque prouincie ritum. Quòd si aliquando probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitià impediri posse, si tot præcesserint denunciations, tunc vel vna tantum denuntiatio fiat, vel saltem Parocho, & duobus vel tribus testibus presentibus matrimonium celebretur. deinde ante illius consummationem denunciations in Ecclesia fiant; ut, si aliqua subsunt impedimenta, facilius detegantur: nisi Ordinarius ipse expedire iudicauerit, ut prædictæ denunciations remittantur: quod illius prudentia & iudicio sancta Synodus relinquit. Qui aliter, quam presente Parocho vel alio sacerdote, de ipsius Parochi seu Ordinarij licentia, & duobus vel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt; eos sancta Synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit: & huiusmodi contractus irritos & nullos esse decernit, prout eos præsentis decreto irritos facit & annullat. Insuper Parochum, vel alium sacerdotem, qui cum minore testium numero, & testes, qui sine Parocho vel sacerdote huiusmodi contractui interfuerint, necnon ipsos contrahentes grauitè arbitrio Ordinarij puniri precipit. Præterea eadem sancta Synodus hortatur, ut coniuges ante benedictionem sacerdotalem, in templo suscipiendam, in eadem domo non cohabitent; a statuitq; benedictionem à proprio Parocho fieri; neque à quoquam, nisi ab ipso Parocho, vel ab Ordinario licentiam ad prædictam benedictionem faciendam, alijs sacerdoti concedi posse; quamque

2. c. r. cum mul-
tis seq. 30. q.
5. & c. nulli.
35. q. 2.

tamque consuetudine, etiam immemorabili, qua potius corruptela dicenda est, vel privilegio, non obstante. Quòd si quis Parochus vel alius sacerdos, siue regularis siue secularis sit, etiam si id sibi ex privilegio vel immemorabili consuetudine licere contendat, alterius parochia sponso sine illorum Parochi licentia matrimonio coniungere, aut benedicere ausus fuerit: ipso iure tamdiu suspensus maneat, quamdiu ab Ordinario eius Parochi, qui matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absoluitur. Habeat Parochus librum, in quo coniugum & testium nomina, diemq; & locum contracti matrimonij describat, quem diligenter apud se custodiat. Postremò sancta Synodus coniuges hortatur, ut antequam contrahant, vel saltem triduo ante matrimonij consummationem sua peccata diligenter confiteantur, & ad sanctissimum Eucharistie Sacramentum pie accedant. Si quæ prouincie alijs, vltra prædictas, laudabilibus consuetudinibus & ceremonijs hac in re vtuntur, eas omnino retineri sancta Synodus vehementer optat. Ne verò hæc tam salubria præcepta quemquam lateant, Ordinariis omnibus precipit, ut, cum primum poterint, curent hoc decretum populo publicari ac explicari in singulis suarum diocesum parochialibus Ecclesijs, idq; in primo anno quam sæpius fiat; deinde verò quoties expedire viderint. Decernit in super, ut huiusmodi decretum in vnaquaque parochia suum robur post triginta dies habere incipiat, à die primæ publicationis in eadem parochia factæ, numerandos.

CAPVT II.

DOCET experientia, propter multitudinem prohibitionum, multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahi matrimonia: in quibus vel non sine magno peccato persequatur, vel ea non sine magno scandalo dirimuntur. Volens itaque sancta Synodus huic incommodo providere, & cognitionis spiritualis impedimento incipiens, statuit ut vnus tantum siue vir, siue mulier, iuxta sacrorum Canonum instituta, vel ad summum vnus & vna baptizatum de

a Gratien. benedictio detur. Alexan. 3. Constit. sua. part. 1. c. 7. & Inno. 3. in 1. Conc. Lateran. c. 66.

b c. non plu. rei de conf. dist. 4. & c. quamvis de cognat. spirit. in 6.

Bapti-

a c. super qui-
bus. c. pyta-
cium. & c. h.
30. q. 3. c. 1. c.
super eo. &
ferè per totu.
de cogn. spiri.
cap. 1. eo tit.
in 6.

b e. quamvis.
de cogn. spiri.
in 6.

c Conc. Ma-
guntiacum.
c. 53. c. 2. 30.
q. 1. c. 1. de
cogn. spiri.
in 6.

Baptismo suscipiant; inter quos, ac baptizatum ipsum & il-
lius patrem & matrem, nec non inter baptizantem & ba-
ptizatum, baptizatiue patrem ac matrem tantum a spiri-
tualis cognatio contrahatur. Parochus, antequam ad Bapti-
smum conferendum accedat, diligenter ab ijs, ad quos specta-
bit, sciscitetur, quem vel quos elegerint, ut baptizatum de sa-
cro fonte suscipiant; & eum vel eos tantum ad illum susci-
piendum admittat, & in libro eorum nomina describat; do-
ceatq; eos quam cognitione contraxerint, ne ignorantia vlla
excusari valeant. Quod si alij, vltra designatos, baptizatum
tetigerint; cognitionem spirituales nullo pacto contrahant:
b constitutionibus, in contrarium facientibus, non obstanti-
bus. Si Parochi culpa vel negligentia secus factum fuerit, ar-
bitrio Ordinarij puniantur. c Ea quoque cognatio, que ex
Confirmatione contrahitur, confirmantem & confirmatum,
illiisque patrem & matrem, ac tenentem non egrediatur:
omnibus inter alias personas huius spiritualis cognitionis
impedimentis omnino sublati.

CAPVT III.

IVSTITIÆ publicæ honestatis impedimentum, vbi spon-
salia quacumque ratione valida non erunt, sancta Syno-
dus prorsus tollit; vbi autem valida fuerint, primum gradum
non excedant: quoniam in vltioribus gradibus iam non po-
test huiusmodi prohibitio absque dispensatio obseruari.

CAPVT IIII.

d c. quædam.
cum multis
seq. 31. q. 7. &
toto tit. de
eo, qui cogn.
côf. vxor. suæ.

PRÆTEREA^d sancta Synodus, eisdem & alijs grauissi-
mis de causis adducta, impedimentum, quod propter affi-
nitatem ex fornicatione contractam inducitur, & matrimo-
nium postea factum dirimit, ad eos tantum, qui in primo &
secundo gradu coniunguntur, restringit: in vltioribus vero
gradibus statuit, huiusmodi affinitatem matrimonium postea
contractum non dirimere.

CAPVT V.

e c. si. s. pen.
decland. de sp.
Elem. vnica.
de cont. & aff.

SI quis intra^e gradus prohibitos scienter matrimonium
contrahere præsumpserit, separetur, & spe dispensatio-
nis

nis consequenda careat, idq; in eo multo magis locum habeat
qui non tantum matrimonium contrahere, sed etiam cõsum-
mare ausus fuerit. Quod si ignoranter id fecerit, si quidem
solemnitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexe-
rit; eisdem subiiciatur pœnis: non enim dignus est, qui Ecclesia
benignitatem facile experiatur, a cuius salubria præcepta te-
mere contempsit. Si vero solemnitatibus adhibitis, impedi-
mentum aliquod postea subesse cognoscatur, cuius ille proba-
bilem ignorantiam habuit; tunc facilius cum eo, & gratis dis-
pensari poterit. In contrahendis matrimonijs vel nulla om-
nino detur dispensatio, vel raro: idq; ex causa & gratis con-
cedatur. In secundo gradu numquam dispensetur, nisi inter
magnum Principes, & ob publicam causam.

CAPVT VI.

DECERNIT sancta Synodus, inter raptorem & ra-
ptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit,
nullum posse consistere matrimonium. b Quod si rapta a
raptore separata, & in loco tuto & libero constituta, illum
in virum habere consenserit, eam raptor in vxorem habeat:
& nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium
& fauorem præbentes, sint ipso iure excommunicati, ac per-
petuo infames, omniumq; dignitatum incapaces, & si Clerici
fuerint, de proprio gradu decedant. Teneatur præterea raptor
mulierem raptam, siue eam vxorem duxerit siue non du-
xerit, decenter arbitrio iudicis dotare.

a c. si. de im-
mu. eccl. c.
quia frustra.
de viu.

b c. si. de rap.
Vide Conc.
Chalced. c. 16.
c. eos. & c. de
puellis. 36. q.
1. Cõc. Chal-
ced. cap. 27.
Conc. Vor-
matien. c. 77.
Exod. 21. c. 1.
de adult.

CAPVT VII.

MULTI sunt, c qui vagantur & incertas habent sedes,
& ut improbi sunt ingenij, prima vxore relicta,
aliam, & plerumque plures, illa viuente, diuersis in locis du-
cunt. Cui morbo cupiens sancta Synodus occurrere, omnes,
ad quos spectat, paternè monet, ne hoc genus hominum va-
gantium ad matrimonium facile recipiant: magist. atus
etiam seculares hortatur, ut eos seuerè coerceant: Parochijs
autem præcipit, ne illorum matrimonijs intersint, nisi prius
diligen-

c De iis, & c.
25. Concil.
Agathon.

diligentem inquisitionem fecerint, & re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.

CAPVT VIII.

GRAVE peccatum est, homines solutos concubinas habere, grauiusimum verò & in huius magni Sacramenti singularem contemptum admissum, a vxoratos quoque, in hoc damnationis statu viuere, ac audere eas quandoque, domitiam cum vxoribus alere & retinere. quare, vt huic tanto malo sancta Synodus opportunis remedijs prouideat, statuit huiusmodi concubinarios, tam solutos quam vxoratos, cuiuscumque status, dignitatis & conditionis existant, si, postquam ab Ordinario, etiam ex officio, ter admoniti ea de re fuerint, concubinas non eiecerint, seq; ab earum consuetudine non seiuixerint, b excommunicatione feriendos esse, à qua non absoluantur, donec re ipsa admonitioni facta paruerint. Quod si in concubinato per annum, censuris neglectis, permanserint; contra eos ab Ordinario seuerè pro qualitate criminis procedatur. Mulieres, c siue coniugatae, siue solutae, quae cum adulteris seu concubinariis publicè viuunt, si ter admonitae non paruerint, ab Ordinario locorum, nullo etiam requirente, ex officio grauius pro modo culpae puniantur; & extra oppidum vel diocesim, si id eisdem Ordinarijs videbitur, inuocato, si opus fuerit, brachio seculari, enciatur: alijs pœnis, cōtra adulteros & concubinarios inflictis, in suo robore permanentibus.

CAPVT IX.

ITA plerumque temporalium dominorum ac magistratuum mentis oculos terreni affectus atque cupiditates excitant, vt viros & mulieres, sub eorum iurisdictione degentes, maxime diuites, vel spem magnae hereditatis habentes, minis & pœnis adigant cum iis matrimonium inuitos contrahere, quos ipsi domini vel magistratus illis praescripserint. d Quare cum maxime nefarium sit, matrimonij libertatem violare, & ab eis iniurias nasci, à quibus iura expectantur; praecipit sancta Synodus omnibus, cuiuscumque gradus,

Inf. Sess. 1.
c. 14. reform.
c. Conc. Rom.
sub Nic. 1. in
fi. Conc. Lateran.
sub Leone 10. Sess. 9.
de reform. cur.
ria. & aliorum
verf. Concubinarij.

b Conc. Tolet.
1. c. 17. c. 15.
qui. 34. dist.

c Conc. Arelaten.
2. c. 3. c. fraternitatis.
34. dist. c. si.
concupiscit.
de sentent. excom.
c. 2. in fi. de cohabit.
clor. & mul.

d e. cum locū
c. requisit.
& c. Gemma
de spons.

gradus, dignitatis & conditionis existant, sub anathematis pœna, a quam ipso facto incurrant, ne quouis modo directè vel indirectè subditos suos, vel quoscumque alios cogant, quominus liberè matrimonia contrahant.

CAPVT X.

AB Aduentu Domini nostri Iesu Christi vsq; in diem Epiphaniae, & à Feria quarta Cinerum vsq; in Octauam Paschatis inclusiue, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus obseruari sancta Synodus praecipit: in alijs verò temporibus nuptias solemniter celebrari permittit: quas Episcopi, vt ea, qua decet, modestia & honestate fiant, curabunt. sancta enim res est matrimonium & sanctè tractandum.

Decretum de reformatione.

EADEM sacrosancta Synodus, reformationis materiam prosequens, hac in praesenti Sessione statuenda decernit.

CAPVT I.

SI in quibuscumque Ecclesiae gradibus prouidenter scienterque curandum est, vt in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilque praeposterum; multo magis elaborandum est, vt in electione eius, qui supra omnes gradus constituitur, non erreretur, nam totius familiae domini status & ordo nuntabit, si, quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite. vnde, c si aliàs sancta Synodus de promouendis ad cathedrales & superiores Ecclesias nonnulla vtiliter decreuit, hoc tamen munus huiusmodi esse censet, vt, si pro rei magnitudine expendatur, numquam satis tantum de eo videri possit. Itaque statuit, vt, cum primum Ecclesia vacauerit, supplicationes ac preces publicè priuatimque habeantur, atque à Capitulo per ciuitatem & diocesim indicantur; quibus Clerus populusque bonum à Deo pastorem valeat impetrare. Omnes verò & singulos, qui ad promotionem praeficiendorum, quodcumque ius, quacumque ratione, à Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam praestant, nihil in ijs pro praesenti temporum ratione innouando, hortatur

a Conc. Parisien.
1. cap. 6.
c. nullus. 36.
q. 2.

b Conc. Lateran.
dicen. can. 52.
Conc. Salernitan.
radien. cap. 3.
c. nō oportet.
cū tribus seq.
33. q. 4. c. Ca-
pellanus. de
fct.

c supra de re-
for. Sess. 6. ca.
1. Sess. 7. cap.
1. & 3. & Sess.
22. cap. 2.

& monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam & populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores & Ecclesie gubernanda idoneos promoueri studeant; eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi, quos digniores & Ecclesia magis utiles ipsi iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed, eorum exigentibus meritis, praefici diligenter curauerint; & quos ex legitimo matrimonio natos, & vita, etate, doctrina, atque aliis omnibus qualitatibus praeditos fiant, ^a quae iuxta sacros Canones & Tridentina huius Synodi decreta requiruntur. Quoniam vero in sumendo de praedictis omnibus qualitatibus graui idoneoque bonorum & doctorum virorum testimonio, non vniformis ratio vbique ex nationum, populorum, ac morum varietate potest adhiberi; mandat sancta Synodus, ut in provinciali Synodo, per Metropolitanum habenda, praescribatur quibusq; locis & prouinciis propria examinibus, seu inquisitionibus, aut instructionibus faciendae forma, Sanctissimi Romani Pontificis arbitrio approbanda, quae magis eisdem locis utilis atque opportuna esse videbitur; ita tamen, ut cum deinde hoc examē seu inquisitio de persona promouenda perfecta fuerit; ^b ea in instrumentum publicum redacta, cum toto testimonio ac professione fidei ab eo facta, quamprimum ad Sanctissimum Romanum Pontificem omnino transmittatur: ut ipse summus Pontifex plena totius negotij ac personarum notitia habita, pro gregis Domini commodo de illis, si idonei per examen seu per inquisitionem factam reperti fuerint, Ecclesis possit utilis providere. Omnes vero inquisitiones, informationes, testimonia, ac probationes, quacumque de promouendi qualitatibus & Ecclesia statu a quibuscumque, etiam in Romana Curia, habita, per Cardinalem, qui relationem facturum erit in Consistorio, & alios tres Cardinales diligenter examinentur; ac relatio ipsa Cardinalis relatoris & trium Cardinalium subscriptione roboretur: in qua ipsi singuli quatuor Cardinales affirmant, se, adhibita accurata diligentia, inuenisse

^a e. cum cunctis & c. cum nobis olim. de elec. Conc. Lateran. sub Leone 10. de refor. Curiae. in prin. Sess. 9. et alleg. sup. Sess. 22. de reformation. cap. 1.

^b S. D. N. Pius VIII. in Bulla super forma iuramenti professionis fidei.

inuenisse promouendos qualitatibus a iure & ab hac ^a sancta Synodo requisitis, praeditos; ac certo existimare sub periculo salutis aeternae, idoneos esse qui Ecclesis praeficiantur: ita ut relatione in vno Consistorio facta, quo maturius interea de ipsa inquisitione cognosci possit, in aliud Consistorium iudicium differatur; nisi aliud Beatissimo Pontifici videbitur expedire. Ea vero omnia & singula, quae de Episcoporum praeficiendorum vita, etate, doctrina & ceteris qualitatibus alias in eadem Synodo constituta sunt, decernit eadem, etiam si Diaconi sim, exigenda; quos Sanctissimus Romanus Pontifex ex omnibus Christianitatis nationibus, quantum commodē fieri poterit, prout idoneos repererit, assumet. Postremo, eadem sancta Synodus, tot grauissimis Ecclesiae incommodis commota, non potest non commemorare, nihil magis Ecclesiae Dei esse necessarium, quam ut Beatissimus Romanus Pontifex, quam sollicitudinem vniuersae Ecclesiae ex muneri sui officio debet, eam hic potissimum impendat, ut lectissimos tantum sibi Cardinales asciscat; & bonos maxime atque idoneos pastores singulis Ecclesiis praeficiat, idq; eo magis, quod omnium Christi sanguinem, quae ex malo negligentium & sui officij immemororum Pastorum ^b regimine peribunt, Dominus noster Iesus Christus de manibus eius sit requisiturus.

^b Ezech. 3. & 18. Act. 20. c. Ephes. 43. diff. supra Sess. 5. de reformation. cap. 1.

CAPVT II.

PROVINCIALIA Concilia, sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controuersis componendis, ^c alijsq; ex sacris canonibus permisis renouentur. Quare Metropolitanam per se ipsos, seu, illis legitime impeditis, Coepiscopus antiquior intra annum ad minus a fine praesentis Concilij, & deinde ^d quolibet saltem triennio post Octauam Paschae Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, seu alio commodiori tempore pro more prouinciae non praeternittat Synodum in prouincia sua cogere: quod Episcopi omnes & alij, qui de iure vel consuetudine interesse debent,

^c e. propter ecclesiasticas. cū seq. 8. diff. c. sicut olim. de accusat. Conc. Aurelian. 3. c. 1. d. Cor. c. Lateran. sub Leone 10. Sess. 10. in 2. Lateran. sub Innoc. 3. exigebatur ut singulis annis Metropolitanus visitaret, cap. 5.

bent, exceptis ijs, quibus cum imminente periculo transfr-
tandum esset, conuenire omnino teneatur. Nec Episcopi com-
provinciales prætextu cuiuslibet consuetudinis ad Metropoli-
tanam Ecclesiam in posterum accedere inuiti compellantur.
Iidem Episcopi, qui nulli Archiepiscopo subiiciuntur, aliquem
vicinum Metropolitanum semel eligant; in cuius Synodo
provinciali cum aliis interesse debeant; & que ibi ordinata
fuerint, obseruent, ac obseruari faciant. In reliquis omnibus
eorum exemptio & priuilegia salua atque integra maneant.

a Conc. Tar-
racon. cap. 8.

^a Synodi quoque diocesana quotannis celebrentur: ad quibus
exempti etiam omnes, qui alias, cessante exemptione, inter-
esse deberent, nec Capitulis generalibus subduntur, accedere
teneantur: ratione tamen parochialium aut aliarum sacu-
larium Ecclesiarum, etiam annexarum, debeant ij, qui illa-
rum curam gerunt, quicumque illi sint, Synodo interesse.
Quod si in his tam Metropolitanis, quam Episcopis & alijs su-
prascriptis negligentes fuerint; pœnas, sacris ^b Canonibus
sanctitas, incurrant.

b Diff. 18. fe-
rè per totam.
Conc. Aure-
lian. 5. cap. 18.
Conc. Tarr-
con. cap. 7.
c Conc. Tolet.
4. cap. 35.

CAPVT III.

PATRIARCHÆ, ^c Primates, Metropolitanis & Episcopis
propriam diocesim per se ipsos, aut, si legitime impediti
fuerint, per suum generalem Vicarium, Visitatorem, si quot-
annis totam, propter eius latitudinem, visitare non poterunt,
saltem maiorem eius partem, ita tamen, vt tota biennio per
se, vel Visitatores suos compleatur, visitare non prætermittat.
A Metropolitanis verò, etiam post plenè visitatam propriam
diocesim, non visitentur Cathedrales Ecclesia, neque diocè-
ses suorum comprovincialium, nisi causa cognita & probata
in Concilio provinciali. Archidiaconi autem, Decani & alijs
inferiores in ijs Ecclesijs, vbi hætenus visitationem exercere
legitimè consueuerunt, debeant quidem, assumpto Notario,
de consensu Episcopi deinceps per se ipsos tantum ibidem
visitare, Visitatores etiam, à Capitulo deputandi, vbi Ca-
pitulum ius visitandi habet, prius ab Episcopo approbentur:
sed non idèò Episcopus, vel, eo impedito, eius Visitator easdem
Eccle-

Ecclesias seorsum ab his visitare prohibeatur; cui ipsi Archi-
diaconi, vel alij inferiores, visitationis facta infra mensem
rationem reddere, & depositiones testium, ac integra acta ei
exhibere teneantur: non obstantibus quacumq; consuetudi-
ne, etiam immemorabili, atque exemptionibus & priuilegijs
quibuscumque. Visitationum autem omnium istarum ^a præci-
pius sit scopus, sanam orthodoxamq; doctrinam, expulsi-
barefibus, inducere, bonos mores tueri, prauos corrigere; po-
pulum cohortationibus & admonitionibus ad religionem, pa-
tem, innocentiamq; accendere; cetera, prout locus, tempus &
ocasio feret, ex visitantium prudentia ad fidelium fructum
constituere. Quæ vt facilius feliciusq; succedant, monentur
prædicti omnes & singuli ad quos visitatio spectat, vt pater-
na caritate, Christianoq; zelo omnes amplectantur: idèò-
que modesto contenti equitatu famulatuq; studeant quàm
celerrimè, debita tamen cum diligentia, visitationem ^b ip-
sam absolvere. Interimq; caueant, ne inutilibus sumptibus
cuiquam graues onerosive sint; nè ipsi, aut quisquam suo-
rum quidquam procurationis causa pro visitatione, etiam
testamentorij ad pios vsus, præter id quod ex relictis ijs iure
debetur, aut alio quouis nomine, nec pecuniam, nec munus,
quodcumq; sit, etiam qualitercumq; offeratur, accipiant: non
obstante quacumque consuetudine, etiam immemorabili:
exceptis tantum victualibus, quæ sibi ac suis frugaliter mo-
derateq; pro tēporis tantam necessitate, & non vltra, erant
ministranda. Sit tamen in optione eorum qui visitantur, si
malint solvere id quod erat ab ipsis antè solui, certa pecunia
taxata, consuetum; an verò prædicta victualia subministra-
re: saluo item iure conventionum antiquarum cum mona-
stèrijs, alijsve pjs locis, aut Ecclesijs non parochialibus inito,
quod illarum permaneat. In ijs verò locis seu prouincijs, vbi
consuetudo est, vt nec victualia, nec pecunia, nec quidquam
aliud à Visitatoribus accipiat, sed omnia gratis fiant: ibi
id obseruetur. Quod si quisquam, quod absit, aliquid amplius
in supradictis omnibus casibus accipere præsumpserit; is præ-

a c. 1. s. sanè
de re. ii. in 6.
s. Florenti-
num. 35. dist.

b Conc. Brac-
caten. 2. cap. 1.
Conc. Tici-
nen. veri sta-
tutum etiam
ne Episcopi
c. cauendum.
& c. inter re-
tera. 10. q. 1. &
c. cum Aposto-
lus. de censu.

a Sexti decreti, lib. 3. de censu, tit. 10. c. 2.
Vide post finem huius libri.

ter dupli restitutionem, intra mensem faciendam, alijs etiam poenis iuxta Constitutionem Concilij generalis Lugdunensis, quae incipit, ^a Exigit, nec non & alijs poenis in Synodo prouinciali arbitrio Synodi, absq; vlla spe veniae, multetur. Patroni vero in iis quae ad Sacramentorum administrationem spectant, nullatenus se praesumant ingerere; neque visitatione ornamentorum Ecclesiae, aut bonorum stabilium, seu fabricarum prouentibus immisceant; nisi quatenus id eis ex institutione ac fundatione competat: sed Episcopi ipsi haec faciant, & fabricarum redditus in vsus Ecclesiae necessarios & utiles, prout sibi expedire magis visum fuerit, expendi curent.

CAPVT IIII.

b Conc. Carthag. 4. cap. 10. Conc. Rhemen.

c 14. c. Episcopus nulli rei. 88. dist. c. sup. Sess. 5. de reformatione. ca. 2. Conc. Arelaten. 4. cap. 10. Conc. Lateranen. sub Innocen. 3. cap. 10. c. inter cetera. de off. Ord. Conc. Maguntiacum cap. 25.

d 4. Carthag. cap. 24.

PRÆDICATIONIS munus, ^b quod Episcoporum praecipuum est, capiens sancta Synodus, quod frequentius possit ad fidelium salutem exerceri, Canones alias super hoc editos sub sel. rec. ^c Paulo III. aptius praesentium temporum vsui accommodando, mandat, vt in Ecclesia sua ipsi per se, aut, si legitime impediti fuerint, per eos, quos ad praedicationis munus assument: in alijs autem Ecclesijs per Parochos, siue, iis impeditis, per alios ab Episcopo, impensis eorum qui eas praestare vel tenentur vel solent, deputandos in ciuitate, aut in quacumque parte dioecesis censebunt expedire, saltem omnibus Dominicis & solemnibus diebus festis; tempore autem Ieiuniorum, Quadragesimae & Aduentus Domini quotidie, vel saltem tribus in hebdomada diebus, si ita oportere duxerint, sacras Scripturas, diuinamq; legem annuntient; & alias, quotiescumque id opportunè fieri posse indicauerint. Moneaturque Episcopus populum diligenter, teneri vnumquemque parochiae suae interesse, vbi com-
modè id fieri potest, ^d ad audiendum verbum Dei. Nullus autem secularis, siue regularis, etiam in Ecclesijs suorum Ordinum, contradicente Episcopo, praedicare praesumat. Fidem etiam saltem Dominicis & alijs festiuis diebus pueros in singulis parochijs fidei rudimenta & obedientiam erga Deum & parentes diligenter ab ijs, ad quos spectabit, doceri curabunt;

bunt, & si opus sit, etiam per censuras Ecclesiasticas compellent: non obstantibus privilegijs & consuetudinibus. In reliquis, ea, quae de praedicationis munere sub eodem Paulo III. decreta fuerunt, suum robur obtineant.

CAPVT V.

CAUSAE criminales ^a grauiiores contra Episcopos, etiam haeresis, quod absit, quae depositione aut priuatione dignae sunt, ab ipso tantum summo Romano Pontifice cognoscantur & terminentur. Quod si eiusmodi sit causa, quae necessario extra Romanam Curiam sit committenda, nemini prorsus ea committatur, nisi Metropolitanis aut Episcopis a Beatissimo Papa eligendis. Haec verò commissio & specialis sit, & manu ipsius Sanctiss. Pontificis signata, nec vniquam plus huic tribuat, quam vt solam facti instructionem sumant, processumq; conficiant: quem statim ad Romanum Pontificem transmittant; ^b reseruata eidem Sanctissimo sententia definitiua, Cetera alias sub sel. rec. Iulio III. super his decreta, necnon & constitutio sub Innocentio III. in Concilio generali, quae incipit, Qualiter & quando; quam sancta Synodus in praesenti innouat, ab omnibus obseruetur. Minores vero criminales causae Episcoporum in Concilio tantum prouinciali cognoscantur & terminentur, vel à deputandis per Concilium prouinciale.

CAPVT VI.

LICEAT Episcopis in ^d irregularitatibus omnibus & suspensionibus, ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quae oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum, dispensare; & in quibuscumque casibus occultis, etiam Sedi Apostolica reseruatis, delinquentes quoscumque sibi subditos, in dioecesi sua per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientiae gratis absoluerè, imposita poenitentia salutari. Idem & in haeresis crimine in eodem foro conscientiae eis tantum, non eorum Vicarijs, sit permissum.

a Vide Conc. Sardicen. c. 3. c. ad abolendam. & c. excommunicamus. 9. dam-nati verò. de haeret. & c. quo iure. 8. dist.

b supra Sess. 13. de reformatione. ca. 6. 7. & 8. ext. de accus.

c 2. Lateran. c. 8. & decretal. lib. 5. tit. 2. cap. 24. Vide post finem huius libri.

d Vide Sess. 24. c. 7. c. mitor. & c. Con-tumaces. 5. dist. c. erga. 1. q. c. at si clerici. de iud. & c. nuper de sent. excomm. c. De quibus sub Alexan-dro in Conc. Lateran. parte. 14. constituitur.

VT fidelis populus ad suscipienda Sacramenta maiori cum reuerentia atque animi deuotione accedat; præcipit sancta Synodus Episcopis omnibus, vt non solum, cum hæc per se ipsos erūt populo administranda, prius illorum vim & usum pro suscipientium capto explicant; sed etiam idem à singulis Parochis pie prudenterque, etiam lingua vernacula, si opus sit, & commodè fieri poterit, seruari studeant, iuxta formam à sancta Synodo in Catechesi singulis Sacramētis præscribendam; quam Episcopi in vulgarem linguam fideliter verti, atq; à Parochis omnibus populo exponi curabunt: nec non vt^a inter Missarum solemnias, aut diuinorum celebrationem sacra eloquia & salutis monita eadem vernacula lingua singulis diebus Festis vel solemnibus explant; eademq; in omnium cordibus, postpositis inutilibus quæstionibus, insere, atque eos in lege Domini erudire studeant.

CAPVT VIII.

APOSTOLVS monet,^b publicè peccātes palam esse corripiendos. Quando igitur ab aliquo publicè & in multorum conspectu crimen commissum fuerit, vnde alios scandalo offensos commotusq; fuisse non sit dubitandū, huic condignam pro modo culpæ poenitentia^c publicè iniungi oportet; vt quos exemplo suo ad malos mores prouocauit, suæ emendationis testimonio ad rectam reuocet viā. Episcopus tamē publicè hoc poenitentia^c genus in aliud secretū poterit commutare, quando ita magis iudicauerit expedire. In omnibus etiā cathedralibus Ecclesiis, vbi id commodè fieri poterit, Poenitentiarius aliquis cum vnione præbende proximè vacatura ab Episcopo instituitur, qui Magister sit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia vel iure canonico, & annorum quadraginta; seu alias qui aptior pro loci qualitate reperiatur: qui dum confessiones in Ecclesia audiet, interim præsens in Chora censeatur.

CAPVT IX.

QUAE aliàs sub fel. rec. Paulo III.^d & nuper sub Beatissimo Domino nostro Pio XIII. in hoc eodem Concilio

^a supra Sess. 21. de sacrosancto Missæ. cap. 3.

^b 1. Tim. 5. c. sed illud. 47. diff. c. si peccauerit. vers. ergo. 2. q. 1.

^c c. poenitentia: & c. in capite. cum seq. 30. di. 8.

^d supra Sess. 6. de reform. cap. 4. & Sess. 7. de reform. cap. 8. & Sess. 21. de reform. cap. 3.

cilio de adhibenda ab Ordinarijs diligentia in beneficiorum, etiam exemptorum, visitatione constituta sunt; eadem etiam in iis Ecclesiis secularibus obseruentur, quæ in nullius diocesi esse dicuntur; vt ab Episcopo, cuius cathedralis Ecclesia est proximior, si id constet, alioquin ab eo, qui semel in Concilio prouinciali à Prælato loci illius electus fuerit, tamquam Sedis Apostolicæ delegato, visitentur: non obstantibus priuilegijs & consuetudinibus quibuscumque, etiam immemorabilibus.

CAPVT X.

EPISCOPI vt aptius quem regunt populum possint in officio atque obedientia continere, in omnibus iis, quæ ad visitationem ac morum correctionem subditorum suorum spectant, ius & potestatem habeant, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, ea ordinandi, moderandi, puniendi & exequendi, iuxta Canonum sanctiones, quæ illis ex prudentia sua, pro subditorum emendatione, ac diocesis suæ utilitate necessaria videbuntur. ^a Nec in his, vbi de visitatione aut morum correctione agitur, exemptio, aut vlla inhibitiō, appellatio, seu querela, etiam ad Sedem Apostolicam, interposita, executionem eorum, quæ ab his mandata, decreta aut iudicata fuerint, quoquo modo impediatur aut suspendatur.

CAPVT XI.

QUONIAM priuilegia^b & exemptiones, quæ varijs^c titulis plerisq; conceduntur, hodie perturbationem in Episcoporum iurisdictione excitare, & exemptis occasionem laxioris vitæ præbere dignoscuntur; decernit sancta Synodus, vt, si quando iustis, grauib; & ferè necessarijs suadentibus causis, aliquot honorarijs titulis Protonotariatus, Acolythatus, Comitatus Palatini, Capellani Regij, aut alijs huiusmodi in Romana Curia, vel extra, insignibus decorandos esse placuerit, necnon alios, cuiusque monasterio oblatos, vel quomodocumque addictos, aut sub nomine seruientium militum, seu monasterijs, hospitalibus, collegijs, aut quocumq; alio titulo assumi, nihil ex iis priuilegijs detractū esse Ordinarijs intelligatur, quo minus iis, quibus ea iam concessa sunt, vel in possessionem

^a supra Sess. 22. de reform. cap. 1. & Sess. 13. de reform. cap. 1.

^b supra Sess. 6. cap. 3.

sterum concedi contigerit, ipsis Ordinarijs tanquam Apostolica Sedis delegatis, plene in omnibus, & quo ad Capellanos Regios, iuxta constitutionē Innocentij III. quae incipit: ^a Cum Capella, subiecti existant: exceptis tamen iis, qui predictis locis, aut militiis actu seruiunt, & intra eorum septa ac domos resident, subq; eorum obedientia viuunt; siue ijs, qui legitime & secundum regulam earundem militiarū professionem fecerint, de qua Ordinario constare debeat: non obstantibus privilegijs quibuscumque, etiam Religionis sancti Iohannis Ierosolymitani, & aliarum militiarum. Quae verò privilegia

b c. diuina. de
priuil. in ex-
trauag. com.

CAPVT XII.

CVM dignitates, in Ecclesijs praesertim cathedralibus, ad conseruandam augendamq; Ecclesiasticam disciplinam fuerint institutae, vt, qui eas obtinerent, pietate praeclerent, alijsq; exemplo essent, atque Episcopos opera & officio iuuarent: merito, qui ad eas vocantur, tales esse debent, qui suo muneri respondere possint. ^c Nemo igitur deinceps ad dignitates quascumque, quibus animarum cura subest, promoueatur, nisi qui saltem xxv. suae aetatis annum attigerit; & in Clericali Ordine versatus, doctrina ad suum munus exequendam necessaria, ac morum integritate commedetur; iuxta constitutionē Alexandri Tertij, in Concilio Lateranensi promulgatam, quae incipit, ^d Cum in cum-
ctis. Archidiaconetiam, qui oculi dicuntur Episcopi, sint in omnibus Ecclesijs, vbi fieri poterit, Magistri in Theologia, seu Doctores, aut Licentiatii in Iure Canonico. Ad ceteras autem dignitates, vel personatus, quibus animarū cura nulla subest, Clerici alioquin idonei & xxi. annis non minores adfiscantur. Prouisi etiam de beneficijs quibuscumque, cu-
ram animarum habentibus, teneantur à die adeptae posses-
sionis,

d c. cū in cum-
ctis. de elec.
Clem. 1. ep. st.
1. ad iacobum.
Anacletus
epist. 1. c. Dia-
con. 93. dist.
de c. ad hanc
e de off. Ar-
chid. lib. 1. de
eret. tit. 6. ca.
7. ab Innocē.
3. in 1. de re-
tal. tit. 23. cap.
Ad hanc nos.
de alijs.

sionis, ad minus intra duos menses, in manibus ipsius Episcopi, vel eo impedito, coram generali eius Vicario, seu Officiali, Orthodoxa sua fidei publicā facere professionē, & in Romana Ecclesia obedientia se permansuros spondeant ac iurent. Prouisi autem de Canonicatibus & dignitatibus, in Ecclesijs cathedralibus, non solū corā Episcopo seu eius Officiali, sed etiam in Capitulo idem facere teneantur: alioquin predicti omnes prouisi, vt supra, fructus non faciant suos; nec illis possessio suffragetur. ^b Neminem etiam deinceps ad dignitatem, Canoniciatū, aut portionē recipiant, nisi qui eo Ordine sacro aut sit initiatus, quē illa dignitas, praebenda, aut portio requirit; aut in tali aetate, vt infra tempus à iure & ab hac sancta Synodo statutum, initiari valeat. In omnibus verò Ecclesijs cathedralibus omnes Canonicatus ac portiones habeant annexum Ordinē Presbyterij, Diaconatus, vel Subdiaconatus. Episcopus autem cum consilio Capituli designet ac distribuatur, prout viderit expedire, quibus quisq; Ordo ex sacris annexus in posteram esse debeat; ita tamen, vt dimidia saltem pars Presbyteri sint, ceteri verò Diaconi, aut Subdiaconi: vbi verò cōsuetudo laudabilior habet, vt plures, vel omnes sint Presbyteri, omnino obseruetur. Hortatur etiam sancta Synodus, vt in prouincijs, vbi id commodē fieri potest, dignitates omnes, & saltem dimidia pars Canoniciatum, in cathedralibus Ecclesijs & collegiatis insignibus, cōferantur tantū Magistris, vel Doctoribus, aut etiam Licentiatii in Theologia, vel Iure Canonico. Præterea obtinentibus in eisdem cathedralibus aut collegiatis dignitates, Canonicatus, praebendas, aut portiones, non ^c liceat vigore cuiuslibet statuti aut consuetudinis, vltra tres menses, ab eisdem Ecclesijs quolibet anno abesse: saluis nihilominus earum Ecclesiarum constitutionibus, quae longius seruij tempus requirunt: alioquin primo anno priuatur vnusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam praebenda ac residentiae fecit suos. Quod si iterum eadem fuerit vsus negligentia, priuatur omnibus fructibus quos eodem anno lucratus fuerit: crescente verò cōtumacia, contra

a 4. Tol. c. 25.
& c. 26. etiam sic
prouidebatur.
infra in bulla
S. D. N. PII
1111. super
forma iura-
menti profes-
sionis fidei.

b c. licet can.
& c. cū ex eo
de elec. in 6.
supra Seff. 7.
de reform.
cap. 12.

c supra Seff.
12. de refor.
cap. 1.

a Sexti decre-
tal. lib. 3. de
cler. nō resid.
c. 1. sexti de-
cret. lib. 1. de
consuet. c. 1.
Vide post finem
huius libri.
b Sess. 22.
c. licet. & c.
extirpandæ.
qui verò de
præb. c. quia
nonnulli de
cler. nō resid.

e Conc. Tu-
ron. 3. cap. 8.
Conc. Agathē.
can. 55. qui
incipit. Epi-
scopis. c. Epi-
scopu. 34. dist.
toto tit. de vi.
& hon. cler.
extra. in 6. &
in clem.

d suprà Sess. 7.
de refor. cap.
6. & 7. & Sess.
14. de refor.
cap. 9. & infr.
cap. 15.

e c. vnio. 10.
q. 3. c. & tem-
poris. cū seq.
16. q. 1.

contra eos, iuxta sacrorum canonum cōstitutiones, procedat.
a Distributiones verò, qui statim horis interfuerint, reci-
pian: reliqui, quauis collusionē aut remissione exclusa, his
careant, iuxta Bonifacij VIII. decretum, quod incipit, Con-
suetudinem; quod sancta Synodus in vsum reuocat: non ob-
stantibus quibuscumq; statutis & consuetudinibus. b Omnes
verò diuina per se & non per substitutos, compellantur obire
officia; & Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercētī,
assistere & inseruire, atque in Choro, ad psallendū instituto,
hymnis & canticis Dei nomen reuerenter, distinctē, deuotēq;
laudare: vestitu insuper decenti tam in Ecclesia, quā extra
asidue vtantur; c ab illicitisq; venationibus, aucupis, choreis,
tabernis, lusibusq; abstineant; atque ea morum integritate
polleant, vt merito Ecclesia Senatus dici possit. Cetera, quæ ad
debitum in diuinis officiis regimen spectant, deque congrua in
his canendi seu modulandi ratione, de certa lege in Choro
conueniendi & permanendi, simulq; de omnibus Ecclesia mi-
nistis, quæ necessaria erunt, & si qua huiusmodi; Synodus
provincialis, pro cuiusque provincie vilitate & moribus,
certam cuiusque formulam præscribet. Interea verò Episcopus
non minus quā cum duobus Canonicis, quorum vnus ab
Episcopo, alter à Capitulo eligatur, in ijs, quæ expedire vide-
buntur, poterit providere.

CAPVT XIII.

Q VONIAM & pleraque cathedrales Ecclesia tam tenuis
redditus sunt & angusta, vt Episcopali dignitati nullo
modo respondeant, neque Ecclesiarum necessitati sufficiant;
examine Concilium provinciale, vocatis iis quorum interest,
& diligenter expendat, quas propter angustias tenuitatem-
que inuicem vniri, vel nouis prouentibus augere expediat,
c confecta q; de præmissis instrumenta ad summū Romanum
Pontificem mittat; quibus instructus summus Pontifex ex
prudētia sua, prout expedire iudicauerit, aut tenues inuicem
vniat, aut aliqua accessione ex fructibus augeat. Interim
verò, donec prædicta effectum sortiantur, huiusmodi Episco-
pi,

pi, qui fructuum subuentione pro diocesis suæ tenuitate in-
digent; poterit de beneficijs aliquibus, dum tamen curata
non sint, nec dignitates, seu Canonicatus & præbende, nec
monasteria, in quibus viget Regularis obseruantia, vel quæ
Capitalis generalibus & certis Visitatoribus subduntur, à
summo Romano Pontifice prouideri. In parochialibus etiam
Ecclesijs, quarū fructus æquē adeo exigui sunt, vt debitū ne-
queant oneribus satisfacere; curabit Episcopus, si per benefi-
ciorum vnionem, non tamen regularium, id fieri non possit,
vt primitiarum, vel decimarum assignatione, aut per paro-
chianorum symbola ac collectas, aut qua commodiori ei vi-
debitur ratione, tantum redigatur, quod pro rectoris aut pa-
rochie necessitate decenter sufficiat. In vnionibus verò quibus-
libet, seu ex supradictis seu alijs causis faciendis, Ecclesia pa-
rochiales manasterijs quibuscumque, aut abbatis, seu digni-
tatibus, siue præbendis Ecclesia cathedralis, vel collegiatae,
siue alijs beneficijs simplicibus, aut hospitalibus, militiisve non
vniantur: & quæ vnita sunt, a reuidentur ab Ordinarijs, a Sess. 7. c. 6.
iuxta alias decretū in b eadem Synodo sub sel. rec. Paulo III. b suprà Sess.
quod etiam in vnitis ab eo tēpore citra æquē obseruetur: non 7. de refor.
obstantibus in ijs quibuscumq; verborum formis, quæ hīc pro cap. 6.
sufficiēter expressis habeantur. Ad hæc in posterum, omnes
hæ cathedrales Ecclesia, quarum redditus summam ducato-
rum mille, & parochiales, quæ summam ducatorum centum,
secundum verum annuum valorem non excedant, nullis
pensionibus aut reservationibus fructuum grauentur. In ijs
quoq; ciuitatibus ac locis, vbi parochiales Ecclesia certos non
habent fines, nec earum Rectores proprium populum, quem
regant, sed promiscuē petentibus Sacramenta administrant;
mandat sancta Synodus Episcopis, pro tutiori animarum eis
commisarum salute, vt, distincto populo in certas propriasq;
parochias, vnicuiq; suum perpetuum, c peculiaremq; Paro-
chum assignent, qui eas cognoscere valeat, & à quo solo licite
Sacramenta suscipiant; aut alio vtiliori modo prout loci qua-
litas exegerit, prouideant. Idemq; in ijs ciuitatibus ac locis,
vbi

c c. 1. 13. q. 1.
c. plures. 16. q.
1. c. 1. de pa-
roch. & infra
Sess. 14. de re-
form. cap. 9.

vbi nulla sunt parochiales, quàm primùm fieri curent: non obstantibus quibuscumque priuilegiis & consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

CAPVT XIII.

IN pluribus Ecclesiis, tam cathedralibus quàm collegiatis & parochialibus, ex earum constitutionibus, aut ex praua consuetudine obseruari intelligitur, vt in electione, presentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia prouisione siue admissione ad possessionem alicuius cathedralis Ecclesie, vel beneficii, Canonicatum, aut prabendarum, vel partem prouentuum, seu ad distributiones quotidianas certarum conditiones seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones compensationesve illicitas, aut etiam, quae in aliquibus Ecclesiis dicuntur Turnorum lucra, interponantur. Hæc cum sancta Synodus detestetur, mandat Episcopis, vt, quaecumque huiusmodi in vsus pios non conuertuntur, atque ingressus eos, qui Simoniace labis, aut sordida auaritia susceptionem habent, fieri non permittant: ipsiq; diligenter de eorum constitutionibus siue consuetudinibus super prædictis cognoscant, & illis tantum, quas vt laudabiles probauerint, exceptis, reliquas vt prauas ac scandalosas reiiciant & aboleant. Eos vero, qui aduersus hæc in præsentis decreto comprehensa quauis ratione commiserint, pœnis, ^a contra Simonicos editis sacris Canonibus & variis summorum Pontificum constitutionibus, quas omnes innouat, teneri decernit: non obstantibus quibuscumque statutis, constitutionibus, consuetudinibus, etiam immemorabilibus, etiam Apostolica auctoritate confirmatis: de quarum surreptione, obreptione & intentionis defectu Episcopus, tamquam Apostolica Sedis delegatus, cognoscere possit.

CAPVT XV.

^b supra c. 13.

IN Ecclesiis cathedralibus ^b & collegiatis insignibus, vbi frequentes adeoq; tenues sunt præbende simul cum distributionibus quotidianis, vt sustinendo decenti Canonorum gradui pro loci & personarum qualitate non sufficiant, liceat Episcopis

Episcopis cum consensu Capituli, vel aliquo, simplicia beneficia, non tamen regularia, in vnire, vel, si hac ratione prouideri non possit, aliquibus ex ijs suppressis, cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorum sint, quarum fructus & prouentus reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis applicentur, eos ad pauciores numerum reducere, ita tamen, vt tot supersint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati Ecclesie cōmodè valeant respondere: non obstantibus quibuscumq; constitutionibus & priuilegiis, aut quacumque reservatione generali vel speciali, aut affectione: neque prædictarum vniones aut suppressiones tolli seu impediri possint ex quibuscumq; prouisionibus, etiam vigore resignationis, aut quibuscumq; derogationibus vel suspensionibus.

CAPVT XVI.

CAPITVLVM, ^a Sede vacante, vbi fructuum percipiendorum ei munus incumbit, Oeconomum vnum vel plures fideles ac diligentes decernat, qui rerum Ecclesiasticarum & prouentuum curam gerant, quorum rationem ei, ad quem pertinebit, sint reddituri. Item Officiale seu Vicarium infra octo dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare omnino teneatur, qui saltē in iure canonico sit Doctor, vel Licentiatus, vel alias, quantum fieri poterit, idoneus: si secus factum fuerit, ^b ad Metropolitanū deputatio huiusmodi deuoluatur. Et, si Ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exempta, Capitulumque, vt præfertur, negligens fuerit, tunc antiquior Episcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior Episcopus in exempta Oeconomum & Vicarium idoneos possit constituere. Episcopus verò ad eandem Ecclesiam vacantem promotus ex ijs, quæ ad eum spectant, ab eisdem Oeconomo, Vicario & aliis quibuscumq; officialibus & administratoribus, qui, Sede vacante, fuerint a Capitulo, vel ab aliis in eius locum constituti, etiam si fuerint ex eodem Capitulo, rationem exigat officiorum, iurisdictionis, administrationis, aut cuiuscumque eorum muneris: possitq; eos punire, qui in eorum officio seu administratione deli-

^a Concil. Chalcedon. adione 16. c. 25. in 6. C6c. Vormaticq. cap. 76.

^b c. non liceat in 2. 12. q. 2. & c. si de suppl. neglig. in 6.

deliquerint: etiam si prædicti officiales, redditus rationibus, à Capitulo, vel à deputatis ab eodem, absolutionem aut liberationem obtinuerint. Eidem quoque Episcopo teneatur Capitulum de scripturis, ad Ecclesiam pertinentibus, si quæ ad Capitulum peruenierunt, rationem reddere.

CAPVT XVII.

a. sci. 1. Nic. c. 15. & 16. An. tioc. c. 3. & Arelat. 1. c. 2. & 21. & Mileu. c. 15. c. quia in tantum, c. adhuc. & c. cum non ignores. de pœu. cum al. leg. supra Sess. 7. de reform. c. 1. c. referent. & c. de multa. de pœu. 2. 1. q. 1. per totam. c. quia nonnulli de cler. non refid.

b. supra Sess. 7. de reform. cap. 4.

c. ex exarabilis. 5. qui vero, in extranea. gan. comm. tit. de pœu.

CVM Ecclesiasticus ordo peruertatur, quando vnus pluriu officia occupat Clericoru; sancte sacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Ecclesiis conscribi. Verum quoniam multi improbe cupiditatis affectu se ipsos, non Deum, decipientes, ea quæ benè constituta sunt, variis artibus eludere, & plura simul beneficia obtinere non erubescunt: sancta Synodus debitam regendis Ecclesiis disciplinam restituere cupiens, præsentis decreto, quod in quibuscumq; personis, quocumq; titulo, etiam si Cardinalatus honore fulgeant, mandat obseruari, statuit, vt in posterum vnum tantum beneficium Ecclesiasticu singulis conferatur, quod quidem si ad vitam eius, cui confertur, honestè sustentandam non sufficiat; liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Hæcque non modo ad cathedrales Ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia, tam secularia quam regularia, quacumque etiam commendata, pertineant, cuiuscumq; tituli ac qualitatis existant. Illi verò, qui in præsentem plures parochiales Ecclesias, aut vnâ cathedralem & aliam parochialem obtinent, ^b cogantur omnino, quibuscumque dispensationibus ac vnionibus ad viam non obstantibus, vna tantum parochiali, vel sola cathedrâli retenta, alias parochiales infra spatium sex mensium dimittere: alioquin tam parochiales quam beneficia omnia quæ obtinent, ^c ipso iure vacare censeantur; ac tamquam vacantia liberè alijs idoneis conferantur; nec ipsi antea illa obtinentes, tuta conscientia fructus post dictum tempus retineant. Optat autem sancta Synodus, vt resignantium necessitatibus commoda aliqua ratione, prout summo Pontifici videbitur, provideatur.

CAPVT

CAPVT XVIII.

Expedit maximè animarum saluti, à dignis atque idoneis Parochis gubernari: id vt diligentius ac rectius perficiatur, statuit sancta Synodus, vt, cum parochialis Ecclesiæ vacatio, etiam si cura Ecclesiæ vel Episcopo incumbere dicatur, & per vnum vel plures administratur, etiam in Ecclesiis patrimonialibus seu receptiuis nuncupatis, in quibus consuevit Episcopus vni vel pluribus curam animarum dare, quos omnes ad infra scriptum examē teneri mandat, per obitum vel resignationem, etiam in Curia, seu aliter quomodocumq; contigerit, etiam si ipsa parochialis Ecclesiæ reseruata vel affecta fuerit generaliter vel specialiter, etiam vigore indulti seu privilegij in fauorem S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalium seu Abbatum, vel Capitulorū: debeat Episcopus statim, habita votitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione, constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore provideatur. Porro Episcopus & qui ius patronatus habet, intra decem dies, vel aliud tempus ab Episcopo præscribendum, idoneos aliquot Clericos ad regendam Ecclesiam coram deputandis examinadoribus nominet. Liberum sit tamen etiam alijs, qui aliquos ad id aptos noverint, eorum nomina deferre, vt possit postea de cuiuslibet atate, moribus & sufficientia fieri diligens inquisitio. Et, si Episcopo aut Synodo prouinciali pro regionis more videbitur magis expedire, per edictum etiam publicum vocentur, qui volent examinari. Transacto constituto tempore, omnes qui descripti fuerint, ^a examinentur ab Episcopo, siue, eo impedito, ab eius Vicario generali, atque ab alijs examinadoribus non paucioribus, quam tribus; quorū votis, si pares aut singulares fuerint, accedere possit Episcopus, vel Vicarius, quibus magis videbitur. Examinatores autē singulis annis in diocesana Synodo ab Episcopo vel eius Vicario ad minus sex proponantur; qui Synodo satisfaciant, & ab ea probentur. Aduenienteq; vacatione cuiuslibet Ecclesiæ, tres ex illis eligat Episcopus, qui

a. infra Sess. 7. de reform. cap. 9.

cum eo examen perficiant; indeq; succedente alia vacatione, aut eosdem, aut alios tres, quos maluerit, ex predictis illis sex eligat. Sint verò hi examinatores, Magistri, seu Doctores, aut Licentiati in Theologia, aut Iure canonico; vel alij Clerici, seu Regulares, etiam ex ordine Mendicantiũ, aut etiam seculares, qui ad id videbuntur magis idonei, iurentq; omnes ad sancta Dei Evangelia se, quacumque humana affectione postposita, fideliter munus executores. ^a Caueantq; ne quidquam prorsus occasione huius examinis nec ante, nec post accipiant: alioquin simonia vitium tam ipsi, quam alij dantes incurrant; à qua absolui nequeant, nisi dimisis beneficijs, quomodo cumq; etiam antea obtinebant; & ad alia in posterum inhabiles reddantur. Et de his omnibus non solum coram Deo, sed etiam in Synodo provinciali, si opus erit, rationem reddere teneantur, à qua, si quid contra officium eos fecisse compertum fuerit, grauius eius arbitrio puniri possint. Peracto deinde examine renuntientur, quotcumq; ab his idonei indicati fuerint ætate, moribus, doctrina, prudentia & alijs

^a c. quando.
24. dist.

^b Sess. 25. c. 9.

rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis. ^b ex hisq; Episcopus eum eligat, quem ceteris magis idoneum iudicauerit; atque illi & non alteri, collatio Ecclesie ab eo fiat, ad quem spectabit eam conferre. Si verò iuris patronatus Ecclesiastici erit; ac institutio ad Episcopum & non alium pertineat; is, quem patronus digniorem inter probatos ab examinatore indicabit, Episcopo presentare teneatur, ut ab eo instituat. Cum verò institutio ab alio, quàm ab Episcopo, erit faciendã; tunc Episcopus solus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei presentet, ad quem institutio spectat. Quod si ius patronatus laicorum fuerit; debeat qui à patrono presentatus erit, ab eisdem deputatis, ut supra, examinari, & non, nisi idoneus repertus fuerit, admitti. In omnibusq; supra dictis casibus non cuiquam alteri, quàm vni ex predictis examinatis, & ab examinatore approbatis, iuxta supradictam regulam, de Ecclesia provideatur, nec predictorum examinatorum relationem, quo minus executionem

habeat,

habeat, vlla deuolutio aut appellatio, etiam ad Sedem Apostolicam, siue eiusdẽ Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuncios, seu Episcopos, aut Metropolitanos, Primates, vel Patriarchas interposita, impedit aut suspēdat; alioquin Vicarius, quem Ecclesia vacanti antea Episcopus arbitrio suo ad tempus deputauit, vel forsan postea deputabit, ab eius Ecclesia custodia & administratione non amoueatur, donec aut eidem, aut alteri qui probatus & electus fuerit, ut supra, sit prouisum: alias prouisiones omnes seu institutiones, præter supradictam formam facta, surrepticia esse censeantur: non obstantibus huic decreto exemptionibus, indultis, priuilegijs, præuentio-nibus, affectionibus, nouis prouisionibus, indultis, cõcessis quibuscumque ^a Vniuersitatibus, etiam ad certam summam, & alijs impediētis quibuscumque. Si tamen adeo exigui red-ditus dicta parochiales fuerint, ut totius huius examinationis operam non ferāt: aut nemo sit, qui se examini querat subij-cere; aut ob apertas factiones seu dissidia quæ in aliquibus locis reperiuntur, faciliẽ grauiore rixæ ac tumultus possint excitari: poterit Ordinarius, si pro sua conscientia cum depu-tatorum consilio ita expedire arbitrabitur, hac forma omiſſa, priuatum aliud examen, ceteris tamen, ut supra, seruatis, adhibere. Licebit etiam Synodo provinciali, si qua in supradictis circa examinationis formam addenda remittendã esse censuerit, prouidere.

^a Sessio 7.
cap. 13.

CAPVT XIX.

DECERNIT sancta Synodus, Mandata de prouidēdo, & gratias, quæ Expectatiua dicuntur, nemini amplius, etiam Collegijs, ^b Vniuersitatibus, Senatibus & alijs singula-ribus personis, etiam sub nomine indulti, aut ad certam sum-mam, vel alio quouis colore concedi, nec hactenus concessis cuiquam vtilicere. ^c Sed nec reservationes mentales, nec alia quæcumque gratia ad vacatura, nec indulta ad alienas Ec-clesias, vel monasteria alicui, etiam ex sancta Romana Ec-clesia Cardinalibus, concedantur; & hactenus concessa, abro-gata esse censeantur.

^b Vide Sess.
25. c. 9.

^c c. 2. de con-
cel. præb. & c.
de ostenda.
eo. tit. in 6.

CAUSÆ omnes, ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinarijs locorum dumtaxat cognoscantur, atque omnino, saltem infra biennium à die motæ litis, ^a terminentur: alioquin post id spatium liberum sit partibus, vel alteri illarum, iudices superiores, alias tamen competentes, adire, qui causam in eo statu, quo fuerit, assumant, & quamprimum terminari curent, nec antea alijs committantur, nec auocetur, neque appellationes ab eisdem interpositæ, per Superiores quoscumq; recipiantur; eorumve commissio, aut inhibiti fiat, nisi à definitiua, vel a definitiua vim habente, & citius grauamen per appellationem à definitiua reparari nequeat. Ab his excipiantur causæ, quæ ^b iuxta canonicas sanctiones apud Sedem Apostolicam sunt tractandæ, vel quas exurgenti rationabiliq; causa iudicauerit summus Romanus Pontifex per speciale rescriptum Signaturæ Sanctitatis suæ, manu propria subscribendum, committere aut auocare. Ad hæc, causæ matrimoniales & criminales, non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, etiam visitando, sed Episcopi tantum eximii & iurisdictioni relinquatur, etiam si in presenti inter Episcopum & Decanum, seu Archidiaconum, aut alios inferiores super causarum istarum cognitione lis aliqua in quacumq; instantia pendeat: coram quo, si pars verè paupertatē probauerit, non cogatur extra provinciam nec in secunda, nec in tertia instantia in eadem causa matrimoniali litigare, nisi pars altera & alimenta & expensas litis velit subministrare. Legati quoque, etiam de Latere, Nuncijs, Gubernatores Ecclesiastici, aut alij quorumcumque facultatum vigore, non solum Episcopos in prædictis causis impedire, aut aliquo modo eorum iurisdictionem ijs præipere aut turbare non præsumant; sed nec etiam contra Clericos, alijsve personas Ecclesiasticas, nisi Episcopo prius requisito, eorq; negligente, procedant: alias eorum processus ordinationesve nullius momenti sint: atque ad damni satisfactionem, partibus

b c. nec licuit.
r. dist. c. maiores.
de bapt. Vigilijs Papa
in epist. ad Euthemum in
fi. & Pelagius
z. in r. epist.
circa fi. cum
fin.

partibus illati, teneantur. Præterea, si quis in casibus à iure permixtis appellauerit, aut de aliquo grauamine conquestus fuerit, seu alias ob lapsum biennij, de quo supra, ad alium iudicem recurrerit; teneatur acta omnia, coram Episcopo gesta, ad iudicem appellationis expensis suis transferre, eodem Episcopo prius admonito; vt, si quid ei pro causæ instructione videbitur, possit iudici appellationis significare. Quod si appellatus compareat, cogatur tunc is quoque actorum, quæ translata sunt, expensas, pro portione sua, si illis vti voluerit, subire; nisi aliter ex loci consuetudine seruetur, vt scilicet ad appellantem integrum hoc onus pertineat. Perro ipsam actorum copiam teneatur Notarius, congrua mercede accepta, appellanti quanto citius, & ad minus intra mensem, exhibere. Qui Notarius si in differenda exhibitione fraudem fecerit; ab officij administratione arbitrio Ordinarij suspendatur; & ad dupli pœnam, quanti ea lis fuerit, inter appellantem & pauperes loci distribuendam, compellatur. Iudex verò, si & ipse impedimenti huius conscius participasse fuerit, aliterve obstituerit, ne appellanti integre acta intra tempus traderentur; ad eandem dupli pœnam, prout supra, teneatur: non obstantibus, quo ad omnia supra scripta, priuilegijs, indultis, concordijs, quæ suos tantum teneant auctores, & alijs quibuscumque consuetudinibus.

CVPIENS sancta Synodus, vt ex decretis ab ea editis nulla vmquam futuris temporibus dubitandi occasio oriatur, verba illa, posita in decreto, publicato Sessione prima, sub Beatissimo Domino nostro Pio Quarto, ^a videlicet: Quæ proponentibus Legatis, ac Presidentibus, ad horum temporum leuandas calamitates, sedandas de religione controuersias, coercendas linguas doloſas, deprauatorum morum abusus corrigendos, Ecclesiæ veram & Christianam pacem conciliandam apta & idonea ipsi sanctæ Synodo videbuntur; explicando declarat, mentis suæ non fuisse, vt ex prædictis

^a sup. sess. 11.

verbis solitaria ratio tractandi negotia in generalibus Concilijs vlla ex parte immutaretur, neque noui quidquam, prater id, quod à sacris Canonibus, vel generalium Synodorum forma hactenus statutū est, cuiquam adderetur vel detraberetur.

Indictio futuræ Sessionis.

INSUPER eadem sacrosancta Synodus proximam futuram Sessionem Feria quinta post Conceptionem beatae Mariae virginis, quæ erit dies nona mensis Decembris, proximè venturi, habendam esse statuit & decernit, cum potestate etiam abbreviandi, in qua Sessione tractabitur de sexto nunc in eam dilato capite, & de reliquis reformationis capitulis iam exhibitis, deq; alijs ad eam pertinentibus. Si verò opportunum videbitur, & tempus patietur, poterit etiam de nonnullis dogmatibus tractari, prout suo tempore in Congregationibus proponentur.

Abbreviata est dies Sessionis.

SESSIO XXV.

QUÆ EST NONA, ET VLTIMA

SVB PIO IIII. PONT. MAX.

COEPTA DIE III. ABSOLVTA DIE

IIII. DECEMB. M. D. LXIII.

Decretum de Purgatorio.

CVM Catholica Ecclesia, Spiritu sancto edocta, ex sacris litteris & antiqua Patrum traditione, in sacris Concilijs, & nouissime in hac œcumenica Synodo docuerit, a Purgatorium esse; animasq; ibi detentas, fidelium suffragijs, potissimum verò acceptabili altaris Sacrificio iuuari; præcipit sancta Synodus Episcopis, vt sanam de Purgatorio doctrinam, à sanctis Patribus & sacris Concilijs traditam, à Christi fidelibus credi, teneri, doceri, & vbiq; prædicari, diligenter studeant.

apud

Apud rudem verò plebem difficiliore ac subtiliores quaestiones, quæq; ad adificationem non faciunt, & ex quibus plerumque nulla sit pietatis accessio, à popularibus concionibus secludantur. Incerta item, vel quæ specie falsi laborant, enulgari ac tractari non permittant. Ea verò, quæ ad curiositatem quamdam aut superstitionem spectant, vel turpe lucrum sapiunt, tamquam scandala & fidelium offendicula prohibeant. Curent autem Episcopi, vt fidelium viuorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes, elemosynæ, aliæq; pietatis opera, quæ à fidelibus pro alijs fidelibus defunctis fieri consueuerunt, secundum Ecclesie instituta piè & deuote fiant, & quæ pro illis ex testatorum foundationibus, vel alia ratione debentur, non persuntorie, sed à sacerdotibus & Ecclesie ministris, & alijs qui hoc præstare tenentur, diligenter & accurate persoluantur.

De inuocatione, veneratione, & Reliquijs Sanctorum, & sacris Imaginibus.

MANDAT sancta Synodus omnibus Episcopis & ceteris docendi munus curamq; sustinentibus, vt iuxta Catholica & Apostolica Ecclesie vsum, à primævis Christianæ religionis temporibus receptum, sanctorumque Patrum consensionem, & sacrorum Conciliorum decreta, in primis de Sanctorum intercessione, inuocatione, Reliquiarum honore, & legitimo Imaginum vsu, fideles diligenter instruant, docentes eos, Sanctos vnâ cum Christo regnantes, orationes suas pro hominibus Deo offerre, bonum atque vtile esse suppliciter eos inuocare, & ob beneficia impetranda à Deo per filium eius Iesum Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor & Saluator est, ad eorum orationes, opem, auxiliumq; confugere: illos verò, qui negant, Sanctos æterna felicitate in celo fruente inuocandos esse; aut qui asserunt, vel illos pro hominibus non orare, vel eorum, vt pro nobis etiam singulis orent, inuocationem esse idololatriam; vel pugnare cum verbo Dei, aduersariq; honori vnius mediatoris Dei & hominum Iesu Christi; vel stultum esse, in

N 5

ca. 10

a 1. Cor. 3.

b Conc. Ni.
can. 2.

c Psal. 134. d

d Conc. Ni.
canum 2.
actio. 3.

calo regnantibus voce vel mente supplicare; impiè sentire, sanctorum quoq; Martyrum & aliorum cum Christo vinentium sancta corpora, quæ viua membra fuerunt Christi, a templum Spiritus sancti, ab ipso ad æternam vitam suscitanda & glorificanda à fidelibus veneranda esse: per quæ multa beneficia à Deo hominibus præstantur. ita vt affirmantes, Sanctorum Reliquiis venerationem atque honorem non deberi; vel eas aliq; sacra monumenta à fidelibus inutiliter honorari; atque eorum opis impetranda causa Sanctorum memorias frustra frequentari; omnino damnandos esse, b prout iam pridem eos damnauit, & nunc etiam damnat Ecclesia. Imagines porro Christi, Deiparæ virginis & aliorum Sanctorum, in templis præsertim habendas & retinendas, eisq; debitum honorem & venerationem impertiendam; non quod credatur inesse aliqua in iis diuinitas vel virtus, propter quâ sint colendæ, vel quod ab eis sit aliquid petendū, vel quod fiducia in imaginibus sit figenda; veluti olim fiebat à Gentibus, quæ in idolis e spem suam collocabant; sed quoniam honores, qui eis exhibetur, refertur ad a prototypa, quæ illa repræsentant: ita vt per imagines, quas osculamur, & coram quibus caput aperimus & procumbimus, Christum adoremus; & Sanctos, quorum illa similitudine gerunt, veneremur, id quod Conciliorum, præsertim verò secunda Nicænæ Synodi decretis contra imaginum oppugnatores est sancitum.

ILLUD verò diligenter doceant Episcopi, per historias mysteriorum nostræ redemptionis, picturis vel aliis similitudinibus expressas, erudiri & confirmari populum in articulis fidei commemorandis & assidue recolendis: tum verò ex omnibus sacris Imaginibus magnum fructum percipi; non solum quia admonetur populus beneficiorum & munerum quæ à Christo sibi collata sunt; sed etiam quia Dei per Sanctos miracula & salutaria exempla oculis fidelium subiunguntur, vt pro ijs Deo gratias agant, ad Sanctorumq; imitationem vitam moresq; suos componant; excitenturque ad adorandum ac diligendum Deum, & ad pietatem colendam.

Si quis

Si quis autem his decretis contraria docuerit aut senserit, anathema sit. In has autem sanctas & salutare obseruationes si qui abusus irrepserint, eos prorsus aboleri sancta Synodus vehementer cupit; ita vt nulla falsi dogmatis imagines, & rudibus periculosi erroris occasione præbentes, statuantur. Quod si aliquando historias & narrationes sacre Scripturæ, cum id indoctæ plebi expediet, exprimi & figurari contigerit, doceatur populus, non propterea diuinitatem figurari, quasi corporeis oculis conspici, vel coloribus aut figuris exprimi possit. Omnis porro superstinitio in Sanctorum inuocatione, Reliquiarum veneratione, & Imaginū sacro vsu tollatur, omnis turpis quæstus eliminetur; omnis denique lasciuia vitetur; ita vt procaci venustate imagines non pingantur, nec ornentur; & Sanctorum celebratione ac Reliquiarum visitatione homines ad comessationes atque ebrietates non abutantur; quasi festi dies in honorem Sanctorum per luxum ac lasciuiam agantur. Postremo, tanta circa hæc diligentia & cura ab Episcopis adhibeatur, vt nihil inordinatum, aut præposterè & tumultuariè accommodatum, nihil profanum, nihilq; inhonestum appareat; a cum domum Dei deceat sanctitudo. Hæc vt fidelius obseruentur, statuit sancta Synodus, nemini licere vllò in loco, vel Ecclesia, etiam quomodolibet exempta, vllam insolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit; nulla etiam admittenda esse noua miracula, nec nouas Reliquias recipiendas, nisi eodem recognoscante & approbante Episcopo, qui simulatq; de ijs aliquid compertum habuerit, adhibitis in consilium Theologis & alijs pijs viris, ea faciat, quæ veritati & pietati consentanea iudicauerit. Quod si aliquis dubius aut difficilis abusus sit extirpandus, vel omnino aliqua de iis rebus grauior quæstio incidat; Episcopus, antequam controuersiam dirimat, Metropolitani & comprouincialium Episcoporum in Concilio prouinciali sententiam expectet; ita tamen, vt nihil in consilio Sanctissimo Romano Pontifice nouum, aut in Ecclesia hætenus inusitatum decernatur.

a Psal. 92. 5.
c. Decret. de
immun. eccl.
in 6.

De

De Regularibus & Monialibus.

EADEM sacrosancta Synodus, reformationem prosequens, ea, quæ sequuntur, statuenda esse censuit.

CAPVT I.

QVONIAM non ignorat sancta Synodus, quantum ex monasteriis pie institutis & recte administratis, in Ecclesia Dei splendoris atque utilitatis oriatur; necessarium esse censuit, quo facilius ac maturius, ubi collapsa est, vetus & Regularis disciplina instauratur, & constantius ubi conseruata est, perseveret, præcipere, prout hoc decreto præcipit: Omnes Regulares, tam viri quam mulieres, ad Regula, quæ professi sunt, præscriptum vitam instituunt & componant; atque in primis, quæ ad suæ professionis perfectionem, ^a ut obedientiæ, paupertatis & castitatis, ac si quæ alia sunt alicuius Regule & Ordinis peculiaria vota & præcepta, ad eorum respectu essentiam, necnon ad communem vitam, victum & vestitum conseruanda pertinentia fideliter obseruent. Omnisq; cura & diligentia à Superioribus adhibeatur tam in Capitulis generalibus & prouincialibus, quam in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, ut ab illis non recedatur: ^b cum compertum sit, ab eis non posse ea quæ ad substantiam Regularis vitæ pertinent relaxari, si enim illa, quæ bases sunt & ^c fundamenta totius Regularis disciplinæ, exactè non fuerint conseruata; totum corruat edificium necesse est.

CAPVT II.

NEMINI igitur Regularium, tam virorum quam mulierum, liceat bona immobilia vel mobilia, cuiuscumque qualitatibus fuerint, etiam quouis modo ab eis acquirere, ^d tamquam propria, aut etiam nomine conuentus, possidere vel tenere; sed statim ea Superiori tradantur, conuentuiq; incorporentur. Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad vsum fructum, vel vsum, administrationem aut commendam. Administratio autem bonorum, monasteriorum seu conuentuum

^a Clem. exiui
d. cum igitur
in primis de
ver. sig.

^b c. e. ad monasterium, in h. de sta. mona.

^c c. cum Paulus. 1. q. 1.

^d c. 2. & c. e. ad monasterium, de sta. regul.

ad solos officiales eorumdem, ad nutum Superiorum amouibiles, pertineat. Mobilium vero vsum ita Superiores permittant, ut eorum suppellex statui paupertatis, quam professi sunt, conueniat; nihilq; superflui in ea sit, nihil etiam, quod sit necessarium, eis denegetur. Quod si quis aliter quidquam tenere deprehensus aut conuictus fuerit; is biennio actiua & passua voce priuatus sit, atque etiam iuxta suæ Regule & Ordinis constitutiones puniatur.

CAPVT III.

CONCEDIT sancta Synodus omnibus monasteriis & domibus tam virorum quam mulierum, & mendicantium, ^a exceptis domibus fratrum sancti Francisci, Capucinatorum, & eorum qui Minorum de obseruantia vocantur, etiam quibus aut ex constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex privilegio Apostolico non erat concessum, ut deinceps bona immobilia eis possidere liceat. Quod si aliqua loca ex prædictis, quibus auctoritate Apostolica similia bona possidere permisum erat, eis spoliata sint; eadem omnia illis restituenda esse decernit. ^b In prædictis autem monasteriis & domibus tam virorum quam mulierum, bona immobilia possidentibus vel non possidentibus, is tantum numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui vel ex redditibus propriis monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis commodè possint sustentari: nec de cetero similia loca erigantur sine Episcopi, in cuius diocesi erigenda sunt, licentia prius obtenta.

CAPVT IIII.

PROHIBET sancta Synodus, ne quis Regularis, sine sui Superioris licentia, & prædicationis, vel lectionis, aut cuiusvis p̄i operis prætextu, ^c subiiciat se obsequio alicuius Prælati, Principis, vel Vniuersitatis, vel Communitatis, aut alterius cuiuscumque persone, seu loci: neque ei aliquod privilegium aut facultas ab aliis super ijs obtenta suffragetur. Quod si contra fecerit; tamquam inobediens, arbitrio Superioris puniatur. Nec liceat Regularibus à suis conuentibus recedere, etiam prætextu ad superiores suos accedendi, nisi ab eisdem

^a c. exiit qui
seminat. 9.
potro. de ver.
sign. in 6.

^b Conc. Arelat. 4. cap. 8.
Cōc. Maguntiacum cap. 19. c. 1. & c. auctoritate. de instit. c. quoniam. ut ait. de vi. & hon. cleric. c. vñs. 5. hñc ut hoc de sta. regul. in 6.

^c c. quanto de off. or. Clem. ne in 280. 9. quia vero de sta. mon.

eisdem missi aut vocati fuerint. Qui verò sine prædicto mandato in scriptis obtento repertus fuerit, ab Ordinarijs locorū tamquā desertor sui instituti puniatur. Illi autē, qui studiorum causa ad Vniuersitates mittuntur, in conuentibus tantū habitent; alioquin ab Ordinarijs contra eos procedatur.

CAPVT V.

a c. periculo-
so. de sta. mo.
in 6. Decret.
lib. 6. de statu
regularium.
c. 1.
Vide post finē
huius libri.

b Conc. Ca-
bilonen 2. ca.
57. 62. & 63.

c Conc. Mati-
conen. 1. cap.
2. Conc. Ara-
laten. cap. 7.

d c. definiti-
mus. 18. c. 2.
c. periculo-
so. de sta. mon.
in 6.

BONIFACII^a Octauī constitutionem, quæ incipit, Periculoso, renouans sancta Synodus, vniuersis Episcopis sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, præcipit, vt in omnibus monasterijs sibi subiectis, ordinaria, in alijs verò Sedis Apostolicæ auctoritate clausuram Sanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi inuoluta est, conseruari maximè procuret; inobedientes atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasq; penas, quacumq; appellatione postposita, compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Quod auxilium vt præbeatur, omnes Christianos Principes hortatur sancta Synodus, & sub excommunicationis pena, ipso facto incurrenda, omnibus magistratibus secularibus iniungit. ^b Nemini autem Sanctimonialium liceat post professionem exire a monasterio, etiam ad breue tempus, quocumq; prætextu, nisi ex aliqua legitima causa, ab Episcopo approbanda: indultis quibuscumq; & Priuilegijs non obstantibus. ^c Ingredi autem intra septa monasterij nemini liceat, cuiuscumque generis aut conditionis, sexus vel ætatis fuerint, sine Episcopi vel Superioris licentia in scriptis obtenta, sub excommunicationis pena ipso facto incurrenda. ^d Dare autem tantum Episcopus vel Superior licentiam debet in casibus necessarijs, neque alius villo modo possit, etiam vigore cuiuscumque facultatis vel indulti hactenus concessi, vel in posterum concedendi. Et quia monasteria Sanctimonialium extra mœnia vrbes vel oppidi constituta, maiorum hominum præda & alijs facinoribus sine vlla sæpè custodia sunt exposita; curent Episcopi & alij Superiores, si ita videbitur expedire, vt Sanctimoniales ex ijs ad noua, vel

anti-

antiqua monasteria intra vrbes vel oppida frequentia reduncantur, inuocato etiam auxilio, si opus fuerit, brachij secularis. Impedientes verò, vel non obedientes, per censuras Ecclesiasticas parere compellant.

CAPVT VI.

IN electione Superiorum quorumcumq; Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, atque aliarum Præpositarum, quod omnia rectè & sine vlla fraude fiant, in primis sancta Synodus districtè præcipit, omnes supradictos eligi debere per vota secreta; ita vt singulorum eligentium nomina numquam publicentur. Nec in posterum liceat, Prouinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoscumq; Titulares ad effectum electionis faciendæ constituere; aut voces & suffragia absentium supplere. Si verò contra huius decreti constitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita sit; & is, qui ad hunc effectum se in Prouincialem, Abbatem, aut Priorem creari permiserit; deinceps ad omnia Officia in religione obtinenda inhabilis existat, facultatesq; super his concessæ, eo ipso abrogatæ censeantur; & si in posterum alia concedantur, tamquam surrepticia habeantur.

CAPVT VII.

ABBATISSA, ^a & Priorissa, & quocumque alio nomine Præfecta vel Præposita appelletur, eligatur non minor annis quadraginta, & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit. Quod si his qualitatibus non reperiatur in eodem monasterio, ex alio eiusdem Ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui electioni præest, videatur; ex ijs, ^b quæ in eodem monasterio annum trigesimum exceßerint, & quinq; saltem annis post professionem rectè vixerint, Episcopo vel alio Superiore consentiente eligatur. ^c Duobus verò monasterijs nulla præstatur. Et, si qua duo vel plura quocumq; modo obtinet, cogatur, vno excepto, intra sex menses cetera resignare. Post id verò tempus, nisi resignauerit, omnia ipso iure vacent. Is verò qui electioni præest, Episcopus siue alius Superior, claustra mona-

a Conc. Car-
thag. 3. Conc.
Agh. cap. 19.
c. sanctimo-
niales. 20. q. 1.

b c. indemnita-
tibus. de
elect. in 6.

c C67. Agath.
cap. 17. Conc.
Epan. cap. 9.
c. vlt. 20. q. vlt.
c. vlt. 21. q. 1.
Conc. Cabi-
lonea. cap. 11.

monasterij non ingrediatur; sed ante cancellorum fenestellam vota singulorum audiat, vel accipiat. In reliquis seruentur singulorum Ordinum vel monasteriorum constitutiones.

CAPVT VIII.

MONASTERIA omnia, quae generalibus Capitulis aut Episcopis non subsunt, nec suos habent ordinarios regulares Visitatores, sed sub immediata Sedis Apostolica protectione ac directione regi consueverunt, teneantur infra annū a fine praesentis Concilij, & deinde quolibet triennio sese in congregationes redigere, iuxta formam Constitutionis Innocentij III. in ^a Concilio generali, quae incipit, In singulis; ibiq; certas regulares personas deputare, quae de modo & ordine, de praedictis congregationibus erigendis, ac statutis in eis exequendis deliberent & statuunt. Quod si in his negligentes fuerint; liceat Metropolitano, in cuius provincia praedicta monasteria sunt, tamquam Sedis Apostolicae delegato, eos pro praedictis causis conuocare. Quod si infra limites vnius provinciae non sit sufficiens talium monasteriorum numerus ad erigendam congregationem, possint duarum vel trium provinciarum monasteria vnā facere congregationem. Ipsis autem congregationibus constitutis, illarum generalia Capitula, & ab illis electi Praesides vel Visitatores eandem habeant auctoritatem in sua congregationis monasteria, ac regulares in eis commorantes, quam alij Praesides ac Visitatores in ceteris habent Ordinibus: teneanturq; suae congregationis monasteria frequenter visitare, & illorum reformationi incumbere, & ea observare, quae in sacris canonibus & in hoc sacro Concilio sunt decreta. Quod si etiam, Metropolitano instante, praedicta exequi non curauerint; Episcopis, in quorum diocesibus loca praedicta sita sunt, tamquam Sedis Apostolicae delegatis, subdantur.

CAPVT IX.

MONASTERIA Sanctimonialium, sanctae Sedis Apostolicae immediate subiecta, etiam sub nomine Capitulorum sancti Petri, vel sancti Ioannis, vel alias quomodolibet

a. c. in singulis, de sta. mo. decretal. lib. 3. Vide post finem huius libri.

modocumq; nuncupentur, ab ^a Episcopis, tamq; a dicta Sede delegatis, gubernentur, non obstantibus quibuscumque. Quae vero a deputatis in Capitulis generalibus, vel ab alijs Regularibus, reguntur, sub eorum cura & custodia relinquantur.

CAPVT X.

ATTENDANT diligenter Episcopi, & ceteri Superiores monasteriorum Sanctimonialium, vt in constitutionibus earum admonentur Sanctimoniales, ^b vt saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, & sacrosanctam Eucharistiam suscipiant; vt eo se salutari praesidio maniant ad omnes oppugnationes Daemonis fortiter superandas. Praeter ordinarium autem confessorem alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones audire debeat. Quod vero sanctissimū Christi corpus intra chorū, vel septa monasterij, & non in publica Ecclesia conseruetur, prohibet sancta Synodus: non obstante quocumque indulto, aut privilegio.

CAPVT XI.

IN monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum secularium, praeter eas, quae sunt de illorum monasteriorum seu locorum familia, persona, tam regulares quam seculares, huiusmodi curam exercentes, subsint immediate in ijs, quae ad dictam curam & Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, visitationi & correctioni Episcopi, in cuius diocesi sita. Nec ibi aliqui, etiam ad nutū amonibiles, deputentur, nisi de eiusdem consensu, ac prauo examine, per eum aut eius Vicarium faciendo, excepto monasterio Cluniacensi cum suis limitibus, & exceptis etiā ijs monasterijs, seu locis in quibus Abbates, Generales, aut Capita Ordinū sedem ordinariam principalem habent, atque alijs monasterijs seu domibus, in quibus Abbates, aut alij Regularium Superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in parochos & parochianos exercent: saluo tamen eorum Episcoporum iure, qui maiorem in praedicta loca vel personas iurisdictionem exercent.

b Clem. ne in agro. s. sanct. de sta. mon.

c. qui relict. de off. 18. q. 2.

CENSURÆ & interdicta, nedum à Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinarijs promulgata, mandante Episcopo, à regularibus in eorum Ecclesijs publicentur atque seruentur.^a Dies etiam festi, quos in diocesi sua seruandos idem Episcopus praeceperit, ab exemptis omnibus, etiam regularibus, seruentur.

CAPVT XIII.

CONTROVERSIAS omnes de pracedentia, quae per sepe cum scandalo oriuntur inter Ecclesiasticas personas tam seculares quam regulares, cum in processibus publicis, tum in iis quae sunt in tumultandis defunctorum corporibus, & in deferenda umbella & alijs similibus, Episcopus, amota omni appellatione, & non obstantibus quibuscumque, componat. Exempti autem omnes, tam clerici seculares quam regulares quicumque, etiam monachi, ad publicas processiones vocati, accedere compellantur; iis tantum exceptis, qui in strictiori clausura perpetuo viuunt.

CAPVT XIII.

REGULARIS, non subditus Episcopo, qui intra claustra monasterij degit, & extra ea ita notorie deliquerit, ut populo scandalo sit; Episcopo instante, à suo Superiore intra tempus ab Episcopo praesigendum, seuerè puniatur, ac de punitione Episcopum certiore faciat: ^b sin minus, à suo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit.

CAPVT XV.

IN quacumq; Religione, tam virorum quam mulierum, professio non fiat ante decimum sextum annum expletum; nec qui minore tempore quam per annum post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur. ^d Professio autem antea facta, sit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicuius Regulae, vel Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscumque effectus.

CAPVT

CAPVT XVI.

NULLA quoque renuntiatio aut obligatio antea facta, etiam cum iuramento, vel in fauorem cuiuscumq; cause pie, valeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarij fiat intra duos menses proximos ante professionem; ac non aliàs intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione: aliter verò facta, etiam si cum huius fauoris expressa renuntiatione, etiam iurata, sit irrita & nullius effectus. ^a Finito tempore nouitiatus; Superiores, nouitios, quos habiles inuenerint ad profitendum admittant, aut è monasterio eos eijciant. Per hac tamen sancta Synodus non intendit aliquid innouare, aut prohibere, quin Religio Clericorum Societatis Iesu, iuxta primum eorum institutum, à sancta Sede Apostolica approbatum, Domino & eius Ecclesia inseruire possint. Sed neq; ante professionem, excepto victu & vestitu, nouitij vel nouitia illius temporis, quo in probatione est, quocumq; pretextu, à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eiusdè tribuatur, ne hac occasione discedere nequeat, quod totam, vel maiorem partem substantiae suae monasterium possideat, nec facile, si discesserit, id recuperare possit: quin potius praecipit sancta Synodus sub anathematis poena dantibus & recipientibus, ne hoc vlllo modo fiat; & ut abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quae sua erant, quod ut rectè fiat, Episcopus, etiam per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat.

CAPVT XVII.

LIBERTATI professionis virginum Deo dicandarum prospiciens sancta Synodus, statuit atque decernit, vt, si puella, quae habitum regularem suscipere voluerit, maior duodecim annis sit, non antè eum suscipiat; nec postea ipsa vel alia professionem emittat, quam explorauerit Episcopus, vel eo absente vel impedito, eius Vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus, virginis voluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat, & si voluntas eius pia ac libera cognita fuerit, habueritque condiciones

^a c. de ijs. 13.
dist.

^a c. cum edu-
samin. de
elec.

^b c. si. §. si ve-
rò. de sta. mo.

^c c. Gonfaldus
37. q. 2. c. ad
Apostolicam,
de regul. & c.
non solum.
cotit. in 6.

^d c. ad nostrā
c. cum virum.
& c. postula-
sti. eo. tit. &
c. 1. eo. tit.
in 6.

requisitas iuxta monasterij illius & Ordinis regulam, nec non monasteriū fuerit idoneum; liberè ei profiteri liceat. cuius professionis tempus ne Episcopus ignoret; teneatur Prefecta monasterio cum ante mensem certiores facere. quòd si Prefecta certiores Episcopum non fecerit; quamdiu Episcopo videbitur, ab officio suspensa sit.

CAPVT XVIII.

ANATHEMATI sancta Synodus subiicit omnes & singulas personas, cuiuscumque qualitatē vel conditionis fuerint, tam Clericos quam laicos, seculares vel regulares, atque etiam qualibet dignitate fungentes, si quomodocumque cōegerint aliquam virginem, vel viduam, aut aliam quamcumque mulierem inuitam, praterquam in casibus in lure expressis, ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum cuiuscumque religionis, vel ad emittendam professionem; quique consilium, auxilium, vel fauorem dederint; quique scientes eam non spontè ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere; quoquo modo eidem actui vel presentiam, vel consensum, vel auctoritatem interposuerint. ^a Simili quoque anathemati subiicit eos, qui sanctam virginum vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi, quoquo modo sine iusta causa impedierint. Eaque omnia & singula, quae ante professionem, vel in ipsa professione fieri oportet, seruentur non solum in monasteriis subiectis Episcopo, sed & in alijs quibuscumque. ^b Ab his tamen excipiuntur mulieres, quae Pœnitentes aut Conuertitiae appellantur: in quibus constitutiones earum seruentur.

CAPVT XIX.

QVICVMQVE Regularis pretendat, & se per vim & metum ingressum esse religionem; aut etiam dicat, ante eandem debitam professum fuisse; aut quid simile, velut habitum dimittere quacumque de causa, aut etiam cum habitu discedere sine licentia Superiorum, non audiat, nisi intra quinquennium tantum à die professionis, & tunc non aliter,

^a C6c. Tolet. 3. can. 10. cap. puella, 20. q. 1. c. vit. 32. q. 2.

^b Conc. Tolet. 4. cap. 54. in fi.

c c. puellæ. 20. q. 1. c. cum virum dēregul.

aliter, nisi causas, quas praterderit, deduxerit corā Superiore suo & Ordinario. ^a Quòd si antea habitum sponte dimiserit; nullatenus ad allegandum quamcumque causam admittatur, sed ad monasterium redire cogatur, & tamquam apostata puniatur; interim verò nullo privilegio suae Religionis inuetur. Nemo etiam Regularis cuiuscumque facultatis vigore transferatur ad laxiorem Religionē; nec detur licentia cuiquam Regulari occultè ferendi habitum suae Religionis.

CAPVT XX.

ABBATES, qui sunt Ordinum Capita, ac ceteri praedictorum Ordinum Superiores, Episcopis non subiecti, quibus est in alia inferiora monasteria, Prioratusve legitima iurisdictio, eadem illa sibi subdita monasteria & Prioratus, suo quisque loco atque ordine, ex officio visitet, etiam si commendata existant. Quae cum Ordinum suorum Capitibus subsint, declarat sancta Synodus, in ijs, ^b quae aliàs de visitatione monasteriorum commendatorum definita sunt, non esse comprehensa: teneanturque quicumque praedictorum Ordinum monasterijs praesunt, praedictos Visitatores recipere, & illorum ordinationes exequi. Ipsa quoque monasteria, quae sunt Ordinum Capita, iuxta sanctae Sedis Apostolicae & cuiusque Ordinis constitutiones visitentur. Et quamdiu durabunt huiusmodi commenda, Priores claustrales, aut in Prioratibus conuentum habentibus, Subpriors, qui correctiones & spirituale regimen exercent, à Capitulis generalibus, vel ipsorum Ordinum Visitoribus instituantur. In ceteris omnibus praefatorum Ordinum privilegia & facultates, quae ipsorum personarum, loca & iura concernunt, firma sint & illaesa.

CAPVT XXI.

CVM pleraque monasteria, & etiam Abbatis, Prioratus, & Praepositurae ex mala eorum, quibus commissae fuerunt, administratione, non leuia passa fuerint tam in spiritualibus quam in temporalibus detrimenta; cupit sancta Synodus ea ad congruam monasticam vitam disciplinam omnino reuocare. Verum aded dura, difficilisque est praesentium temporum

^a Conc. Arelat. 1. c. vit. Conc. Arelat. 2. c. 25.

^b Sup. sess. 6. 21. de reformatione cap. 8.

c Conc. Lateranen. 11. Leone 10. sess. 6. in Bulla de reformatione curiae.

A Suprà Sess.
24. C. 10.

porum conditio, vt nec statim omnibus, nec commune vbique, quod optaret, remedium possit adhiberi: vt tamen nihil prætermittat, vnde prædictis salubriter aliquando prouideri possit; primum quidem confidit, Sanctiss. Romanum Pontificem pro sua pietate & prudentia curaturum, quantum hac temporaria ferre posse viderit, vt ijs, quæ nunc commendata reperiuntur, & quæ suos conuentus habent, regulares persona, eiusdem Ordinis expresse professa, & quæ gregi præire & præesse possint, præficiantur. ^a Quæ verò in posterum vacabunt, non nisi regularibus spectata virtutis & sanctitatis conferantur. Quo ad ea verò monasteria, quæ Capita sicut, ac Primates Ordinum, siue Abbatie, siue Prioratus, filia illorum Capitum nuncupantur, teneantur illi, qui in præsentia ea in commendam obtinent, nisi sit eis de regulari successore prouisum, infra sex menses religionem illorum Ordinum propriam solemniter profiteri, aut ijs cedere: alias commenda prædicto ipso iure vacare censeantur. Ne autem in prædictis omnibus & singulis fraus aliqua adhiberi possit, mandat sancta Synodus, vt in prouisionibus dictorum monasteriorum qualitas singulorum nominatim exprimat: aliterq; facta prouisio surreptitia esse censeatur: nullq; subsequenti possessione, etiam triennali, adiunetur.

CAPVT XXII.

HÆc omnia & singula in superioribus decretis contenta, obseruari sancta Synodus præcipit in omnibus cœnobis ac monasteriis, collegiis ac domibus quorumcumque monachorum ac regularium, necnon quarumcumq; Sanctimonialium virginum ac viduarum, etiam si illæ sub gubernio militiarum, etiam Hierosolymitana, viuunt, & quocumque nomine appellentur, sub quacumque regula vel constitutionibus, & sub custodia vel gubernatione, vel quauis subiectione, aut annexione, vel dependentia cuiuscumque Ordinis, mendicantium, vel non mendicantium, vel aliorum regularium monachorum, aut canonicorum quorumcumque, non obstantibus eorum omnium & singulorum priuilegijs, sub quibus-

quibuscumq; formulis verborum cōceptis, ac Mare magnum, appellatis, etiam in fundatione obtentis, necnon constitutionibus & regulis etiam iuratis, atque etiam consuetudinibus, vel præscriptionibus, etiam inmemorabilibus. Si qui verò regulares tam viri quàm mulieres sunt, qui sub arctiori regula vel statutis viuunt, excepta facultate habendi bona stabilia in communi, eos ab eorum instituto & obseruantia sancta Synodus amouere non intendit. Et quia sancta Synodus desiderat, vt omnia & singula supradicta quamprimum executioni demandentur, præcipit omnibus Episcopis, in monasteriis sibi subiectis, & in omnibus alijs, ipsis in superioribus decretis specialiter commissis, atque omnibus Abbatibus & Generalibus, & alijs Superioribus Ordinum supradictorum, vt statim prædicta exequantur. Et si quid executioni mandatum non sit, Episcoporum negligetiam Concilia prouincialia suppleant & coërceant. Regularium verò Capitula prouincialia & generalia, & in defectum Capitulorum generalium, Concilia prouincialia per deputationem aliquorum eiusdem Ordinis prouideant. Hortatur etiam sancta Synodus omnes Reges, Principes, Resp. & Magistratus, & in virtute sanctæ obedientie præcipit, vt velint prædictis Episcopis, Abbatibus, ac Generalibus & ceteris Præfectis in Superiùs contenta reformationis executione suum auxilium & auctoritatem interponere, quoties fuerint requisiti, vt sine vllò impedimento præmissa recte exequantur ad laudem Dei omnipotentis.

Decretum de reformatione.

CAPVT I.

OPTANDVM est, vt ijs, qui Episcopale ministerium suscipiunt, quæ suæ sint partes, agnoscant, ac se non ad propria commoda, non ad diuitias, aut luxum, sed ad labores & sollicitudines pro Dei gloria vocatos esse intelligant. ^a nec enim dubitandum est, & fideles reliquos ad religionem, inno-centiamq; faciliùs inflammandos, si præpositos suos viderint non ea quæ mundi sunt, sed animarum salutem, ac celestem patriam

a c. magne de
voto c. quali-
ter, & quando
de accus. su-
pra Sess. 22.
de refor. cap.
1. in prin.

patriam cogitantes. Hæc cum ad restituendam Ecclesiasticam disciplinam præcipua esse sancta Synodus animaduertat; admonet Episcopos omnes, ut secum ea sæpe meditantes, factis etiam ipsis, ac vitæ actionibus, quod est veluti perpetuum quoddam prædicandi genus, se muneri suo conformes ostendant: in primis verò ita mores suos omnes componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiæ, continentiæ, ac, quæ nos tãtopere commendat Deo, ^a sanctæ humilitatis exempla petere possint. Quapropter, exemplo Patrum nostrorum in Concilio Carthaginiensi, non solum iubet, ut Episcopi modesta suppellectili & mensa, ac frugali victu contenti sint; verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota eius domo caueant, ne quid appareat, quod à sancto hoc instituto sit alienum; quodq; non simplicitatem, Dei Zelum, ac vanitatum cõemptum præferat. ^b Omnino verò eis interdicat, ne ex redditibus Ecclesiæ cõsanguineos, familiaresve suos augere studeant: cum & Apostolorum ^c canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent; sed, si pauperes sint, ijs, ut pauperibus distribuunt; eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa: immò, quàm maximè potest, eos sancta Synodus monet, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosq; carnis affectum, vnde multorum malorum in Ecclesia seminarium extat, penitus deponant. Quæ verò de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in quibuscumq; beneficiis Ecclesiasticis, tam secularia quàm regularia obtinentibus, pro gradus sui conditione obseruari, ^d sed & ad sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales pertinere decernit: quorum consilio apud Sanctissimum Romanum Pontificem cum vniuersalis Ecclesiæ administratio nitatur, nefas videri potest, non ijs etiam virtutum insignibus ac viuendi disciplina eos fulgere, quæ meritò omnium in se oculos conuertant.

CAPVT II.

COGIT temporum calamitas, & inualescentiam hæresum malitia, ut nihil sit præmittendum, quod ad populorum adificationem, & Catholicæ fidei præsidium videatur

a Psal. 101.
Eccles. 3. 35.
& 66. Matt. 10.
& 18. cum fin.
Conc. Carthag. 4. cap. 15.
Cõc. Tol. 3.
cap. 7. c. Episcopus. 41.
dist. c. pro reuerentia. 44.
dist. supra.
Sess. 3.
b Cõc. Antio. cap. 29. c. quicquid. c. sint manifestæ. c. Episcopus. & c. 115.
Ecclesiæ. cum seq. 12. q. 2.
c Canõ Apost. 59. & 73.

d Conc. Lateranen. sub Leonero. Sess. 9. de reform. c. 12.

deatur posse pertinere. Præcipit igitur sancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & omnibus alijs, qui de iure vel consuetudine in Concilio provinciali interesse debent, ut in ipsa prima Synodo provinciali, post finem præsentis Concilij habenda, ea omnia & singula, quæ ab hac sancta Synodo definita & statuta sunt, palam recipiant; nec non veram obedientiam summo Romano Pontifici spondeant & proficiantur; simulq; hæreses omnes, à sacris canonibus & generalibus Concilijs, præsertimq; ab hac eadẽ Synodo damnatas, ^a publicè detestentur & anathematizent. Idemq; in posterum quicumque in Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcoposq; promouendi, in prima Synodo provinciali, in qua ipsi interfuerint, omnino obseruent. Quod si quis ex supradictis omnibus, quod absit, renuerit; Episcopi comprouinciales statim summum Romanum Pontificem admonere sub pena diuinæ indignationis teneantur; interimq; ab eiusdem communionem abstineant. Ceteri verò omnes, siue in præsentis, siue in futurum beneficia Ecclesiastica habituri, & qui in Synodo diocesana conuenire debent, idem ut supra, in ea Synodo, quæ primo quoq; tempore celebrabitur, faciant & obseruent: aliàs secundum formam sacrorum Canonum puniantur. Ad hæc, omnes ijs, ad quos Vniuersitatem & Studiorum generalium cura, visitatio & reformatio pertinet, diligenter curent, ut ab eis iisdẽ Vniuersitatibus canones & decreta huius sanctæ Synodi integrè recipiantur, ad eorumq; normam Magistri, Doctores, & alij in eis iisdẽ Vniuersitatibus ea, quæ ^b Catholica fidei sunt, doceant & interpretentur; seq; ad hoc institutũ initio cuiuslibet anni solemniter iuramento obstringant: sed & si aliqua alia in prædictis Vniuersitatibus correctione & reformatione digna fuerint, ab eis iisdẽ, ad quos spectat, pro religionis & disciplinæ Ecclesiasticæ augmento emendentur, & statuatur. Quæ verò Vniuersitates immediate summi Romani Pontificis protectioni & visitationi sunt subiectæ; hæc sua Beatitudo per eius delegatos eadem, quæ supra, ratione, & prout ei vtilius visum fuerit, salubriter visitare & reformari curabit.

a c. sicut & c. excommunicamus. in 2. de hæret. c. 1. in 2. de sum. trinit. cum sim.

b vide Sess. 1. c. 1. de reform.

QUAMVIS^a excommunicationis gladius neruus sit Ecclesiastica disciplina, & ad continendos in officio populos valde salutaris: sobriè tamen, magnaq; circumspectione exercendus est: cum experientia doceat, si temerè aut leuibus ex rebus incutiatur, magis contemni quàm formidari; & perniciem potius parere quàm salutem. Quapropter excommunicationes illæ, quæ monitionibus præmissis, ad finem reuelationis, vt aiunt, aut pro deperditis seu subtractis rebus ferri solent, à nemine prorsus, præterquam ab Episcopo, decernantur; & tunc non aliàs, quàm ex re non vulgari, causaq; diligenter^b ac magna maturitate per Episcopum examinata, quæ eius animum moueat; nec ad eas concedendas cuiusvis secularis, etiam Magistratus, auctoritate adducatur; sed totum hoc in eius arbitrio & conscientia sit positum: quando ipse pro re, loco, persona, aut tempore eas decernendas esse iudicauerit. In causis verò iudicialibus mandatur omnibus iudicibus Ecclesiasticis, cuiuscumque dignitatis existant, vt quancumque executio realis vel personalis in qualibet parte iudicij propria auctoritate ab ipsis fieri poterit, abstineant se tam in procedendo quàm desinendo, à censuris Ecclesiasticis seu interdicto: sed liceat eis, si expedire videbitur, in causis civilibus, ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentibus, contra quoscumque, etiam laicos, per multas pecuniarias, quæ locis pjs ibi existentibus, eo ipso quòd exactæ fuerint, assignentur; seu per captionem pignorum, personarumque distractionem, per suos proprios aut alienos executores faciendam, siue etiam per priuationem beneficiorum, aliq; iuris remedia procedere & causas desinire. Quòd si executio realis vel personalis aduersus reos hac ratione fieri non poterit; sitq; erga iudicem contumacia, tunc eos etiam anathematis mucrone, arbitrio suo, præter alias pœnas ferire poterit. In causis quoque criminalibus, vbi executio realis vel personalis, vt supra, fieri poterit; erit à censuris abstinendum: sed si dicta execu-

^a c. dilecto. de sentent. excom. in 6. c. multi. in princ. 2. q. 1. c. vijs in fi. 16. q. 2. c. corripiantur. 24. q. 3.

^b c. Episcopi. c. nemo Episcoporum. & c. nullus sacerdotum. 11. q. 3. c. sacro. de sent. excom. Conc. Aulian. 5. cap. 2.

^c c. si quis deinceps in fi. 17. q. 1.

executioni facile locus esse non possit, licebit iudici hoc spiritali gladio in delinquentes vii, si tamè delicti qualitas, præcedente bina saltem monitione, etiam per edictum, id possit. Ne-fas autem sit seculari cuiilibet magistratui prohibere Ecclesiastico iudici, ne quem excommunicet; aut mandare, vt latam excommunicationem reuocet, sub prætextu, quòd contenta in præsentii decreto non sint obseruata; cum non ad seculares, sed ad Ecclesiasticos hac cognitio pertineat. ^a Excommunicatus verò quicumque, si post legitimas monitiones non resipuerit, non solum ad Sacramenta, & communionem fidelium, ac familiaritatem non recipiatur: sed, si obdurato animo, censuris annexis, in illis per annum insorduerit, etiam contra eum, tamquam de heresi suspectum, procedi possit.

^a c. rogo. cum seq. 11. q. 1. c. nulli cum seq. c. cum de heresi. & c. si cōcubinæ. de sent. excom.

CAPVT IIII.

CONTINGIT sæpè in quibusdam Ecclesijs vel tam magnam Missarum celebrandarum numerum ex variis defunctorum relictis impositum esse, vt illis pro singulis diebus à testatoribus præscriptis, nequeat satisfieri; vel eleëmofynam huiusmodi pro illis celebrandis adeo tenuem esse, vt non facile inueniatur, qui velit huic se muneri subijcere; vnde depereunt pia testantium voluntates; & eorum conscientias, ad quos prædicta spectant, onerandi occasio datur. Sancta Synodus, cupiens hac ad pios vsus relictæ, quo plenius & vilius potest impleri, facultatem dat Episcopis, vt in Synodo diocesana, itemq; Abbatibus & Generalibus Ordinum, vt in suis Capitulis Generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia in prædictis Ecclesijs, quas hac prouisione indigere cognouerint, statuere circa hæc, quidquid magis ad Dei honorem & cultum, atque Ecclesiarum vtilitatem viderint expedire; ita tamen, vt eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ea ad pios vsus reliquerunt.

^b supra sess. 22. de reform. cap. 6.

CAPVT V.

RATIO postulat, vt illis, quæ benè constituta sunt, contrarijs ordinationibus non detrahatur. quando igitur

ex

ex beneficiorum quorumcumque erectione seu fundatione, aut aliis constitutionibus, qualitates aliqua requiruntur, seu certa illis onera sunt iniuncta; in beneficiorum collatione seu in quacumque alia dispositione, eis non derogetur. Idem in praebeendis Theologalibus, Magistralibus, Doctoralibus, aut Presbyteralibus, Diaconalibus, ac Subdiaconalibus, quando-cumq; ita constituta fuerint, obseruetur, ut eorum qualitatibus vel Ordinibus nihil in vlla prouisione detrahatur: & aliter facta prouisio surreptitia censeatur.

CAPVT VI.

STATVIT sancta Synodus, ut in omnibus Ecclesiis cathedralibus & collegiatis decretum sub fel. rec. Paulo xxi. a quod incipit, Capitula cathedralium, obseruetur, non solum quando Episcopus visitauerit, sed & quoties ex officio, vel ad petitionem alicuius, contra aliquem ex contentis in dicto decreto procedat: ita tamen, ut, cum extra visitationem processerit, infrascripta omnia locum habeant: videlicet, ut Capitulum initio cuiuslibet anni eligat ex Capitulo duos, de quorum consilio & assensu Episcopus, vel eius Vicarius, tam in formando processum, quam in ceteris omnibus actibus vsque ad finem causae inclusiue, coram Notario tamen ipsius Episcopi, & in eius domo aut consueto tribunali, procedere teneatur. Vnum autem tantum sit vtriusque votum, possitq; alter Episcopo accedere. Quod si ambo ab Episcopo discordes in aliquo actu, seu interlocutoria vel definitiva sententia fuerint, tunc intra sex dierum spatium cum Episcopo tertium eligant, & si in electione tertij etiam discordent, ad vicinorem Episcopum electio deuoluatur; & iuxta eam partem, cum qua tertius conueniet, articulus, in quo erat discordia, terminetur: alias processus, & inde secuta nulla sint, nullusq; producant iuris effectus. In criminibus tamen ex incontinentia prouenientibus, de qua in decreto de concubinariis, & in atrocioribus delictis, depositionem aut degradationem requirentibus, ubi de fuga timetur, ne in iudicium eludatur, & ideo opus sit personali detentione, c. possit initio solus

a. supra Sess.
a. de reform.
cap. 4.

binfr. c. 14.
& supra Sess.
24. de matri-
monio, cap. 8.

c. c. qualiter.
in i. de accus.
& c. tu. de
p. c. n.

solus Episcopus ad summariam informationem, & necessariam detentionem procedere: seruato tamen in reliquis ordine praemisso. In omnibus autem casibus ea ratio habeatur, ut iuxta qualitatem delicti ac personarum, delinquentes ipsi in loco decenti custodiantur. Episcopis praeterea ubiq; in honor tribuatur, qui eorum dignitati par est, eisq; in choro & in Capitulo, in Processionibus, & alijs actibus publicis sit prima sedes & locus, quem ipsi elegerint, & praecipua omnium rerum agendarum auctoritas. Qui si aliquid Canonice ad deliberandum proponant; nec de re ad suum vel suorum commodum spectante agatur, Episcopi ipsi Capitulum conuocent, vota exquirant, & iuxta ea concludant. Absente vero Episcopo omnino hoc ab ijs de Capitulo, ad quos hoc de iure vel consuetudine spectat, perficiatur, nec ad id Vicarius Episcopi admittatur. Ceteris autem in rebus Capitulo iurisdictio & potestas, si qua eis compeit, & bonorum administratio salua & intacta omnino relinquatur. Qui vero non obtinent dignitates, nec sunt de Capitulo, non omnes in causis Ecclesiasticis Episcopo subiiciantur: non obstantibus, quo ad supradicta, priuilegijs, etiam ex fundatione competentibus, necnon consuetudinibus, etiam immemorabilibus, sententijs, iuramentis, concordijs, quae tantum suos obligent auctores: c. saluis tamen in omnibus, priuilegijs, quae Vniuersitatibus Studiorum generalium, seu earum personis sunt concessa. Haec autem omnia & singula in ijs Ecclesijs locum non habeant, in quibus Episcopi, aut eorum Vicarij ex constitutionibus, vel priuilegijs, aut consuetudinibus, siue concordijs, seu quocumque alio iure maiorem habent potestatem, auctoritatem, ac iurisditionem, quam praesenti decreto sit comprehensum, quibus sancta Synodus derogare non intendit.

CAPVT VII.

CVM in beneficijs Ecclesiasticis ea, quae hereditariae successionis imaginem reserunt, sacris constitutionibus sint odiosa, & Patrum decretis contraria; nemini in posterum accessus aut regressus, etiam de consensu, ad beneficium Ecclesiasticum

a. Conc. Car-
thagin. 4. cap.
35. c. Episco-
pus in Eccle-
sijs. 95. dist.

b. c. nonit. cum
seq. de his
quae sunt a
plac. sine
conf. cap.

c. iur. alleg. in
meo tract. de
priuilegijs
scholarum.
maxime priu.
64. cum seq.

d. c. ad Apo-
stolica 8. q. r.
c. ex transmis-
sa. & c. ad ex-
tiroandas suc-
cessionibus, de
fil. presb. c.
consuluit de
iur. p. c. ad
hanc. de deci.
Conc. Rom.
tempore Hi-
larij, cap. 5.

a Suprà Sess.
21. de reform.
cap. 6. c. scri-
pti. & c. qua-
uis. 7. q. 2.

b Suprà Sess.
22. de refor-
cap. 2. & Sess.
7. de reform.
cap. 1. & 3.

c S. 1. & c.
quiescamus.
42. dist. c. Ar-
chidiaconum.
85. dist. c. vo-
luntus 89. tit.
c. quia ad h.
& c. mot. 12.
q. 2. c. quo-
niam. 16. q. 1.
d Matth. 25.

e Clem. quia
contingit. de
relig. conti.
& Suprà Sess.
7. cap. vit.

clesiasticum cuiuscumque, qualiter concedatur: nec haec tunc concessi suspendantur, extendantur, aut transferantur. Hocque decretum in quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis, ac in quibuscumque personis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, locum habeat. In Coadiutorijs quoque cum futura successione idem posthac obseruetur, ut nemini in quibuscumque beneficiis Ecclesiasticis permittantur. Quod si quando Ecclesiae cathedralis, aut monasterij vrgens necessitas, aut euidentis utilitas postulet Prelato dari Coadiutorem; is non aliàs cum futura successione detur, quàm hac causa prius diligenter à Sanctissimo Romano Pontifice sit cognita, & qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quae à iure & decretis huius S. Synodi in Episcopis & Prelatis requiruntur: aliàs concessiones super his factae surreptitiae esse censeantur.

CAPVT VIII.

AD MONET sancta Synodus quoscumque, Ecclesiasticos beneficia secularia seu regularia obtinentes, & ut hospitalitatis officium, à sanctis Patribus frequenter commendatum, quantum per eorum prouentus licebit, promptè benignèq; exercere assuescant; memores, eos, qui hospitalitatem amant, Christum in hospitibus recipere. Illis vero, quae hospitalia vulgò nuncupata, seu alia pia loca, ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumque vsum precipue instituta, in commendam, administrationem, aut quemcumque titulum, aut etiam Ecclesiis suis vnita, obtinèr; vel si Ecclesiae parochiales hospitalibus forte vnita, aut in hospitalia erecta, earumque patronis in administratione concessa sint; praecipit omnino, ut impositum illis onus officijve administrent, atque hospitalitatem, quam debent, ex fructibus ad id deputatis actu exerceant, & iuxta Constitutionem Concilij Viennensis, aliàs in hac eadem Synodo sub sel. rec. Paulo III. innouatam, qua incipit, Quia contingit. Quod si hospitalia hac ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum personarum genus suscipiendum fuerint instituta; nec in loco, vbi sunt dicta hospitalia, similes personae, aut per pauca reperiantur; man-

dat adhuc, ut fructus illorum in alium pium vsum, qui eorum institutioni proximior sit, ac pro loco & tempore utilior, conuertantur. prout Ordinario cum duobus de Capitulo, qui rerum vsum peritiores sint, per ipsum diligendis, magis expedire visum fuerit: nisi aliter forte, etiam in hunc euentum, in eorum fundatione aut institutione fuerit expressum: quo casu, quod ordinatum fuit, obseruari curet Episcopus, aut, si id non possit, ipse, prout supra, utiliter prouideat. Itaque si praedicti omnes & singuli, cuiuscumque Ordinis, & Religionis, & dignitatis, etiam si laici fuerint, qui administratione hospitalium habent, non tamen regularibus subiecti, vbi viget regularis obseruantia, ab Ordinario moniti, hospitalitatis munus, adhibitu omnibus ad quae tenentur necessarijs, re ipsa obire cesserint; non solum per Ecclesiasticas censuras & alia iuris remedia ad id compelli possint, sed etiam hospitalis ipsius administratione curae perpetuo priuari possint; aliq; eorum loco ab ijs, ad quos spectabit, substituantur. Et praedicti nihilominus, etiam ad fructuum restitutionem, quos contra ipsorum hospitalium institutionem perceperunt, quae nulla eis remissione aut compositione indulgeatur, in foro conscientiae teneantur: nec administratio seu gubernatio huiusmodi locorum vni & eidem personae ultra triennium deinceps committatur; nisi aliter in fundatione cautum reperiat: non obstante, quo ad omnia supradicta, quacumque vnione, exemptione & consuetudine in contrarium, etiam immemorabili, seu priuilegijs aut indultis quibuscumque.

CAPVT IX.

SICVTI legitima patronatum iura tollere, piasq; fidelium voluntates in eorum institutione violare, equum non est: sic etiam, ut hoc colore beneficia Ecclesiastica in seruitutem, quod à multis impudenter fit, redigantur, non est permittendum. Ut igitur debita in omnibus ratio obseruetur, decernit sancta Synodus, ut titulus ipsius patronatus sit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documento, & alijs iure requisitis ostendatur; siue etiam ex multiplicatis

a Suprà Sess.
14. de reform.
cap. 12. c. pater
mentis cum
seq. 16. q. 1. &
c. nobis de iu-
pra-patro.

a Nota pro c.
19. sess. 24.

b supra sess.
24. de reform.
ca. 18. & sess.
14. de reform.
cap. 13.

presentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliāve secundum iuris dispositionem. In iis vero personis, seu Communitatibus, vel Vniuersitatibus, in quibus id ius plerumque ex usurpatione potius quam iure presumi solet, plenior & exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur, nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur, quā si prater reliqua ad eam necessaria, presentationes, etiam continuata, non minori saltem quā quinquaginta annorum spatio, quae omnes effectum sortita sint, authenticis scripturis probentur. Reliqui patronatus omnes in beneficiis, tam secularibus quā regularibus, seu parochialibus, vel dignitatibus, aut quibuscumque aliis beneficiis, in cathedrali vel collegiata Ecclesia; seu facultates & privilegia concessa tam in vim patronatus, quā alio quocumque iure nominandi, eligendi, presentandi ad ea, cum vacant, exceptis patronatibus super cathedralibus Ecclesiis competentibus, & exceptis aliis, quae ad Imperatorem & Reges, seu regna possidentes, aliosque sublimiores ac supremos Principes, iura Imperij in dominiis suis habentes, pertinent; & a quae in fauorem Studiorum generalium concessa sunt, in totum prorsus abrogata & irrita, cum quasi possessione inde secuta intelligantur. Beneficia quoque huiusmodi, tamquā libera, a suis collatoribus conferantur; ac promotiones huiusmodi plenum effectum consequantur. ^b Ad hoc liceat Episcopo, presentatos a patronis, si idonei non fuerint, repellere. Quod si ad inferiores institutio pertineat; ab Episcopo tamen, iuxta alias statuta ab hac sancta Synodo, examinentur; alioquin institutio ab inferioribus facta, irrita sit & inanis. Patroni autem beneficiorum, cuiuscumque Ordinis & dignitatis, etiam si Communitates, Vniuersitates, Collegia quacumque, Clericorum vel laicorum existant in perceptione fructuum, prouentuum, obventionum quorumcumque beneficiorum, etiam si vere de iure patronatus ipsorum ex fundatione & dotatione essent, nullatenus, nullāve causa vel occasione se ingerant; sed illos liberè Rectori, seu Beneficiario,

non obstante etiam quacumque consuetudine, distribuendos dimittant. Nec dictum ius patronatus venditionis, aut alio quocumque titulo in alios contra canonicas sanctiones transferre presumant: si secus fecerint, excommunicationis & interdicti poenis subiciantur; & dicto iure patronatus, ipso iure priuati existant. Insuper accessiones, per viam vnionis factae ue beneficiis liberis, ad Ecclesias iuris patronatus, etiam laicorum, subiectas, tam ad parochiales, quā ad alia quacumque beneficia, etiam simplicia, seu dignitates, vel hospitalia, ita ut praedicta beneficia libera eiusdem naturae cum iis, quibuscum vniantur, efficiantur, atque sub iure patronatus constituantur; haec si nōdum plenarium sortita sunt effectum, vel d. inceptus ad cuiusvis instantiam fient; quacumque auctoritate, etiam Apostolica, concessa fuerint, simul cum vnionibus ipsis per surreptionem obtenta intelligantur: non obstante quacumque in iis verborum forma, seu derogatione, quae habeatur pro expressis: nec executioni amplius demandentur; sed beneficia ipsa vnita, cum vacauerint, liberè, ut antea conferantur. ^a Quae vero a quadraginta annis citra facta, effectum & plenam incorporationem sunt consecuta; haec nihilominus ab Ordinariis, tamquam a Sede Apostolica delegatis, reuidentur & examinentur: ac quae per surreptionem vel obreptionem obtenta fuerint, simul cum vnionibus irrita & declarentur, ac beneficia ipsa separentur, & aliis conferantur. Similiter quoque patronatus quicumque in Ecclesiis, quibuscumque aliis beneficiis, etiam dignitatibus antea liberis, acquisiti a quadraginta annis citra, & in futurum acquirendi, seu ex argumento dotis, seu ex noua constructione, vel alia simili causa, etiam auctoritate Sedis Apostolicae, ab iisdem Ordinariis, uti delegatis, ut supra, qui nullius in his facultatibus aut privilegiis impediuntur, diligenter cognoscantur: & quos non reppererint ob maximè euidentem Ecclesiae, vel beneficii, seu dignitatis necessitatem legitime constitutos esse, in totum reuocent; atque beneficia huiusmodi sine damno illa possidentium, & restituto patronis eo, quod

a supra sess.
7. de reform.
cap. 6.

ab eis idcirco datum est, in pristinum libertatis statum reducant: non obstantibus privilegiis, constitutionibus & consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

CAPVT X.

QVONIAM ob maliciosam petentium suggestionem, & quandoque ob locorum longinquitatem, personarum notitia, quibus causa mandantur, vsque aded haberi non potest; hincq; interdum iudicibus, non vndeque idoneis, causa in partibus delegantur: statuit sancta Synodus, in singulis Conciliis provincialibus aut diocesanis aliquot personas, quas qualitates habeat, ^a iuxta Constitutione Bonifacii VIII. qua incipit, Statutum, & alioquin ad id aptas designari, vt prater Ordinarios locorum iis etiam posthac cause Ecclesiastica ac spirituales, & ad forum Ecclesiasticum pertinentes, in partibus delegande committantur. Et, si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituatur Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in eius locum, vsque ad futuram provincialem aut diocesana Synodum: ita vt habeat quatuor diocesis quattuor saltem aut etiam plures probatas personas, ac vt supra qualificatas, quibus huiusmodi cause a quolibet Legato, vel Nuncio, atque etiam a Sede Apostolica committantur: alioquin post designationem factam, quam statim Episcopi ad summum Romanum Pontificem transmittant, delegationes quacumque aliorum iudicum, aliis quam his facta, surreptitia censeantur. Admonet dehinc sancta Synodus tam Ordinarios quam alios quoscumque iudices, ^b vt terminandis causis, quanta fieri poterit breuitate, studeant, ac litigatorum artibus, seu in litis contestatione, seu alia parte iudicii differenda, modis omnibus, aut termini praefixione, aut competenti alia ratione occurrant.

CAPVT XI.

MAGNAM Ecclesiis perniciem asferre solet, cum earum bona, representata pecunia, in successorum prauidicium aliis locantur. Omnes igitur haec locationes, si anticipatis solutionibus fient, ^c nullatenus in prauidicium successorum

a c. statutum, de refer. in 6. Vide post finem huius libri.

b Vide Sess. 24. c. 10. c. h. nem litibus. & c. h. de do. & contu. c. 2. de re iud. & c. constitutus. de procur.

c c. de precat. r. 11. q. 2. & c. 2. de precat.

rum valida intelligantur; quocumque indulto, aut privilegio non obstante: nec huiusmodi locationes in Romana Curia vel extra eam confirmantur. Non liceat etiam iurisdictiones Ecclesiasticas, seu facultates nominandi aut deputandi vicarios in spiritualibus, locare; nec conductoribus per se aut alios ea exercere: aliterq; concessiones, etiam a Sede Apostolica facta, surreptitia censeantur. Locationes vero rerum Ecclesiasticarum, etiam auctoritate Apostolica confirmatas, sancta Synodus irritas decernit, quas a triginta annis citra, ad longum tempus, seu, vt in nonnullis partibus, ad viginti nouem, seu bis viginti nouem annos, vocant factas; Synodus provincialis, vel deputandi ab ea, in damnum Ecclesia & contra canonicas sanctiones contractas fuisse indicabunt.

CAPVT XII.

NON ^a sunt ferendi, qui varijs artibus decimas, Ecclesiis obuenientes, subtrahere moliantur; aut qui ab alijs soluendas temere occupant & in rem suam vertunt: cum decimarum solutio debita sit Deo; & qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas inuadunt. Praecipit igitur sancta Synodus omnibus, cuiuscumq; gradus & conditionis sint, ad quos decimarum solutio spectat, vt eas, ad quas de iure tenentur, in posterum cathedrali, aut quibuscumque alijs Ecclesiis, vel personis, quibus legitime debentur, integre persoluant. ^b Qui vero eas aut subtrahunt, aut impediunt, excommunicantur; nec ab hoc crimine, nisi plena restitutione secuta, absoluantur. Hortatur dehinc omnes & singulos, pro Christiana caritate, debitoq; erga Pastores suos munere, vt de bonis sibi a Deo collatis, Episcopi & Parochi, qui tenuioribus praesunt Ecclesiis, largi subuenire ad Dei laudem, atque ad Pastorum suorum, qui pro eis inuigilant, dignitatem tuendam, non grauentur.

CAPVT XIII.

DECERNIT ^c sancta Synodus, quibuscumque in locis, etiam ante annos quadraginta, Quarta, qua funera- rum dicitur, cathedrali aut parochiali Ecclesia solita esset per-

a Conc. Martini. 2. c. 9. Conc. Ticin. vers. in sacris. Exod. 22. 23. leuit. 27. Numer. 18. Tob. 1. Malach. 3. c. decimas. 16. q. 1. c. decimas. cum seq. 16. q. 7. c. parochianos c. ex translatione. & c. tua de decimis. 16. q. 7. c. peruenit. c. non est. tua. & c. in quibusdam. de decimis. 1. eo tit.

c de sepult. extra in 6. & in Clem.

persolui, ac postea fuerit ex quocumque privilegio, aliis monasteriis, hospitalibus, aut quibuscumque locis pijs concessa, eadem posthac integro iure & eadem portione, quae antea solebat, cathedrali seu parochiali Ecclesiae persoluantur: non obstantibus concessionibus, gratiis, privilegiis, etiam Mari magno nuncupatis, aut aliis quibuscumque.

CAPVT XIII.

QVAM turpe, ac Clericorum nomine, qui se diuino cultui addixerunt, sit indignum, in impudicitiae sordibus immundoque concubinato versari, satis res ipsa, communi fidelium omnium offensione, summoque Clericali militia dedecore, testatur. ^a Ut igitur ad eam, quam decet, continentiam, ac vita integritatem ministri Ecclesiae reuocentur; populusque hinc eos magis discat reuereri, quo illos vitâ honestiores cognouerit: prohibet sancta Synodus quibuscumque Clericis, ne concubinas, aut alias mulieres de quibus possit haberi suspicio, in domo vel extra detinere, aut cum ijs villam consuetudinem habere audeant: alioquin poenis, à sacris canonibus vel statutis Ecclesiarum impositis, puniantur. Quod si à Superioribus moniti, ab ijs se non abstinerint; tertia parte fructuum, obuentuum, ac prouentuum beneficiorum suorum quorumcumque, & pensionum ipso facto sint priuati: quae fabricae Ecclesiae, aut alteri pio loco arbitrio Episcopi applicetur. Sin verò in delicto eodem cum eadem vel alia femina perseverantes, secunda monitioni adhuc non paruerint, non tantum fructus omnes, ac prouentus suorum beneficiorum, & pensiones eo ipso amittant, qui praedictis locis applicentur; sed etiam à beneficiorum ipsorum administratione, quoad Ordinarius, etiam vti Sedis Apostolicae delegatus, arbitrabitur, suspendantur; & si ita suspensi nihilominus eas non expellant, aut cum ijs etiam versentur, tunc beneficijs, portionibus, ac officijs & pensionibus quibuscumque Ecclesiasticis perpetuo priuentur, atque inhabiles ac indigni quibuscumque honoribus, dignitatibus, beneficijs, ac officijs in posterum reddantur, donec post manifestam vitae emendationem ab eo-

^a Suprà sess. 23. cap. 8. reform. Conc. Carthag. 3. cap. 18. Conc. Nicænum. cap. 3. Conc. Matifcon. 1. cap. 1. Conc. Arelaten. 2. cap. 3. Conc. Tolet. 2. cap. 3. Conc. Braccar. 1. cap. 15. Conc. Turon. 2. cap. 10. 11. & 12. Conc. Maguntiacum c. 49. c. interdict. 32. dist. c. cum omnibus. c. volumus. & c. feminas. 81. dist. c. 1. cum multis seq. de cohab. cler. & mulier.

ab eorum Superioribus cum ijs ex causa visum fuerit dispensandum. Sed si, postquam eas semel dimiserint, intermissum consortium repetere, aut alias huiusmodi scandalosas mulieres sibi adiungere ausi fuerint, praeter praedictas poenas, ^a excommunicationis gladio plectantur. Nec quæuis appellatio, aut exemptio praedictam executionem impediatur aut suspendat: supradictorumque omnium cognitio, non ad Archidiaconos, nec Decanos, aut alios inferiores, sed ad Episcopos ipsos pertineat: qui sine strepitu, & figura iudicij, & sola facti veritate inspecta, procedere possint. Clerici verò beneficia Ecclesiastica, aut pensiones non habentes, iuxta ^b delicti & contumaciae perseverantiam & qualitatem ab ipso Episcopo carceris poena, suspensione ab ordine ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, alijsve modis, iuxta sacros canones, puniantur. Episcopi quoque, quod absit, si ab huiusmodi crimine non abstinerint; & à Synodo provinciali admoniti, se non emendauerint; ipso facto sint suspensi: & si perseverent, etiam ad Sanctissimum Romanum Pontificem ab eadem Synodo deferantur, qui pro qualitate culpa etiam per priuationem, si opus erit, in eos animaduertat.

CAPVT XV.

VT ^d paternae incontinentiae memoria locis Deo consecratis, quos maxime puritas sanctitatisque decet, longissime arceatur; non liceat filiis Clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, in Ecclesiis, ubi eorum patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerint, quodcumque etiam dissimile, beneficium obtinere, & nec in distis Ecclesiis quoquo modo ministrare, nec pensiones super fructibus beneficiorum, quae parentes eorum obtinent, vel alias obtinuerunt, habere. Quod si in praesenti pater & filius in eadem Ecclesia beneficia obtinere reperiantur; cogatur filius suum beneficium resignare, aut cum alio permutare extra Ecclesiam intra trium mensium spatium: alias ipso iure eo priuatus existat, & super ijs quacumque dispensatio surreptitia censeatur. Ad hac, reciprocae resignationes, si quae post hac

^a c. 2. cum seq. de cohab. cler. & mul. c. si concubinae de sent. ex om. Conc. Aurelian. 3. cap. 4.

^b sup. cap. 6. & in alijs locis suprà alleg. Conc. Tolet. 4. c. 41. Vide 8. Tolet. cap. 6.

^c c. querundā. 34. dist. Conc. Aurelian. 3. cap. 3.

^d Conc. 9. Toletan in c. 10. grauitus animaduertit. c. proposuisti. 92. dist.

^e Ab Alexand. 3. part. 19. c. 3. & in c. 2. Lateran. c. 14. c. 2. & per totum de fil. presbyt.

à parentibus Clericis in fauorem filiorum fient, vt alter alterius beneficium consequatur: in fraudem huius decreti, & canonicarum sanctionum facta omnino censeantur: nec collationes secuta, vigore huiusmodi resignationum, seu aliarum quarumcumque, quæ in fraudem facta fuerint, ipsis Clericorum filiis suffragentur.

CAPVT XVI.

STATUIT sancta Synodus, vt Ecclesiastica beneficia secularia, quocumque nomine appellentur, quæ curam animarum ex primæ eorum institutione, aut aliter quomodocumque retinent, illa deinceps in simplex beneficium, etiam assignata vicario perpetuo congrua portione, non conuertantur: non obstantibus quibuscumque gratiis, quæ suum plenarium effectum non sunt consecutæ. In iis vero, in quibus contra earum institutionem seu foundationem cura animarum in vicarium perpetuum translata est, etiam si in hoc statu ab immemorabili tempore reperiuntur, si congrua portio fructuum vicario, quocumque nomine is appelletur, non fuerit assignata, ea quamprimum, & ad minus intra annum à fine præsentis Concilij, arbitrio Ordinarij, iuxta formam decreti sub sel. rec. Paulo III. assignetur. Quod si id commodè fieri non possit, aut intra dictum terminum factum non erit: cum primum per cessum vel decessum Vicarij, seu Rectoris, aut quomodolibet alterum eorum vacauerit, beneficium curam animarum recipiat, ac Vicaria nomen cesset, & in antiquum statum restituatur.

CAPVT XVII.

NON potest sancta Synodus non grauiter dolere, audiens Episcopos aliquos sui status oblitos, Pontificiam dignitatem non leuiter dehonestare; qui cum Regum ministris, Regulis, & Baronibus in Ecclesia, & extra, indecenti quadam demissione se gerunt, & veluti inferiores ministri altaris, nimis indignè non solum loco cedunt, sed etiam personaliter illis inseruiunt. Quare hæc & similia detestatus sancta Synodus, sacros canones omnes, Concilia, generalia, atque

a sup. Sess. 7.
de refor. c. 7.

b Vnde Conc.
Agar. c. 23.
nec Episc. po-
teriorum si-
nit prioris
poni, & 3.
Braccat. c. 14.
e quanto de
off. ord. &
supra Sess. 14.
de regul. ca. 4.

atque alias Apostolicas sanctiones ad dignitatis Episcopalis decorum & grauitatem pertinentes renouando, precipit, vt ab huiusmodi in posterum Episcopi se abstineant; mandans eisdem, vt tam in Ecclesia, quam foris suum gradum & Ordinem præ oculis habentes, vbique se Patres & Pastores esse meminerint; reliquis vero tam Principibus, quam ceteris omnibus, vt eos paterno honore, ac debita reuerentia prosequantur.

CAPVT XVIII.

SICVT publicè expedit, legis vinculum quandoque relaxare, vt plenius, euidentibus casibus & necessitatibus, pro communi vtilitate satisfiat: sic frequentius legem soluere, exemplo, potius quam certo personarum rerumque delectu, petentibus indulgere, nil aliud est, quam unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire. Quapropter sciant vniuersi, sacratissimos canones exactè ab omnibus, & quoad eius fieri poterit, indistinctè obseruandos. Quod si virgens iustitiam ratio & maior quandoque vtilitas postulauerint, cum aliquibus dispensandum esse; id causa cognita, ac summa maturitate, atque gratis, à quibuscumque ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum: aliterque facta dispensatio surreptitia censeatur.

CAPVT XIX.

DETESTABILIS duellorum vsus, fabricante diabolo, introductus, vt cruenta corporum morte, animarum etiam perniciem lucretur, ex Christiano orbe penitus exterminetur: Imperator, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & quocumque alio nomine Domini temporales, qui locum ad monomachiam in terris suis inter Christianos concesserint; eo ipso sint excommunicati; ac iurisdictione & dominio ciuitatis, castri, aut loci, in quo vel apud quem duellum fieri permiserint, quod ab Ecclesia obtrinent, priuati intelligantur: & si feudalibus sint, directis dominis statim acquirantur. Qui vero pugnam commiserint, & qui eorum Patrini vocantur, excommunicationis,

a sup. cap. 6.
c. Valentini-
nus 63. dist. c.
Episcopus. in
ecclesiis. 95.
dist. c. quis
dubitet. cap.
duo sunt. cum
seq. 96. dist. &
c. solitæ de
maio. &

b c. 6. Roma-
norum. 19.
dist. c. si quis
omnem. 1. q.
7. c. 1. de con-
stit.

c. c. 1. de voto.

d c. 1. de tor-
neamen.

e de ex & Ni-
colaus 1. de-
cretorum suo-
rum titulo 12.

h. c. 1. de cler.
pugnan. in
duel. de xor.
neam. per to-
tum & toto-
tir. de homi.

ac omnium bonorum suorum proscriptionis, ac perpetue infamiae poenam incurrant, & ut homicidae, a iuxta sacros canones, puniri debeant: & si in ipso conflictu decesserint, perpetuo careant Ecclesiastica sepultura. Illi etiam, qui consilium in causa duelli, tam in Iure, quam facto dederint, aut alia quacumque ratione ad id quemquam suaserint, nec non spectatores, excommunicationis ac perpetuae maledictionis vinculo teneantur: non obstante quocumque privilegio, seu prava consuetudine, etiam immemorabili.

CAPVT XX.

b. c. Conc. s.
hinc 17. dist. c.
quis aubitet
c. duo sunt &
c. si 96. dist.

e. Pij secundi
epist. 2
d. r. peruenit
86. dist. c. si
quis suadente
17. q. 4. r. 10
tit. de immu-
ecc. cl. c. quā-
quam de celi
in s. c. felicit
de poen. eo lib
Conc. Pienē
vers. statui-
mus. & vers.
sanctimus.
Conc. Aquil-
grin. cap. 9.
Conc. Late-
ranen. sub
Leone 10.
sess. 9. & 10.

CVPiens sancta Synodus Ecclesiasticam disciplinam in Christiano populo non solum restitui, sed etiam perpetuo sartam tectam a quibuscumque impedimentis conservari, praeter ea quae de Ecclesiasticis personis constituit, saeculares quoque Principes officij sui admonendos esse censuit, confidens eos, ut Catholicos, quos Deus sanctae fidei Ecclesiaeque protectores esse voluit, ius suum Ecclesiae restitui, non tantum esse concessuros, sed etiam subditos suos omnes ad debitam erga Clerum, Parochos & superiores Ordines reverentiam reuocatuos, nec permissuros, ut officiales, aut inferiores magistratus, Ecclesiae & personarum Ecclesiasticarum immunitatem, Dei ordinatione & canonicis sanctionibus constitutam, aliquo cupiditatis studio, seu inconsideratione aliqua violent, sed una cum ipsis Principibus debitam sacris summorum Pontificum, & Conciliorum constitutionibus observantiam praestent. Decernit itaque & praecipit, sacros canones, & Concilia generalia omnia, necnon alias Apostolicas sanctiones, in fauorem Ecclesiasticarum personarum, libertatis Ecclesiasticae & contra eius violatores editas, quae omnia praesenti etiam decreto innouat, exacte ab omnibus observari debere. Proptereaque admonet Imperatorem, Reges, Respublicas, Principes, & omnes, & singulos, cuiuscumque status & dignitatis extiterint, ut quo largius bonis temporalibus, atque in alios pot. state

potestate sunt ornati, eo sanctius, quae Ecclesiastici iuris sunt, tamquam Dei praecipua, eiusque patrocinio tecta, venerentur; nec ab ullis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, aliisque dominis temporalibus, seu magistratibus, maximeque ministris ipsorum Principum laedi patiantur, sed seuerè in eos, qui illius libertatem, immunitatem, atque iurisdictionem impediunt, animaduertant: quibus etiam ipsimet exemplo ad pietatem, religionem, ecclesiarumque protectionem existant; imitantes anteriores optimos, religiosissimosque Principes, qui res Ecclesiae suae in primis auctoritate ac munificentia auxerunt, nedum ab aliorum iniuria vindicarunt. Adeoque ea in re quisque officium suum sedulo praestet: quo cultus diuinus deuote exerceri, & Praelati, ceterique Clerici in residentiis & officiis suis, quieti & sine impedimentis, cum fructu & adificatione populi, permanere valeant.

a. c. Valenti-
nianus 63. dist.
c. ecclesia. in
h. 87. dist.
Constantinus
& c. vit. 96.
dist.

CAPVT XXI.

POSTREMO sancta Synodus, omnia & singula, sub quibuscumque clausulis & verbis, quae de morum reformatione, atque Ecclesiastica disciplina, tam sub fel. rec. Paulo III. ac Julio III. quam sub Beatissimo Pio III. Pontificibus Maximis, in hoc sacro Concilio statuta sunt, declarat, ita decreta fuisse, ut in his salua semper auctoritas Sedis Apostolicae & sit, & esse intelligatur.

b. Supra sess.
7. de reforma
in princ.

Decretum de continuanda Sessione
in diem sequentem.

Cum ea omnia, quae in praesenti Sessione tractanda erant, quia hora tarda est, commode expediri non possint, propterea iuxta id quod in generali Congregatione a Patribus statutum fuit, ea quae super sunt, in diem crastinam, hanc eandem Sessionem continuando, differuntur.

CONTINVATIO SESSIONIS

DIE IIII. DECEMBER.

Decretum de Indulgentiis.

CVM^a potestas conferendi Indulgentias à Christo Ecclesie concessa sit; atque huiusmodi potestate, diuini sibi tradita, antiquissimis etiam temporibus illa vsa fuerit: sacrosancta Synodus indulgentiarum vsum, Christiano populo maximè salutarem, & sacrorum^b Conciliorum auctoritate probatum, in Ecclesia retinendum esse docet & precipit; eosq; anathemate damnat, qui aut inutiles esse asserunt, vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant: in his tamen concedendis moderationem, iuxta veterem & probatam in Ecclesia consuetudinem, adhiberi cupit; ne nimia facilitate Ecclesiastica disciplina enervetur. Abusus verò, qui in his irrepserrunt, & quorum occasione insigne hoc Indulgentiarum nomen ab hereticis blasphematur, emendatos & correctos cupiens, presenti decreto generaliter statuit, ^d prauos quasus omnes pro his consequendis, vnde plurima in Christiano populo abusu causa fluxit, omnino abolendos esse. Ceteros verò, qui ex superstitione, ignorantia, irreuerentia, aut aliunde quomodocumq; prouenerunt, cum ob multiplices locorum & prouinciarum, apud quas hi committuntur, corruptelas commode nequeant specialiter prohiberi; mandat omnibus Episcopis, vt diligenter quisque huiusmodi abusus Ecclesie suae colligat, eoq; in prima Synodo prouinciali referat: vt aliorum quoque Episcoporum sententia cogniti, statim ad summum Romanum Pontificem deferantur: cuius auctoritate & prouidentia, quod Vniuersali Ecclesie expediet, statuatur; & ita sanctarum Indulgentiarum munus pie, sanctè & incorruptè omnibus fidelibus dispensetur.

De delectu ciborum, ieiuniis,
& diebus festis.

INSUPER hortatur sancta Synodus, & per sanctissimum

a Matth. 16.
Ioan. 20. c. a. diuimus. & c.
quodcumque ligauer. 24. q.
1. c. vt constitueretur. 10.
dist. c. adhuc de pen. dist.
1. toto tit. de penit. & remiss. extra. in 6. & in Clem. b Ancyrani. per multa capitula. Neoces. sar. c. 3. Nicæni. c. 1. & 11. Carthag. 4. c. 75. Agathen. cap. 60.
c. c. cum ex eo. de penit. & remiss. d Clem. abusionibus. de penit. & remiss. e supra sess. 21. de reform. cap. 9.

sumum Domini nostri atque Saluatoris aduentum Pastores omnes obtestatur, vt tamquam boni milites illa omnia, quae sancta^a Romana Ecclesia, omnium Ecclesiarum mater & magistra, statuit, necnon ea, quae tam in hoc Concilio, quam in aliis œcumenicis statuta sunt, quibuscumq; fidelibus sedulo commendat; omniq; diligentia vtantur, vt illis omnibus, & precipue sint obsequentes, quae ad mortificandam carnem conducunt, vt ciborum delectus & ieiunia, vel etiam, quae faciunt ad pietatem augendam, vt dierum festorum deuota & religiosa celebratio; admonentes populos crebrò^b obedire praepositis suis: quos qui audiunt, Deum remuneratorem audient; qui verò contemnunt, Deum ipsum ultorem sentient.

De Indice librorum, & Cathechismo,
Breuiario, & Missali.

SACROSANCTA^c Synodus in Secunda Sessione, sub^e sanctissimo Domino nostro Pio IIII. celebrata, delectis quibusdam Patribus commisit, vt de variis censuris, ac libris, vel suspectis, vel perniciosis, quid facto opus esset, considerarent; atque ad ipsam sanctam Synodum referrent: audiens nunc, huic operi ab eis extremam manum impositam esse; nec tamen, ob librorum varietatem & multitudinem, distinctè & commodè posset à sancta Synodo diiudicari; precipit, vt, quidquid ab illis praestitum est, sanctissimo Romano Pontifici exhibeatur: vt eius iudicio atque auctoritate terminetur & eualeatur. Idemq; de^d Cathechismo à Patribus, quibus illud mandatum fuerat & de Missali & Breuiario fieri mandat.

De loco Oratorum.

DECLARAT sancta Synodus, ex loco assignato Oratoribus, tam Ecclesiasticis quam secularibus, in sedendo, incedendo, aut quibuscumque aliis actibus, nullum cuiquam eorum factum fuisse praedictum; sed omnia illorum, & Imperatoris, Regum, Rerumpublicarum, ac Principum suorum iura & prerogatiuas illasas & saluas esse, in eodemque

a c. nō decev
12. dist. Vigi
lius in e. pist.
ad Eutherum.
in fi. Felix 1.
in epist. 3.

b c. qui suis
93. dist. c. quia
trater. 7. q. 1.
Lucæ 10.

c supra sess.
18. in prin.

d vide sess.
24. cap. 7.

démque statu permanere, prout ante presens Concilium reperiébantur.

De recipiendis & obseruandis
Decretis Concilij.

TANTA fuit horum temporum calamitas, & hereticorum inueterata malitia, ut nihil tam clarum in fide nostra asserenda umquam fuerit, aut tam certo statutum; quod non humani generis hoste suadente, illi errore aliquo contaminauerint: ea propter sancta Synodus id potissimum curauit, ut praeipuos hereticorum nostri temporis errores damnet & anathematizaret; veramq; & Catholicam doctrinam traderet & doceret, prout damnauit, anathematizauit, & definit. Cumque tandem tot Episcopi, ex variis Christiani orbis prouincijs euocati, sine magna gregis sibi commissi iactura, & vniuersali periculo ab Ecclesijs abesse non possint; nec vlla spes restet, hereticos, toties, fide etiam publica, quam desiderarunt, inuitatos, & tandem expectatos, huc amplius aduerturos; ideoq; tandem huic sacro Concilio finem imponere necesse sit: superest nunc, ut Principes omnes, quod facit, in Domino moneat ad operam suam ita praestandam, ut, quae ab ea decreta sunt, ab hereticis deprauari aut violari non permittant; sed ab his, & omnibus deuote recipiantur, & fideliter obseruentur. Quod si in his recipiendis aliqua difficultas oriatur; aut aliqua inciderint, quae declarationem, quod non credit, aut definitionem postulant, praeter alia remedia in hoc Concilio instituta, confidit sancta Synodus Beatissimum Romanum Pontificem curaturum, ut vel euocatis ex illis praesertim prouincijs, unde difficultas orta fuerit, ijs, quos eidem negotio tractando viderit expedire, vel etiam Concilij generalis celebratione, si necessarium iudicauerit, vel commodiore quacumque ratione ei visum fuerit, prouinciarum necessitatibus pro Dei gloria, & Ecclesiae tranquillitate consulatur.

De

De recitandis Decretis Concilij sub Paulo III.
& Iulio III. in Sessione.

QVONIAM^a diuersis temporibus, tam sub fel. rec. Paulo III. quam Iulio III. multa in hoc sacro Concilio, quoad dogmata ac morum reformationem, statuta & definita sunt; vult sancta Synodus, ut illa nunc recitentur & legantur.

Recitata sunt.

De fine Concilij, & confirmatione petenda à
Sanctissimo Domino nostro.

ILLVSTRISSIMI Domini, Reuerendissimiq; Patres, Placet ne vobis, ut ad laudem Dei omnipotentis huic sacrae oecumenicae Synodo finis imponatur? & omnium & singulorum, quae tam sub fel. rec. Paulo III. & Iulio III. quam sub sanctissimo Domino nostro Pio IIII. Romanis Pontificibus, in ea decreta & definita sunt, confirmatio nomine sanctae huius Synodi per Apostolicae Sedis legatos, & Praesidentes à Beatissimo Romano Pont. petatur.

Respondunt, PLACET.

POSTMODVM Illustrissimus & Reuerendissimus Cardinalis Moronus, primus Legatus & Praesidens, benedicens sanctae Synodo, dixit: POST GRATIAS DEO, ACTAS REVERENDISSIMI PATRES ITE IN PACE. Qui responderunt, AMEN.

^a Suprà Sess. I. 6. 7. 13. & 14.

^b Iuxta Gelas. Pap. super Conc. Chalced. & Relat. gium P. P. 2. in epist. decret. & Mart. cel. in epist. decretali, ad Episc. Antioch. prouinc. & Concil. Chalced. Act. 3. & Nicola. I. apud Gratianum. d. 19. Si Romanorum.

ACCLA.

ACCLAMATIONES
PATRVM
IN FINE CONCILII.

CARDINALIS A LOTHARINGIA.

Beatissimo Pio Papæ, & Domino nostro, sanctæ
Vniuersalis Ecclesiæ Pontifici, multi anni, &
æterna memoria.

RESPONSIO PATRVM.

Domine Deus, Sanctissimum Patrem diutissimæ
Ecclesiæ tuæ conserua multos annos.

Card. Beatissimorum summorum Pontificum ani-
mabus, Pauli III. & Iulij III. quorum au-
thoritate hoc sacrum generale Concilium
inchoatum est, pax à Domino, & æterna
gloria, atque felicitas in luce Sanctorum.

Resp. Memoria in benedictione sit.

Card. Caroli V. Imperatoris, & Serenissimorum
Regum, qui hoc vniuersale Concilium
promouerunt & protexerunt, memoria in
benedictione sit.

Resp. Amen, Amen.

Card. Serenissimo Imperatori Ferdinando, semper
Augusto, Orthodoxo, & pacifico, & omni-
bus Regibus, Rebuspub. & Principibus
nostris, multi anni.

Resp. Pium, & Christianum Imperatorem Domine
conserua: Imperator cælestis terrenos Re-
ges, rectæ fidei conseruatores, custodi.

Card. Apostolicæ Romanæ Sedis Legatis, & in hac
Synodo

Synodo Præfidentibus, cum multis annis
magnæ gratiæ.

Resp. Magnæ gratiæ: Dominus retribuat.

Card. Reuerendissimis Cardinalibus, & Illustribus
Oratoribus.

Resp. Magnas gratias, multos annos.

Card. Sanctissimis Episcopis vita & felix ad Eccle-
sias suas reditus.

Resp. Præconibus veritatis perpetua memoria: Or-
thodoxo Senatui multos annos.

Card. Sacrosancta œcumenica Tridentina Syno-
dus: eius fidem confiteamur, eius decreta
semper seruemus.

Resp. Sæmper confiteamur, semper seruemus.

Card. Omnes ita credimus: omnes id ipsum senti-
mus: omnes consentientes & amplectentes
subscribimus. Hæc est fides beati Petri &
Apostolorum: hæc est fides Patrum: hæc est
fides Orthodoxorum.

Resp. Ita credimus, ita sentimus, ita subscribimus.

Card. His decretis inherentes, digni reddamur mi-
sericordiis & gratia primi & magni supre-
mi Sacerdotis Iesu Christi Dei, intercedente
simul inuiolata Domina nostra sancta Dei-
para, & omnibus Sanctis.

Resp. Fiat, Fiat. Amen, Amen.

Card. Anathema cunctis hæreticis.

Resp. Anathema, Anathema.

Post hæc mandatum fuit à Legatis, & Præfiden-
tibus sub pœna excommunicationis omnibus
Patribus, vt, antequam discederēt è ciuitate
Tridentina, subscriberēt manu propria decre-
tis Concilij; aut ea per publicū instrumentū
approbarēt: qui omnes deinde subscripserūt,
& fuerūt numero cclv. videlicet Legati IIII.

Car-

Cardinales I I. Patriarchæ I I I. Archiepiscopi
xxv. Episcopi clxviii. Abbates vii. Procura-
tores absentium cum legitimo mandato xxxix.
Generales Ordinum vii.

LAUS DEO.

*Concordat cum originali : in cuius
fidem subscripsimus ;*

Ego Angelus Massarellus, Episcopus Thelesinus,
sacri Concilij Tridentini Secretarius.

Ego Marcus Antonius Peregrinus, Comensis, eius-
dem Concilij Notarius.

Ego Cynthius Pamphilus, Clericus Camerinen-
sis diœcesis, eiusdem Concilij Notarius.

CON-

CONFIRMATIO
CONCILII.

Nos Alexander, sancti Laurentij in Damaso
Diaconus Cardinalis, de Farnesio, S. R. E. Vi-
cecancelarius, fidem facimus & attestamur,
qualiter hodie, die Mercurij, xxvi. Ianuarij,
M. D. lxxiii. Pontificatus Sanctissimi D. nostri D. Pij,
diuina providentia Papa Quarti, anno quinto, in Consistorio
secreto, apud S. Petrum, Reuerendiss. DD. mei, Cardinales
Moronus & Simoneta, nuper reuersi à sacro Concilio Tri-
dantino, cui vti Sedis Apostolica Legati præerant, petierunt
ab eodem Sanctiss. D. nostro vt infra.

BEATISSIME Pater, in decreto super fine Concilij
Oecumenici Tridentini, pridie Nonas Decembris præteriti
publicato, statutum fuit, vt per Sanctitatis Vestra & San-
ctæ Sedis Apostolicæ Legatos & Præsidentes peteretur no-
mine dicti Concilij à Sanctitate Vestra confirmatio omnium
& singulorum, quæ tam sub sel. rec. Paulo III. & Iulio III.
quam sub Sanctitate Vestra in eo decreta & definita sunt.
Quapropter nos Ioannes Cardinalis Moronus & Ludonicus
Cardinalis Simoneta, qui tunc Legati & Præsidentes era-
mus, volentes exequi, quod in dicto decreto stabilitum fuit,
humiliter petimus nomine dicti Concilij Oecumenici Triden-
tini, vt Sanctitas Vestra dignetur confirmare omnia & sin-
gula, quæ tam sub sel. rec. Paulo III. & Iulio III. quam
sub Sanctitate Vestra in eo decreta & definita sunt.

QUIBUS auditis, Sanctitas Sua, viso & lecto tenore
dicti decreti, & habitis votis Reuerendiss. DD. meorum
Cardinalium, respondit per hæc verba :

Q

PETI-

PETITIONI, nomine Concilij Oecumenici Tridentini super eius confirmatione per dictos Legatos nobis facta, annuentes, omnia & singula, quæ in dicto Concilio tam sub fel. rec. Paulo III. & Iulio III. prædecessoribus nostris, quàm Pontificatus nostri tempore decreta & definita sunt, auctoritate Apostolica, etiam de Venerabilium fratrum nostrorum Cardinalium consilio & assensu, maturæ cum illis deliberatione præhabita, confirmamus, atque ab omnibus Christi fidelibus recipi & inuiolabiliter observari mandamus, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen.

Ita est.

A. Cardinalis
Farnesius, Vicecancell.

BVLLA

BVLLA S. D. N. PII,
DIVINA PROVIDENTIA
PAPÆ QVARTI,

SUPER CONFIRMATIONE
œcumenici generalis Concilij
Tridentini.

Pius Episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

BENEDICTVS Deus & Pater Domini nostri IESV CHRISTI, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis: qui respicere dignatus Ecclesiam suam sanctam tot procellis & tempestatibus agitatam atque vexatam, & gravius in dies laborantem, apud tandem ei subuenit optatoque remedio. Ad plurimas & perniciosissimas hæreses extirpandas, ad corrigendos mores, & restituendam Ecclesiasticam disciplinam, ad pacem & concordiam Christiani populi procurandam indictum iam pridem in ciuitate Tridentina œcumenicum & generale Concilium à pia memoriæ Paulo III. prædecessore nostro, & sessionibus aliquot habitis cœptum fuerat, ab eius autem successore Iulio in eandem urbem reuocatum, post alias sessiones celebratas, variis impedimentis & difficultatibus obiectis, ne tum quidem peragi potuerat: itaque diutius intermissum fuerat, non sine maximo mœnore piorum omnium, cum quotidie magis Ecclesia eiusmodi remedium imploraret. Nos autem post susceptum Sedis Apostolicæ regimen, tam necessarium ac salutare opus, sicut Pastoralis sollicitudo monebat, diuinæ misericordiæ fiducia perficere aggressi, adiuti pio studio carissimi in Christo filij nostri Ferdinandi Romanorum Imperatoris electi, & aliorum Christianorum Regum, Rerumpublicarum, ac Principum, tandem consecuti sumus, quod

quod nec diurnis nec nocturnis curis elaborare destitimus, quodq; à Patre luminum assidue precati sumus. Cum enim eam in urbem vndique ex Christiani nominis nationibus conuenisset, nostris conuocata litteris, & sua etiam ipsorum pietate excitata, Episcoporum & aliorum insignium Prælatorum maxima, & æcumenico Concilio digna frequentia, præter plurimos alios pios & sacrarum litterarum scientia, diuinisq; & humani iuris cognitione præstantes viros, præsidentibus ipsi Synodo Sedis Apostolica Legatis, nobis adeo Concilij libertati fauentibus, vt etiam de rebus Sedi Apostolica propriè reſeruatis liberum ipsi Concilio arbitrium per litteras, ad Legatos nostros scriptas, vltro permiserimus, quæ de Sacramentis & aliis rebus, quæ quidem necessaria viſe ſint, tractanda, deſinienda & ſtatuenda reſtabant, ad confutandas hæreſes, ad tollendos abuſus, & emendandos mores à ſacroſancta Synodo ſumma libertate, diligentiaq; tractata, & accuratè ac maturè admodum deſinita, explicata, ſtatuta ſunt. Quibus rebus perfectis, Concilium tantæ omnium, qui illi interfuerunt, concordia peractum fuit, vt conſenſum eum planè à Domino effectū fuiſſe conſtiterit: idq; in noſtris atque omnium oculis valdè mirabile fuerit. Pro quo tam ſingulari Dei munere ſupplicationes ſtatim in alma hac Vrbe indiximus, quæ magna cleri & populi pietate celebrata fuerunt; laudesq; & gratias diuinæ maiestati merito perſoluendas curauimus: cum eiſmodi Concilij exitus ſpem magnam & propè certam attulerit, fore, vt maiores in dies fructus ad Eccleſiam ex ipſius decretis conſtitutionib; perueniant. Cum autem ipſa ſancta Synodus pro ſua erga Sedem Apoſtolicam reuerentia antiquorum etiam Conciliorum veſtigiiſ inharens, decretorum ſuorum omnium, quæ noſtro & prædeceſſorum noſtrorum tempore facta ſunt, confirmationem à nobis petierit, decreto de ea re in publica ſeſſione facto: Nos, ex Legatorum litteris priùs, deinde poſt reditum eorum, ex iis, quæ Synodi nomine diligenter retulerunt, poſtulatione ipſius Synodi cognita, habita ſuper hac re cū reuerentia

nerabilibus fratribus noſtris, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, deliberatione matura, ſanctiq; Spiritus in primis auxilio inuocato, cum ea decreta omnia Catholica & populo Chriſtiano vtilia ac ſalutaria eſſe cognouiſſemus, ad Dei omnipotentis laudem, de eorundem fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu in Conſiſtorio noſtro ſecreto illa omnia & ſingula auctoritate Apoſtolica hodie confirmauimus, & ab omnibus Chriſti fidelibus ſuſcipienda ac ſeruanda eſſe decreuimus; ſicut harum quoque litterarum tenore ad clariorem omnium notitiam confirmamus, & ſuſcipi obſeruariq; decernimus. Mandamus autem in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub poenis à ſacris canonibus conſtitutis, aliisq; grauioribus, etiam priuationis, arbitrio noſtro infligendis, vniuerſis & ſingulis venerabilibus fratribus noſtris, Patriarchis, Archiepiſcopis, Episcopis & alijs quibus ſuis Eccleſiarum Prælatiſ, cuiuſcumque ſtatus, gradus, ordinis & dignitatis ſint, etiam ſi Cardinalatus honore præfulgeant, vt eadem decreta & ſtatuta in Eccleſiis ſuis, ciuitatibus & diœceſibus, in iudicio & extra iudicium diligenter obſeruent, & à ſubditis quiſque ſuis, ad quos quomodolibet pertinent, inuiolabiliter faciant obſervari: contradictores quoſlibet & contumaces, per ſententias, cenſuras & poenas Eccleſiaſticas etiam in ipſis decretis contentas, appellatione poſt poſita, compeſcendo: inuocato etiam, ſi opus fuerit, brachij ſecularis auxilio. Ipſum verò cariſſimum filium noſtrum Imperatorem electum, ceteroſq; Reges, Reſpublicas, ac Principes Chriſtianos monemus, & per viſcera miſericordiæ Domini noſtri Jeſu Chriſti obteſtatur, vt, qua pietate Concilio per Oratores ſuos affuerunt, eadem pietate, ac pari ſtudio, diuini honoris & populorum ſuorum ſalutis cauſa, pro Sedis quoque Apoſtolicæ & ſacræ Synodi reuerentia, ad eiſdem Concilij exequenda & obſeruanda decreta, Prælatiſ, cum opus fuerit, auxilio & fauore ſuo adſint, neque aduerſantes ſana ac ſalutari Concilij doctrinæ opinionones à populis ditionis ſuæ recipi permittant, ſed eas penitus interdiciant. Ad vitandum præterea peruerſionem,

& confusionem, qua oriri posset, si vnicuique liceret, prout ei liberet, in decreta Concilij commentario & interpretationes suas edere, Apostolica auctoritate in hibemus omnibus, tam Ecclesiasticis personis, cuiuscumque sint ordinis, conditionis & gradus, quam laicis, quocumque honore ac potestate praeditis; Prelatis quidem sub interdicti ingressus Ecclesia, aliis vero quicumque fuerint, sub excommunicationis latae sententiae penis, ne quis sine auctoritate nostra audeat illos commentarios, glossas, annotationes, scholia, vllumve omnino interpretationis genus super ipsius Concilij decretis quocumque modo edere, aut quidquam quocumque nomine, etiam sub pretextu maioris decretorum corroboracionis, aut executionis, alioue quæsito colore, statuere. Si cui vero in eis aliquid obscurius dictum & statutum fuisse, eamque ob causam interpretatione aut decisione aliqua egere visum fuerit, ascendat ad locum, quem Dominus elegit, ad Sedem videlicet Apostolicam, omnium fidelium magistram, cuius auctoritate etiam ipsa sancta Synodus tam reuerenter agnouit. Nos enim difficultates & controuersias, si qua ex eis decretis orta fuerint, nobis declarandas & decidendas, quemadmodum ipsa quoque sancta Synodus decreuit, reseruamus, parati, sicut ea de nobis merito confisa est, omnium prouinciarum necessitatibus ea ratione, quae commodior nobis visa fuerit, prouideret. Decernentes nihilominus irritum & inane, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Vt haec autem ad omnium notitiam perueniant, neque quis excusatione ignoracionis vti possit: Volumus & mandamus, vt haec litterae per aliquos curiae nostrae Curiores in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, & in Ecclesia Lateranensi, tunc, cum in eis populus, vt Missarum solemnibus intersit, congregari solet, palam & clara voce recitentur, & postquam recitatae fuerint, ad valuas earum Ecclesiarum, itemque Cancellaria Apostolica, & in loco solito Campi Florae affigantur, ibique, vt legi, & omnibus innotescere possint, aliquantisper relinquantur. Cum autem inde amoueantur, relic

relictis de more ibidem exemplis, in alma Vrbe ad impressionem tradantur, quod commodius per Christiani nominis prouincias & regna diuulgari possint. Transumptis quoque earum, qua manu alicuius publici Notarij scripta, subscriptaue, & sigillo ac subscriptione alicuius personae in dignitate Ecclesiastica constitutae munita fuerint, fidem sine ulla dubitatione haberi, mandamus atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae confirmationis, monitionis, inhibitionis, reservationis, voluntatis, mandatorum & decretorum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum. Dat. Roma, apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicae Millesimo Quingentesimo Sexagesimo Tertio, Septimo Kalend. Februarij, Pontificatus nostri anno quinto.

EGO PIVS, CATHOLICÆ
ECCLESIAE EPISCOPVS.

Ego F. Card. Pisani, Episcopus Ostien. Decanus,
Ego Fed. Card. Castus, Episcopus Portuens,
Ego Io. Card. Moronus, Episcopus Tusculan.
Ego A. Card. Farnesius, Vicecan. Episcopus Sab.

Ego R. Card. S. Angeli, Maior Pœnitent.

Ego Io. Cardinalis S. Vitalis.
Ego Io. Michael, Card. Saracenus.

Ego Io. B. Cicada, Card. S. Clementis.
Ego Scipio, Cardin. Pisarum.
Ego Io. Cardinalis Romanus.
Ego F. M. G. Card. Alexandrinus,
Ego Clemens, Card. Araceli.
Ego Ia. Card. Sabellus.

Ego B. Cardinalis Saluiatus,
Ego Ph. Card. Aburd
Ego Lud. Card. Simoneta,

Ego F. Card. Pacietus, y de To.
Ego M. A. Card. Amulius.
Ego Io. Franc. Card. de Gambara.
Ego Carolus Card. Borromeus.
Ego M. S. Card. Conf.
Ego Alph. Card. Gesualdus.
Ego Hip. Cardinalis Ferrar.
Ego Franciscus, Card. Gonzaga.

Ego Gui. Asc. Diac. Cardinalis Cam.
Ego Vitellotus, Cardin. Vitellius.

Ant. Florellus Lauellinus.
H. Cumyn.

LEO

LEO DECIMVS
IN CONCILIO
LATERANENSI.

Sessio 10.

N Os, ne id quod ad Dei gloriam, & fidei augmentum, ac bonarum artium propagationem salubriter est inuentum, in contrarium conuertatur, ac Christi fidelium saluti detrimentum pariat, super librorum impressione curam nostram habendam fore duximus, ne de cetero cum bonis seminibus spinæ coalescant, vel medicinis venena intermiscantur. Volentes igitur de opportuno super his remedio providere, hoc sacro approbante Concilio, vt negotium impressionis librorum huiusmodi eo prosperetur felicius, quo deinceps indago sollertior diligentiùs & cautiùs adhibeatur: statumus & ordinamus, quòd de cetero perpetuis futuris temporibus, nullus librum aliquem, seu aliam quamcumque scripturam, tam in Vrbe nostra, quam aliis quibusvis ciuitatibus & diocesis imprimere seu imprimi facere præsumat, nisi priùs in Vrbe per Vicarium nostrum, & sacri Palatii Magistrum: in aliis verò ciuitatibus & diocesis per Episcopum; vel alium habentem peritiam scientiæ, libri seu scripturæ huiusmodi imprimendæ, ab eodem Episcopo ad id deputandum, ac inquisitorem hereticæ prauitatis ciuitatis, siue diocesis, in quibus librorum impressio huiusmodi fieret, diligenter examinentur, & per eorum manu propria subscriptionem sub excommunicationis sententia, gratis & sine dilatione imponendam, approbentur. Qui autem secus præsumpserit, vltra librorum impressorum amissionem, & illorum publicam combustionem, ac centum ducatorum fabricæ Principis Apostolorum de Vrbe sine spe remissionis solutionem, ac anni continui exercitij impressionis suspensionem, excommunicationis sententia innodatus existat; ac demum ingrauescente contumacia, taliter per Episcopum suum, vel Vicarium nostrum respectiue per omnia iuris remedia castigetur; quod alij eius exemplo similia minimè attentare præsumant.

Q

SIXTI

SIXTI QVARTI CONSTITVTIO

prior de festo Conceptionis immaculatæ Virginis ex lib. 3. Extravagantium communium, tit. de Reliquijs & veneratione Sanctorum.

CVM præcellsa meritorum insignia, quibus Regina cælorum, virgo Dei genitrix gloriosa, sedibus prælata æthereis, sideribus quasi stella matutina perrutilas, deuotæ cōsiderationis indagine perscrutamur, & intra pectoris arcana reuoluimus, quod ipsa, utpote via misericordiæ, mater gratiæ, & pietatis amica, humani generis consolatrix, pro salute fidelium, qui delictorū onere grauatur, sedula oratrix & peruigil ad Regem quem genuit, intercedit: dignum, quin potius debitum reputamus, vniuersos Christi fideles, ut omnipotenti Deo (cuius prouidentia eiusdē Virginis humilitatem ab æterno respiciens pro concilianda suo auctori humana natura, lapsu primi hominis æternæ morti obnoxia, eam sui Vnigeniti habitaculum sancti Spiritus preparatione constituit, ex qua carnē nostræ mortalitatis pro redēptione populi sui assumeret, & immaculatæ Virgo nihilominus post partum remaneret) de ipsius immaculatæ Virginis mira cōceptione gratias & laudes referat, & instituta propterea in Ecclesia Dei, Missas & alia diuina officia dicant, & illis intersint, indulgentijs & peccatorū remissionibus iniutare, ut exinde fiant eiusdem Virginis meritis & intercessionē diuinæ gratiæ aptiores. Hac igitur cōsideratione inducti, eiusdem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, auctoritate Apostolica hac in perpetuum valitura constitutione statuimus & ordinamus, quod omnes & singuli Christi fideles vtriusque sexus, qui Missam & officium Conceptionis eiusdem Virginis gloriosæ, iuxta piam, deuotam & laudabilem ordinationē dilecti filij Magistri Leonardi de Nogarolis clerici Veronensis, Notarij nostri, & quæ desuper à nobis emanauit, Missæ & officij huiusmodi institutionem, in die festiuitatis Cōceptionis eiusdem Virginis Mariæ, & per Octauas eius deuotē celebrauerint & dixerint, aut illis Horis canonicis interfuerint: quoties id fecerint, eandem profus indulgentiam & peccatorum remissionem cōsequantur, quā iuxta felicitis recordationis Urbani 4. in Concilio Vienneſi approbatæ, ac Martini 5. & aliorum Romanorū Pontificum prædecessorū nostrorum cōstitutiones consequuntur illi, qui Missam & horas Canonicas in festo Corporis & Sanguinis Domini nostri Iesu Christi à primis Vesperis, & per illius Octauas, iuxta Romanæ Ecclesiæ constitutionem, celebrant, dicunt,

dicunt, aut Missæ officio & Horis huiusmodi intersint, præsentibus perpetuis temporibus valituri. Datam Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ 1476. 3. Kalend. Martij, Pontificatus nostri Anno 6.

Constitutio altera.

GRAVE nimis gerimus & molestum, cum sinistra nobis de quibusdam Ecclesiasticis personis referuntur. Sed in corū, qui ad euangelizandum verbum Dei sunt deputati, excessibus prædicando cōmissis, eo grauius prouocamur, quo illi periculosius remanent incorrecti: cum facili deleri nequeant, qui multorū cordibus sic publicè prædicando diffusus & damnabilius imprimuntur errores. Sanè cum sancta Romana Ecclesia de intemperatē semperq; virginis Mariæ conceptione publicè Festum solemniter celebret, & speciale ac proprium super hoc officium ordinauerit: nonnulli, ut accepimus, diuersorū Ordinum prædicatores, in suis sermonibus ad populum publicè per diuersas ciuitates & terras affirmare hæcenus non erubuerunt, & quotidie prædicare non cessant, omnes illos, qui tenent aut asserunt eandem gloriosam & immaculatā Dei genitricem absq; originalis peccati macula fuisse conceptam, mortaliter peccare, vel esse hæreticos: eiusdem immaculatæ conceptionis officium celebrantes, audientesq; sermones illorum qui eam sine huiusmodi macula conceptam esse affirmant, peccare grauiter; sed & præfatis prædicationibus non contenti, confectos super his suis assertionibus libros in publicum ediderunt, ex quorum assertionibus & prædicationibus non leuia scandala in mentibus fidelium exorta sunt, & maiora meritò exoriri formidantur indies. Nos igitur huiusmodi temerarijs ausibus, ac peruersis assertionibus ac scandalosis, quæ exinde in Dei Ecclesia exoriri possunt, quantum nobis ex alto conceditur, obuiare volentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione & certa scientia, huiusmodi assertiones prædicatorum eorūdem & aliorum quorumlibet, qui affirmare præsumerent, eos qui crederent aut tenerent eandem Dei genitricem ab originalis peccati macula in sua conceptione præseruatam fuisse, propterea alicuius hæresis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare: aut huiusmodi officium conceptionis celebrantem, seu huiusmodi sermones audientes, alicuius peccati reatum incurrere, utpote falsas & erroneas, & à veritate penitus alienas, editosq; desuper libros prædictos id continentes, quo ad hoc,

hoc, auctoritate Apostolica, tenore presentium reprobamus & damnamus: ac motu, scientia, & auctoritate predictis statuimus & ordinamus, quod predicatoris verbi Dei, & quicumque alij, cuiuscumque status, gradus aut ordinis ac conditionis fuerint, qui de cetero ausu temerario presumpserint in eorum sermonibus ad populum, seu alias quomodolibet affirmare, huiusmodi sic per nos improbatas & damnatas assertiones veras esse, aut dictos libros pro veris legere, tenere vel habere, postquam de presentibus scientiam habuerint; excommunicationis sententiam eo ipso incurrant, à qua ab alio quam à Rom. Pontifice (nisi in mortis articulo) nequeant absolutionis beneficium obtinere. Item motu, scientia & auctoritate similibus, simili poenæ ac censuræ subiicientes eos, qui ausi fuerint asserere, contrariam opinionem tenentes, videlicet gloriosam virginem Mariam cum originali peccato fuisse conceptam, hæresis crimen vel peccatum incurrere mortale; cum nondum sit à Romana Ecclesia & Apostolica Sede decissum: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque, quibus communiter vel diuissim à Sede Apostolica indultum existat, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam ac expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Et ne de præmissis aliquando valeant ignorantiam allegare, volumus, quod locorum Ordinarij requisiti, presentes litteras in Ecclesijs, consistentibus in eorum ciuitatibus, & suarum diocesium locis insignibus, dum maior ibi multitudo populi ad diuina conuenerit, sermonibus ad populum mandent & faciant publicari. Præterea quia difficile foret presentes litteras ad singula loca, in quibus expediens fuerit, deferre: etiā volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod earundem litterarum transumpto, manu publici Notarij confecto, & autentico alicuius prælati Ecclesiastici sigillo munito, vbique stetur, prout staretur eisdem originalibus litteris, si foret exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ reprobationis, damnationis, statuti, ordinationis, voluntatis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum: Anno incarnationis Dominicæ 1485. pridie Nonas Septemb. Pontificatus nostri anno 13.

CVM sæpe contingat, quod Episcopi, propter occupationes multiplices, vel inuæletudines corporales, aut hostiles incursiones, seu occasiones alias (ne dicamus defectum scientiæ, quod in eis est reprobandum omnino, nec de cetero tolerandum) per se ipsos non sufficiunt ministrare populo verbum Dei, maxime per amplas dioceses & diffusas: generali constitutione sancimus, vt Episcopi viros idoneos ad sanctæ predicationis officium salubriter exequendum assumant, potentes in opere & sermone, qui plebes sibi commissas vice ipsorum, cum per se idem nequiverint, sollicitè visitantes, eas verbo edificent & exemplo, quibus ipsi cum indiguerint, necessaria ministrèt, ne pro necessarii defectu compellantur desistere ab incepto. Vnde precipimus, tam in cathedralibus, quam in alijs cōuentualibus Ecclesijs, viros idoneos ordinari, quos Episcopi possint coadiutores & cooperatores habere, non solum in predicationis officio, verum etiam in audiendis confessionibus, & penitentibus iniungendis, ac ceteris, quæ ad salutem pertinent animarum. Si quis autem hoc neglexerit adimplere, districtæ subiaceat ultioni.

Lib. I. Decretalium, tit. de electione & electi potestate.

CAP. VII.

CVM in cunctis sacris ordinibus, & Ecclesiasticis ministris sint ætatis maturitas, grauitas morum, & litterarum scientia inquirenda; multo fortius in Episcopo hæc oportet inquiri, qui ad aliorum curam positus, in se ipso debet ostendere, qualiter alios in domo Dei oporteat conuersari. Ea propter, ne quod de quibusdam pro necessitate temporis factum est, trahatur à posteris in exemplum; presenti decreto statuimus, vt nullus in Episcopum eligatur, nisi qui iam trigessimum annum ætatis exegerit, & de legitimo matrimonio sit natus: qui etiam vita & scientia commendabilis demonstretur.

Lib. 3. Decretal. de clericis non residentibus.

CAP. III.

QUIA nonnulli modum auaritiæ non ponentes, dignitates diuersas Ecclesiasticas, & plures Ecclesias parochiales, contra sacrorum canonum instituta nituntur accipere; vt cum vnum officium vix implere sufficiant, stipendia sibi vendicent plurimorum: ne id de cetero fiat, districtius inhiemus. Cum igitur Ecclesia vel Ecclesiasticum ministerium committi debuerit, talis ad hoc persona quæratur, quæ residere in loco, & curam eius per seipsam valeat exercere. Quod si aliter actum fuerit, & qui receperit, quod contra sacros canones accepit, amittat: & qui dederit, largiendi potestate priuetur.

LICET Canon à felicis recordationis Alexandro Papa tertio, prædecessore nostro, editus, inter cetera statuerit, ut nullus regimen Ecclesiæ parochialis suscipiat, nisi vigesimum quintum ætatis annum attigerit, ac scientia & moribus commendandus existat; quodq; talis ad regimen assumptus huiusmodi, si monitus non fuerit, præfixo à Canonibus tempore in Presbyterii ordinatus, à regiminis eiusdem amoveatur officio, & alij conferatur. Quia tamē in obseruatione Canonis memorati se multi exhibent negligentes, nos periculosam illorum negligentiam volentes iuris executione suppleri, præsentis decreto statuimus, ut nullus ad regimen parochialis Ecclesiæ assumatur, nisi sit idoneus moribus, scientia & ætate: Decernentes, collationes de parochialibus Ecclesijs, ijs qui non attigerint vigesimum quintum annum de cetero faciendas, viribus omnino carere. Is etiam qui ad huiusmodi regimen assumetur, ut gregis sibi crediti diligentius curā quærere possit, in parochiali Ecclesia, cuius rector is extiterit, residere personaliter teneatur. Et intra annum à sibi commissi regiminis tempore numerandum, se faciat ad sacerdotium promoueri. Quod si intra idem tempus promotus non fuerit, Ecclesia sibi commissā (nulla etiam præmissa monitione) sit præsentis constitutionis auctoritate priuatus. Super residentia verò, ut præmittitur, facienda, possit Ordinarius gratiam dispensationis ad tempus facere, prout causa rationabilis id exposcit.

Lib. 3. Decretal. De præbendis & dignitatibus.

GRAVE nimis est & absurdum, quod quidam Ecclesiarum prælati, cum possint viros idoneos ad Ecclesiastica beneficia promouere, assumere non verentur indignos, quibus nec morum honestas, nec literarum scientia suffragatur, carnalitatatis sequentes affectum, non iudicium rationis. Vnde quanta Ecclesijs damna proueniant, nemo sanæ mentis ignorat. Volentes igitur huic morbo mederi, præcipimus, ut prætermisiss indignis, idoneos assumant, qui Deo & Ecclesijs velint & valeant gratum impendere famulatum; fiatq; de hoc in prouinciali Concilio diligens inquisitio annuatim: ita ut qui post primam & secundam correptionem fuerit repertus culpabilis, à beneficijs conferendis per ipsum Concilium suspendatur, instituta in eodem Concilio persona prouida & honesta, quæ suspensi suppleat defectum in beneficijs conferendis. Et hoc ipsum circa Capitula, quæ in his deliquerint, obseruetur. Metropolitan

politani verò delictum, superioris iudicio relinquatur ex parte Concilij nuntiandum. Ut autem hæc salubris prouisio plenior consequatur effectum, huiusmodi suspensionis sententia, præter Romani Pontificis auctoritatē, aut proprii Patriarchæ, minimè relaxetur, ut in hoc quoque quatuor Patriarchales sedes specialiter honorentur.

Lib. 3. Decretal. de præbendis & dignitatibus.

DE multa providentia fuit in Lateranensi Concilio prohibitum, ut nullus diuersas dignitates Ecclesiasticas, vel plures Ecclesias parochiales reciperet, contra sacrorum Canonum instituta: alioquin recipiens sic acceptum amitteret, & largiendi potestate conferens priuaretur. Quia verò propter præsumptiones & quorundam cupiditates, nullus hactenus, aut rarus de prædicto statuto fructus prouenit: nos euidentius & expressius occurrere cupientes, præsentis decreto statuimus, ut quicumque receperit aliquod beneficium, curam habens animarum annexam, si prius tale beneficium habebat, eo sit ipso iure priuatus: & si fortè illud retinere contenderet, etiam alio spoliatur. Is quoque, ad quem prioris spectat donatio, illud post receptionem alterius liberè conferat, cui meritò viderit conferendum: & si vitra sex menses conferre distulerit, non solum ad alios secundum Lateranensis Concilij statutum eius collatio denolatur, verum etiam tantum de suis cogatur prouentibus in utilitatem Ecclesiæ, cuius est illud beneficium, assignare, quantum à tempore vacationis ipsius consliterit esse perceptum. Hoc idem in personatibus esse decernimus obseruandum: addentes, ut in eadem Ecclesia nullus plures dignitates aut personatus habere præsumat, etiam si curam non habeant animarum. Circa sublimes tamen & litteratas personas, quæ maioribus beneficijs sunt honorandæ, cum ratio postulauerit, per Sedem Apostolicam poterit dispensari.

Cap. Quia nonnulli supra sess. huius. c. 2.

1. Decretal. de Conc. præben. c. nulla.

In Sexto, tit. 16. De Officio Ordinarij.

ORDINARIJ locorum subditos suos, plures dignitates vel Ecclesias quibus animarum cura imminet obtinentes, seu personatū aut dignitatem cum alio beneficio, cui cura sit, mihi est annexa, distinctè compellat, dispensationes, auctoritate quarum huiusmodi Ecclesias, personatus seu dignitates canonice tenere se asserunt, intra tempus pro facti qualitate ipsorum Ordinarij moderandum arbitrio exhibere. Quod si fortè iusto impedimento cessante, nullam dispensationē intra idem

idem tempus contigerit exhiberi, Ecclesiæ beneficia, personatus, seu dignitates, quæ sine dispensatione aliqua eo ipso illicitè detineri constabit, per eos, ad quos eorū collatio pertinet, liberè personis idoneis conferantur. Ceterum si dispensatio exhibitæ sufficiens euidenter appareat, exhibens nequaquā in beneficiis huiusmodi, quæ canonicè obtinet, molesteretur. Prouideat tamen Ordinarius, qualiter nec animarum cura in eisdem Ecclesiis, personatibus, seu dignitatibus negligatur: nec beneficia ipsa debitis obsequiis defraudentur. Si verò de dispensationis exhibitæ sufficientia dubitetur, super hoc erit ad Sedem Apostolicam recurrendum: cuius est æstimare, quem modum sui beneficij esse velit. In conferendis insuper personatibus, &c.

In Sexto, De priuilegijs.

VOLENTES libertatem (quam nonnullis Apostolica Sedes priuilegio exemptionis indulgit) sic integram obseruari, vt & illam alij non infringant, & ipsi eius limites non excedant, declaratione irrefragabili definimus, quod quantumcumq; sic exempti gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, siue contractus, aut rei, de qua contra ipsos agitur, ritè possunt coram locorum Ordinarijs conueniri, & illi quo ad hoc suam in ipsos iurisdictionem (prout ius exigit) exercere.

Nunquid ergo carent omnino in his commodis libertatis? non utique, quia nec coram Ordinarijs ipsis, dummodò sit in loco exempto commissum delictum, vel contractus initus, aut res litigiosa, nec ubi domicilium habent, si alibi delinquant vel contrahant, aut res ipsa consistat, conueniri possunt aliquatenus super istis: nec domiciliorum prætextu, locorum diocesani (si ubi deliquerunt, vel contraxerunt, aut res ipsa consistit, illi conueniantur) remittendi eos illuc, vel ipsis vt illic respondeant, iniungendi habeant aliquam potestatem, saluis nihilominus casibus alijs, in quibus eos Episcoporum iurisdictioni subesse Canonica præcipiunt instituta. Et id ipsum decernimus circa illos, quibus vt non nisi sub vno iudice teneantur de se conquerentibus respondere, Apostolico priuilegio est concessum. In eos autem, quibus ne interdicti, suspendi, vel excommunicari à quoquam valeant, à Sede Apost. est indultum (sicut sunt religiosi quamplures) in quorum priuilegijs continetur, ne quisquam Episcopus vel Arch. monast. suorum monachos pro vlla causa, vllòve loco interdicere, suspendere, vel excommunicare præsumat: iidem Ordinarij iurisdictionem suam quantum ad ista ubicumque illi fuerint, penitus

penitus exercere non possint: nisi forsitan ipsi monachi ad monast. suorum Prioratus, Ordinarijs ipsdem subiectos, fuerint destinati. Tunc enim etsi liberè possint ad eadem monasteria reuocari, ac tam illorum quàm ipsorum Prioratuum monachi reputentur (cùm non sit inconueniens, aliquem vtrobique locum habere monachicum) vnum alteri subesse monasterio, vel ab ipso noscitur dependere, ratione tamen eorundem Prioratum dicti Ordinarij sua iurisdictione in ipsis etiam quoad præmissa (quamdiu morantur in illis) licitè vti possunt.

In Clementinis lib. 3. tit. De religiosi domibus.

QUia contingit interdum, quod xenodochiorum, leprosariorum, eleemosynariorum, seu hospitalium rectores, locorum ipsorum cura postposita, bona, res & iura ipsorum interdum ab occupatorum & usurpatorum manibus excutere negligunt: quinimò ea collabi & deperdi, domos & ædificia ruinis deformari permittunt: & non attento quod loca ipsa ad hoc fundata & fidelium erogationibus dotata fuerunt, vt pauperes infectique lepra reciperentur inibi, & ex prouentibus sustentarentur illorum, id tenuunt inhumaniter facere, prouentus eisdem in vsus suos damnabiliter conuertentes: cùm tamen ea quæ ad certum vsus largitione sunt destinata fidelium, ad illum debeant, non ad alium (salua quidem Sedis Apost. auctoritate) conuertri. Nos incuriam & abusum huiusmodi detestantes, hoc sacro Concilio approbante sancimus, vt i, ad quos id de iure vel statuto in ipsorum fundatione locorum appositum, aut ex consuetudine præscripta legitime, vel priuilegio sedis Apostolicæ pertinet, loca ipsa studeant in prædictis omnibus salubriter reformare: ac occupata, deperdita & alienata indubitè, in statum reduci debitum faciant: & ad ipsarum miserabilium personarum receptionem & sustentationem debitam, & iuxta facultates & prouentus locorum ipsorum, rectores prædictos compellere non omitant. In quo si fortè commiserint negligentiam vel defectum, Ordinarijs locorum iniungimus, vt etiam si pia loca prædicta exemptionis priuilegio munita consistant, per se ipsos vel alios impleant omnia præmissa & singula, & rectores eisdem utique non exemptos, proprijs exemptos verò & alios priuilegiatos Apostolica ad id auctoritate compellant. Contradictores cuiuscumque statum aut conditionis existant, aut præbentes eisdem circa præmissa consilium, auxilium vel fauorem, per censuram Ecclesiasticam, & alijs iuris remedijs cōpescendo: nullum tamen per hoc exemptionibus seu priuilegijs ipsis quo ad alia præiudicium generando. Vt autem præmissa promptius obseruentur, nullus ex locis

ipsis secularibus Clericis in beneficium conferatur: etiam si de consuetudine (quam reprobamus penitus) hoc fuerit obseruatum: nisi in illorum fundatione secus fuerit constitutum, seu per electionem sit de rectore locis huiusmodi providendum. Sed eorum gubernatio viris prouidis, idoneis, & boni testimonij committatur, qui sciant, velint & valeant loca ipsa, bona eorum ac iura vtiliter regere, & eorum prouentus & redditus in personarum vsum miserabilium fideliter dispensare, & quos in vsum alios bona predicta cōuertere præsumptio verisimilis non existat: in quibus sub obtestatione diuini iudicij illorū, ad quos dictorum locorum commissio pertinet, cōscientias oneramus. Illi etiam quibus dictorum locorum gubernatio seu administratio committeretur, ad instar tutorum & curatorum iuramentum prestare, ac de locorum ipsorū bonis inuentaria conficere, & Ordinarijs, seu alijs quibus subsunt loca huiusmodi, vel deputandis ab eis, annis singulis de administratione sua teneantur reddere rationem. Quod si secus a quoquā fuerit attentatum, collationem, prouisionem, seu ordinationem ipsam carere decernimus omni robore firmitatis. Præmissa verò ad hospitalia militariū Ordinum, aut Religiosorum etiam aliorum, extendi minimè volumus. Quorum tamen hospitalium rectoribus in sanctæ obedientiæ virtute mandamus, vt in illis secundum suorum Ordinum instituta & antiquas obseruantias providere pauperibus, & hospitalitatem debitam in illis tenere procurēt: ad quod per Superiores eorum arcta districtione cogantur, statutis aut consuetudinibus quibuscumque non obstantibus in præmissis. Ceterum nostræ intentionis existit, quod si quæ hospitalia, altare vel altaria, & cœmeterium ab antiquo habentia, & presbyteros celebrantes, & Sacramenta Ecclesiastica pauperibus ministrantes, seu si parochiales rectores consueuerint in illis exercere præmissa, antiqua consuetudo seruetur, quo ad exercenda & ministranda spiritualia supradicta.

*Concilium Lateranen. sub Innoc. 3. cap. 21. De pœn.
& remiss. c. Omnis.*

OMNIS vtriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis peruenierit, omnia sua solus peccata cōfiteatur fideliter, saltem semel in anno proprio sacerdoti, & iniunctam sibi pœnitentiā studeat pro viribus adimplere, suscipiens reuerenter ad minus in Pascha Eucharistiæ Sacramentum, nisi forte de consilio proprii sacerdotis ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab eius perceptione duxerit abstinendum: alioquin & vi-

& viuens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & moriens Christiana careat sepultura. Vnde hoc salutare statutum frequenter in Ecclesijs publicetur, ne quispiam ignorantia cecitate velamen excusationis assumat. Si quis autem alieno sacerdoti voluerit iusta de causa sua confiteri peccata, licentiam prius postulet & obtineat à proprio sacerdote, cum aliter ille ipsum non possit soluere vel ligare.

Lib. 3. Clem. De vita & honestate Clericorum.

QVONIAM qui abiectis vestibus proprio congruentibus Ordini, alias assumere, & in publico portare rationabili causa cessante præsumpsit, professorū illius Ordinis prerogatiua se reddit indignum; presenti constitutione sancimus, quod quicumque Clericus virgata vel partita veste publicè utetur (nisi causa rationabilis sublit) si beneficiatus extiterit, per sex menses à perceptione fructuum beneficiorum quæ obtinet, sit eo ipso suspensus. Si verò beneficiatus non fuerit, in sacris tamen Ordinibus citra sacerdotium constitutus, per idem tempus reddatur eo ipso inhabilis ad Ecclesiasticum beneficium obtinendum.

Idem quoque censemus de Clericis alijs, vestem talem, simul & tonsuram publicè deferentibus clericalem. Dignitatem verò, personatum, seu beneficium aliud obtinens cui cura immincat animarum, nec non ceteri in sacerdotio constituti, ac Religiosi quilibet, quos oportet per decentiam habitus extrinseci morum intrinsecam honestatem ostendere, si (preterquam ex causa rationabili) publicè vestem ferant huiusmodi, aut infulam, seu pileum lineum publicè portēt in capite: sint eo ipso, beneficiati videlicet, à perceptione fructuum beneficiorum quæ obtinent, suspensi per annū; ceteri verò sacerdotes & Religiosi quilibet per idem tempus reddantur inhabiles ad quodcumque beneficium Ecclesiasticum obtinendum. Sed & tales & ceteri quicumque Clerici videntes epitogio seu tabardo fodorato vsq; ad oram, & ita breui, quod vestis inferior notabiliter videatur; epitogiū ipsum seculares Clerici & Religiosi, administrationem habentes, teneantur intra mensem dare pauperibus: ceteri verò Religiosi administrationem non habentes, intra idem tempus illud teneantur suis Superioribus assignare, in pios vsum aliquos conuertendum; alioquin beneficiati suspensionis, ceteri verò inhabilitatis pœnas prædictas per idem tempus se nouerint incurrisse.

Huic insuper adiicimus sanctioni, vt Clerici, præsertim beneficiati, caligis scacatis, rubeis, aut vindibus publicè non utantur.

Audientia nostram noueris peruenisse, quod villa quæ dicitur H. tantum perhibetur ab Ecclesia parochiali distare, vt tēpore hiemali cum pluuiæ inundant, non possint parochiani sine magna difficultate ipsam adire: unde non valent congruo tempore Ecclesiasticis interesse officijs. Quia igitur dicta Ecclesia ita dicitur redditibus abundare, quod præter illius villæ prouentus minister illius conuenienter valet sustentationem habere, mandamus, quatenus si res ita se habet, Ecclesiam ibi ædifices, & in ea sacerdotē, sublata appellationis obstaculo, ad præsentationem rectoris Ecclesiæ maioris cum Canonico fundatoris assensu instituas, ad sustentationem suam, eiusdem villæ obuentiones Ecclesiasticas percepturū, prouidens tamen vt competens in ea honor pro facultate loci matri ci seruetur: quod quidem fieri posse videtur, cum eiusdem villæ dominus viginti arras terræ frugifera vel ad vsus sacerdotis conferre. Si verò persona matri cis Ecclesiæ virum idoneum præsentare distulerit, vel opus illud voluerit impedire, tu nihilominus facias idem opus ad perfectionem deduci, & virum bonum appellationis cessante diffugio instituire non omittas.

Vt ij qui diuinis cathedralibus vel collegiatis, secularibus vel regularibus Ecclesijs sunt mancipati officijs, vel mancipabuntur in posterum, ad suscipiendos sacros Ordines propensius inducantur: Statuimus, vt nullus de cetero in huiusmodi Ecclesijs vocem in Capitulo habeat (etiā si hoc sibi ab alijs liberè concedatur) nisi saltem in subdiaconatus Ordine fuerit constitutus. Illi verò qui dignitates, personatus, officia, vel præbendas, quibus certi Ordines sunt annexi, pacificè nunc obtinent in eisdem Ecclesijs, vel obtinuerint in futurum, nisi (iusto impedimēto cessante) ad huiusmodi Ordines se promoueri fecerint intra annum, ex tunc donec ad eos promoti fuerint, nullo modo vocem in Capitulo habeant earumdem; ipsiq; distributionum, quæ dantur ijs qui certis Horis interfunt, pars dimidia subtrahatur. Non obstantibus quibuscumque consuetudinibus vel statutis. Penis alijs, quæ contra tales promoueri ad Ordines recusantes statuuntur in Iure, nihilominus in suo robore permanfuris.

ROMANA Ecclesia & infra. Cum suffraganeorum Remensis Ecclesiæ, suorumque officialium (qui generaliter de causis ad ipsorum forum pertinentibus, eorum vices supplendo cognoscunt) vnum & idem consistorium siue auditorium sit censendum: ab ipsis officialibus, non ad dictos suffraganeos (ne ab eisdem ad se ipsos interponi appellatio videatur) sed de iure ad Remensem est curiam appellandū. Ab Archidiaconis verò, alijsque inferioribus Prælati suffraganeis subiectis, eisdem & eorum officialibus, ad suffraganeos ipsos debet, & non ad eandem curiam (omissis dictis suffraganeis) appellari: nisi aliud Remensi Ecclesiæ de cōsuetudine competat in hac parte. Cum autem ad præfatam curiam ab eorumdem suffraganeorum, vel suorum officialium audientia fuerit appellatum, Remensis Archiepiscopus (qui pro tempore fuerit) vel officialis ipsius nullatenus in appellationis causa interpositæ ante definitiuam sententiam citent partes, nec etiam alijs illam committent, appellationis eiusdem causa probabili seu legitima non expressa.

Si verò vocatis partibus, vel nullatenus, aut non intra decem dies post interlocutoriam vel definitiuam sententiā appellatum fuisse, seu aliquid aliud simile, sicque non esse per appellationem ad eundem Archiepiscopum vel eius officialem deuolutum negotium, proponatur: ijdem (nisi prius ipsis contiterit, causam ipsam ad eos totaliter fuisse delatam) prohibere, ne in causa illa, vel ne ad executionem procedatur sententiæ, non præsumant.

Quod si obijciatur ex iniusta causa, seu minus legitima, ante sententiam appellationem interpositam extitisse, & ex eo non esse appellationem huiusmodi admittendam: nequeunt prædicti Archiepiscopus vel eius officialis prohibere, ne procedatur in causa, nisi prius appellatione recepta velut emissæ ex causa probabili, cognoscere incipiant de causa huiusmodi, an sit vera. Si autem post sententiam in casibus à iure prohibitis (vt potè à sententia super manifesto & notorio crimine, vel de quo quis in iure confessus extitit, promulgata) vel consimilibus appellatum fuisse dicatur: possunt, ne sententia executioni mandetur, (postquam cognoscere ceperint, vtrum sit recipienda vel non, appellatio ab eo interposita) inhibere. In alium quoque qui circa rem, de qua inter appellatam & appellatum controuersia vertitur, aliquid post eorum inhibitionem attentat: non valent occasione huiusmodi iurisdictionem aliquam vendicare. Cum verò is qui ad Remensem curiam super aliqua causa vocem appellationis emittit, nihilominus in causis

alijs Ordinarij sui iurisdictioni subijciatur. Rhemensis Archiepiscopus vel Officialis ipsius nequaquam iurisdictionem ipsam in alijs impediatur, vt ab eiusdem Ordinarij potestate totaliter eximant taliter appellantes. Debet autem ad eos ab Episcopis prefate provincie super causis, in quibus temporalem iurisdictionem exercent, nisi forte de consuetudine aut priuilegio, siue iure alio speciali sit appellandum ad alium, appellari. Sententias quoque interdicti vel suspensionis seu excommunicationis in appellantes ab eo, a quo appellatum proponitur, promulgatas, nullatenus, nisi vocatis partibus, & de appellatione legitime cognito, reuocent aut denuntient esse nullas. Cum autem ad Rhensem Archiepiscopum ab audientia suffraganei sui super aliqua causa fuerit ante sententiam appellatum: idem Archiepiscopus (postquam de appellatione cognita confiterit eam minus rationabilem extitisse) causam ad eundem suffraganeum remittere non postponat.

Benifacius 8. in Sexto, De Clericis coniugatis.

CLERICI qui cum vnicijs & virginibus contraxerunt, si tonsuram & vestes deferant clericales, priuilegium retineant Canonis ab Innocentio secundo predecessore nostro editi in fauorē totius Ordinis clericalis. Et cum iuxta Parisiense Concilium, nullus Clericus distringi debeat aut condemnari a iudice seculari, presenti declaramus edicto, huiusmodi Clericos coniugatos pro commissis ab eis excessibus vel delictis trahi non posse criminaliter aut ciuilitate ad iudicium seculare: nec ab ipsis secularibus iudicibus eos debere personaliter vel etiam pecunialiter (ne per vnā viam concedatur eisdem iudicibus, quod per aliam denegatur) vllatenus condemnari. In ceteris autem, vel nisi, vt pramittitur, tonsuram vel vestem deferant clericales, etiam in pramissis eos gaudere nolumus priuilegio clericali.

Gregorius decimus in generali Concilio Lugdunensi in 6. Decretal. tit. De censibus & exactionibus.

C A P. I I.

EXIGIT peruersorum audacia, vt non simus sola delictorum prohibitionē contenti, sed etiam penam delinquentibus imponamus. Constitutionem itaq; felicitis recordationis Innocentij Papę quarti, predecessoris nostri, editam super non recipiendis in pecunia procuracionibus, ac super receptione munerum visitantibus, eorumque familiaribus interdicta, quam multorum fecit temeritas preterire, volētes inuiolabiliter obseruari,

seruari, eam decernimus pene adiectione iuuandam: Statuentes, vt vniuersi & singuli, qui ob procuracionē sibi ratione visitationis debitam exigere pecuniam, vel etiam a volente recipere, vel alijs constitutionem ipsam recipiendo munera, siue visitationis officio non impenso procuracionē in victualibus, aut aliquid aliud procuracionis occasione, violare præsumpserint, duplum eius quod receperint Ecclesie a qua id receptum fuerit, intra mensem reddere teneantur. Alioquin ex tunc Patriarchę, Archiepiscopi, Episcopi, duplum ipsum vltra predictum tempus restituere differentes, ingressum sibi Ecclesie sentiant interdictum. Inferiores verō ab officio & beneficio nouerint se suspensos, quousque de duplo huiusmodi grauatis Ecclesijs plenariam satisfactionem impendant, nulla eis in hoc dantium remissione liberalitate seu gratia valitura.

Concilium Lateran. sub Innoc. 3. cap. 8. & lib. 5. Decretalium, De accusationibus & inquisitionibus.

QVALITER & quando * quomodo debeat prælatus procedere ad inquirendum, & puniendum subditorum excessus, ex auctoritatibus noui & veteris Testamenti colligitur euidenter, ex quibus postea processerunt Canonice sanctiones, sicut olim aperte distinximus, & nunc sacri approbationis Concilij confirmamus. Legitur enim in Euangelio, quod villicus ille qui diffamatus erat apud dominum suum, quasi dissipasset bona ipsius, audiuit ab illo: *Quid hoc audio de te? Lucę 16.* redde rationem villicationis tuę, iam enim non poteris villicare. Et in Genesi Dominus ait: *Descendam & videbo vtrum Genes. 18.* clamorem, qui venit ad me, opere compleuerunt. Ex quibus auctoritatibus manifeste comprobatur, quod non solum cum subditus, verumetiam cum prælatus excedit, si per clamorem & famam ad aures superioris peruenerit, non quidem a maleuolis & maledicis, sed a prouidis & honestis: nec semel tantum, sed sæpē (quod clamor innuit, & diffamatio manifestat) debet coram Ecclesie senioribus veritatem diligentius perscrutari, vt si rei poposcerit qualitas, Canonica distinctio culpam feriat delinquentis, non tamquam sit auctor & iudex, sed quasi deferente fama, vel denuntiante clamore, officij sui debitum exequatur. Licet autem hoc sit obseruandum in subditis, diligentius tamen obseruandum est in prælatis, qui quasi signum sunt positi ad sagittam. Et quia non possunt omnibus Thron. 3. complacere, cum ex officio teneantur non solum arguere, sed etiam increpare, quin etiam interdum suspendere, nonnumquam verō ligare, frequenter odium multorum incurrun & insidias

insidias patiuntur: Ideo sancti Patres prouidē statuerunt, vt accusatio Prælatorum non faciliē admittatur, ne concussis columinis corruat ædificium, nisi diligens adhibeatur cautela, per quam non solum falsæ, sed etiam malignæ criminationi ianua præcludatur. Verum ita voluerunt prouidere Prælati, ne criminentur iniuste, vt tamen cauerent, ne delinquerent insolenter, contra morbum vtrumque inuenientes congruam medicinam, videlicet vt criminalis accusatio, quæ ad diminutionem capitis (id est, degradationem) intenditur, nisi legitima præcedat inscriptio, nullatenus admittatur. Sed cum super excessibus suis quisquā fuerit infamatus, ita vt iam clamor ascendat, qui diutius sine scandalo dissimulari non possit, vel sine periculo tolerari, absque dubitationis scrupulo, ad inquirendum & puniendum eius excessus, non ex odij fomite, sed charitatis procedatur affectu, quatenus si fuerit gravis excessus, etsi nō degradetur ab Ordine, ab administratione tamē amoueatur omnino: quod est secundum Euangelicam sententiam à villicatione villicum amoueri, qui non potest villicationis sue dignam reddere rationem. Debet igitur esse præsens is contra quem facienda est inquisitio, nisi se per contumaciam absentauerit: & exponenda sunt ei illa capitula de quibus fuerit inquirendum, vt facultatem habeat defendendi seipsum. Et non solum dicta, sed etiam nomina ipsa testium sunt ei, vt quid & a quo sit dictum appareat, publicanda: nec non exceptiones & replicationes legitimæ admittendæ, ne per suppressionem nominum infamandi, per exceptionem verò exclusionem, depoenendi falsum audacia præbeatur. Ad corrigendos itaque subditorum excessus, tanto diligentius debet Prælati assurgere, quanto damnabilius eorum offensas defereret incorrectas: contra quos, vt de notorijs excessibus taceatur, & si tribus modis possit procedi, per accusationem videlicet, denuntiationem, & inquisitionem eorum, vt tamen in omnibus diligens adhibeatur cautela, ne forte per leue compendium ad graue dispendium veniatur: sicut accusationem legitima præcedere debet inscriptio, sic & denuntiationem charitativa admonitio, & inquisitionem clamorosa insinuatio præuenire; illo semper adhibito moderamine, vt iuxta formam iudicij, sententiæ quoque forma dicatur. Hunc tamen ordinem circa Regulares personas non credimus vsquequaque seruandum, quæ, cum causa requirit, facilius & liberius à suis possunt administrationibus amoueri.

CVM capella ducis Burgundiæ gaudere dicatur huiusmodi priuilegio, quod nullus Archiepiscopus vel Episcopus in personas Canoniorum eiusdem capellæ suspensionis vel excommunicationis, aut interdicti sententias audeat promulgare: quidam capellæ supradictæ Canonici, qui parochiales Ecclesias à te tenent, occasione priuilegij prælibati in his etiam quarum iurisdictio ad te pertinet, ita se dicunt exemptos, vt quantumcumque graniter interdum excedant, tuæ correctioni reculent & sententiæ subiacere. Quocirca mandamus, quatenus in quantum exempti sunt eiusdem ratione capellæ, Apostolicis priuilegijs deferas reuerenter; sed in quantum ratione parochialium Ecclesiarum, vel aliàs iurisditionem tuam respicere dignoscuntur, officij tui debitum in eisdem liberè prosequaris.

In Sexto, tit. De consuetudinibus.

CONSUETUDINEM, quam in vestra Ecclesia seruata assensit tanto tempore, quod in contrarium memoria non existit, videlicet quod ipsius Ecclesiæ Canonici duos personatus, aut duas dignitates, vel præposituras, seu administrationes, aut duo officia, vel eorum alterum cum reliquo, insimul & præbendam, possint in ea licitè absque dispensatione Sedis Apostolicæ obtinere: corruptelam (cum sacris sit inimica Canonibus, & de ambitionis radice processerit) merito reputantes: eam auctoritate Apostolica reprobamus: vosque ad ipsius obseruantiam, etiam si iuramento firmata extiterit (cum iuramentum iniquitatis vinculum non existat) decernimus non teneri.

Statuentes, vt (cum vnum officium vix dignè valeat aliquis adimplere) nulli liceat de cetero nisi vnicum personatum, vel dignitatem, aut præposituram, siue administrationem, vel officium perpetuum, quocumque nomine censeantur, cum præbenda insimul absque dispensatione dictæ Sedis in eadem Ecclesia obtinere, vel iam obtenta tenere. Quod si à quoquam secus præsumptum fuerit, irritum sit omnino.

In Sexto, tit. De statu Regularium.

PERICULOSO & detestabili quarundam monialium statui (quæ honestatis laxatis habent, & monachali modestia, sexusque verecundia impudenter abiectis, extra sua monasteria nonnumquā per habitacula secularium personarum discurrunt, & frequenter intra eadem monasteria personas suspectas admittunt,

mittunt, in illius, cui suam integritatem voluntate spontanea deuouerunt, grauem offensam, religionis opprobrium & scandalum plurimorum) providere salubriter cupientes presentem constitutione perpetuo irrefragabiliter valitura, sancimus, vniuersas & singulas moniales presentes atque futuras, cuiuscunque Religionis sint vel Ordinis, in quibuscumque mundi partibus existentes, sub perpetua in suis monasterijs debere de cetero permanere clausura: ita quod nulli earum Religionem tacite vel expresse professæ, sit vel esse valeat quacumque ratione vel causa (nisi forte tanto & tali morbo euidenter earum aliquam laborare constaret, quod non posset cum alijs absque graui periculo seu scandalo commorari) monasteria ipsa deinceps egrediendi facultas: nullique aliquatenus inhonestæ personæ, nec etiam honestæ (nisi rationabilis & manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinuerit, speciali licentia) ingressus vel accessus pateat ad easdem: vt sic à publicis & mundanis conspectibus separata, omnino seruire Deo valeant liberius, & (lasciendi opportunitate sublata) eidem corda sua & corpora in omni sanctimonia diligentius custodire. Sanè vt hoc salutare statutum commodius valeat obseruari, districtius inhibemus, ne in monasterijs Ordinum non mendicantium aliquæ recipiantur de cetero in sorores, nisi quot poterunt de ipsorum monasteriorum bonis siue prouentibus absque penuria sustentari: si secus actum fuerit, irritum decernentes.

Verum quando Abbatissa vel Priorissa cuiusuis monasterij, pro feudo quod monasterium ipsum tenet ab aliquo Principe seu domino temporali, sibi debeat homagium, vel fidelitatis sacramentum præstare (nisi quod per procuratorem illud præstet, possit efficere apud eum) de monasterio cum honesta & decenti societate exire poterit eo casu licet, homagio facto quamprimum commodè poterit, seu fidelitatis præstito sacramento, ad ipsum monasterium è vestigio reuersura: sic quod in fraudem residentie siue moræ claustralis nihil fiat omnino.

Porro ne moniales causam seu occasionem habeant euagandi, Principes seculares ac alios dominos temporales rogamus, requirimus, & obsecramus per viscera misericordie Iesu Christi, eisdem in remissionem peccaminum nihilominus suadentes, quod Abbatissas ipsas & Priorissas, ac moniales quascunque monasteriorum suorum curam, administrationem, negotia regerentes, quibuscumque nominibus censeantur, per procuratores in suis tribunalibus seu curijs litigare permittant: ne pro constituendis procuratoribus (qui atornati in aliquibus partibus nuncupantur) seu alijs huiusmodi easdem oporteat euagari. Si qui

qui verò contrà præsumpserint, exhortationi huiusmodi rationabili atque sanctæ obtemperare nolentes, cum sit iuri contrarium, quod mulieres (presertim religiose) per se ipsas litigare cogantur, & à via deuict honestatis, & periculum animarum inducat, ad hoc per suos Ordinarios ecclesiasticos censura ecclesiastica compellantur. Episcopis autem & alijs prælatis superioribus & inferioribus quibuscumque iniungimus, quod & ipsi causas seu negotia, quæ præfatæ moniales habebunt agere coram ipsis, aut in curijs eorumdem, siue sint homagia, fidelitatis sacramenta, lites, vel quidquid aliud, ipsa per procuratores earum fieri faciant & tractari.

Et quoniam parum esset condere iura, nisi essent qui ea executioni debite demandarent, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis & Episcopis vniuersis districtè in virtute sanctæ obediencie, sub obtestatione diuini iudicii, & interminatione maledictionis æternæ præcipiendo mandamus, quatenus eorum quilibet in ciuitate ac diocesi propria in monasterijs monialium sibi ordinario iure subiectis, sua; in ijs verò quæ ad Romanam immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ auctoritate; Abbates verò, & alij tam exempti quam non exempti prælati ecclesiarum, monasteriorum, & Ordinum quorumcumque, in monasterijs huiusmodi sibi subiectis, de clausura conuenienti, vbi non est, ipsorum monasteriorum expensis, & fidelium elemosynis, quas ad hoc procurerit diligentius faciendæ, & de ipsis monialibus includendis, quamprimum commodè poterunt, providere procurent; si diuinæ ac nostræ indignationis voluerint acrimoniam euitare: contradictores atque rebelles per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo: inuocato ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachij secularis. Per hoc autem in monasterijs exemptis Ordinarij locorum, quo ad alia, nullam sibi credant iurisdictionem vel potestatem aliquatenus attributam.

Innocentius 3. in Concilio Lateranensi cap. 12. & lib. 3.
Decretal. de stat. monachorum.

IN singulis regnis siue prouincijs fiat de triennio in triennium, saluo iure diocesano Pontificum, commune Capitulum Abbatum atque Priorum, Abbates proprios non habentium, qui non consueuerint tale Capitulum celebrare, ad quod vniuersi conueniant, prepetitionem Canonicam non habentes, apud vnum de monasterijs ad hoc aptum; hoc adhibito moderamine, vt nullus eorum plus quam sex electiones, & octo personas

personas adducat. Aduocent autem charitatiuè in huius nouitatis primordijs duos Cisterciensis Ordinis Abbates vicinos, ad præstandum sibi consilium & auxilium opportunum, cum sit in huiusmodi capitulis celebrandis ex longa cõsuetudine plenius informati. Qui absque contradictione duos sibi de ipsis associant, quos viderint expedire. Ac ipsi quatuor prælint Capitulo vniuerso, ita quod ex hoc nullus eorum auctoritatem prælationis assumat: Vnde, cum expedierit, prouida possint deliberatione mutari. Huiusmodi verò Capitulum aliquod certis diebus cõtinuè iuxta morem Cisterciensis Ordinis celebratur, in quo diligens habeatur tractatus de reformatione Ordinis & obseruantia Regulari: & quod statutum fuerit, illis quatuor approbantibus, ab omnibus inuolabiliter obseruetur, omni excusatione & contradictione ac appellatione remotis, prouiso nihilominus, vbi sequenti termino debeat Capitulum celebrari: & qui conuenerint, vitam ducant communem, & faciant proportionabiliter simul omnes communes expensas: ita quod si non omnes potuerint in eisdem, saltem plures simul in diuersis domibus commorentur. Ordinentur etiam in eodem Capitulo religiosæ ac circumspicte personæ, quæ singulas abbatias eiusdem regni siue provincie, non solum monachorum, sed etiam monialium, secundum formam sibi præfixam, vice nostra studeant visitare, corrigentes & reformatores, quæ correctionis & reformationis officio viderint indigere; ita quod si rectorem loci cognouerint ab administratione penitus amouendum, denuncient Episcopo proprio, vt illum amouere procuret; quod si non fecerint, ipsi visitatores hoc referant ad Apostolicæ Sedis examẽ. Hoc ipsum regulares Canonicos secundum Ordinem suum volumus & præcipimus obseruare. Si verò in hac nouitate quidquam difficultatis emergerit, quod per prædictas personas nequeat expediri, ad Apostolicæ Sedis iudicium absque scandalo referatur, ceteris irrefragabiliter obseruatis, quæ cõcordi fuerint deliberatione prouisa.

Porro diocesani Episcopi monasteria sibi subiecta ita studeant reformare, vt cum ad ea prædicti visitatores accesserint, plus in illis inueniant quod commendatione, quàm quod correctione sit dignum; attentissimè præcauentes, ne per eos dicta monasteria indebitis oneribus aggrauentur. Quia sic volumus superiorum iura seruari, vt inferiorem nolimus iniurias sustinere. Ad hoc districtè præcipimus tam diocesani Episcopis, quàm personis quæ præerunt Capitulis celebrandis, vt per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, compescant aduocatos, patronos, vicedominos, rectores & consules, magnates & milites,

milites, seu quoslibet alios, ne monasteria præsumant offendere in personis ac rebus. Et si forsitan offenderint, eos ad satisfactionem compellere non omittant, vt liberius & quietius omnipotenti Deo valeant famulari.

In Sexto, tit. De rescriptis.

STATVTVM quod circa indices à Sede Apostolica deputandos nuper edidimus, cum quædam contenta in eo, quæ pro communi vtilitate credebantur inducta (sicut experientia docuit) tendere dignoscantur ad noxam, sanctione præsentis, quam irrefragabiliter obseruari mandamus, suadente vtilitate in melius duximus reformandum. Sancimus igitur, vt nullis nisi dignitate præditis, aut personatum obtinentibus, seu Ecclesiarum Cathedralium Canonicis, causæ auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ, vel Legatorum eius de cetero committantur; nec audiantur alibi quàm in ciuitatibus vel locis insignibus, vbi possit commodè copia peritorum haberi.

INDEX
RERVM ET VERBORVM
IN
CONCILIVM TRIDENTINVM
COPIOSISSIMVS.

Abbates quomodo eligendi, 207. & qui in monasterijs, quæ sunt Ordinum Capitula, 214.
Abbat nec Tonfuram nec minores Ordine. ijs conferant qui sibi subiecti non sunt, 161.
Abbatum officium in Lectore eligendo, 28. in assistendo degradationi loco Episcoporum, 82. in visitando, 213. in exequendo decreta huius Concilij, 206.
Abbatum monasteria ab Episcoporum iurisdictione exempta, 209. & 213.
Abbatum privilegia quando cessant, 161. & 195.
Abbatum negligentia quando suppletur, 28. & 30.
Abbatissæ creatio qualis, 207.
Abbatissa duobus monasterijs non præficienda, 207.
Abbatissæ officium in professione monialium, 212.
Abbatissæ commendatæ ab Episcopo visitanda, 137. quæ sunt Ordinum Capita, quibus conferenda, 214. eorum onus in Seminario constituendo, 167.
Abesse Episcopo quâdo, & quamdiu liceat, & qua pena muldenter absentes, 157. & quâdo a ijs curatis, 159. & quantum Canonice, & similibus, 190.
Abesse non videtur qui aliquantisper abest, 158.
Absentia affectata non dissolvit vinculum matrimonij, 172.
Absentia Episcoporum denuncianda Romano Pontifici, 49. & quæ sit legitima, & à quibus probanda, 157.
Abiens, qui curæ animarum incumbit, præsent iudicatur, 148. *Cetera vide in verbo Residentia.*
Absolutio sacerdotalis quæ, & quod sit actus iudicialis, 87. 93. & 100.
Absolutionis ministri, 82.
Absolutio delicti quando non admittenda, 82.
Absolutio in quibus casibus fieri possit ab Episcopo, 93. 101. & 186.
Absolutio à summo Pontifice impetrata, usurpantibus lona & iura ecclesiastica non altere potest, nisi quæ detinent, restituant, 151.
Abusus tollendi, 30. 139. & 204. maxime exorti in indulgentijs, 138. & 234. & in Missarum celebratione, 146. & in concionibus popularibus, 201. & in Sacramentorum celebratione, 203.
Academiarum testimonium de eius doctrina qui creandus est Episcopus, 148.
Accessiones ad beneficia iuris patronatus quando tollenda, 225.
Accessus non concedendi, nec concessi extendendi, 221.
Acclamations Patrum in fine Concilij, 238.
Acolythi quando, & cur instituti, 154.
Acolythus, 187.
Acta appellanti gratis exhibenda, 81. & infra quantum tempus, 199. & quomodo ad iudicem appellationis transferenda, 199.
Adtransgressio, 24. & 32. & 36. quomodo tollatur, 25.
Administratio bonorum monasteriorum ad quos spectet, 204.
Administratores locorum piorum quibus rationem reddant, 150. & de

INDEX.

& de quibus administratores bonorum Episcopatus Sede vacante, 193.
Adolecentium ætas prona ad mundi voluptates, 165.
Adoratio Christi, 75.
Adoratio Eucharistiae, 74. 78.
Adventus Christi mysterium, 32.
Adulterij pena, 178.
Adulterium non dirimit matrimonium, 172.
Adulterium iustificatio, 33.
Ætas ad dignitates obtinendas legitima, 188. & 189. ad beneficia, 160. ad Ordines, 162. ad Seminarium, 166.
Affinitas ex fornicatione in 1. & 2. gradu tantum matrimonium dirimit, 176.
Alas fugere Clerici debent, 147.
Alexandri 111. constitutio, 56. 135.
Alienare quando Clericis non liceat, 135.
Alere per mensam intelligitur apud Paulum, 140.
Ambulationes sub Missa tollant Episcopi, 146.
Animarum cura non negligenda, 49. 58. 19. 137.
Annexa beneficia singulis annis visitare cura est Episcopi, 58.
Annus ad suscipiendos Ordines datus, quos impetratum beneficium postulat, 149.
Antiquitas non damnanda, 132.
Antiquior Episcopus Metropolitanus impedito habenda Synodi provincialis ius habeat, 181.
Antiquiori Episcopo in Metropolitana Ecclesia Oeconomum eligere quando licet, 193.
Apostatarum poenæ, 213.
Apostatandi occasio unde, 108.
Apostoli novi Testamenti sacerdotes, 140. 143.
Apostolis eorumque successoribus remittendi & retinendi peccata potestas communicata, 87.
Appellatio cur instituta, & quâdo non impediatur, vel suspēdat, 80. 81. 151. 158. 168. 187. 197. 198. & 210. & quomodo admittenda, 150. & cui committenda, 81. & de quibus administratores bonorum Episcopatus Sede vacante, 193.
Appellans quid agere debeat, 80. 81. & 199.
Appellatus quid, & quando solvatur pro actis, 199.
Aqua naturalis de necessitate Baptismi, 54.
Aquarum significatio, 142.
Aqua in calice cum vino miscetur, 134.
Arbiter de suspēione & iurisdictione cognoscenda inter ordinarium & congruatorem iudicem, 106.
Archidiaconi oculi Episcoporum, 188. qui eligi debent, 188. qui visitandi ius habent, quomodo visitent, 182.
Archidiaconus causam matrimonij, & criminum non iudicant, 198. neque concubinatus, 219.
Archiepiscopus. vide Metropolitanus.
Archipresbiter. vide Parochus.
Assumendus ad Cathedrales Ecclesias qualis esse debeat, 149.
Attritio quid, 89.
Avaritia idolorum servitus, 145.
omnium malorum radix, 151. ab Ecclesiasticis tollenda, 133.
Auctoritas Sedis Apostolicæ maxima, 31. 64. 93. 116. & 151. in omnibus salua intelligitur, 56. 58. & 181.
Avaritia Clericis vitanda, 190.
Baptismus sacramentum fidei, 35.
Baptismi virtus, 25. & 26. necessitas, 33. & 54. Canones de eo, 54. & 55. verba requisita, 54.
Aqua necessaria, 54. in eo imprimatur character in anima, 53.
Baptismi & Penitentiae differentia, 87.
Baptismo suscepto, vota non sunt irrita, 55.
Baptismus parvulorum, 25. & 55.
Baptismus Ioannis, 54.
Baptismus hereticorum quomodo verus, 54.
Baptismus ritē collatus non iteratur, 53. & 55.
Baptismi sola recordatio non tollit neque minuit peccata, 55.
Bapti-

INDEX.

Baptizantium, & baptizatorum cognatio, 176.
Baptizari licet in omni ætate, & tempore, 55.
Baptizantur parvuli in fide Ecclesiæ, ibidem.
Baptizati Christianæ legis debitores, 55. peccando gratiam amittunt, 4. ab uno vel duobus suscipiendi de baptismo, 175.
Benedictio coniugum approbatur, 173. in templo suscipienda, 174. à proprio Parocho sumenda, 174.
Beneficia cur constituta sunt, 134.
Beneficia Ecclesiastica obtinendi habent, 160.
Beneficiandorum ætas, ibidem.
Beneficium Ecclesiasticum habere debet, qui prima tonsura initiatus est, ut fori privilegio gaudeat, ibidem.
Beneficia unius diocesis cum alterius diocesis beneficio perpetuo non uniantur, 108.
Beneficiorum pluralitas reprobat, 57. 58. & 194. & quando permittitur, 194.
Beneficia in servitutem non redigenda, 223. unita visitanda, 58. ac etiam exempta, & à quibus, 137. 187.
Beneficia curata in simplicia non convertenda, 230. & quando curam animarum recipiant, ibid.
Beneficia regularia quibus conferenda, 108.
Beneficia secularia Regularibus non concedenda, 108.
Beneficia hereditaria (successionem abhorrent, 221.
Beneficia iuris patronatus, 109. 136. 196. 223. & 224. cum seq.
Beneficiis privare Clericos quando liceat, 136. 159. 218. & 228.
Biblia Latina vulgaræ editionis probata, 21.
Biennij spatium litibus finiendis statutum, 198.
Bigamia prohibita, 171.
Bigami ad Minorum Ordinum ministeria non idonei, 165.
Bona Ecclesiastica occupantium

pœna, 151. eorum fructus in quos usus convertendi, ibid.
Bona ante professionem monasterij non danda, aut abeuntibus redditus restituenda, 211. quomodo Regularibus concessa, 204.
Bonorum laudes, 64.
Bonum exemplum, quare Exemplum.
Bonifacij VIII. constitutio, 206. & 226. Bonifacij IX. constitutio, 160.
Brachium seculare implorari potest pro revocandis monialibus intra urbem, 207.
Brevarium, 235.
Bulla indictionis Concilij Pauli tertij, initio.
Bulla facultatis transferendi Concilij sub Paulo tertio, 61.
Bulla resurrectionis Concilij sub Innocentio tertio, 66.
Bulla celebrationis Concilij sub Pio quarto, 117.
Bulla confirmationis Concilij sub Pio quarto, 243.
C.
Calibatus non postponitur statui coniugali, 173.
Cærimonie in celebratione Missæ quare institutæ, 142. & 143. in Ordine sacro, 156. in nuptijs, 175.
Calicis usus an cuiquam sit permittendus, 133. & 152.
Candelarum certus numerus prohibetur in celebratione Missæ, 146.
Canon Missæ ex quibus constituitur, 141.
Canones de vita Clericorum tenentur, 147. item ad Episcopalem dignitatem pertinentes, 230. item ad favorem Ecclesiasticarum personarum, 232.
Canones indistincte ab omnibus observandi, 231.
Canonicatus quibus conferendus, 189.
Canonicatus aut portio non ei confertur qui eo Ordine initiatus non est, quem illa dignitas aut portio requirit, 189.

Canonicus

INDEX.

Canonicus quales eligendi, 189. & qui vocem in Capitulo non habent, 149. quos Ordines habere debeant, 189. eorum tenuer redditus quomodo augendi, 192. & 193.
Canonicus Ecclesiæ Senatus, 190.
Canonicus regulares translati ad alium ordinem, secularia beneficia obtinere num possint, 108.
Canonicus libri, 21.
Canonicis non amplius trib. mensibus abesse licet, 189.
Canonicis præsentibus sacre ordinationi, 161.
Canonicis divina officia per se, non per alium obire debent, 190.
Canonicorum vita, & honestas qualis, 190. officium in choro, ibid. eorumdem officium celebrante Episcopo, ibid. residentia, 148. 157. & 189. & an residere possint in Ecclesia curata, 148.
Canonicis duo adhiberi debent in publicatione Indulgentiarum, 138. ad rationem reddituum Seminarij exigendam, 168. ad constituenda quæ ad Seminarij spectant, 166. 167. & 168. ad procedendum in quibusdā causis, 221. ad convertenda quædam in pios usus, 223. cetera quare in verbo, Capitulum.
Canonicus Episcopo inservire debent, 188. & 190. & ab eo corrigi possunt, 50. & quando ac quomodo, 220. & c. professionem fidei coram quibus facere teneantur, 189.
Cantus laudatur, 166. sed lascivus in celebratione Missæ vetatur, 146.
Capellanorum Regiorum privilegia restricta, 187.
Capita Ordinum, 209. & 213.
Capituli officium Sede vacante, 179. & 193.
Capituli consilium adhibere debet Episcopus Lectore & magistro deligendo, 28. in Ordinibus Canonicatum designandis, 189. in his quæ ad debitum in divinis officiis regimen spectant, 190. & in his quæ ad Seminarium pertinent, 166. in augendo præbendas tennes, 192. 193. in omnibus his quæ non spectant ad commodum Episcopi, vel suorum, 221. in substituendo iudicem delegatum, 126. cetera require in verbo, Canonici.
Capituli mensa, 167. Capitula cathedralium à suis Episcopis visitari & corrigi possunt, 50. 51. & quomodo & quando, 220. apud Ordinarium conveniuntur non obstantibus Cõservatorijs, 105. 106. Episcopi de quibus rationes reddere teneantur, 193. 194. eorum negligentia à quibus suppleatur, 193. litteras dimissorias an concedere possint, 59. & 162. an visitare valeant, & quomodo, 182. & 183.
Capituli iurisdicctio, potestas, & bonorum administratio intacta relinquitur, 211. & quando eorum privilegia non valeant, 195.
Capitulorum generalium officium in magistris eligendis, 27. & 28. in Prioribus & Officialibus constituendis, 211. 214. in exequendis pijs relictis, 219. in conferenda Regulari disciplina, 204. & eorum negligentia à Concilio provinciali aliquando suppletur, 215.
Capitulum sub titulo S. Petri vel S. Ioannis, 208. & 209.
Capucinis bona possidere non licet, 205.
Cardinales qui sunt eligendi, 181. eorum consilio universalis Ecclesiæ administratio nititur, 216.
Cardinalibus beneficiorum multitudo negetur, 194.
Cardinalium indulta quando valeant, 196. & 197. accessus & regressus tolluntur, 221. 222.
Cardinalium frugalitas & continentia, 216. residentia, 157.
Cardinalium familiares, vide Familiæ.
S
Cardi-

INDEX.

Cardinalis Moronus primus Legatus Synodo benedixit, 237.
 Cardinales Episcopi infra tres menses inunus consecrationis suscipere tenentur, 159.
 Cardinales quatuor affirmare debent promouendos ad cathedral. idoneos esse, 180. 181.
 Carnis desideria quomodo restringantur, 235.
 Carthaginense Concilium, 216.
 Castitatis vorum, 204.
 Castitatis donum petentibus non denegatur, 172.
 Casuum reservatio, 93. & 101.
 Catechesis singulis Sacramentis præscribenda, 186.
 Catechumeni, 36.
 Catechismus, 235.
 Cathedralium & parochialem Ecclesiam nemo simul retineat, 192.
 Cathedralibus Ecclesijs qui præficiendi, 48. 56. 147. & 179.
 quomodo prouidendum, quando sunt exigui fructus, 190. & quando pensiones imponendæ, 193. & 194.
 Cathedrali Ecclesia vacante preces habendæ, 179.
 Cathedralium Ecclesiarum penitentiarius, 176.
 Cathedralium Ecclesiarum pluralitas prohibetur, 57.
 Causæ matrimoniales spectant ad Ecclesiasticos, 173. sed non ad Decanos, vel alios inferiores, 198. & ubi cognoscendæ ob pauperatatem, ibid.
 Causæ citò expendendæ, 198. 199. & 226.
 Causæ fori Ecclesiastici ab Ordinarijs cognoscendæ, 198. & quibus delegandæ, 226.
 Causæ mercedum, & miserabilium personarum, 60.
 Causæ exemptorum quomodo tractandæ, 60.
 Causæ legitimæ absentiarum quæ, 157. & 158.
 Causæ iuiles. vide Ciuiles causæ.
 Causæ criminales. quare Criminales.
 Celebratio Missarum. lege Missæ.
 Censuræ ab Ordinarijs emanant, ab Ordinarijs publicandæ & obseruandæ à Regularibus, 210.
 Censuræ Ecclesiasticæ à Iudicibus Ecclesiasticis quando ferendæ, 218.
 Character quid, 53. in quibus imprimatur, ibid. & 154. clerici non potest, 35. & 154.
 Charitas, 45. perfectionis vinculum, 123.
 Chorum clericis prohibentur, 147. & 190.
 Chrisma sacrum, 56.
 Christiana vita perpetua penitentia esse debet, 96.
 Christiani quando communicare teneantur, 79.
 Christianorum officium maxime in Concilijs, 16. & 40.
 Christus vera lux, 17. Propitiator noster, 32. & 33. Saluator noster, 33. & 201. fons iustitiæ, 34. causa salutis æternæ, 38. Redemptor, 46. 47. & 201. legislator, 46. sanctitatis auctor, 73. sacerdos secundum Ordinem Melchisedech, 140. magnus, & summus sacerdos, 239. caput in membra, 42. vitis in palmites, ibid. Sol iustitiæ, 32. Fidei nostræ auctor, ibid. secundus Adam, 33. omnium gratiarum fons & auctor, 132. mediator Dei & hominum, 201. Patribus promissus, 32. Sacramentorum auctor & perfectior, 51. & 170. pro omnibus mortuus, 33. & ad nostram salutem, 77. & 140. in Eucharistia continetur, 73. & 34. totus sumitur sub utraque specie, 74. 77. 130. 131. 132. & 133. nobis meruit iustificationem, 33. 34. & 35. os, & sapientiam promisit Ecclesiæ suæ, 122. in eo habemus redemptionem, & remissionem, 33. per eum fit satisfactio, 35. & 96. eius sermones seruauit cum diligentes.
 Christi aduentus, 32. meritum, 25. 33. 35. & 42. Ieiunium, 70. diuinitas, 47. amor erga nos, 77. & 140.
 Christo debetur latræ cultus, 74.
 Ciborum delectus seruandus, 235.
 Circumstantiæ peccati, 91.
 Citari Episcopus quando possit, vt personaliter compareat, 82. & 83.
 Ciuilibus in causis quomodo procedendum, 60. & quomodo exequendum, 218.
 Ciuilibus & criminalibus in causis quando appellationi locus est, 80. & 81.
 Clandestinatorum matrimoniorum correctio, 173. cum seq.
 Clandestinum potestas, 87. 95. 99. 101. 102. 103. & 104.
 Clausuralium monachorum sacre Scripturæ interpretes examinantur ab Episcopo, 27. & 28.
 Clausura sanctimonialium restituenda, 206.
 Clerici in sortem Domini vocati, 147. quæ vitare debeant, 103. 104. & 147. qui fori priuilegio gaudeant, 160.
 Clericorum vita & exemplum quantum momenti, 147. 163. 215. & 228. continentia, 228. vestitus & habitus quales esse debeant, 106. & 147. gestus, incessus, & sermones, 147. vita qualis, 103. 104. & 147.
 Clerici etiam exempti ab Episcopo corrigi possunt, 50. 105. delinquentes in loco decenti custodiri, 221. matrimonium contrahere prohibentur, 172. mendicare non debent, & quomodo eis prouidendum, 134. turpiter & scandalose viuentes quomodo puniantur, 136. 228. vsurpantes bona Ecclesiastica quæ pena puniantur, 151.
 Clerici homicidæ pena, & dispensatio, 107. degradatio, & depulsio, 81. & 220.
 Clericorum immunitates & priuilegia renouantur, 232. 233. merita ex quibus deprehendantur, 162.
 Clerico vago Missas celebrare non licet, 145. & 164.

INDEX.

Clerici coniugati quæ ministeria exercere possint, 165. & quo priuilegio gaudeant, 160.
 Clerici concubinarij. vide Concubinarij.
 Clericis alex. comestiones, lusus prohibentur, 147. cetera quare in verbo Sacerdotes, & in verbo Presbyter.
 Cluniacensis monasterij priuilegium, 209.
 Coadiutores quando dandi sint, 136. & quomodo, 222.
 Coadiutorum quomodo permittantur, 221.
 Cognatio spiritualis quomodo, & inter quos contrahatur, 175. 176. & 177.
 Collatio beneficiorum. vide in verbo Electio.
 Collatio Ordinum gratis fieri debet, 133. vide Ordo.
 Collegiorum generalium priuilegia, 60. & 106.
 Collegia ab Episcopo visitantur, 150.
 Collegia literas dimissorias concedendi ius non habent vt quis ordinetur ab alijs, 162.
 Collegiorum personarum quomodo sint exemptæ, 187.
 Collegiorum priuilegijs quomodo ordinarijs non detrahatur, 213.
 Collegij puerorum instituendi via, & ratio, 165. cum sequent.
 Collegiarum Ecclesiæ nobilisalicuius opidi qua ratione eurent stipendium interpreti sacre Scripturæ, 28.
 Collocutiones, & confabulationes non habendæ in Ecclesijs, 17. & 146.
 Comestiones clericis prohibentur, 147.
 Comitum Palatinorum priuilegia restricta, 187.
 Commendata monasteria visitanda, 137.
 Commendæ perpetuæ, 57.
 Commissio causarum quibus fieri debeat, 226.
 Commemoratio defunctorum facienda, 219.
 Com.

INDEX.

Communio Sacramentalis quibus
& quando necessaria sit, 79.
131. & 132. à quibus sæpe
percipienda, 162. & in capite
paratio qualis, 76. 77. in ea sub
quibet specie totus & integer
Christus sumitur, 74. 78. &
130. 131.
Commutationes ultimarum vo-
luntatum quomodo & quan-
do faciendæ, 150. & 219.
Compares in Baptismo qui, 175.
& 176.
Compositio pro fructibus malè
perceptis prohibita, 158.
Computi disciplina commenda-
tur, 166.
Conceptio Mariæ virginis, 26.
Concilium indicere ad Romanum
Pontificem spectat, 67. & 236.
eiusque decreta ab eo confir-
mantur, 137. & 242. & dubia
declariantur, 236.
Concilio interesse qui debeant, 67.
119. 181. & 182. & ad illud
conuenire negligentes quomodo
puniantur, 119.
Conciliorum utilitas, 181.
Concilium celebrantium officium
16. 17. 18. & 70.
Concilij Tridentini inchoatio sub
Paulo tertio, 16. translatio, 61.
celebratio sub Iulio tertio, 63.
cum seq. suspensio, 116. cele-
bratio sub Pio quarto, 121.
intentio præcipua qua is, 121.
cum seq. finis, 237. confirma-
tio, 241. & 242. causæ quibus
indictum fuit, 18. 51. 66. 70.
71. 115. 118. 119. 121. 199.
& 235. & quot Patres ei inter-
fuerunt, 239.
Concilia provincialia quibus de
causis renouanda, & quando,
181. de quibus iudicent, 157.
169. 180. 181. 182. 183. 184.
185. 190. 195. 196. 198. 204.
216. 226. & 229. & quid in eis
agi debeat, 217. 226. & 234.
Concio, vide Prædicationis mu-
nus.
Concubina:us grauiissimum pec-
catum, 178.
Concubinariorum pœnæ, 176. &
228. cum seq.
Concubinarum pœnæ, 178.
Concubinarij quando dispensari
possint, 228. & 229.
Concupiscentia, 26.
Condiciones à prouisione Ecclē-
siæ reiiciendæ, 192.
Confessio est iure diuino neces-
saria, 90. 91. 100. est pars
pœnitentiæ, 88. & 99. quo-
modo, & quorum peccatorum
facienda, 90. 91. 92. 100. &
quando præcipue, 92. & 93. &
cur, 93. non est impossibilis,
91. & 100. ad Eucharistiam
percipiendam necessaria, &
quando, 76.
Confessio secreta, 91. & 100.
Confessionis ministri qui, 92. 93.
& 101.
Confessionum libri discendi à pœ-
nitentibus, 166.
Confessores monialium, 209.
Confessorum munus in satisfactio-
nibus iniungendis, 96.
Conferendi in Quadragesima sa-
lutaris mos, 92. & 100.
Confirmatio est sacramentum, 68.
eius minister Episcopus, 16.
154. 155. & 156. eam habet rede-
bet qui prima tonsura est ini-
tiandus, 160. in ea character im-
primatur in anima, 53. inter
quos spirituales cognitionem
contrahat, 176. Sess. 24. de re-
formatione matrimonij, c. 2.
Confirmatio huius Concilij, 241.
& 243.
Confraternitates visitandæ, 150.
Coniuges, quæ Matrimonium.
Coniugum fructibus Ecclē-
siæ non augendi, 216.
Consecratio ubi faciendæ, 159.
Consecrationis munus infra tem-
pus statutum suscipiendum, 59.
& quale tempus sit præscriptum,
159.
Consecrationis panis & vini effi-
cacia, 74.
Consensus contrahentium in ma-
trimonio necessarius, sed non
parentum, 173. & 174. Cen-

INDEX.

Cōseruatores iudices, 105. & 106.
Cōseruatoriæ litteræ quibus, &
quædā nihil pro sint, 105. & 106.
Cōsistorio proponitur ecclē-
siæ cathedralis vacans, 181.
Cōstitutiones ecclēsiarum appro-
bantur, 134. 135. 148. 149. 189.
190. 219. & 220. & Regulariū
eiam, 204. 208. 211. 212. 213.
& 214. & quæ reiiciantur, 192.
Cōstantiensē Concilium, 114. &
127.
Cōsuetudo locorum attendenda,
30. 50. 199. & 221. pro lege ha-
betur, 131. 132. iurisdictionem
tribuit, & officium, 148. dat
potestatem, ut quis Concilio in-
ter sit, 67. 119. 181. & 182.
Cōsuetudines ecclēsiarum appro-
bantur, 135. 150. 151. & 189.
& quæ sint corruptelæ, 159. &
176.
Cōsultores duellorum puniun-
tur, 232.
Consummatio sub priori Testa-
mento non erat, 139.
Continentia Diaconorum & Sub-
diaconorum, 163.
Contritio quid, 88. pars est pœni-
tentiæ, 88. & 99. necessaria, 89.
libera & voluntaria, 90. & 99.
imperfecta attritio dicitur, 89.
quomodo pareatur, & quid pro-
ducat, 88. & 99.
Contritus sine confessione ad Eu-
charistiam non accedat, 76. & 79.
Controuersie de præcedenti com-
ponendæ, 210.
Contumacia seuerè puniuntur, 49.
135. 148. 159. 218.
Conuentus, require Monasterium.
Conuerſi: seu pœnitentes mu-
lieres, 212.
Corporis Christi festum, quæ
Festum.
Correctio quomodo ab Episcopis
facienda, 50. 80. 105. 107. 130.
210. 232.
Credere quomodo debeamus, 77.
Criminales causæ à quibus cogno-
ſcantur, 198. & 228.
Criminalibus in causis quādo ap-
pellatur, & ad quæ, 80. & 81. &
quomodo in appellatione pro-
cedatur, 80. & 81. & quomo-
do executio faciendā, 218. 220.
& 221.
Culpa quomodo remittatur, 471.
& an sine pœna, 95. 101.
Cultus Eucharistiæ, 74.
Cupiditas malorum omnium ra-
dix, 145. & 152.
Cura animarum non negligenda,
48. 49. 58. 59. 137. 157.
Curatum beneficium, lege Benefi-
cium.
Curatus, vide Parochus.
Curiosa à popularibus concioni-
bus secludenda, 201.
D.
Deambulationes in ecclēsijs vi-
tandæ, 147.
Debitorum solutio quomodo ab
exemptis extorquenda, 50.
Decalogi præcepta, 45. & 90.
Deanorum visitatio qualis, 182.
quas causas non iudicent, 198.
Decimarū solutio debita est Deo,
227. non impedienda, sed in-
tegrè faciendā, ibid. & largius
tenitoriis ecclēsijs, ibid.
Decime ad laicos pertinentes, 167.
Decreta huius Concilij approba-
ta, 236. 237. & 241. in Synodis
provincialibus & diocesanis re-
cipiendā, 217. à lectoribus ob-
seruanda, ibid.
Decreta omnia de vita, & honesta-
te Clericorum obseruanda, 147.
& quæ ad dignitatem Episcopā-
lem pertinent, 230. & ad sauo-
rem eorum, 232.
Decreta super residentia publican-
da, 159. & de matrimonio,
175.
Deductiones ex fructibus in prou-
isione ecclēsiarum reiiciuntur,
192.
Defensio permilla, 107.
Degradatio actualis quomodo fa-
ciendā, 81. & 82.
Delegatio quib. fieri debeat, 226.
Delinquentes in loco decenti cu-
stodiendi, 221.
S 3 Denun-

INDEX.

Denuntiationes in Ecclesijs ante matrimonium quomodo, & quando faciendæ, 174.
 Depositio verbalis quomodo faciendæ, 81. & 82.
 Derogationes quæ non faciendæ, 220.
 Deus pater misericordiarum, 243. operatur velle & perficere, 40. impossibilia non iubet, 38. castitatem petentibus non denegat, 172.
 Diaboli imperium, 24. astutia ad nos perdendum, 96. calcaneo insidiatur, 96. & 97.
 Diaconorum institutio, & mentio in sacris litteris, 154. 155. & 164. ætas, 163. continentia, ibid.
 Diaconi festis solemnibus communionem percipere debent, 163. quomodo ordinandi, ibid.
 Die Dominico quæ mira Deus egerit, 16.
 Dies festi, vide Festi.
 Dignitates Ecclesiasticæ quare institutæ, 187. 188. quibus conferendæ, ibid. non seruientes quid amittant, 148.
 Diligentes Christum, eius sermones seruant, 38.
 Dimissoria litteræ, vide Litteræ dimissoria.
 Dioceses quare distinctæ, 108.
 Diocesana Synodus quotannis celebranda, & qui interesse debeant, 181. & 217. & quid ibi agi debeat, 217. & 226.
 Disceptiones contentiosæ vitandæ, 18.
 Disciplina populis necessaria, 80.
 Disciplina Ecclesiastica cõseruanda & restituenda, 232. ac monastica, 213. & 214. ac regularis, 204.
 Dispensatio ad contrahendum matrimonium quando, quibus, & quomodo detur, 176. & 177.
 Dispensatio de homicidio quando faciendæ, 107. & 185.
 Dispensationes de promouendo à quocumque, cui, & quando suffragantur, 59. de non pro-

mouendo ad annum suffragantur, 60.
 Dispensationes de non residendo quando valeant, 50.
 Dispensationes in irregularitatibus ab Episcopis quando fiant, 185. exhibendæ, 57. & 58.
 Dispensationes gratiose concessæ quando sortiantur effectum, 222. 231.
 Dispensationes extra curiam Ordinarijs committendæ, 149.
 Dispensationes quomodo, & quando concedendæ, 107. 149. 177. 185. 229. & 230.
 Dispositio ad gratiâ, 34. 35. & 36.
 Distributiones quotidianæ quomodo ordinandæ, vel augendæ, 134. 148. & 192. & quomodo diuidendæ, 134. & 148. & 2. quibus recipiendæ, 190.
 Diuinis interesse, aut Missas celebrare qui publicè criminosi sunt, prohibentur, 141.
 Diuinitas Christi in Eucharistia quomodo, 73. 74. & 77.
 Diuinorum officiorum ratio tam de cantu quàm de certa lege in choro permanendi à Synodo prouinciali præscribenda, 190.
 Diuortium quoad thorum fit ad tempus, 172.
 Doctores cathedralibus præficiendi, 148. ac examini, 196. illisque scholasticæ conferendæ, 169. ac penitentiariæ cum præbendis, 186. & Archidiaconatus, 188. & dignitates, ibid. & creati debent Vicarij Episcopij, 193. cetera vide Lector.
 Doctores Vniuersitatũ quid agere, aut promittere debeant, 217.
 Domini temporales, vide Principes.
 Dominicis diebus & festis solemnibus pascendus à Parocho populus salutaribus verbis, 29. ad Parochiam suam populus accedat, 146.
 Domus Domini nihil præposterũ, inhonestum, tumultuarium, aut profanum habere debet, 179. Dotari

INDEX.

Dotari debet rapta à raptoribus, 177.
 Dubitare de quibus nõ debeamus, 37. & 199.
 Duellorum vsus prohibitus, 231. & 232.
 Dyscoli puniendi, aut expellendi, 166.
 E.
 Ecclesia columna veritatis, 72. pia mater, 142. edocta à Christo, & ab Apostolis, 47. 81. & à Spiritu sancto, 130. 159. & 200. communis mater, 123. Dei sanguine acquisita, 48. 49. Christi sponsa dilecta, 140.
 Ecclesia Rom. omnium Ecclesiarum mater, & magistra, 14. 98. 143. & 235.
 Ecclesia non iudicat de occultis, 173. in quos iudicium exerceat, 87. hæreticos inuitat ad Concilium, 114. sperat eorum concursionem, 110. & 115. iustis de causis cõmunicat laicos sub vna specie, 131. 132. de sensu Scripturarum iudicat, 22. & in matrimonij impedimentis dispensat, 171. eius benignitatẽ expectari non debet, qui eius præcepta contempsit, 177.
 Ecclesia domus Dei, & orationis, 146.
 Ecclesia cathedralis, vide Cathedralis.
 Ecclesiæ potestas, 49. 57. 58. 63. 64. 93. 97. 116. 131. 233. 234.
 Ecclesiæ Catholicæ ritus obseruandi, 54.
 Ecclesiæ patrimoniales, 195.
 Ecclesiæ receptiuz, 195.
 Ecclesiæ nullius diocesis à quo visitandæ, 187.
 Ecclesiæ collapsæ reparandæ, 59. 116. 137. vel transferendæ, 136.
 Ecclesiæ regimen onus forniciandum, 48. quibus committendum, 48. 56. 57. 106. 147. 154. 179. & 180.
 Ecclesiæ duarum diuersarum diocesum vnio damnosa, 108.
 Ecclesiæ pluralitas, 57.
 Ecclesiæ bona occupatæ, 157.
 Ecclesiastica hierarchia quomodo ordinata, 154. 155.
 Ecclesiastica libertas, & immunitas, 232.
 Ecclesiasticorum bonorũ fructus quomodo consumendi, 151.
 Editio vulgata Bibliorum approbatur, 22.
 Electi Dei non possunt sciri nisi ex speciali reuelatione, 39.
 Electio superiorum regularium quomodo habenda, 208.
 Electio indignorum irritanda, 57.
 Electio in beneficiis quomodo fieri debeat, 188. 195. 196. 210. & quomodo in beneficiis iuris patronatus, 169. & 195. & quomodo fieri debeat, 48. 56. 57. 106. 141. 148. 188. 195. & 196. & qua ætate, 160. & non sine examine, 60. & 195.
 Electi ad Ecclesiarum regimen professionem fidei facere teneantur, 189.
 Eleemosynæ Montis Pietatis visitandæ, 110.
 Eleemosynæ pro defunctis viles, 201.
 Eleemosynæ pro Missis importundæ non exigendæ, 145.
 Eleemosynarum Quæstores, vide Quæstores.
 Eleemosynarum administratores rationem Episcopo reddere teneantur, 150.
 Emphyteusis Ecclesiæ vsurpatores, 151.
 Episcopalis dignitas omnino cõseruanda, 230.
 Episcopi à Spiritu sancto positi regere Ecclesiam Dei, 48. 49. & 154. in locum Apostolorũ successerunt, 154. Presbyteris sunt superiores, 154. 156. 221. Pastores & Pastores, 231. ministri Sacramenti Cõfirmationis, 56. 154. 156. ac Ordinationis, 154. supra omnes gradus constituti, 179. à principibus, & ceteris honorandi, 231. ab dignitate obtinentibus iuuandi, 188. eorum est prima sedes, & locus,

INDEX.

227. 231. ac præcipua omnium rerū agendarū auctoritas, 221. Episcopi qui sine eligendi, 48. 56. 147. & 179. & infra quantum tempus consecrationis munus suscipere teneantur, 59. & 119. creati à Romano Pontifice sunt legitimi, 156. eorum examen & testimonium quomodo faciendum, 180. & 181. Episcopi quales esse debeant, 17. 79. & 215. eorum familiares quales, 17. eorum mensa ac suppellex quales, 216. Episcoporum onus est Angelicis humeris formidandum, 48. 179. eorum munus est in Dei laudibus incumbere, 16. hostias, laudes, & preces offerre, 16. & 17. ac alia multa peragere, quæ continentur, 148. prædicare, 29. 30. 157. & 217. Sacramentorum vim & usum explicare, 186. eorum mensis Scripturarum lectionem admiscere, 17. vigilare, in omnibus laborare, & ministeriū suum implere, 49. in eorum ecclesijs residere, 49. 159. & 160. moderate ac sobrie vivere, 17. & 216. bonum exemplū subditis præbere, 215. 216. humanū erga propinquos carnis affectum deponere, 216. principibus non inferuire, 230. Lectorem Theologiæ eligere, 27. & magistrum Grammaticæ, 27. & 28. malos prædicatores corrigere, 30. neglectæ animarum curæ & circa plura curata providere, 57. & in ecclesijs, in quibus populus numerosus est, 135. atque alijs omnibus quæ ad Dei cultum spectant, 137. & 150. & ecclesijs parochialibus vacanti, 190. & quomodo, 195. 196. & 197. curare ut hospitalia diligenter gubernentur, 60. ut pueri in suis parochijs doceantur, 184. ut sana de purgatorio doctrina prædicetur, 200. ut de invocatione Sanctorū & Imaginibus fideles in-

struantur, 201. ut Missæ piæ ac puræ celebrentur, 145. vitia subditorum coarguere, 80. 102. & 105. eosque tamquam filios & fratres diligere, 80. & charitate, non austeritate corrigere, & meminisse se pastores, non percussores, 80. pauperum, aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, 157. monialibus confessorum extraordinarium offerre, 209. præcedentis controversias componere, 210. virginum Deo dicandarum voluntatem explorare, 211. Decreta huius Concilij de Regularibus exequi, 215. curare ut deceret matrimonij publicetur, 175. ut nuptiæ fiant cum honestate & modestia, 179. ad Concilium provinciale debent accedere, 182. certis maximis diebus in ecclesijs permanere, 158. Ordines per semetipsos conferre, 159. subditos docere, 148. & bono exemplo pascere, 117. Episcopi gratiam per subreptionem obtentam possunt respuere, 82. in casibus quibusdā referuatis absolueri, 93. & 101. abusus in Missa exortos tollere, 145. & 146. Confirmationis Sacramentum conferre, 154. ministros Ecclesiæ ordinare, 154. 155. & 162. atque alia peragere, quæ inferiores non possunt, 154. 155. & 156. noua miracula approbare, 202. ordinatos ab Ordine exercitio suspendere, & quando, 164. Clericos exemplares, & Regulares corrigere, & quomodo, & quando, 50. 105. 107. 136. 138. & 210. eos degradare potest, & quando, 81. 82. punire locum deserentes, 164. & concubinarios ac concubinas, 178. & non accedentes ad Synodum, 181. beneficijs priuare turpiter viuentes, 136. & non resistentes contumaces, 159. hospitalium cura priuare hospitalitatem non exercentes, 223. & iure

INDEX.

& iure patronatus patronum illud contra Canonicas sanctiones transferentem, 125. Abbatum negligentiam supplere, 28. & Capituli Metropolitanæ ecclesiæ, 193. & vices Metropolitanæ, si est Suffraganeus antiquior, 157. & 181. illumque denuntiare Romano Pontifici, 49. in beneficijs iuris patronatus instituere, 109. præsentatosque non idoneos repellere, 221. distributiones quotidianas diuidere, 155. nouas parochias constituere, 155. & 191. easque distinguere, 191. Ordines canonicatum designare, 189. in ijs quæ ad diuina officia spectant, providere, 190. vnio- nens certis de causis facere, 136. 168. 190. 191. & 193. ac iam factas examinare, aut renouare, 18. & 225. monitiones ad finem reuelationis decernere, 218. beneficia transferre, 136. visitare beneficia curata, 58. & Ecclesias exemptas, 59. commendata omnia beneficia, & monasteria, etiam exempta, 137. hospitalia, confraternitates, elemosynas Montis pietatis, & pia loca omnia, 150. & propriam dioccesim, 182. & quomodo, 182. & Ecclesias seculares nullius diocesis, 187. absentis causas probare, 159. contumaces non residentes varijs remedijs compellere, 159. de dispensationibus cognoscere, 149. per saltum promotos dispensare, 164. licentiam matrimonij contrahendi vagantibus concedere, 178. in suspensionibus & irregularitatibus dispensare, 185. in casibus occulsi etiam Apostolicæ Sedi referuatis absolueri, 185. publicam poenitentiam in aliam commutare, 186. causas omnes in prima instantia cognoscere, 198. & 199. monasteria Regularium aliquando gubernare, 208. & 209. abrenuntius

ex eis ante professionem bona restituere, 211. confessiones audientes approbare, 164. vitimas voluntates exequi, 149. 150. ab administrationibus piorum locorum rationes exigere, 150. ac etiam ab Oeconomis constitutis Sede vacante, 193. & à visitatoribus, 182. notarijs imperitis, vel delinquentibus officij exercendi usum prohibere, 151. familiarem suum non subditum ordinare, & quādo, 161. sanctorum Ordinum functiones restituere, 164. ea quæ ad Seminarium pertinet, constituere, 165. 166. & eius reddituum rationes accipere, 168. magnamque habet potestatem in his quæ ad visitationem, & correctionem spectant, 187. & in Protonotarios ac alios exemptos, 187. Episcopi quibus in causis procedat, ut Apostolicæ Sedis delegati, 28. 31. 50. 82. 105. 136. 137. 138. 146. 147. 149. 150. 151. 187. 188. 192. 206. 208. 225. 228. Episcopi quando citandi, ut personaliter compareant, 82. contra eos quales testes admittendi, 83. eorum causæ à Rom. Pontifice terminandæ 83. & 185. vel à Concilio provinciali, 185. & negligentia suppletur à Metropolitanò, 168. & aliquando à Concilio provinciali, 215. & quando ei coadiutor dandus sit, 222. Episcopi puniuntur, si non confecerant infra tres menses, 159. si subditos negligenter corrigunt, 49. & 147. si non resident, 49. 50. 51. & 158. si negligunt ea quæ ad Seminarium spectant, 168. si ad Concilium provinciale non accedunt, 182. 217. si aliqui visitando accipiunt, 183. si concubinas tenent, 228. & 229. Episcopi non licet pontificalia in alterius diocesi exercere, 51. & 104. nec alterius subditum ordinare, 225. dinare,

INDEX.

linare, 104. & 161. aut corrigere, 107. nec quædam facere sine consilio, & consensu Capituli, *ut supra in verbo*. Capitulum, aut Canonorum, *ut supra in verbo*. Canonici.

Episcoporum Titularium licentia correctæ, 104. & 105.

Euangelii fons veritatis, 20. & 46

Eucharistia symbolum vnitatis, 71. & 73. pignus futuræ gloriæ, 73. spiritualis animarum cibis, ibid. antidotum liberæ a culpis, & peccatis, ibid. symbolum rei sacræ, inuisibilis gratiæ forma visibilis, ibid. animæ vita, 77. perpetua sanitas mentis, 77. panis Angelorum, 77. magnum mysterium, 107. Eucharistia cur in processionibus circumferatur, 75. 76. & 78. intra septa, aut chorum monialium non seruanda, 209. quomodo accipiat, & qualis præparatio exigatur, 75. 76. & 79.

Eucharistiæ sanctissimi Sacramenti institutio, 73. excellentia, 73. & 74. cultus & veneratio, 74. 75. 76. 77. & 78. effectus, 74. & 78. adoratores, 78. decreta, 71. cum seq. Canones, 77. cum seq. eius custodiendæ, & ad infirmos deferendæ cōsuetudo, 75. 78. & 79. in ea Christus continetur, 72. & quomodo, 72. 73. 74. & 77.

Eugeniana constitutio curatis non suffragatur contra Episcopos, 159. neque curialibus, & familiaribus Cardinalium, 188.

Examen ordinandorum, 59. 60. 160. 161. 163. 196. & 197. & eligendorum ad beneficia, 195.

Examinatores futurorum parochorum quot, & ubi, & qui constituendi, 191. & eorum officium, 191. & 196.

Excommunicatio gladius Ecclesiæ disciplinæ, 218.

Excommunicationes & censuræ Ecclesiasticæ quando ferendæ, 149. 218.

Excommunicatus ad Sacramenta, & fidelium familiaritatem non recipiendus, 219. & non recipiens de hæresi est suspectus, ibid.

Executio quibus modis faciendâ, 218.

Executores ultimarum voluntatum sunt Episcopi, 149.

Exemplum sacerdotum quantum meti, 147. 163. 164. 216. & 227.

Exemplum malum ad malos mores prouocat, 186.

Exemptionum restrictio, 187. & 188.

Exemptorum causæ, 60.

Exorcistæ quando, & cur instituti, 114.

Expectatiuæ tolluntur, 197.

Extrema vinctio, quare vinctio.

F.

Fabricæ Ecclesiæ administratores tenentur reddere rationem Ordinario, 150. illique applicatur fructus beneficiorum concubinarum, 228. & Episcoporum absentium, 158.

Facultates de promouendo à quocumque, & de nō promouendo, quando suffragantur, 19. & 60.

Familiares Episcopi quales, 179. quando ab illis ordinari possint, 161. redditibus Ecclesiarum non augendi, 216.

Familiaritas Cardinalium quos non eximit ab Ordinarij iurisdictione, 188. & qui familiarium privilegio gaudeant, 106.

Festi dies Sactorum quomodo celebrandi, 203. à Regularibus seruandi quos Episcopus præcepit, 210.

Festis diebus ad suas parochias frequenter populus accedere debet, 146. & Pastores resistere, 158.

Festum corporis Christi, 75. 78. & 158.

Feudalia directis dominis quando acquirantur, 251.

Feudorum Ecclesiæ occupatores, 151.

Fidei professionem qui facere tenentur, 181. & 189.

Fidei

INDEX.

Fidei vis, & virtus, 19. & 35. effectus, 34. comites, 38.

Fidei rudimenta in singulis parochiis pueri doceri debent, 197.

Fides salutis initium, & radix iustificationis, 36. sola quid, 36. 38. 39. & 55. sine poenitentia remissionem non præstat, 93. cur sine operibus mortua, 36. 38. & 39. cetera de fide, vide in Decreto, & Canon. De iustificatione.

Fiducia hæreticorum inanis, 37. & 45.

Figure historiarum & Sactorum, 202. & 203.

Filij Clericorum illegitimi in Ecclesia, in qua pater habet vel habuit beneficium, idem vel aliud beneficium habere non possunt, 229.

Fori Ecclesiastici causæ in prima instantia ab Ordinarijs cognoscuntur, 198.

Fori privilegio qui gaudeant, 161.

Forma requisita in celebratione matrimonij, 174. 175. & in promotione Episcoporum, 179. 180. & 181. & in probando legitimas absentia causas, 157. 158.

Fornicatio affinitatem contrahit, & inter quos, 176.

Fratres sancti Ioannis Ierosolymitani, 167.

Fratres. vide Regulares & Sacerdotes.

Fructu sequestratio, 137. & 159. & à quibus cura cōscientia percipi non possunt, 158. & 223.

Frugalitas Episcoporum & Cardinalium, 216. & 217.

Fuga ubi timetur, quid agendum, 220.

Funeralium quarta persoluenda, 227.

G.

Gehennæ metus facit ut à peccatis abstineamus, 44. & 89.

Generales Ordinum quomodo eligendi, 207. & 215.

Germaniæ Protestatibus datus saluus conductus, 183. 184. 185. 110. 111. & 124.

Germania olim plena religione, & obedientia, 67. 70.

Germanorum Episcoporum discessus & Concilio, 116.

Gratus affinitatis & consanguinitatis, 171. 175. 176.

Grammaticæ magister in quibus ecclesijs eligendus, 28.

Grana Dei præueniens, 33. 34. & 43. nō ex operibus, 36. an peccatis amittatur, per Sacramenta cōferatur, 52. 53. eam consecutum se esse an quis scire valeat, 37.

Gratiæ ad vacatura tolluntur, 197.

Gratiæ quando suum sortiantur effectum, 59. 60. 82. 104. 149. 161. 221. 230. 231.

Gratis dispensationes fiant, 231.

Gregorius decimus, 57.

Gubernatores Ecclesiastici in quibus se ingerere nō debeant, 198.

Gymnasia publica sacræ Scripturæ lectorem habeant, 28.

H.

Habitus clericalis à quibus deferendus, 160. & 165.

Habitus nō facit monachum, 106.

Habitus Clericorum qualis, 106.

Habitus religionis occulte non ferendus, 213. post quinquennium non deponendus, 212.

Hæreditariæ successiones beneficiorum prohibita, 221.

Hæresis suspectus qui, 219.

Hæresis crimen quis absoluit, 185.

Hæresis non dissoluit matrimonij vinculum, 172.

Hæreses circa Sacramenta, 52. 130. & 171.

Hæreses anathematizantur, 217. 236. & 239.

Hæresum nocumenta, 52. 216. & 217.

Hæretici ad Concilium inuitantur, 123. & 136. novatores appellantur, 95. sub prætextu Euangelij libertatem carnis introducunt, 171. omnes anathematizantur, 239.

Hæreticorum perfidia, 72. 94. & 236. inanis inducia, 37.

Hierarchia Ecclesiastica ex quibus consistit,

INDEX.

constet, 154. 156.
 Historiarum mysteriorum nostrarum redemptionis, 102.
 Homicidij poena, & dispensatio, 107.
 Homiliarum Sanctorum legendarum, 166.
 Hospitalia visitanda, 150. diligenter gubernanda, 60. ea obtinentes hospitalitatem exercere debent, 122.
 Hospitalia quae dantur in titulum, 167. & 222.
 Hospitalium privilegij quae gaudeant, 106.
 Hospitalium administratio vni ultra triennium non concedenda, 223.
 Hostia post communionem reservata, 78. & 79.
 I.
 Ieiunia commendantur, 254.
 Ieiunij virtus, 170.
 Iesuitae, 211.
 Iesus, vide Christus.
 Illiteratis Rectoribus Coadiutoris dantur, 116.
 Imagines Christi, & Sanctorum in templis habenda, & earum cultus qualis, 202. cum sequi.
 Immunitas Ecclesiastica restituenda & conservanda, 232. & 233.
 Impedimenta matrimonij, 171. 175. & 176.
 Imperator bona Ecclesiastica conservare debet, 232. 233. & ea occupans excommunicatur, 151. & similiter si locum ad monarchiam concedit, 232.
 Imperij iura multi habent, 224.
 Impetitus Parochorum succurritur, 136.
 Impij iustificatio, 33. 34. 35. 36. 43. & 44.
 Impossibilia non sunt praecepta Dei, 38. 45. & 46.
 Impressorum cautela, 22. 23.
 Index sacrorum librorum, 21.
 Index librorum prohibitorum, 235.
 Indulgentiae maxime salutaris, 234.
 caelestes Ecclesiae thesauri, 138.
 ad quaestum non exercenda, 138.
 carum conferendi potestas a Christo concessa, 234. quomodo publicanda, 138. aut concedenda, 234. abusus in eis exortu tollitur, 234.
 Indulta quando suffragantur, 195. & 197.
 Indulta de non residendo tolluntur, 50.
 Infames qui, 177. & 232.
 Infidelitate amittitur fides, & gratia, 41.
 Infirmorum remedium optimum, 96. & 97.
 Inhibitio quando fieri non debeat, 198.
 Inhibitiones quando continentur, 81. 150. 159. & 187.
 Iniurias nasci, a quibus iure expectantur, nefarium est, 178.
 Inquisitio de moribus & vita eius qui Cathedrali ecclesiae praeficiendus est, eadem in Cardinalibus servetur quae in Episcopo, 181.
 Instantia prima ubi cognoscenda, & quanto tempore terminanda, 198. & 199.
 Institutio sanctissimi sacramenti Eucharistiae, 73. & Matrimonij, 170. & 171. Ordinationis, 155. Confessionis, 90. 91. & 100. & Penitentiae, 86. & 98. 99. Vocationis extremae, 96. & Confirmationis, 56.
 Institutio in beneficiis iuris patronatus, 109.
 Interdicta Ordinatorum a Regularibus servanda, 210.
 Interpretatio Scripturarum contra sensum approbatum prohibetur, 22. & 23.
 Ioannis Baptismus, 54.
 Irregulares quomodo & quando ab Episcopo dispensari possint, 119.
 Irreverentia ab impietate vix se iuncta, 145.
 Iudaei prodiio, 44.
 Iudaei per legem Moysi an liberarentur, 32.
 Iudices Ecclesiastici cognoscunt de matrimonij, 173. a censuris Eccle-

INDEX.

Ecclesiasticis abstinere debent, 218. brevis causas finire, 216. & quomodo exequantur suas sententias, 218.
 Iudicare Dei est, non hominum, 43.
 Iudices laici Ecclesiasticos impedire non possunt, 219.
 Iudices delegati qui & quomodo eligendi, 225. 226.
 Iudicis impediens acta appellanti poena, 199.
 Iudicium Dei ante oculos quisque habere debet, 43.
 Iurisdicatio Ordinatorum nullis privilegiis aut exemptionibus impedienda, 198. 199.
 Iurisdictiones Ecclesiasticas locare non licet, 226.
 Iurisdicatio Capituli salva relinquitur, 221.
 Ius patronatus quibus habere liceat, 109. 225. 224. 225. ex fundatione aut dotatione esse debet, 223. quomodo probetur, 223. & 224. in alios non transferendum, 224. & 225. quorum sit electio vel institutio, 196. & 224. & quod abrogatum cepit, 224. 225. & 226.
 Iusti adhuc iustificari possunt, 37. 38. & in venialia peccata aliquando cadunt, 38. & 39.
 Iustificationis causa, 34. effectus, 34. & 35. fructus, 41. & 42. incrementum, 37. & 38. praeparatio, 33. 34. 44. 45. & 53. Canones, 43. ad eam naturae & legis imbecillitas, 32.
 Iustificatio adulterorum, 33. 14.
 Iustificationis impij descriptio, 33. & 35. & quare dicatur per fidem & gratis fieri, 36.
 Iustificati per Christum, 33.
 Iustificatus peccare potest, 46.
 Iustitia accepta augetur, 46. 47.
 Iustitiae publicae honestatis impedimentum, 176.
 Iustitiae Dei infusio, 42. 44. 45.
 L.
 Lapsum post Baptisma reparatio, 40. & 47.
 Lateranense Concilium magnum, 56. 57. & 92.
 Lateranense Concilium vlt. 23.
 Latinam linguam scire debent, qui minoribus Ordinibus initiantur, 162.
 Latrunculus exhibendus est Christo in Eucharistia, 74. & 78.
 Laici officij non possunt rite ordinari, 154. & 156.
 Laici a sacerdotibus communionem accipiant, 77. non adstringuntur ad communionem sub utraque specie, 530.
 Lectio sacrae Scripturae ubi instituenda, 27. & 18. mensis Episcoporum admiscenda, 17.
 Lectoris Ordo, quando & cur instituitur, 154.
 Lectorum stipendium, 27. privilegium, 28. promissio, 217.
 Legata ad pios usus quomodo exequenda, 219.
 Legati de latere quae impedire non possint, 198. & quomodo procedere debeant in appellationibus & inhibitionibus, 150.
 Legislator Christus, 46.
 Legis Moysis impotentia ad iustificationem, 32.
 Libertas Ecclesiastica non violanda, 232. & 233.
 Libertas virginum Deo dicandarum conservanda, 210.
 Liberum arbitrium, 43. & 44.
 Libri de rebus sacris quomodo edendi, 23.
 Libri de matrimonij, 175. de baptizatis, 176.
 Librorum prohibitorum index, 235.
 Librorum indicij corrigendo praefati Patres, 122.
 Librorum sacrorum index, 21.
 Librorum sacrorum vulgata editio approbatur, 21.
 Licentia praedicandi gratis concedenda, 30. & similiter licentia discendi a beneficiis, 159.
 Licentia non residendi a quibus probanda vel iudicanda, 157.
 Licentia cathedralibus praeficiendi, 147. & Vicarij Episcopi constituendi, 193. & Examinatores, 195. & Archidiaconi, 188. & Penitentiarj, 186. illisque

INDEX.

illisq; Scholasticis conferenda, 169. & dignitates, 188.
 Linguatorum paupertati succurritur, 196. & occurrunt artibus, 226. & 227.
 Litterarum Conservatoria, 105. commendataria, 104. 161. & 164. testimoniales, 133. 160. & 163. dimissoria, 59. gratis concedenda, 133. & a quibus, 59. 162.
 Locaciones in praeiudicium successorum prohibita, 126. & ad longum tempus, 126.
 Lucta Turnorum prohibentur, 192.
 Luctum turpe prohibendum, 138. 145. 203. & 234.
 Lusus & luxus Clericis prohibetur, 172. & 190.
 M.
Magistri Grammaticae ubi eligendi, 28.
 Magistri legentes quid agant, aut spondeant, 217.
 Magistri in Theologia ad cathedras assumendi, 148. ad dignitates, quae scholasticis dicuntur, 169. ad Archidiaconatus, 188. ad dignitates, 189. eligi debent Penitentiarii, 186. & Examinatores, 195.
 Magistrorum privilegium, 28.
 Maiores Ordines. vide Ordines.
 Mandata Evangelij & Decalogi, 46. observanda, 38. & 46. non sunt impossibilia, 38. & 46.
 Mandata de providendo tolluntur, 197.
 Mare magnum Regularium non obstat decretis huius Concilij de Regularibus, 215. neque quartae funeralium, 227.
 Maria virgo fuit sine peccato veniali, 46. eius conceptio, 26.
 Martyrum Reliquiae, 201. 202.
 Matrimonium Sacramentum magnum, veteribus conubiis gratia praestat, 171. a Christo institutum & gratiam confert, 170. & 171. sancta res est, & sancte tractanda, 179.
 Matrimonium fieri debet libero consensu, 173. cum parentum voluntate, licet non sit necessaria, 173. cum denuntiationibus praecedentibus in Ecclesijs, 174. in facie Ecclesiae celebrandum interrogante Parocho, & quibus verbis, 174. praesentibus duobus, aut tribus testibus, 173. cum benedictione a proprio Parocho suscipiendum, 174. cum peccatorum confessione, & Eucharistiae perceptione, 175. servatis laudabilibus consuetudinibus, & caerimonijs provinciae, 175.
 Matrimonium quae vincula impediant, 171. 175. 176. quando non valeat, 172. 174. 176. 177. quomodo dirimatur, 172. ex multis causis separatur quoad thorum, 172. cum vagantibus non facile contrahendum, 177. & 178.
 Matrimonia clandestina Ecclesia semper detestata est, 173.
 Matrimonij libertas non impedienda, 178. caerimoniarum non damnanda, 173. solemnitas prohibita certis anni temporibus, 173. & 179.
 Matrimonij causa spectat ad Ecclesiasticos, 173.
 Mendacii peccatum, 82.
 Mendicare Clericos non decet, 134.
 Mensae Episcopalis sobrietas, & frugalitas, 216.
 Mensa apud Apostolum altare significat, 140.
 Mercedum causae fauor, 60. 106.
 Merces bonorum operum expectanda, 39. 42. & 48.
 Mercenarii a cura animarum arcendi, 49. & 157.
 Merita passionis Christi, 33. 35. 42.
 Merita hominum dona Dei, 42. 43.
 Meritum bonorum operum, 42.
 Metropolitanorum officium in lectore eligendo, 25. in denunciando Romano Pontifici Episcopos absentes, 49. in probando, & indicando legitimas Episcoporum absentias, 158. in corrigendo Episcopos negligentes, 168. in supplendo negligentiam Regularium, 30. 207. & Capituli, 193. in

INDEX.

in visitando diocesim propriam, 182. & provinciam, 186. & in cogendo Synodum provinciam, 181. in erigendo Collegia ob Ecclesiarum paupertatem, 169. in iudicando aliqua cum Consilio provinciali, 157. 169. 203. & lege Concilium provinciale. & in erigendo aliquando congregationes monasteriorum, 206.
 Metropolitanus obligatur ad personalem residentiam, 157. & non residens denunciatur ab Episcopo antiquiori, 49. & ab eodem eius absentia probatur, 157. negligens in Seminarij erectione corripitur a Synodo provinciali, 168. punitur, si statucis temporibus Synodum provinciam non cogit, 182.
 Merus gehennae, 44. & 89.
 Militem S. Ioan. Ierosolymitani immunitas, 167. & aliqua correctio, 188. & 214.
 Ministri Sacramentorum, 53. 92. 96. 97. & 101.
 Ministri Episcoporum quales esse debeant, 17.
 Miracula nova quomodo admittantur, 203.
 Missa vulgari sermone non celebranda, 143.
 Missa verum sacrificium, 139. 143. verè propitiatorium, 141. & 144. magnum mysterium, 145. pie, & pure peragendum, 145. quantum, & quibus prosit, 141. 144. 145. & 201. in eius celebratione quae vitanda sint, 17. 146. 147.
 Missa magnam continet eruditionem, 143.
 Missae in memoriam Sanctorum, 141. & 144. horis debitis celebranda, 146. non in domibus privatis, 145.
 Missae in quibus sacerdos solus sacramentaliter communicat, approbantur, 142.
 Missae defunctorum quomodo disponenda, 219. profunt illis quando in Christo mortui sunt, & nondum ad plenum purgati, 141. 144. & 201.
 Missae novae, 145.
 Missale, 235.
 Missarum celebratio frequentanda, 164. quibus praesentibus, & ubi, & a quo non facienda, 145. & 165.
 Missarum ratione eleemosynae impertinens non exigenda, 145. & 146.
 Monachi ad publicas professiones accedere tenentur, 210.
 Monasteria visitanda etiam Sedis Apostolicae subiecta, & quomodo, 208. item commendata, 137. etiam Ordinum Capita, & quomodo, 213. 214. illique quomodo de Abbatibus provideri debeat, 214.
 Monasteria cura animarum habentia quibus subsint, 209. & quomodo, & quando subsint Episcopis, 208. Lectorem sacrae Scripturae habere debent, 28. quae bona possidere possint, 204. & 205. non erigenda sine licentia Episcopi, 205. non augenda in solito numero, ibid. in eis erigi debent congregationes, 208.
 Monasteria sanctimonialium ingredi quando liceat, 206. extra urbem posita intra urbem reducenda, 206. etiam Episcopis, & Superioribus eius claustra ingredi non licet, 207. 208. quae regantur ab Episcopis, 208. 209. 212. & in illa ingredi neminem cogendam, aut impediendam, 211. 212. & 213.
 Monastica vitae disciplina restituenda, 213.
 Moniales saepe confiteri, & Eucharistiam sumere debent, 209. metu ad ingressum Religionis non compellenda nec impedienda, 212. 213. bona mobilia, & immobilia ut propria habere non possunt, 204. nec monasterium exire, 206. infra quantum tempus professionem facere debeant, 210. & quomodo, & qua aetate fiant, 211. 212.
 Monitiones ad finem reuelationis quando concedenda, 218.
 Monitiones binae quando praecedere

INDEX.

dere debeant, 219. & 228. excommunicatis faciendæ, 219.
Monomachia prohibita, 231.
Montes pietatis visitandi, 150.
Mortuorum commemoratio, 219.
Mulierum consubinarum pœna, 178.
Mulctæ pecuniariæ locis pijs assignandæ, 218. vel fabricæ ecclesiæ, 228. & 158.
Munus non accipiendum à Visitatoribus, 183.
Musica quæ in Ecclesijs prohibeantur, 146.
Mysteriorum nostræ redemptionis historia, 102.

N.

Naturæ impotentia ad iustificationem, 32.
Necessitas absentis excusationem præstat, 157.
Negotia secularia fugere debent Clerici, 147.
Ninivitarum penitentia, 89.
Nominati ad beneficia nō admittuntur sine examine, 60.
Notarij quantum & quando præ literis dimissorijs accipiant, 133.
Notarij nō idonei, vel delinquentes in causis Ecclesiasticis, quomodo corrigendi, 151.
Notarij infra quantum tempus actorum copiam exhibere teneantur, 199.
Notariorum impetralitium occasionem producit, 151.
Novatianorum hæresis, 87.
Novatores hæretici vocantur, 95.
Novitij & novitiæ ad professionem quando admittendæ, 211.
Nunciij Apostolici quæ impedire non possint, 199. & quo modo procedant in appellationibus & inhibitionibus, 150.
Nuptiæ prohibentur certis annis temporibus, 173. & 179.

O.

Obedientia præstanda Romanæ Ecclesiæ, 189. & 217. & Præpositis, 101.
Obedientia præstat excusationem

absentis, 157. 158.
Obedientiæ votum, 204.
Obicem ponere gratiæ Dei, 53.
Oblatio munda apud Malachiam quæ, 140.
Obligatio Regularium quando valet, 211.
Oeconomi institutio Sede episcopali vacante ad quem pertineat, 193.
Offerri Christum in Missa, non est idem quod manducari, 143.
Opera satisfactionis, 95.
Opera ante iustificationem, 44.
Opera bona augent iustitiam, 46.
dona Dei, & iustificati merita, 48.
Operu sine gratia imbecillitas, 43.
Operum bonorum retributio, 39. & 41. 42. 47.
Oratoria ab Episcopis designanda, & visitanda, 145. & 146.
Orationes quomodo faciendæ, maxime in Concilio, 16. 70.
Oratorum locus in Concilio, 231.
Ordinarius, vide Episcopus.
Ordinatio ab Episcopo faciendæ, 154. & à proprio Episcopo, 159. 104. 159. 160. 161. à Christo instituta fuit, 155. & quomodo faciendæ, 161. quando & ubi, 161. & qua ætate, 163. & giat, 133. & cum examine, 19. 160. & 163. quibus cærimonijs, 156.
Ordinandus non est homicida, 170. nec qui beneficium non habet, vel aliud vendidit, 134. nec qui Confirmationem non suscepit, 160. nec qui fidei rudimenta edoctus non fuit, 160. nec qui linguam Latinam ignorant, 162. nec qui scribere nesciunt, 160. nec minores ætate requisiti, 163. nec bonum testimonium non habentes, 160. 161. 163. nec qui in suo Ordine versati non fuerunt, 163. nec qui non sit vilis, & necessarius suis Ecclesijs, 163.
Ordinationis inhabilium effectus, 104.
Ordinati suis Ecclesijs deferre debent,

INDEX.

debet, 163. 164. 165. & 149.
Ordinatio sacra est vnum ex septem Sacramētis, 153. 154. gratiam confert, 154. & 156. & absolvendi potestatem, 155. in ea imprimatur character in anima, 164. & 156.
Ordinatorum à non suo Episcopo pœnæ, 49. 59. 104. & 161. & eorum qui ordinantur per licentiam Capituli Sede vacante, 59. & à seculari potestate, 155.
Ordines maiores & minores, 154. 155. & 162. 163.
Ordinum diversorum rationes, 153. & 154. 164. 165.
Ordines requisiti infra annum à quibus suscipiendi, 149.
Ordines minores per temporum interstitia conferendi, 162. & quibus, 162. & 163. sunt gradus ad maiores, 155. 160. 162. 163.
Ostentatus quando, & cur institutus, 154. 154. & 164.
Originalis peccati materia, 24. cum seq.
Ovium munus erga pastores, 227.

P.

Poenitentia quid, 88. ante adventum Christi non erat Sacramentum, 86. dicitur secunda tabula post naufragium, 40. 49. quid contineat, 40. 88. & 101. cur & quando, & à quo instituta, 86. 99.
Poenientiæ utilitas, & partes, 88. & 99. & fructus, 85. & 86. quid differat à Baptismo, 41. 87. 88. 101.
Poenitentia publica quando imponenda, 186.
Poenitentiarius in cathedrali, 186.
Papa, quare Pont. Max.
Patentum consensus in matrimonio non necessarius, 173.
Parochiales Ecclesiæ tenues quomodo augeantur, 191. quibus non vniantur, 191. quæ pensionibus aut reservationibus

non grauentur, 191. & Mis vacantibus quid agendum, 195.
Parochiæ quare distinctæ, 108. quando sunt novæ instituendæ, 135. vel distinguendæ, 191. & collapsæ rehicendæ, 136. 137. vel transferendæ, 137. in civitatibus faciendæ, 191. 192. in eisquæ parochijs proprijs singuli teneantur audire verbum Dei, 184. & Sacramenta suscipere, 191.
Parochi officium est prædicare, 29. 157. & 184. 185. exponere ea quæ in Missa leguntur, 143. & 146. explicare decretum matrimonij, 175. Pueros fidei rudimenta, & obedientiam docere, 184. vim & vsum Sacramentorum explicare, 186. Sacra eloquia, & salutis monita explanare, 196. Ieiunia, dies festos, & obedientiam commendare, 235. oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, Sacramenta administrare, & bono exemplo pascere, 147. 157. 158. 163. & 164. pauperum aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, 157. Missas frequenter celebrare, 164. in suis Ecclesijs residere, 50. & 158. 159. decreta matrimonij observare, 174. nuptias benedicere, 174. librum matrimonij habere, 175. ac baptizatorum, 176. ad Synodum diocesanam accedere, 182. 217. baptizando quædam peragere, 176. carnis affectum erga propinquos deponere, 216. & alia multa observare, 215. & 216. decreta Concilij recipere, obedientiam spondere, ac hæreses anathematizare, 216. 217. & hospitalitatem servare, 222.
Parochi paupertati succurritur, 135. & 227. imperitiæ & malæ vitæ occurrunt, 136. cetera lege in verbo Sacerdos, & in verbo Cle-

I N D E X.

- le Clericus.
Parochiani, vide Populus.
Paruuli ad Eucharistia perceptionem non obligantur, 132.
Paruulorum Baptismus, 25. 55.
Pascha vetus & nouum, 140.
Paschalis tempore communicare tenemur, 79.
Pasquillorum auctores damnantur, 21. & 25.
Pastoris officium, 80. 157.
Patriarcha, vide Metropolitanus.
Patrimonium quando alienare non liceat, 134.
Patriti duellorum puniuntur, 231. 232.
Patriti tantum duo vel vnus, 175.
Pauli vocatio, 44.
Pauperes gratis docendi, 28. in collegiis Clericorum eligendi, 165.
Paupertatis votum, 204. priuilegia, 62. 106. & 198.
Pauperum cura apud Episcopos, 150.
Peccantes publice sunt palam corripiendi, 186.
Peccata omnia mortalia in confessione recensenda, 90. 91. ac eorum circumstantia, 91. 92.
Peccatorum remissio quomodo fiat, 36. & 37. & per quem, 86. 87. 92. 95. 99. 101. 153. & 154.
Peccatum originale quomodo tollatur, 25. 26. & eius materia, 24. cum seq.
Peccatum veniale etiam iusti committunt, 38. & 46. & an taceri possit in confessione, 90.
Pensiones quando extinguere non liceat, 134. quomodo minuantur, 167. quibus Ecclesijs imponi non possint, 191. & quibus habere non permittatur, 229.
Peregrino sacerdoti Missam celebrare non licet, 145. 164.
Peruerentia munus, 39. 46.
Petrus princeps Apostolorum, 39.
Pictura quid erudiat, & quo modo fieri debeant, 202. & 203.
Pij 1111. pia intentio, 117. hoc Concilium confirmavit, 243.
Piorum locorum bona viurpantes, 151.
Plebanus, vide Parochus.
Pluralitas beneficiorum, & ecclesiarum, 57. 58. & 194.
Poena temporalis non semper repositur, 42.
Poena violentum saluos conductus, 114.
Poenarum genera, 81. 220. & 229.
Pontifex Vicarius Dei in terris, 48. 67. eius est suprema auctoritas, 49. 63. 64. 93. 116. 156. & 157. in omnibus salua intelligitur, 57. 58. 181. 234.
Pontificis est Ecclesiae de Pastribus providere, 50. & 189. circa matrimonij impedimenta constituere & dispensare, 171. 172. Concilium generale indicere, 67. & 236. cuius decreta confirmare, 237. 241. eorum dubia declarare, 236. formam examinis Episcoporum approbare, 190. Ecclesiae tranquillitati consulere, 236. eius munus est sollicitudo vniuersae Ecclesiae, & creatio Cardinalium, 181. & Episcoporum, 50. & 156.
Pontifex summus prouidet reformationem necessarios, 194. ecclesijs exiguum reddituum, 190. & curatque ad studiorum reformationem spectant, 217. de coadiutorijs disponendis, 222. de abutibus circa Indulgentiarum vsum exortis, 234. de indice librorum prohibitorum, 235. de Catechismo, Breuiario & Missali, 235. quando alicui noluit accedere ad Synodum prouincialem, 217. de Calicis consecratione, 152. de ammaduersione in Episcopos non residentes facienda, 49. de cauendis Episcoporum grauioribus terminandis, 83. & 185. & de Episcopis concubinarijs, 229. & de legitimis causis absentiae Episcoporum, 157.

Ponti-

I N D E X.

- Pontifex Max. utitur consilio Cardinalium in administratione vniuersalis Ecclesiae, 216. grauiorum criminum absolutionem sibi referuare potuit, 93. & Imperatores, Reges, vel alios bona Ecclesiastica occupantes absolueri, 151. causas extra curiam quibus committit, 185. 226. & quomodo, 198.
Pontifice inconsulto nihil in futurum decerni debet, 204.
Pontifici obedientia ab omnibus praestanda est, 226. 227.
Pontificalia in alterius diocesi exercere non licet, 51.
Populo numero quomodo prouideatur, 135. & 136.
Populus in sua parochia tenetur audire verbum Dei, 184. & quando compellatur subministrare necessaria parochis, 137. & 191.
Portio, quare Praebenda.
Possessio triennis quibus non suffragetur, 214.
Praebenda Lectorum, 27.
Praebenda quibus conferenda, 189. & quomodo, 220. & tenues quomodo augenda, 192.
Praebendas obtinentium residentia, 189. & 190.
Praecedentia controuersia componenda, 210.
Praecedentia alicuius causa non innouantur, 18. & 211.
Praecepta Dei sunt possibilis, & obseruanda, 38. & 46.
Praedestinationis praesumptio canenda, 39. 40. & 45.
Praedicationis munus praecipuum Episcopi, 29. & 184. & quomodo, & quando praestandum, 29. 184. 185. & 200. & eius utilitas, 29.
Praedicatio non omnibus est concessa, 30. & 184. maxime sine licentia, 30. & 184.
Praedicatores quando, & quomodo corrigendi, 30.
Praefecta, vide Abbatissa.
Praelatus, vide Episcopus.
Praeparatio ad iustificationem, 33. 34.
Praesentare non licet nisi Episcopo, 129.
Praesidentium integritas salus est subditorum, 48.
Praesumonia, 27. 108. 167.
Presbyteri qui dicantur, 97. & 102. eorum aetas, 163. quales ordinandi, 163. 164. quando Missas celebrare teneantur, 164. cetera quae in verbo Clericus, & in verbo Sacerdos.
Praesens quis iudicetur, 148. 158. 187. & 188.
Primas, vide Metropolitanus, & Episcopus.
Principes a Deo constituti sunt fidei, & Ecclesiae protectores, 232. 233. cogentes subditos matrimonium contrahere excommunicantur, 178. locum ad monachiam concedentes puniuntur, 231. Episcopos paterno honore prosequi debent, 230. 231. libertatem Ecclesiasticam conferuare, 231. 232. & decreta huius Concilij obseruare, 236.
Prioratus ab Episcopo visitandi, 137.
Priorum & Priorissarum electio, 207. & 213.
Priuilegia sunt causae multarum turbationum, 187. 231.
Priuilegia in Ecclesijs parochialibus vacantibus quando non valent, 195.
Priuilegia scholarium, vide Scholarium.
Priuilegia de non residendo tolluntur, 50. & alia, 187.
Processiones in quibus Eucharistia circumferretur cur instituitur, 74. 75. & 78. ad eas accedere debent etiam exempti, 210.
Processus quando sit nullus, 150.
Procuratio non exigenda a Visitatoribus, 183.
Professio quomodo emittenda, 211. 212.
Professionem fidei qui facere teneantur, 180. 189.
Professionem infra quantum tempus Regulares faciant, 210.
Prohibitiones matrimonij quae,

T 2

171.

INDEX.

171. 172. 175. 176. 177. & quibus temporibus, 173. & 179.
 Promissiones in promotione Ecclesiarum prohibita, 191.
 Promoti per saltum ab Episcopo dispensari possunt, 164.
 Promouendi ad cathedrales, vide Episcopi.
 Promouendi ad Ordines, vide Ordinandum.
 Proponentibus legatis, &c. quomodo intelligantur hæc verba, 199.
 Protestantes Germaniæ, 83. 110. eis datus saluus conductus, 84. & 111.
 Protonotariatus, 187.
 Prouinciale Concilium, vide Concilium.
 Prouinciales quomodo eligendi, 207.
 Publicatio decretorum residentiarum fieri debet, 159.
 Puella non cogenda, nec impedienda monasterium ingredi, 211. 212. 213.
 Pueri ad religionem informandi, 165. & quomodo, 166.
 Purgatorium, 47. 141. de eo doctrina, 200. cum seq.

Quadragesimæ tempus acceptabile, 92.
 Quæstiones inuiles secludenda à popularibus concionibus, 186. ac etiam difficiles, 201.
 Quæstiones elemosynarum prædicare prohibentur, 131. eorum nomen penitus tollendum, 138.
 Quarta funeralium persoluenda, 227.

R.
 Raptores, & rapta quando matrimonium contrahere possint, 177. & tenentur raptorem raptas dotare, 177.
 Raptores bonorum Ecclesiasticorum puniuntur, 151.
 Reatus æternæ pœnæ quomodo

deleatur, 47.
 Rebaptizari non licet, 55. & 87.
 Rector, vide Parochus, & Beneficiarius.
 Reformatores studiorum quid agere debeant, 217.
 Regressus tolluntur, 221.
 Regulares non possunt prædicare sine licentia Episcopi, 30. & minis contradicente Episcopo, 184. nec confessiones audire sine eius examine, 164. nec bona possidere possunt, 204. nec alicuius obsequio sine Superioris licentia se subijcere, 205. nec sine illa à conuentibus recedere, 201. nec habitum sponte dimittere, 212. nec ad laicorum religionem se transferre, 213. nec habitum occulte ferre, 213.
 Regulares quomodo ordinandi, 163. qua ratione vitam instituere debeant, 204. cum secus in conuentibus, etiam si absint causa studiorum, habitare debent, 206. Episcoporum præcepta quoad quædam seruare, 210. ad publicas processiones accedere, 210. infra quantum tempus professionem facere debeant, 210.
 Regulares viucentes extra claustra quando prædicare valeant, 30. corrigantur ab Ordinario, 50. 60. & quando, 137. 138. & alioquando etiam si intra claustra degunt, 210.
 Regularis vita instauranda, 204.
 Regularium superiores quomodo creandi, 207.
 Regularium beneficia quibus conferantur, 108.
 Regularium monasteriorum profusio, 214.
 Religiosus, vide Clerici, Regulares, & Sacerdotes.
 Reliquiæ Martyrum, & aliorum Sanctorum, 101.
 Remuneratio expectanda, 39. 42.
 Renuntiatio bonorum ante professionem nulla, 211.
 Reparatio lapidorum, 40. Rescri-

INDEX.

Rescripta quando sortiantur effectum, 59. 82. & 104. 150. 161. 222. 230. 231.
 Reservationes mentales nemini conceduntur, 197.
 Reservationes quando non possint, 193.
 Reservationes casuum, 94. & 101.
 Reservationibus fructuum quando non grauantur Ecclesie, 191.
 Residere tenentur Primates, Patriarchæ, Metropolitani, & Episcopi, 48. 49. 157. Cardinales, 157. omnes obtinentes beneficia, quæ requirunt residentiam de iure seu consuetudine 49. obtinentes dignitates personatus, & officia, 134. 135. & 148. & obtinentes Canonicatus prebendas, aut portiones, 189. & 190.
 Residere negligentium peccatum, & pœna, 49. 50. 135. 148. 158. & 89.
 Residentiarum decreta frequenter publicanda, 159.
 Resignare beneficium quando non liceat, 34. quando non proficit, 167. & 229. & quando quis cogatur, 194.
 Resignantium necessitati prouidendum, 194.
 Restitutio ad priores Ordines, & gradus an suffragetur, 103.
 Reus in criminali appellans quid agere debeat, 81.
 Rex occupans bona Ecclesiarum communicatur, 151.
 Ritus Ecclesiarum Catholicarum seruandi, 54. 142.

S.
 Sacerdoti vago celebrare non licet, 145. & 164.
 Sacerdotes sunt Vicarii Christi, 90. præsidet, ac iudices, 90. & 91. Sacramentorum ministri, 93. 92. 93. 97. 98. & 101. clauium ministerium habens, 86. 87. 92. 99. 101. 153. & 155. verbi Dei ministerium exercent, 154. à quibus instituti fuerint, 143. & 153. seipsos communi-
 cant, 77. & 79. sine confessione quando celebrare possint, 76. laici effici nequeunt, 154. & 156.
 Sacerdotes mali qualem potestatem habeant, 93.
 Sacerdotium sanctum est, 153. 155.
 Sacerdotium & sacrificium Dei ordinatione coniuncta sunt, 153.
 Sacerdotum dignitas, & potestas, 90. 92. 95. 96. 143. 144. 146. exemplum quanti momenti, 153. 147. 163. 216.
 Sacramenta septem, 52. à Christo instituta, 52. gratiam continent, 53. aliud alio dignius, 52. in his consuecendis ministri intentionis, 53.
 Sacramenta nouæ legis à Sacramentis antiquæ legis differunt, 52.
 Sacramenta, in quibus imprimuntur character in anima, 53.
 Sacramentorum utilitas, 51. 52. necessitas, 52. essentialis, 53. & 54. ministri, 51. 92. & 97.
 Sacramentum quid, 73.
 Sacramentum extremæ Vnctionis, vide Vnctio. & sic de sing. quare in locis suis.
 Sacra Scriptura, vide Scriptura.
 Sacrificium, quod in Missa peragitur, quid continet, aut operetur, 141. & à quo institutum, 154.
 Sacrorum librorum index & editio qualis approbetur, 21. & 22.
 Saluus conductus Protestantibus datus, 84. 111. & 124. ac etiam alijs, 128.
 Salui conductus violatores, 114. & 127.
 Sancta sanctè administranda, 141.
 Sanctimonialia, vide Moniales.
 Sanctorum inuocatio, 141. 201. cum seq.
 Satisfactio est pars Penitentiarum, 77. quomodo fiat, 40. & 101. per Christum fit, 95. 96. qualis imponenda consentienti, 95. eius fructus, 95. opera, 95.
 Schismaticorum inanitas fiducia, 37.
 T 3 Schol-

INDEX.

Scholæ dicuntur Confraternitates in quibusdam locis, 150.
Scholares pauperes gratis docendi, 28.
Scholares per se, vel per substitutos magist. eligunt, 166.
Scholarium privilegia, 28. 60. 106. 160. 221. 222. vide Studium.
Scholasticæ quibus conferendæ, 169.
Scientia non mediocris requiritur in Episcopo, 148.
Scribendi scientia necessaria scientibus primam tonsuræ, 160.
Scripturæ Canonice, 21.
Scripturæ sacræ lectio ubi instituenda, 27. & 28. mensis Episcoporum admittenda, 27.
Scripturarum interpretatio quæ prohibita, 22. & 23. earum verba ad profana non conuertenda, 23.
Sedis Apostolicæ suprema auctoritas, 50. 64. 116. 131. in omnibus salva intelligitur, 57. 180.
Seminarium Clericorum, 160. & 165. cum seq.
Sententia in subditos ferenda, 93.
Sequestratio fructuum quando facienda, 137. & 159.
Seruitium in Ecclesijs implendum à quo præscribitur, 149.
Silentio & modestia vti debent morantes in Concilio, 18.
Simoniaca labe prohibetur, 133. 192. & 196.
Societatis Iesu Clericorum Religio, 211.
Solutions quædam in prouisione Ecclesiæ prohibitz, 192. 193.
Spiritus sancti operatio, 35. 43.
Statuta Ecclesiarum approbantur, 114. 148. 189. 190. 219. 220. & quæ reiciantur, 192.
Stola prima, 36.
Stereptus ab Ecclesijs arcendus, 146.
Studia publica sacræ Scripturæ lectorem habere debent, 28. 29.
Studiorum generalium privilegia, 60. 221. 222. & 223.
Studiorum reformatores quid agere debeant, 217.
Studium est commune Ecclesiæ bonum, 167.
Studentes, vide Scholares.
Subdiaconus sedit saltem solemnibus communionem percipere decet, 163. eorum ætas, 163.
Subdiaconatus ad maiores Ordines refertur, 143. 154.
Subditi quomodo tractandi, 80.
Subditi correcti Episcopum odisse solent, 82.
Subditorum salus est integritas præsentium, 48.
Subpriores à quibus constituendi, 213.
Substituti quando non admittendi, 190.
Successor non tenetur stare locationi, 226. 227.
Successiones hereditariæ prohibitz, 221.
Suffragia fidelium pro animabus defunctorum, 200. 201.
Superstitio quid sit, 145. tollenda est, 145.
Supellex Episcoporum qualis, 216. & Regularium qualis, 205.
Supplicationes faciendæ Ecclesiæ vacante, 179.
Suspensio ab ordinibus & gradibus restitutio an suffragetur, 103.
Symbolum fidei, 19.
Synodus diocesana quorannis celebranda, 182. & quid ibi agendum, 217. 219. & 226.
Synodus provincialis, vide Concilium provinciale.

T.

Tabernaculum à quibus virandæ, 190.
Tabula secunda post naufragium penitentia recte appellata, 40. & 99.
Tempora, quibus nuptiæ prohibentur, 173. & 179.
Tentatio non est supra id quod possumus, 172.
Testamentum verum, & nouum Testamentorum executores sunt Episcopi.

INDEX.

Episcopi 150. & eorum relictæ pietati seruanda, 201.
Testatorum voluntas conseruanda, 219. & 223. & quando & quomodo commutanda, 150. & quomodo implenda, 219.
Testimonia litterarum, 133. 160. & 180.
Testimonia Ecclesiæ Catholicæ, 21. & 22.
Testium qui interfunt contractui matrimonij sine Pæcho, pænæ, 174.
Testes contra Episcopum quales, 83.
Testium numerus in matrimonio, 174.
Timore salutem comparandam, 40.
Titularium Episcoporum licentia correctæ, 104.
Tonsura prima quibus non conferatur, 160. & qui eius privilegio gaudeant, 160.
Tori separatio ob multas causas fit, 172.
Traditiones Apostolorum, 20. 21. 36. 76. 97. 142. 143. 154. 171. 200.
Translatio simplicium beneficiorum, 136.
Transubstantiatio, 74. & 78.
Tribulationum patientia est loco satisfactionis, 95. & 101.
Tridentinum Concilium, vide Concilium.
Turnorum lucra prohibentur, 192.
V.
Vagantes non facile ad matrimonium recipiunt, 177. & 178.
Vago sacerdoti Missas celebrare non licet, 145. & 164.
Venationes à quibus fugiendæ, 190.
Vendere quando Clericis non liceat, 134.
Veneratio Eucharistiæ, 74.
Vestitus Clericorum, 160. & 190.
Vicariæ quomodo, & quando tollendæ, 230.
Vicarij quando, & qui in beneficijs deputandi, 50. 58. 136. 195. & 230.
Vicarius Episcopi Doctor vel Licentiatu eligi debet, 139. eius officium in collatione beneficiorum, 182.
Violatorum salui conductus pænæ, 114. 117.
Virginis Mariæ conceptio, 26. privilegium speciale, 46.
Virginitas beatior quàm status coniugalís, 173.
Visitari debent beneficia curata, 58. Ecclesiæ omnes etiam exemptæ, 59. Ecclesiæ saculares nullius diocesis, 187. commendata omnia beneficia, & monasteria, etiam exempta, 137. monasteria, quæ sunt Ordinum capita, 213. 214. hospitalia, confraternitates, elemosinæ Montis pietatis, & pia loca omnia, 150. propria diocesis, 182.
Visitatio Clericorum siue Sæcularium siue Regularium ad Episcopum pertinet, 50. 104.
Visitatio quomodo fieri debeat, 183. & in ea magna Episcoporum potestas, 187. & 220. cum seq. & quando in eius causis appellatur, 80.
Visitatio Reliquiarum, 203.
Visitatorum qui finis, 58. 59. 137. 182. & 183.
Visitatores Regularium, 208. 213. 214.
Vita æterna quomodo acquiratur, 36. à bene operantibus expectanda, 39. 41. 42. & 46. & quibus denegetur, 41.
Vinctio extrema quid & cur instituta, 96. & à quo, 97. est verum sacramentum, 96. & 102. materia, & forma, 97. effectus, 97. minister, 97. & 102. Sacramentum exequium appellatur, 198. quomodo ab hæreticis impugnetur, 98. 102. 103. quando sit danda, 98. potest iterari, 98.
Vinctio sancta in ordinatione, 156.
Vniones ad vitâ tolluntur, 57. 194.
Vniones à quadraginta annis fa-

INDEX.

- et examinanda, 58. & 225. & quando reuocentur, 58. 225. quomodo fieri debeant, 58. & quando, 136. 167. 190. & 191. quorum beneficiorum vel Ecclesiarum, 136. 191. & 193. vnius diocesis cum alterius diocesis beneficio non est facienda, 198. nec dignitatum & similitum, 191. Vnitum beneficium visitandum, 18. Vniuersitatum priuilegia, 60. 106. 221. 222. Vniuersitatum reformatores quid agere debeant, 217.
- Vocem in Capitulo qui amittant, 149. Vota Regulatum, 204. Vota facta post baptismum non sunt irrita, 55. Vsurpatores bonorum Ecclesiasticorum excommunicantur, 151. Vxores plures habere non licet, 171. Vxoratorum concubinariorum pena, 178.
- X.
Xisti 1111. constitut. 16.

FINIS.

INDEX DECRETORVM
CONCILII TRIDENTINI.

SESSIO prima.	15
Decretum de inchoando Concilio.	15
SESSIO secunda.	16
Decretum de modo viuendi, & alijs in Concilio seruandis.	16
SESSIO tertia.	18
Decretum de Symbolo fidei.	18
SESSIO quarta.	20
Decretum de Canonicis scripturis.	20
Decretum de editione, & vsu sacrorum librorum.	22
SESSIO quinta.	24
Decretum de peccato originali.	24
Decretum de reformatione. 26. 48. 56. 79. 102. 133. 146. 156. 179. 215.	24
SESSIO sexta.	31
Decretum de iustificatione.	31
De natura & legis ad iustificandum homines imbecillitate.	32
De dispensatione, & mysterio aduentus Christi.	32
Qui per Christum iustificatur.	33
Descriptio iustificationis impij, & modus eius in statu gratia.	33
De necessitate preparationis ad iustificationem in adultis, & unde sit.	33
Modus preparationis.	34
Quid sit iustificatio impij, & quae eius causa.	35
Quomodo intelligatur, impij per fidem, & gratis iustificari.	36
Contra inanem hereticorum fiduciam.	37
De accepta iustificationis incremento.	37
De obseruatione madoru, de quibus necessitate, & possibilitate.	38
Prædestinationis temerariam præsumptionem cauendam esse.	39
De perseverantia munere.	39
De lapsis & eorum reparatione.	40
Quolibet mortali peccato amitti gratiam, sed non fidem.	41
De fructu iustificationis, hoc est, de merito bonorum operum, de quibus ipsius meriti ratione.	41
Canones de iustificatione.	42
SESSIO septima.	51
Decretum de Sacramentis.	51
Canones de Sacramentis.	52
Canones de Baptismo.	54
Canones de Confirmatione.	56
Bulla facultatis transferendi Concilij.	61

I N D E X.

SESSIO octava.	63
Decretum de translatione Concilij.	63
SESSIO nona.	64
Decretum prorogationis Sessionis.	64
SESSIO decima.	65
Decretum prorogationis Sessionis.	65
Bulla resurrectionis Concilij sub Iulio III.	66
SESSIO undecima.	67
Decretum de resumendo Concilio.	67
SESSIO duodecima.	67
Decretum prorogationis Sessionis.	67
SESSIO decimatertia.	71
Decretum de sanctissimo Eucharistia Sacramento.	71
De reali presentia Domini nostri Iesu Christi in sanctissimo Eucharistia Sacramento.	72
De ratione institutionis sanctissimi huius Sacramenti.	73
De excellentia sanctissima Eucharistia super reliqua Sacramenta.	73
De transubstantiatione.	74
De cultu, & veneratione huic sanctissimo Sacramento exhibenda.	74
De asseruendo sacra Eucharistia Sacramento & ad infirmos deferendo.	75
De preparatione qua adhibenda est, ut dignè quis sacramentum charitatem percipiat.	76
De usu admirabilis huius Sacramenti.	76
Canones de sacrosancto Eucharistia Sacramento.	77
Decretum prorogationis definitionis quatuor articulo- rum Sacramento Eucharistie, &c.	84
Saluus conductus datus Protestantibus.	85
SESSIO XIII.	85
Doctrina de sanctis. Pœnitentia, & extrema Vnctionis Sacram.	85
De necessitate & institutione Sacramenti Pœnitentia.	87
De differentia Sacramenti Pœnitentia, & Baptismi.	87
De partibus & fructu huius Sacramenti.	88
De Contritione.	90
De Confessione.	90
De ministro huius Sacramenti, & Absolutione.	91
De casuum reservatione.	94
De satisfactionis necessitate & fructu.	95
De operibus satisfactionis.	96
Doctrina de Sacramento extrema Vnctionis.	96
De institutione Sacramenti extrema Vnctionis.	97
De effectu huius Sacramenti.	97
De ministro huius Sacramenti, & tempore quo dari debeat.	97
Canones	

I N D E X.

Canones de sanctissimo Pœnitentia Sacramento.	98
Canones de Sacramento extrema Vnctionis.	102
SESSIO XV.	109
Decretum prorogationis Sessionis.	109
Saluus conductus datus Protestantibus.	111
SESSIO XVI.	115
Decretum suspensionis Concilij.	115
Bulla celebrationis Concilij Tridentini sub Pio III. Pont. Max.	117
SESSIO XVII.	121
Decretum de celebrando Concilio.	121
SESSIO XVIII.	122
Decretum de librorum delectu, & omnium ad Concilium fide publica inuitandis.	122
Saluus conductus concessus Germanica nationi.	124
Extensio ad alias nationes.	128
SESSIO XIX.	128
Decretum prorogationis Sessionis.	128
SESSIO XX.	129
Decretum prorogationis Sessionis.	129
SESSIO XXI.	129
Doctrina de communione sub utraque specie, & paruulorum.	129
Laicos & Clericos non conficientes non astringi iure diuino ad communionem sub utraque specie.	130
Ecclesiastica potestas circa dispensationem Sacramenti Eucharistia.	131
Totum & integrum Christum, ac verum Sacramentum sub qualibet specie sumi.	131
Paruulos non obligari ad Communionem Sacramentalem.	132
Canones de Communionem sub utraque specie, & paruulorum.	132
SESSIO XXII.	139
Doctrina de sacrificio Missæ.	139
Canones de sacrificio Missæ.	143
Decretum de obseruandis & evitandis in celebratione Missæ.	145
Decretum super petitione concessionis Calicis.	152
SESSIO XXIII.	255
Vera & Catholica doctrina de Sacramento Ordinis ad condemnandos errores nostri temporis.	153
Canones de Sacramento Ordinis.	155
SESSIO XXIII.	170
Doctrina de Sacramento Matrimonij.	170
Canones de Sacramento Matrimonij.	171
Decretum de reformatione Matrimonij.	173
SESSIO XXV.	200
Decretum de Purgatorio.	200
De in-	

INDEX.

- De inuocatione, ueneratione, & reliquijs Sanctorum, & sacris
Imaginibus. 201
De Regularibus & Monialibus. 204
Decretum de continuanda Sessione in diem sequentem. 213
Continuatio Sessionis. 214
Decretum de Indulgentijs. 214
De delectu ciborum, ieiunijs, & diebus festis. 214
De indice librorum, & Catechismo, Breuiario, & Missali. 215
De loco Oratorum. 215
De recipiendis, & obseruandis decretis Concilij. 216
De recitandis decretis Concilij sub Paulo III. & Iulio III. in
Sessione. 217
De fine Concilij & confirmatione petenda à sanctissimo Domino
nostro. 217
ACCLAMATIONES Patrum in fine Concilij. 218
CONFIRMATIO Concilij. 241
VYLLA S. D. N. Pij, Diuina prouidentia Papa IIII. super
confirmatione æcumenici generalis Concilij Tridentini. 243

FINIS.

INDEX CAPITVLORVM
CONCILII TRIDENTINI.

A.

- Ab aduentu, 179.
Abbas, 213.
Abbatibus, 161.
Abbatissa, 107.
Ad cathedralium, 56.
Ad consummationem, 51.
Ad maiores, 59.
Administratores, 150.
A minores, 160.
Admonet, 222.
Aduersus, 41.
Anathemati, 212.
Apostolus, 186.
A sententia, 81.
Attendunt, 209.
B.
Beneficia, 58.
Bonitacij, 106.
C.
Capitula, 50.
Capitulum, 193.

- Causa criminales, 185.
Causæ Episcoporum, 83.
Causæ omnes, 198.
Censuræ, 210.
Ceterum, 87.
Circa, 29.
Cogit, 216.
Commune, 73.
Concedit, 205.
Consuetudo, 75.
Contingit, 219.
Contritio, 88.
Controuersias, 210.
Cum adolescentium, 165.
Cum autem, 153.
Cum beneficia, 134.
Cum Catholica, 200.
Cum dignitates, 188.
Cum ea omnia, 233.
Cum Ecclesiasticis, 194.
Cum etiam, 107.
Cum ex eo, 109.
Cum ex Notariorum, 151. Cum

INDEX.

- Cum hoc tempore, 31.
Cum honestus, 103.
Cum illud, 136.
Cum in beneficia, 221.
Cum multa, 138.
Cum non debeat, 134.
Cum nullus, 164.
Cum plerique, 213.
Cum potestas, 234.
Cum præcepto, 157.
Cum proprie, 102.
Cumque natura, 142.
Cum Scripturæ, 154.
Cum uero, 36. 81.
Cepiens, 199. 232.
Curent, 60.

D.

- Decernit, 177. 197. 227.
Declarat, 33. 109. 235.
Demum, 94.
Denique, 132.
Detestabilis, 231.
Dispensationes, 149.
Disponunt, 34.
Docet experientia, 175.
Docet præterea, 88. 96.

E.

- Eadem, 26. 48. 56. 79. 83. 123.
Ecclesiarum, 50.
Ecclesijs, 159.
Episcopi etiam, 135. 148. 150.
Episcopi per se, 159.
Episcopi vt, 187.
Episcopis, 50.
Episcopus familiarem, 161.
Episcopus quoscunque, 104.
Ergo Saluator, 73.
Et cum sancta, 141.
Et quamuis, 141.
Et quia, 108.
Et quoniam, 82. 103. 141.
Et si Missa, 143.
Ex institutione, 90.
Expedi, 195.

F.

- Facultates, 59. 60.
G.

G.

- Græue, 178.
H.
Hæc igitur, 41.
Hæc omnia, 214.

- Hæc sacrosancta, 64.
Hanc, 35.

I.

- Iam uero, 97.
Illustrissimi, 217.
In commutationibus, 149.
In ecclesijs, 192.
In electione, 207.
In exemptorum, 60.
Inferiora, 57.
In monasterijs, 209.
In nomine, 18.
In pluribus, 192.
In quacunque, 210.
Instituta, 96.
Insuper cum, 105. 152.
Insuper declarat, 131.
Insuper eadem, 22. 52. 169. 200.
Insuper hortatur, 234.
Ita plerumque, 178.
Itaque, 130.
Iulius, 66.
Iustitiz, 176.

L.

- Legati, 150.
Libertati, 211.
Licet Episcopis, 185.
Locorum, 59.

M.

- M.
Mandatum, 201.
Mandatum, 201.
Matriam, 170.
Minores, 162.
Monasteria, 208.
Monet, 142.
Multi, 177.

N.

- N.
Nemini, 204.
Nemo autem, 38.
Nemo etiam, 109.
Nemo quacunque, 57.
Nemo quoque, 39.
Nihil est, 148.
Non liceat Capitulum, 59.
Non liceat præterea, 109.
Non potest, 230.
Non sunt, 227.
Nulla quoque, 211.
Nulli, 51.
Nullus in posterum, 163.
Nullus itaque, 74.
Nullus prima, 160.

Omnes

INDEX.

O.
Omnes, 105.
Optandum, 215.
Opraret, 142.
Ordinarij, 57.
Ordinationes, 161.

P.
Patriarchæ, 182.
Paulus, 61.
Pius, 117.
Placet, 15. 63. 69. 121.
Postremo, 233.
Prædicationis, 184.
Præsentati, 60.
Præterea declarat, 131.
Præterea quia, 107.
Præterea sancta, 176.
Prima, 160.
Primum, 32.
Principio, 72.
Prohibet, 205.
Prouincialia, 181.

Q.
Qualiâs, 186.
Quæcumque, 137.
Quam turpe, 228.
Quamuis autem, 37.
Quamuis excommunicationis, 218.
Quamuis hæc, 65.
Quamuis Presbyteri, 164.
Quanta, 145.
Quia illiterati, 136.
Quia verò, 29. 106. 108. 143.
Quibus verbis, 33.
Quicumque decet, 57.
Quicumque in cathedrali, 149.
Quicumque posthac, 147.
Quicumque regularis, 212.
Qui piæ, 163.
Qui verò, 40.
Quoad vsum, 76.
Quo factum, 32.
Quoniam ab ecclesiastico, 133.
Quoniam autem, 74.
Quoniam diuersis, 237.
Quoniam igitur, 93.

Quoniam non ignorat, 104.
Quoniam ob malitiosam, 226.
Quoniam pleræque, 190.
Quoniam priuilegia, 187.
Quoniam sub, 139.
Quoniam verò, 82. 154.

R.
Ratio, 219.
Regularia, 108.
Regulares, 210.
Res porro, 97.
Reus, 81.

S.
Sacrificium, 153.
Sacrosancta, 16. 20. 69. 71. 84.
85. 111. 115. 122. 124. 128.
129. 138. 139. 235.
Sancta Synodus, 161.
Sic ergo, 37.
Sicuti, 223. 231.
Si ea, 86.
Si in quibuscumque, 179.
Similiter, 39.
Si non decet, 76.
Si quem clericorum, 151.
Si quis dixerit, 43. 44. 45. 46. 47.
48. 52. 53. 54. 55. 56. 77. 78. 79.
98. 99. 100. 101. 102. 132. 143.
144. 155. 156. 171. 172. 173.
Si quis intra, 176.
Statuit, 220. 230.
Subdiaconi, 163.

T.
Tacet, 173.
Tanta, 236.
Testes, 83.

V.
Verum, 33.
Vnum, 96.
Vniones, 58.
Vt etiam, 136.
Vt fidelis, 186.
Vt fides, 24.
Vt paternæ, 229.
Vt sanctorum, 164.

FINIS.

CATALOGVS
LEGATORVM,
PATRVM,
ORATORVM,
ET
THEOLOGORVM:

Qui ad sacrosanctam œcumenicam Tridentinam
Synodum conuenerunt à principio vsq; in finem,
qui fuit die 1111. Decembris, M. D. LXIII. sub
Pio 1111. Pontifice Maximo: Quorum Nomina,
Cognomina, Patriæ & Dignitates infra cōtinentur.

Cardinales Legati.

Hercules Gonzaga S. R. E. Presb. Card. tituli sanctæ Ma-
riæ nouæ, Mantuanus; obiit Tridenti, die secunda Martij, 1563.
& sepultus est Mantuæ.
Hieronymus Seripandus S. R. E. Presb. Card. tituli sanctæ
Susanne, Neapolitanus; obiit Tridenti, die xvii. Martij 1563.
& ibi sepultus in Ecclesia S. Marci Ordinis Fratrum Eremita-
rum S. Augustini, quorum olim fuerat Generalis.
Ioannes Moronus S. R. E. Card. Episcopus Prænестinus,
Mediolanensis, in demortui Card. de Mantua locum missus.
Stanislaus Hosius S. R. E. Presb. Card. tit. S. Laurentij in
Palisperna, Polonus, Vuarminus.
Ludouicus Simonera S. R. E. Presb. Card. tit. S. Cyriaci
Thermis, Mediolanen.
Marcus Syrticus S. R. E. Diaconus Card. Basilicę duodecim
Apostolorum, de Altaemps, Germanus.
Bernardus Nauagerius S. R. E. Presb. Card. tit. S. Nicolai
inter imagines, Venetus, in demortui Cardinalis Seripandi
locum missus.

Cardinales non Legati.

Carolus à Lotharingia S. R. E. Presb. Card. tit. S. Apolli-
naris, Princeps & Archiepiscopus Rhemenis, Gallus.
Ludouicus Madrutius S. R. E. Diaconus Card. electus Epi-
scopus Tridentinus, Germanus.

Oratoribus

*Oratores, quorum nomina hic describuntur iuxta eorum loca
qua in eadem sacrosancta Synodo habuerunt.*

*Oratores Ecclesiastici sedebant à manu dextra
Legatorum, videlicet*

Antonius de Muglitio, Moravius, Archiepiscopus Pragen-
sis, Orator Cæsareus.

Georgius Drascouitius, Croatus, Episcopus Quinqueeccle-
sienfis, Orator Cæsareus pro Regno Hungariae.

Valentinus Herbutus, Polonus, Episcopus Præmissienfis,
Orator Serenissimi Regis Poloniae.

Marcus Antonius Bobba, Cæsarenfis, Episcopus Augusten-
fis in Pedemontio, Excellentissimi Ducis Sabaudiae Orator,
nunc Cardinalis.

Hieronymus de Gaddis, Florentinus, Episcopus Cortonen-
fis, Orator Excellentissimi Ducis Florentiae, missus in locum
Ioannis Strozij.

Frater Martinus Royas Portalubeo, Hispanus, Orator
Religionis Ierosolymitanae.

*Oratores saculares sedebant à manu
sinistra Legatorum.*

Sigismundus à Tuun, Tridentinus, Orator Cæsareus.

Ludouicus de Lansac.

Renaldus Ferrerius Praesidens in } Oratores Christianissimi
Parlamento Parisiensi, & } Galliarum Regis.

Guido Faber, Iudex major Tolose, }
Ferdinandus Martineus Mazcarenius, Orator Serenissimi
Regis Portugaliae.

Nicolaus de Ponte, Doctor, } Oratores Serenissimi Do-
& Eques, & } minij Venetorum.

Matthaeus Dandalus, Eques, }
Melchior Lussi, Eques auratus, Orator septem Cantonum
Helvetiorum.

Augustinus Paungartner I. V. D. de Monachio, Orator
Excellentissimi Alberti, Ducis Bauariae.

Claudius Fernandez Quingnonij, Comes Lunensis, Orator
Regis Catholici in locum Illustrissimi Ferdinandi de Avalos
Marchionis Piscariae missus, obiit Tridenti die xx. Decembris
1563. post finem Concilij, ibique sepultus est.

Hic separatim ab alijs Oratoribus sedebat apud Reuerendissi-
mum

Thesaurarium Secretarium sanctae Synodi, ob contentio-
nem super praecedentia ortam inter ipsum & Oratores Regis
Christianissimi.

Patriarcha.

Antonius Helius, Iustinopolitanus, Ierosolymitanus.

Daniel Barbarus, Venetus, electus Aquilegensis.

Ioannes Triuisianus, Venetus, Venetiarum.

Archiepiscopi Pauli tertij.

Ferdinandus Annus, Neapolitanus, Archiepiscopus Amal-
phitan. nunc Episcopus Bouinus.

Petrus Landus, Venetus, Archiepiscopus Cretenfis.

Petrus Antonius de Capua, Neapolitanus, Archiepiscopus
Hidrantinus.

Marcus Cornelius, Venetus, electus tunc Archiepiscopus
Spalatrenfis.

Sebastianus Leccaueita, Graecus, Ord. Præd. olim Archiepi-
scopus Naxienfis, nunc Episcopus Lateranensis.

Petrus Guerrero, Hispanus, Archiepiscopus Granatenfis.

Antonius Altouitus, Florentinus, Archiepiscopus Florëtinus.

Cæsar Cibo, Genuensis, Archiepiscopus Taurinenfis.

obiit Tridenti die 26. Decembris 1562.

Archiepiscopi Iulij tertij.

Paulus Aemilius Verallus, Romanus, olim Archiepiscopus
Roslanen. nunc Episcopus Caputaquen.

Ioannes Brunus de Olchinio Macedo, Regni Seruie Primas,
Archiepiscopus Antibaren.

Ioannes Baptista Castaneus, Romanus, Archiepiscopus Ros-
lanen.

Ioannes Baptista Vrsinus, Romanus, Archiepiscopus sanctae
Seuerinae.

Archiepiscopi Pauli quarti.

Ludouicus Beccatellus, Bononien. Archiepiscopus Ragusinus.

Mutius Calinius, Brixienfis, Archiepiscopus Iadrenfis.

Sigismundus Saracenus, Neapolitanen. Archiepiscopus Ma-
teranus.

Antonius Parrages de Castilegio, Hispanus Archiepiscopus
Calaritanus.

Iulius Pauesius, Brixienfis, Ord. Præd. Archiepiscopus Sur-
rentinus.

Bartholomæus de Martyribus, Lusitanensis, Ord. Præd. Ar-
chiepiscopus Braccaren.

Augustinus Saluago, Genuensis, Ord. Præd. Archiepiscopus
Genuen.

Archiepiscopi Pij quarti.

Philippus Mocenicus, Venetus, Regni Cypri Primas, & legatus natus, Archiepiscopus Nicolien.
Guilielmus d' Auanon, Gallus, Archiepiscopus Ebredunæ.
Antonius Caucus, Venetus, Archiepiscopus Corcyrensis.
Germanicus Bandinus, Senensis, electus Archiepiscopus Senarum.
Marcus Antonius Columna, Romanus, Archiepiscopus Tarentinus, nunc Cardinalis tit.
Gaspar de Fosso, Consentinus, Ord. sancti Francisci de Paula, Calaber, Archiepiscopus Rheginus.
Antonius de Muglitio, Morauus, Orator Cæsareus, Archiepiscopus Pragensis.
Maximus de Maximis, Romanus, Archiepiscopus Amalphitanus.
Gaspar Ceruantes de Garta, Hispanus, Archiepiscopus Melanenensis, nunc Salernitanus.
Leonardus Marinus, Genuensis, Ord. Præd. Archiepiscopus Lancianensis.
Octavianus Præconius, Messanenensis, Ord. Min. Conuent. sancti Francisci, Archiepiscopus Panormitan.
Nicolaus de Peluc, Gallus, Archiepiscopus Senonensis.
Antonius Iustinianus, Chienensis, Ord. Præd. Græcus, Archiepiscopus Naxien.
Antonius Puteus, Nicien. Archiepiscopus Barenensis.

Episcopi Leonis decimi.

Vincentius Nicosantius de Fano, Episcopus Arbenfis.
Ioannes Franciscus de Flisco, Ianuen. Episcopus Andriensis.
Ioannes Thomas de sancto Felicio, Neapolitan. Episcopus Cauen. senior.

Episcopi Adriani sexti.

Quintius de Rusticis, Romanus, Episcopus Milleten.

Episcopi Clementis septimi.

Lucas Byzantius de Catharo, Episc. Catharen.
Aloysius Pifanus, Venetus, Episcopus Patavinus, nunc Cardinalis.
Alexander Piccolhomineus, Senen. Episc. Pientin.
Dionysius Græcus, Ord. Min. sancti Francisci de Observant. Episcopus Millopotamen.
Gabriel de Veneur, Gallus, Episcopus Ebroicensis.

Guiliel-

Guilielmus de Montbas, Gallus, Episcopus Lectorens.

Episcopi Pauli tertij.

Antonius à Camara, Sabaudus, Episcopus Bellicen.
Nicolaus Maria Caracciolus, Neapolitanus, Episcopus Catanien.
Bernardus Bonioannes, Romanus, Episcopus Camerinen.
Fabius Mirtus, Neapolitanus, Episc. Caiacen.
Scipio Bongallus, Romanus, Episc. ciuitatis Castellana.
Georgius Cornelius, Venetus, Episcopus Tarvisinus.
Vincentius Durantius, Brixientis, Episcopus Thermularum.
Mauritius de Petra, Papien. Episcopus Vigleuen.
Martius de Martijs, Medices, Florentinus, Episcopus Marlicen.
Ioannes Vincentius Michaëlius, Barolitanus, Episcopus Minerbinen.
Gabriel de Bonueri, Gallus, Episc. Andegauen.
Leonardus Haller, Germanus, Episcopus Philadelphien.
Ludouicus Vanninus de Theodolis, Forliuinen. Episcopus Britonorien. obiit Tridenti die 11. mensis Ianuarij, 1563.
Aegidius Falcetta, Cingulanus, Episc. Capulanus, nunc Britonoriensis.
Iulius Contarenus, Venetus, Episcopus ciuitatis Bellunen.
Thomas Casellus, Rossanen. Ord. Præd. Episc. Canen. iunior.
Hippolytus Ariuabenus, Mantuanus, Episc. Hieragetren.
Hieronymus Machabæus, Romanus, Episcopus Castrensis.
Petrus Augustinus, Hispanus, Episcopus Oscen. & Iacensis.
Iacobus Naclantus, Florentinus, Ord. Præd. Episc. Clodien.
Bartholomæus Sirigo, Cretenf. Græcus, Episcopus Castellaneren.
Thomas Stella, Venetus, Ord. Præd. Episc. Iustinopolitan.
Petrus du Val, Gallus, Episcopus Sagiensis.
Ioannes Antonius Pantula, Consentinus, obiit Trident. die 27. Octobris, 1562. Episcopus Litterensis.
Ioannes Baptista de Grossis, Mantuanus, Episc. Regiensis.
Ioannes Xuarez, Lusitanus, Ord. sancti Augustini, Episcopus Coymbricen.
Philippus Riccabella, Recanaten. Episcopus Recanaten.
Io. Iacobus Barba, Neapolitan. Ord. S. Augustini, Episcopus Interamnen.
Michael à Turre, Vtinen. Episcopus Ceneten.
Pompeius Zambeccarius, Bononien. Episcopus Sulmonen.
Ioannes Beroaldus, Panormitanus, Episc. sanctæ Agathæ.
Antonius Scarampus, Aquis, Episcopus Nolanus.

Antopius de Comitibus, Genuen. Ord. Præd. Episc. Brug-
nacen.
Cæsar Foggia, Rossanen. Episc. Vmbriaticen.
Cæsar Comes à Gambara Brixien. Episcopus Tortonen.
Io. Baptista de Bernardis, Lucen. Episcopus Adiacen.
Martinus Perezus de Ayala, Hispanus, Episcopus Segobiensis.
Nicolaus Psalme, Gallus, Episcopus Verdunen.
Alphonfus Rosetus, Ferrarien. Episcopus Comaclen. nunc
Ferrarien.
Iulius Parisianus, de Tolentino, Episc. Ariminen.
Bartholomæus Sebastianus, Hispanus, Episc. Pacten.
Franciscus Lambertus, Sabaudus, Episc. Nicien.
Maximilianus Doria, Genuen. Episcopus Naulen.
Eustachius du Bellay, Gallus, Episcopus Parisien.
Bartholomæus de Capranica, Romanus, Episcopus Carinen.
Ennius Massarius de Narnia, Episcopus Feretranus.
Achilles Brancia, Neapol. Episcopus Bouen.
Io. Franciscus Verdura, Mesanen. Episcopus Chironen.
Albertus Duimius de Gliricis, Ord. Præd. de Catharo, Episcopus
Veglen.
Ioannes Antolinez de Bricianos de la Ribera, Hispanus, Episcopus
Iuuenacen.
Tristanus de Bizet, Gallus, Episc. Xantonen.

Episcopi Iulij tertij.

Afcianus Gherardinus de Amelia, Episcopus Cattacen.
Marcus Gonzaga, Mantuanus, Episcopus Ausseren.
Baldouinus de Baldouinis, Pisanus, Episcopus Auerfanen.
Petrus Franciscus Pallauicinus, Genuen. Episcopus Alerien.
Aegidius Fuscararius, Bononien. Ord. Præd. Episcopus
Mutinen.
Timotheus Iustinianus de Chio, Græcus, Ord. Præd. Episcopus
Calamonensis.
Didacus de Almanfa, Hispanus, Episcopus Corien.
Lactantius Rouerella, Ferrarien. Episcopus Asculanus.
Ambrosius Monticula, Lunensis Sarzanen. Episc. Signinus.
Sebastianus Gualterius, Romanus, Episc. Viterbien.
Honoratus Fascitelus, monachus Ord. S. Benedicti, Neapo-
litanus, qui obiit Romæ in mense Martio 1564. Episcopus
Insulanus.
Petrus Camaianus, Aretinus, Episc. Ferularum.
Horatius Græcus, Trojanen. Apulus, Episc. Lefinen.

Fabius

Fabius Cupallata, Placentius, Episc. Lacedonen.
Gasper de Casal, Lusitanus, Ord. S. Augustini, Episcopus
Leirien.
Bernardinus de Cuppis, Romanus, Episc. Auximanus.
Ioannes de Moruillier, Gallus, Episc. Aurelian.
Iulius Gentilius, Torionen. Episc. Vulturarien.
Adrianus Fusconius, Romanus, Episc. Aquinus.
Antonius de S. Michael, Hispanus, Ord. S. Francisci de Ob-
seruantia, Episc. Montis Marani.
Hieronymus Melchiorius, Recanaten. Episcopus Maceraten.
Petrus de Petris de Monte, Aretinus, Episcopus Lucerinus.
Cæsar Iacumellus, Romanus, Episc. Bellocastran.
Iulius Gritus, Venetus, Episc. Parentinus.
Iacobus Siluerius Piccolhomineus, de Cælano, Episcopus
Aprutinus.
Ludouicus de Bresze, Gallus, Episc. Melden.
Iacobus Mignanellus, Senen. Episc. Grossetan.
Io. Andreas Cracius de Tibure, Episc. Tiburtinus.
Franciscus Richardotus, Burgundus, Episc. Atrebaten.
Carolus Cicada, Genuen. Episc. Albenganen.
Franciscus Maria Piccolhomineus, Senen. Episc. Ilcinen.
Aceisculus Moya de Contreras, Hispanus, Episcopus Vicen.
Galeatius Roscius de Interamna, qui obiit Tridenti die
16. Octobris, 1563. Episc. Assisen.
Iacobus Maria Sala, Bononien. Episcopus Viuarien.
Gabriel de Monte S. Sabini, Episcopus Hefinus.
Marianus Sabellus, Romanus, Episcopus Eugubinus.
Agapitus Bellhomo, Romanus, Episcopus Casertanus.
Iulius Cananius, Ferrarien. Episcopus Hadrienfis.
Iulius Gallettus, Pisanus, Episcopus Alifanen.
Hieronymus Burgenfis, Gallus, Episcopus Catalonen.

Episcopi Pauli quartæ.

Scipio Astenfis, Ferrarien. Episc. Casalen.
Didacus Sarmiente de Sotomaïor, Hispanus, Episcopus
Astoricen.
Thomas Goduclus, Anglus, Episcopus Assaphen.
Faustus Caffarellus, Romanus, Episcopus Fundanus.
Bellisarius Baldinus, Neapolitanus, Episc. Latinen.
Vrbanus Vigerius de Ruere, Genuen. Episc. Senogallien.
Iacobus Surerus, Græcus, Episc. Milopotamen. iunior.
Io. Baptista Osius, Romanus, Episc. Reatinus; obiit die 12.
Nouembris, 1562.

Marcus Laureus, Tropiensis, Ord. Præd. Episcopus Campanien.
Franciscus de Beauquere, Gallus, Episcopus Metensis.
Io. Franciscus Commendonus, Venetus, Episc. Zacyntnen. nunc Cardinalis.
Carolus de Grassis, Bononien. Episcopus Montis Falisci.
Arias Gallego, Hispan. Episcopus Gerunden.
Hieronymus Gallego, Hispanus, Episc. Oueten.
Hercules Rettinger, Germanus, Episc. Lauentinus.
Iulius de Rubeis, Polian. Episcopus S. Leonis; obiit Romæ in mense Martio, 1564.
Io. de Munnatones, Hispanus, Ord. sancti Augustini, Episc. Segorbien.
Franciscus Blanco, Hisp. Episcopus Auriensis.
Vincentius de Luchis, Bononien. Episcopus Anconitanus.
Pompeius Piccolhomineus de Aragonia, Episc. Tropien.
Petrus Barbadius, Venetus, Episcopus Cursolen.
Franciscus Bachodius, Sabaudien. Episcopus Gebennen.
Carolus de Angennes, Gallus, Episcopus Cenomanen.
Hieronymus de Nichisola, Veronen. Ord. Præd. Episcopus Theanen.
Marcus Antonius Bobba, Casalen. Episcopus Augusten. nunc Cardinalis.
Iacobus Lomellinus, Messanen. Episcopus Mazarien.
Donatus de Laurentijs, de Asculo, Apulus, Episc. Arianen.
Petrus Contareus, Venetus, Episcopus Paphen.
Petrus Danesius, Gallus, Episcopus Vauren.
Hieronymus Sauorgnanus, Foroiulien. Episcopus Sibiricen.
Philippus du Bec, Gallus, Episcopus Veneten.
Carolus de Roue, Gallus, Episcopus Sueslion.
Georgius Drascouicius, Croatus, Episc. Quinqueecclesien.
Franciscus de Aguirre, Hisp. Episcopus Crotonen.
Andreas de Cuesta, Hispanus, Episcopus Legionen.
Antonius Gorroinero, Hispanus, Episcopus Almerien.
Antonius Augustinus, Hispanus, Episc. Ilerden.
Angelus Massarellus, Septempedanus, Episc. Thelesinus.
Antonius Ciurelia, Barensis, Episcopus Buduensis.
Dominicus Casablanca, Messanen. Ord. Præd. Episcopus Vicensis.
Petrus Faunus Costaccarius, Episcopus Aquen.
Io. Carolus Bouius, Bononien. Episcopus Ostunen. nunc Archiepiscopus Brundisinus.
Hugo Boncompagnus, Bononien. Episcopus Vestanus: nunc Card.

Card. tit. S. Sixti.
Saluator Pacinus de Colle, Episcopus Clusinus.
Lupes Martinez, Hispanus, Episcopus Elnen.
Carolus de Espinay, Gallus Episcopus Dolen.
Aegidius Spifame, Gallus, Episcopus Niuernen.
Antonius Sebastianus Minturnus, de Traiect. Episcopus Vxentin.
Bernardus del Bene, Florentinus, Episcopus Nemaufen.
Dominicus Bollandus, Venetus, Episcopus Brixien.
Io. Antonius Vulpius, Comen. Episcopus Comen.
Ludouicus de Ginolhac, Episcopus Tutellen.
Philippus Maria Campegius, Bononien. Episcopus Feltrien.
Ioannes de Quignonnes, Hispanus, Episcopus Calaguritan.
Didacus Couarruias de Leyua, Hispanus, Episc. Ciuitaten.
Philippus Gerius, Pistorien. Episcopus Iscanen. nunc Assisen.
Io. Antonius Facchinettus, Bononien. Episcopus Neocastran.

Episcopi Pij quarti.

Ioannes Fabricius Seuerius, Neapolitanus Episc. Aceren.
Martinus Richonius, Flander, Episcopus Ipren.
Antonius Hauetius, Ord. Præd. Flander, Episcopus Namurcens.
Constantinus Bonnellus, Feretran. Episc. ciuitatis Castell.
Iulius Superchius, Ord. Carmelitarum, Mantuanus, Episc. Accien. nunc Caprulan.
Marthæus de Concinis, Florentinus, Episcopus Cortonen.
Nicolaus Sfondratus, Mediolanen. Episcopus Cremonen.
Ventura Buffalinus, Romanus, Episcopus Massanen.
Ludouicus de Bueil, Gallus, Episcopus Vencien.
Hieronymus Galleratus, Mediolanen. Episcopus Sutrinus.
Io. Petrus Delphinus, Venetus, Ord. Canonorum Regularium, Episc. Zacynti, & Cephalonia secundus.
Io. Andreas Bellonius, Messanen. Episcopus Massalubren.
Federicus Cornelius, Venetus Episcopus Bergomen.
Stephanus Bouthier, Gallus Episcopus Corisopiten.
Io. Paulus Amanius, Cremen. Episcopus Anglonen.
Alexander Sfortia de sancta Flora, Episcopus Parmen. nunc Card. tit. sancte Mariæ in via.
Antonius de Cirier, Gallus, Episcopus Abrincen.
Andreas Mocenicus, Venetus, Episcopus Nimosien.

Benedictus Saluinus, Firmanus, Episcopus Verulanus.
Guilielmus Cassador, Hispanus, Episcopus Barcinonen.
Petrus Gonzalez de Mendoza, Hispanus, Episcopus Sal-
mantin.
Martinus de Corduba de Mendoza, Hispanus, Ord. Præd.
Episcopus Dertusen.
Iulius Magnanus, Placentinus, Ord. Min. Conuent. S. Fran-
cisci, Episcopus Caluen.
Valentinus Herbutus, Polonus, Episcopus Præmisilien.
Simon Alcorus, Foroiliensis, electus Foroiliensis, mortuus est
Tridenti, die 20. Augusti, 1562. Episcopus Foroiliensis.
Petrus de Xaque, Hispanus, Ord. Præd. Episcopus Niochen.
Prosper Rebiba, Messanen, Episcopus Troianus.
Melchior Auolmediano, Hispanus, Episcopus Guadicen.
Hippolytus de Rubeis, Parmensis Episcopus Papiensis.
Didacus de Leon, Hispanus, Ord. Carmelitarum, Episcopus
Columbrien.
Annibal Saracenus, Neapolitan. Episc. Licien.
Paulus Iouius, Comensis, electus Episcopus Nucerien.
Hieronymus Triuifanus, Venetus, Ord. Præd. mortuus est
Tridenti die 9. Septembris, 1562. Episcopus Veronen.
Hieronymus Ragazzonus, Venetus, Episcopus Famagustan.
Romulus de Valentibus, de Trebia, Episcopus Conuerian.
Lucius Maranta, Venusinus, Episcopus Laullen.
Simon de Nigris, Genuen. Episcopus Sarazanen. mortuus
Cardinalis.
Theophilus Gallupus Tropien, Episcopus Oppiden.
Iulius Simonetta, Mediolanen. Episcopus Pifauren.
Petrus de Albret, Gallus, Episcopus Conuenarum.
Iacobus Guidius, Volaterranus, Episcopus Pennen. Adrien.
Didacus Ramirez, Hisp. Episcopus Pampilonen.
Franciscus del Gado, Hispanus, Episcopus Lucensis.
Ioannis Claussé, Gallus, Episcopus Senecen.
Iacobus Gibertus de Noguera, Hispanus, Episc. Aliphan.
Ioannes Annus, Neapolitanus, Episcopus Hipponen. &
Coadiutor Bouinus.
Antonius Maria de Saluiatis, Romanus, Episc. S. Papuli.
Matthæus Priulus, Venetus, Episcopus Aemonien. nunc Vin-
centinus.
Thomas Lilius, Bononien. Episcopus Soranus.
Hieronymus Guerrinus, Feretrans, Episcopus Imolen.
Thomas Oyerlaithé, Hibernus, Episcopus Rossen.
Franciscus Valeté, Gallus, Episcopus Vabien.

Fabius

Fabius Pignatellus, Neapolitanus, Episcopus Monopolitan.
Carolus de Vicecomitibus, Mediolanen. Episc. Vintimilien.
mortuus Card. tit.
Ioannes Colosuarinus, Hungarus, Ord. Præd. obiit Tridenti
die 24. Nouembris, anno 1562. Episcopus Canadiensis.
Andreas Duditijs Bardellatus, Hungarus, Episc. Thininien.
nunc Quinquæeclesien.
Spinellus Bencius, Politianus, Episcopus Montispolitiani.
Franciscus Abondius, Castilioneus, Episcopus Bobien. nunc
Cardinalis tit.
Stanislaus Faleschi, Polonus, Episc. Theodosien.
Eugenius Ohairt, Hibernus, Ord. Præd. Episcopus Agaden.
Donaldus Magongial, Hibernus, Episcopus Rapoten.
Guido Ferrerius, Pedemontanus, Episcopus Vercellen. nunc
Card. tit.
Io. Baptista Sighicellius, Bononien, Episc. Fauentinus.
Sebastianus Vantius, de Arimino, Episcopus Vrbenetanus.
Io. Baptista Lomellinus, Messanen. Episcopus Gardien.
Io. Baptista Milanensis, Florentinus, Episcopus Mariscan.
Augustinus Mollignatus, Vercellenis, Episc. Triuicanten.
Carolus Grimaldus, Genuen. Episcopus Sauonen.
Fabricius Landrianus, Mediolanen. Episcopus S. Marci.
Bartholomæus Ferrantius, Amerinus, Episcopus Amerinus.
Petrus Fragus, Hispan. Episcopus Viscellen.
Hieronymus de Gaddis, Florentinus, Episcopus Cortonen.
Franciscus Contarenus, Venetus, Episc. Paphen.
Ioannes Delphinus, Venetus, Episcopus Torcellanus.
Alexander Molus, Comen, Episcopus Minoren.
Hieronymus Vielmus, Venetus, Ord. Præd. Episcopus Ar-
golien.
Franciscus Ragusens, Ord. S. Francisci de Obseruantia Epi-
scopus Marchanen.

Abbates.

Hieronymus Gallus, Abb. Claraualen.
Simplicianus, Abb. Sancti Saluatoris Papiæ, de Vultulina,
Congregationis Cassinen.
Stephanus Catanius, Nouarien. Abb. S. Mariæ Gratiarum
Placentin. dioc. Congregationis Cassinen.
Augustinus Loscus, Hispanus, Abb. sancti Benedicti de Fer-
raria, Congregationis Cassinen.
Eutychius Cordes, Antuerpiens. Abb. sancti Fortunati apud
Bassianum, Congregationis Cassinen.
Claudius Sainctes, Gallus, Abb. Luneuillan.

V 5

Cosmas

Cosmas Damianus, Hortolan. Hispanus, Abb. Villēbertrandi.
Generales.

Vincentius Iustinianus, Genuensis, Generalis Ord. Prædicatorum.

Franciscus Zamorra, Hispanus, Generalis Ord. Min. de Obseruantia.

Antonius de Sapientibus, Augustanus, Generalis Ord. Min. Conuentualium.

Christophorus Patauinus, Generalis Ord. Eremitarum sancti Augustini.

Io. Baptista Migliauacca, Asten. Generalis Ord. sanctæ Mariæ Seruorum.

Stephanus Fazinus, Cremen. Prouincialis Lombardiæ, pro Generale Carmelitarum.

Iacobus Lainez, Hispan. Præpositus Generalis Societatis Iesu.

Thomas ciuitatis de Castello, Generalis Capucinarum.

Doctores legum pro sacro Concilio.

Gabriel Paleottus, Bononien. Auditor Rotæ; nunc Cardinalis tit. sancti Nerei & Achillei.

Scipio Lancillotus, Romanus, Aduocatus Consistorialis.

Io. Baptista Castellius, Bononien. Promotor.

Michaël Thomasius, Maioricens. Doctor Decretorum.

Theologi à summo Pontifice missi.

Frater Petrus de Soto, Ordinis Prædicatorum, Hispanus; obiit Tridenti, mense Aprili, 1563.

Alphonfus Salmeron, Hispanus, Societatis Iesu.

Franciscus Torenfis, Doctor Theologus, Hispanus.

Antonius Solifus, Doctor Theologus, Hispanus.

Frater Camillus Campegius, Papien. Inquisitor Ferrariæ, Ord. Prædic.

Frater Hieronymus Brauo, Hispanus, Ordin. Prædic.

Frater Adrianus Valentius, Venetus, Ordin. Prædic. in demortui F. Petri de Soto locum, nunc Illustrissimi Domini Veneti Inquisitor Generalis.

Doctores Theologica facultatis Parisiensis missi à Carolo nono Galliarum Rege Christianissimo.

Nicolaus Maillard, Decanus facultatis Parisiensis.

Ioannes Peletier.

Antonius Demochares.

Nicolaus

Nicolaus de Bris.

Iacobus Hugonis Franciscanus, idem etiam procurator Reuerendissimi Ioannis Vrsini Episcopi Trecorensis.

Simon Vigor.

Richardus du Pre.

Natalis Paillet; obiit Tridenti 7. Kalend. Decemb. 1562.

Robertus Fournier.

Antonius Coquier.

Lazarus Bloychot.

Claudius de Saintes, Canonicus Regularis.

Theologi missi à Philippo Rege Catholico.

Cosmas Damianus, Hortolanus, Electus Abb. Villēbertrandi.

Ferdinandus Tritius, Doctor Theologus, Canonic. Caurien.

Ferd. Vellofillus, Doctor Theologus, Canonicus Saguntinus.

Thomas Daffio I. V. D. Canonicus Valentinus.

Licentiat. Antonius Couarruias, Auditor Granaten.

Ferdinandus Mencacensis, Decretorum Doctor.

Frater Ioannes Ramirez, Hispanus, Minister prouin. Diui

Iacobi.

Frater Alphonfus Contreras, Commissarius Ord. in curia

Regis Hispaniæ.

Frater Michaël de Medina, Hispanus, Ordinis Minor. sacre

Theologiæ Doctor.

Frater Ioannes Lobera, Hispanus, sacre Theologiæ Lector

Salmanticæ, missus in societatem Ministri prouincialis Diui

Iacobi submemorati.

Cosmas Palma Fonteyus, sacre Theologiæ Doctor, Hispanus;

Hortolani Abb. descrip. & comes.

Frater Ioannes Gallo, Hispanus, Ord. Prædic.

Frater Petrus Ferdinandez, Hispanus, Ord. Præd. in societate

Magistri Gallo.

Frater Desiderius de S. Martino, Panorm. Ord. Carmelitan.

Michaël Baius ab Atho, sacre Theologiæ Doctor.

Ioannes Hessels, à Louanio, sacre Theologiæ Doctor.

Cornelius Iansenius, Hultensis, sacre Theologiæ Doctor.

Theologi missi à Rege Portugallia.

Frater Franciscus Foriero, Ordinis Prædicatorum.

D. Iacobus à Payua de Andrade, Lusitanus, Doctor Theo-

logus.

D. Melchior Cornelius, Decretorum Doctor, Senator Regis

Portugallia.

Ab

Ab excellentissimo Duce Bauaria.

Ioannes Cuuillonius, Flander, ex Societate I E S V.

Procuratores Episcoporum absentium.

Merchantus Doctor Theologus, pro illustriss. Cardinale de Mendoza, Episcopo Burgen.

Io. Gothardus Cler. sac. Germanus, pro Reuerendiss. Episcopo Ratisbonen.

Georgius Hochenuarter Cleric. sacul. Doctor Theologus, Suffraganeus, pro Reuerendiss. Episcopo Basileensi.

Frater Felicianus Ninguarda à Morbinio, Ord. Prædicat. pro Illustrissimo Domino Salisburgen. Orator.

Petrus Cumel, Doctor Theologus, Canonicus Malacitanus, pro Reuerendiss. Malacitano.

Ioannes Delgadus, Doctor Theologus, Canonicus Tudenfis, pro D. Ioanne de S. Aemiliano Reuerendiss. Episcopo Tudenfis.

Gaspar Cardillus, Villalpandus, Segob. Doctor Theologus, pro Reuerendiss. Episc. Abulen.

Frater Ioannes de Ludenna, Doctor Theologus, Ord. Præd. pro Reuerendiss. Episcopo Saguntino.

Frater Franciscus Orantes, Lector Vallisoleti, Ord. Minorum, pro Reuerendiss. Episcopo Palentino.

Cesar Ferratius Sueffanus, Doctor Theologus, pro Reuerendiss. Episcopo Sueffano apud Reuerendissimum Ilerdensensem.

Procuratores Ordinum.

Ioannes Coutigon Doct. Gallus, Prior & Procurator Ordinis Cluniacensis.

Nicolaus Boucherat, Gallus, Prior monasterij de Recluso, procurator Generalis Ordinis Cisterciensis.

Theologi saculares & Doctores Iuris Canonici.

Georgius Girard, Gallus, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Andegauensi.

Gentianus Hernetus, Gallus, cum Illustriss. & Reuerendiss. Cardinale à Lotharingia.

Franciscus Sancius, Decanus facultatis Theologiae, & Canonicus Salmanticens. cum Reuerendiss. Salmanticens.

Matthæus Guerra, Consentius, Calabr. Presb. secularis, cum Reuerendiss. Episc. S. Marci.

Federicus Pendasius, cum Illustriss. Card. de Mantua, Legato S. Concilij.

Io. Franciscus Lombardus, cum Illustriss. Card. Seripando, Legato Sacri Concilij.

Petrus

Petrus Morcatus, Theologus, cum Reuerendiss. Vicensi.

Trigillus, Doctor Theologus, Canonicus Legionen. cum Reuerendiss. Legionen.

Sobannus, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Legionen.

Antonius Leitonius, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Coymbricensi.

Petrus Fontidonius, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Salmantino.

Ioannes Viletta, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Barcinonen.

Ioannes Fonseca, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Archiepiscopo Granaten.

Michael Oroncuspe, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Episc. Pampilon.

Alphonfus Fernandez de la Guerra, Hisp. Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Guadixien.

Michael Ytero D.V.I. cum Reuerendiss. Episc. Pampilonen.

Iosephus Puebla, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Episc. Ciuitaten.

Ioannes Chacon, Doctor Iuris Canonici, cum Reuerendiss. Episc. Almerien.

Antonius Garfias, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Episcopo Oueten.

Benedictus Arias Montanus, Ord. S. Iacobi, Doctor Theologus, cum Reuerendiss. Segobien.

Ioannes Barcelona, Theologus, cum Reuerendissimo Episcopo Vscellen.

Doctores Galli Ordinis S. Benedicti.

Ioannes Corthougue, Doctor Theologus.

Ioannes de Verdun, Doctor Theologus.

Theologi Ordinis Fratrum Prædicatorum.

Angelus Oiosus, Florentinus, cum Illustrissimo Card. Mantuano Legato.

Seraphinus de Caballis, de Brixia, Prouincialis Terræ sanctæ cum Reuerendissimo suo Generali.

Heliseus Capys, Venetus, Theologus, cum Reuerendissimo Archiepisc. Pragen.

Petrus Aridien. Gallus, cum Reuerendiss. D. Cenomanen.

Bernardus Bernardi, Gallus, Inquisitor Auinione, Vicarius cong. Franciæ, cum Reuerendiss. D. Nemausensi.

Ioannes Matthæus Valdina, cum Reuerendiss. D. Tarentino.

Petrus Martyr, Coma, Hispan. cum Reuerendiss. D. Gerundensi.

Petrus

Petrus Zatores, Hisp. cum Reuerendiss. D. Dertufenf.
 Antonius de Grosupro, cum Reuerendiss. D. Vigliuanenf.
 Aurelius de Chio, cum Reuerendiss. D. Spalatrenf.
 Adrianus Valenticus, Venerus, cum Reuerendiss. D. Nico-
 sienf.
 Marcus Medices, Veronen. cum Reuerendiss. D. Ceneten.
 Benedictus Herba, Mantuanus, cum Reuerendiss. D. Bri-
 rienf.
 Michael de Ast, Genuenfis, Prior sancti Laurentij.
 Constantinus Coccianus, Isorella, cum Reuerendissimo
 D. Monte Politiano.
 Henricus de S. Hieronymo, cum Reuerendiss. D. Braccarenf.
 Ludouicus de Soto maior, cum Reuerendiss. D. Georgio de
 Tayde.
 Baptista de Lugo, cum Reuerendiss. D. Veronenf.
 Hieronymus Barolus, Papien.

*Nomina Fratrum Theologorum beati Francisci
 de Observantia, cum suo Generali.*

Aloysius de Burgo nouo, Italus, sacre Theologie Lector Bo-
 nonien. Comissarius Generalis, nunc Ordinis Generalis.
 Thomas de Sogliano, Italus, Prouin. Bononiæ Minister.
 Antonius de Padua, Lusitanus, Ordinis Secretarius.
 Bonifacius Raguseus, Apostolicus Prædicator, Terræ S. Gu-
 bernator, nunc Episcopus de Stagno in Dalmatia.
 Angelus de Petriolo, Italus, Lector sacre Theol. Perusiæ.
 Angelus Iustinianus, Italus, Lector sacre Theologie Ianuæ.
 Vincentius de Messine, Italus, sacre Theologie Lector
 Neapoli.
 Iulius Passitanus, Vreceanus, Italus, sacre Theologie Lector
 Bergomi.
 Iacobus Alani, Gallus, Theologus, cum Reuerendissimo Epi-
 pisc. Veneten.

*Nomina omnium Theologorum Ordinis Fratrum Minorum
 Conuentualium, existentium in sacro Concilio,
 cum Reuerendiss. patre Generali.*

Marcus Antonius Gambaronus à Lugo, socius Religionis.
 Bartholomæus Golphus de Pergula, Prædicator illustris.
 Ioannes Tertius, Bergomen. Lector Theologie publicus in
 Gymnasio Papiensi.
 Clemens Thomasinus de Florentia, Regens in Conuentu
 sanctæ Crucis de Florentia.

Augu-

Augustinus Balbus à Lugo.
 Ioannes Baptista Chifulphus, Ordinis scriba.
 Antonius de Grignano, Regens S. Antonij de Patauio.
 Lucius Angusiola Placentinus, Regens S. Francisci Bononiæ.
 Maximianus Benianus, Cremen. Orator pro Religione, &
 Inquisitor Paduæ.
 Octavianus Charus de Neapoli, Regens S. Laurentij de
 Neapoli.
 Antonius Posius de Monte Ilcino, Regens in conuentu duo-
 decim Apostolorum Romæ.
 Bonauentura Meldulen. Regens in conuentu Parmæ.
 Martialis Peregrinus, Calaber, Regens in conuentu Ferrariæ.
 Antonius à Cubalo. Feltren.
 Andreas Schynopius, de Amandula, cum Reuerendissimo
 D. Cathanzario.
 Balthazar Crispus, Neapolitanus, cum Reuerendissimo
 D. Tropien.

*Theologi Ordinis Fratrum Eremitarum
 sancti Augustini.*

Thadæus Perusinus, cum Reuerendissimo D. Saluiato; nunc
 Procurator Generalis.
 Ioannes Paulus Recanatenfis, cum Reuerendiss. D. Quin-
 queeclesien. Oratore pro Regno Hungariæ.
 Simon Florentinus, cum Illustriss. Card. Seripando. Legato.
 Cherubinus Lauofius de Cassia, cum Reuerendiss. D. Ver-
 cellen.
 Gabriel Verratellus, Anconitanus.
 Ambrosius Veronenfis, Prior conuentus S. Marci in vrbe
 Tridentina.
 Ioannes Baptista Burgos, Valentinus, Hispanus.
 Antonius Mondulphenfis, qui est cum Reuerendissimo
 D. Pragen. Oratore.
 Aegidius Volaterranus, cum Reuerendiss. Episc. Thininien.
 Eugenius Pisarenfis in præterita Quadragesima Concilij
 Prædicator celeberrimus.
 Adamantius Florentinus, qui est cum Illustriss. Card. Ma-
 drutio.
 Aurelius Corinaltenfis, cum D. Oratore Helueticorum.
 Balthassar Massanus cum Reuerendiss. Episc. Catanen.
 Sebastianus Fanensis, eiusdem Ordinis scriba.
 Christophorus de Sanctotis, Burgenfis, Hispanus.
 Simon de Brazzolatius, Patauinus.
 Angelus Ferrus, Venerus, cum Reuerendiss. D. de Osma.

Petrus

Petrus Lusitanus, cum Reuerendiss. D. Leirienf.

Theologi Ordinis Fratrum Carmelit.

Io. Iacobus Cherecarus, Vincentinus, Prouincialis Venetiarum, nunc Procurator Generalis Ordinis.

Theodorus Masius, Mantuan. cum Reuerendissimo D. Cremonensi.

Siluester, Confessor Illustriss. Card. Mantuani.

Lucretius Asolanus, cum Reuerendissimo D. Patriarcha Venetiarum.

Nicolaus Gallus, cum Reuerendiss. patre Generali.

Eraldus Gallus, cum Reuerendiss. patre Generali.

Laurentius Lauretus, Venetus, cum Reuerendissimo patre Generali.

Angelus Ambrosianus, Venetus.

Theologi Ordinis Fratrum Seruorum.

Stephanus Bonuntio, Aretinus.

Amans, pro congregatione Seruorum, cum Reuerendissimo D. Sabinicen.

Officiales Sacri Concilij Tridentini.

Episcopus Cauensis, Commissarius.

Episcopus Thelesinus, Secretarius.

Lodouicus Bondonius, Magister Cærimoniarum.

Antonius Manellus, Depositarius.

Cantores Sacri Concilij.

Simon Bartholinus, Perusinus.

Ioannes Aloysius de Episcopis, Neapolitanus.

Bartholomæus Conte, Gallus.

Mathias Albo, de Fulgineo.

Franciscus Bustamante, Hispanus.

Ioannes Antonius Latinus, Beneuentan.

Franciscus Druda, Calliensis.

Lucas Longinquus, Gifonen.

Petrus Scorteccius, Aretinus.

Notarij.

Marcus Antonius Peregrinus, Comensis &

Cynthius Pamphilus, de S. Seuerino.

Hieronymus Gambarus, Brixienfis Forensis.

Cursores Sanctiss. D. N. & sacri Concilij.

Nicolaus de Matthæis, } Allobroges.
& Iacobus Garra }

NVMERVS PRÆLATORVM

CVIVSCVMQVE NATIONIS,

qui ad œcumenicam Tridentinam Synodum conueniēre.

Itali	187.	per Procuratores	2.
Galli	26.	per Procuratores	1.
Germani	2.	per Procuratores	4.
Hispani	31.	per Procuratores	4.
Lusitani	3.		
Græci	6.		
Poloni	2.		
Vngari	2.		
Angli	1.		
Hiberni	3.		
Flandri	2.		
Croati	1.		
Morauj	1.		
Illyrici	3.		

FINIS.

BVLLA S. D. N. D. PII,
DIVINA PROVIDENTIA
PAPÆ IIII.

Super declaratione temporis ad obseruanda de-
creta sacri œcumenici & generalis Concilij Tri-
dentini.

PIVS EPISCOPVS,
SERVVS SERVORVM DEI,
ad perpetuam rei memoriam.

SICUT ad sacrorum Conciliorum decreta ac Ca-
nones, auctoritas atque confirmatio Apostolica
Sedis & debet & solet accedere; ita si qua super
eis exorta sit dubitatio, eiusdem Sedis iudicio &
declaratione tollenda est. Ad aures nostras perue-
nit, multos esse qui dubitent, ex quo tempore cœperint decreta
sacri generalis Concilij Tridentini ad reformationē & ius po-
situum dumtaxat spectantia, eos ad quos pertinent obligare,
illa præsertim, quæ tempora certa præstipiunt ad prouinciales
diocesanasque Synodos celebrandas, ad sacros Ordines fulci-
piendos, ad Religionem profitendam, ad parochiales ecclesias,
aliaque beneficia Ecclesiastica, quæ eiusdem Concilij decretis
retineri prohibitum sit, resignanda, & ad complures res huius-
modi exequendas, ac alias omnes ad prædictam reformatio-
nem iusque posituum tantum spectantes, quæ obseruari aut
euitari debeant. Nos itaque, vt omnis controuersia dubitatioque
tollatur, Motu proprio eam rem, prout rationi, iuri & æquitati
conuenire censuimus, duximus declarandam. Nam etsi ipsius
Concilij decreta, etiam de venerabilium fratrum nostrorum
Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio & assensu, in
Consistorio nostro secreto cōfirmata à nobis fuerunt sub finem
Mensis Ianuarij, & ab eo etiam tempore apud hanc sanctam
Sedem obseruari cœperunt: quia tamen non parum temporis
in eis Romæ diligenter emendatæque imprimendis necessario
consumptum fuit, & iure etiam, communi sancitum est, vt
Constitutiones nouæ vim non nisi post certum tempus ob-
tineant; quum nobis & iustum visum est, prædicta decreta om-
nia ad dictam reformationem iusque posituum dumtaxat
spectantia,

spectantia, Kalend. Maij proximè præteriti omnes obligare
potuisse, neque post eam diem exculationem cuiusquam, quod
ta ignorauerit, admittendam; atque ita Apostolica auctoritate
declaramus ac definimus, & ab omnibus iudicari debere man-
damus atque statuimus. Decernentes irritum & inane, si quid
secus à quoquam, quacumque dignitate, auctoritate & pote-
state prædito, contigerit iudicari. Non obstantibus constitutio-
nibus & ordinationibus Apostolicis, alijsque in contrarium fa-
cientibus quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat
hanc paginam nostræ declarationis, definitionis, mandati, sta-
tuti, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si
quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem om-
nipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius,
se noverit incursurum. Dat. Romæ, apud sanctum Petrum,
Anno incarnationis Dominicæ Millesimo Quingentesimo
Sexagesimo quarto, Quintodecimo Kalend. Augusti, Pontifi-
catus nostri anno quinto.

Fed. Card. Casius.

Ca. Glorierius.

H. Cumyn.

Registrata apud Cæsarem Secretarium.

ANNO à Natiuitate Domini Millesimo Quingentesimo
Sexagesimo quarto, Indictione septima, die verò vigesima
mensis Iulij, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris & Do-
mini nostri, Domini Pij, diuina providentia Papæ Quarti, an-
no quinto, retrospectæ litteræ affixæ, lectæ, & publicatæ fue-
runt in valuis Basilicarum Principis Apostolorum de Vrbe, &
sancti Ioannis Lateranen. nec non Cancellariæ Apostolicæ,
& in Acie Campi Floræ, per nos Iacobum Carra, & Iulium
Parinum, prælibati S.D.N. Papæ Cursores.

Antonius Clerici Magister Cursorum.

MOTVS PROPRIVS S. D. N. D. PII,
DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ IV.
per quem deputantur octo Reuerendiss. Cardinales, qui faciant obseruari reformationes ab ipso editas, nec non decreta sacri, æcumenici, & generalis Concilij Tridentini.

PIVS PAPA IIIL.

MOTV proprio, &c. alias Nos nonnullas constitutiones & ordinationes, reformationem maioris Pœnitentiarij, ac sacre Pœnitentiariæ nostræ, ac Vicarij nostri, ac eius officij, nec non Camerarij, & Camere Apostolicæ, ac illius causarum Auditoris, necnon palatij Apostolici causarum Auditorum, ac Gubernatoris, & Capitolinæ curiarum, & Contradictarum, aliorumq; aliarum Urbis nostræ ac Romanæ Curie tribunalium & officiorum concernentes, edidimus: quæ tamen (vt intelleximus) ab eorundem officiorum & tribunalium præfectis ac officialibus minus diligenter obseruantur. Cum autem enixæ nostræ voluntatis sit, vt illa, & pariter decreta sacri Concilij Tridentini, in his quæ ad eorum officia spectant, ab eisdem omnino obseruentur: Nos propterea considerantes, parum esse iura condere, nisi sint qui ea executioni demandari faciant, & in præmissis, prout ex debito pastoralis officij nobis (meritis licet imparibus) iniuncti obligamur, salubriter & vtiliter providere, præfatasque constitutiones & ordinationes, ac decreta Concilij, quas & quæ hic haberi volumus pro expressis, inuolabiliter obseruari volentes: Venerabili fratri nostro Ioanni Episcopo Tusculan. Morono, Io. Michaeli Sanctæ Anastasiæ Saraceno, ac Io. Baptiste Sancti Clementis Cicadæ, necnon Michaeli Sanctæ Sabinæ Alexandrino, Clementi Sanctæ Mariæ in Ara celi, & Ludouico Sancti Cyriaci in Thermis Simonetæ, ac Carolo Sancti Martini in montibus Borromæo presbyteris, necnon Vitellotio Sanctæ Mariæ in Porricu Vitellio nuncupatis, titulum, diacono, Cardinalibus cōmittimus & mandamus: quatenus ipsi, seu eorū maior pars, coniunctim vel diuisim, eorum arbitrio, etiam tamquam executores dictarum litterarum, constitutionum, & decretorum prædictorum, constitutiones, & ordinationes, ac decreta præfata iuxta tenores eorum, ac litterarum desuper confectarum, per quoscunque Pœnitentiariæ, Vicariæ, & Camere, ac Rotæ curiarum, ac

tribunalium prædictorum iudices & officiales, sub excommunicationis latæ sententiæ, ac priuationis officiorum & alijs eisdem Cardinalibus benè visis, etiam pecuniarum, eo ipso incurrendis pœnis, firmiter obseruari faciant & cum effectu: nisi tam in executione dictorum decretorum Concilij, quam dictarum litterarum nostrarum, aliqua dubietas aut difficultas emerlerit: quo casu ad nos referant, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachi secularis, ac eos, qui litteris & decretis prædictis, & eorundem Cardinalium mandatis non paruerint, ex tunc, prout ex eadem die & e contra, illorum officijs priuatos, necnon ad illa & alia Romanæ curiæ officia in posterum obtinenda inhabiles, ac ipsi ab eisdem officijs sic priuatis, illa tamquam per priuationem vacantia à Datario nostro vendi, & à quibuscunque personis idoneis pro pretio conuenienti, libere & licite possit auctoritate nostra curret, nuntient, decernant, ac declarent, prout nos harum serie nuntiamus, decernimus & declaramus. Non obstantibus quibuscunque constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac Pœnitentiariæ & curiarum, necnon tribunalium prædictorum statutis, &c. etiam iuramento, &c. roboratis, priuilegijs quoque, indultis & litteris Apostolicis illis, ac dictis officialibus & Tribunalibus sub quibuscunque tenoribus & formis, ac cum quibuscunque clausulis & decretis, etiam motu simili, &c. & alijs quomodocunque concessis, &c. Quibus omnibus, &c. illorum tenores, &c. hac nec latissime derogamus, eaque aduersus præmissa nullatenus suffragari volumus: ceterisque contrarijs quibuscunque.

Placet, Motu Proprio. I.

Dat. Romæ, apud Sanctum Marcum, quarto Nonas Augusti, Anno quinto.

BVLLA S. D. N. D. PII,
DIVINA PROVIDENTIA
PAPÆ III.

Contra quoscunque, ecclesias & beneficia Ecclesiastica quæcumque in confidentiam retinentes siue recipientes.

PIVS EPISCOPVS,
SERVVS SERVORVM DEI,
ad perpetuam rei memoriam.

ROMANVM Pontificem in excelsa militantis Ecclesiæ specula constitutum, vigiles mentis oculos non solum in absentium extendere, sed potissimum in presentium domesticorumque fratrum, & filiorum suorum mores diligenter perscrutandos, aliquando reflectere, ac eos, præsertim quos in Apostolicæ sollicitudinis partem euocauit Altissimus, nedum ab omni passionis illicitæ contagione, verum etiam ab eius omnimoda suspitione vacuos & immunes conseruare decet; vt qui ceteros illustis officij sublimitate antecellunt, eosdem prisca etiam illa morum integritate præstare dignoscantur. Sanè, licet dudum, cum certam Simoniacæ prauitatis speciem, quam beneficiorum confidentiam vocant, in Ro. Cu. atque adeo in sacrum venerabilium fratrum nostrorum, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, collegium, quasi per cuniculos irrepsisse, ac nonnullos ex ipsis fratribus nimia quadam facilitate, seu potius importunis amicorum familiariumque precibus adductos, beneficia Ecclesiastica in confidentiam huiusmodi recepisse, & frequenter recipere intelleximus, hanc illicitam beneficentiæ exercendæ, seu amicitia colendæ viam à tanto saltem Collegio prorsus eliminare cupientes, eosdem fratres in Consistorio nostro secreto non semel admonuerimus, huic aliena beneficia custodiendi modo ne assuescerent, nève illa hoc pacto reciperent, vique sic recepta dimitterent. Nihilominus nuper ad aures nostras peruenit, eorum aliquos, monitionis nostræ, immò potius suimet obitos, ea quæ custodienda receperant, beneficia nondum tamen dimisisse. Et insuper illos, & nonnullos alios, etiam Patriarchas, Archiepiscopos, & alios Episcopos, ac etiam

Camerg

Camæræ Apostolicæ Clericos, ecclesias, monasteria, dignitates, & alia beneficia huiusmodi, in sui fauorem resignata, cessa, vel alias dimissa acceptasse, aut de illis, per obitum vel alias vacantibus, à nobis & prædecessoribus nostris, seu etiam ab ordinariis, & alijs inferioribus collatoribus, etiam ad patronorum præsentationem, ad alterius commodum sibi prouideri obtinuisse, illaque, ac etiam alia aliter vacantia, sibi in titulum, commendam vel administrationem, aut alias dicta auctoritate concessa, quandoque in resignantium vel cedentium, seu etiam aliorum fauorem cessisse, vel alias dimisisse. Ac sibi propterea pensiones annuas, ac fructus, redditus, & prouentus ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum, & aliorum beneficiorum huiusmodi, in toto, vel in parte, etiam aliquando cum facultate illas & illos transferendi, ac etiam collationem, prouisionem, præsentationem, & aliam dispositionem beneficiorum Ecclesiasticorum, ad earundem ecclesiarum, monasteriorum, & dignitatum prælatos pro tempore existentes, ac alios huiusmodi beneficia pro tempore obtinentes pertinentium, nec non regressus, siue accessus, & ingressus ad ecclesias, etiam Cathedrales, monasteria, ac alia diuersa beneficia Ecclesiastica, sibi referuari procurasse, & obtinuisse, ad hoc videlicet, vt confidentes sic decimarum Apostolicarum, vel communis dicti Collegij, & annatarum, aliorumque iurium dictæ Camæræ debitorum, solutionem eludant, integritate beneficiorum, etiam in mensibus Apostolicis vacantium, aut alias dispositioni Sedis Apostolicæ generaliter reseruatorum, collationibus, ac interdum vt beneficia ipsa, tempore procedente, in aliquorum, tunc forsan de iure inhabilium, & incapacium, vel nondum adhuc natorum, fauorem cedantur, seu resignentur, vel vt personæ inhabiles & incapaces huiusmodi, etiam laici, pensionibus ac fructibus, redditibus & prouentibus Ecclesiasticis fruantur & gaudeant, seu potius illis & facultate transferendi prædicta abutantur in animarum suarum periculum, & perniciosum exemplum. Quare nos hanc Cardinalium eorumdem, in monitionibus nostris parendo incuriam, & tam illorum quam cæterorum Prælatorum, etiam clericorum, ac aliorum quorumcumque indignam fallaciam conuentionibus oculis diutius minime dissimulandam, sed huic errori, ne radices altius agat, occurrendum tandem esse censentes. Et quoniam hanc ipsorum, qui, monitioni nostræ non parentes, beneficia huiusmodi in confidentiam, vt præfertur, retinuerunt, & fructus ex eis indebitè vel percipiendi, vel per alios nomine suo, etiam per simulatas illorum locationes, & fictas de receptis quietantias, ac donationes, & remissiones percipi sinendo,

gratuitè excederunt Cardinalium metam, potius ex immoderata erga suos indulgentia, quam aliquo preceptorum nostrorum spreto processisse facile reputamus; idcirco omnes & singulas, ecclesias, etiā Metropolitanas, & alias cathedrales, ac monasteria, etiam consistorialia, prioratus, preposituras, preposituras, dignitates, etiam maiores, & principales, etiam conuentuales, personatus, administrationes, & officia, ceteraq; beneficia Ecclesiastica, cum cura & sine cura, secularia & quorumvis Ordinū regularia, etiam de iure patronatus, etiam laicorum, etiam nobilium & illustrium, etiam ex fundatione & dotatione existentia, per eiusdē Romanæ Ecclesiæ etiam Episcopos Cardinales, & quoscumq; alios, etiam Patriarchas, Archiepiscopos, & alios Episcopos, ac etiam eiusdē Cameræ Clericos, in titulum, commendam vel administrationem, aut aliā, in huiusmodi confidentiā iure prohibitam, cuiusvis personæ, ut prefertur, contemplatione vel intuitu, quouis modo recepta, illorū liberam collationem & dispositionem nobis & Sedi Apostolicæ harum serie reservantes, ipso iure à die receptionis eorundē vacasse & vacare, ac fructuum & pensionum reservationes ac facultates transferendi, & collationis beneficiorum concessiones, eis, ut præmittitur, factas, ac regressus, siue accessus, & ingressus concessas huiusmodi, cessasse, & cessare, ac extinctos esse. Et eisdem Cardinales, seu quosvis alios, à prima die receptionis beneficiorum huiusmodi citra fructus, redditus, & proventus eorundē ecclesiarum, monasteriorum, dignitatum & aliorum beneficiorum, ac pensiones prædictas indebitè percipere, suosq; facere non potuisse, neque debuisse, sed illos omnes & singulos ad Cameram eandē deuolutos fuisse & esse, illiq; deberi; ac ipsos Cardinales, & alios ad quorum manus quomodolibet perueniunt, & eorum heredes, ad integram illorū restitutionem, in utroq; foro teneri, & ad id opportunis iuris remedijs compelli debere, auctoritate Apostolica tenore presentium decernimus & declaramus. Et insuper vniuersis & singulis, tam eiusdē Ro. Ecclesiæ Cardinalibus etiā Episcopis, quam Prælati & Clericis, & alijs prædictis, presentibus & futuris, ne deinceps vllō vnquā tempore, aliquas Ecclesias, monasteria, dignitates, vel alia beneficia, etiam de dicto iure patronatus, uti præfertur, existētia, aut fructus, vel pensiones, aut regressus, seu accessus, in confidentiam prædictam, aut ad effectum reservationū huiusmodi, sibi postmodū cedentibus procurandarū, recipere præsumant: Cardinalibus verò, & alijs Prælati huiusmodi, in virtute sanctę obediētię, & sub interdicti ingressus Ecclesię, reliquis verò sub maioris excommunicationis latę sententię pœna, per contrariationes

tes eo ipso incurrenda, à qua nisi à nobis, aut Ro. Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo constituti, absolui nequeat, districtius inhibemus. Ac quascumq; collationes, prouisiones, præfectiones, cōmendas, reservationes, facultates, etiā transferendi, ac regrediendi, siue accedendi & ingrediendi, ac alias dispositiones, de ecclesijs, monasterijs, dignitatibus & alijs beneficijs, eorūq; fructibus & beneficiorū collationibus per nos & alios Romanos Pontifices successores nostros, etiā Motu proprio, seu Consistorialiter, aut etiā per Ordinarios & alios inferiores collatores, & ad patronorū eorundē præsentationē, & aliās quomodolibet cū interuentu confidentiæ huiusmodi, expressè, siue occultè, ac de iure præsumptè & aliās contra præmissa pro tempore factas, nullas & inualidas, nulliusq; roboris vel momenti fore, neq; cuiquā suffragari: Sed ecclesias, monasteria, dignitates, ac alia beneficia huiusmodi, ipso iure vacare, ac nostræ & Sedis Apostolicæ dispositioni referuata, fructusq; & pensiones Cameræ Apostolicę applicatos, ut prefertur, esse & censeri. Sicq; in præmissis omnibus & singulis, per quoscumq; Iudices, & Commissarios, etiā ipsius Ecclesiæ Romanæ Cardinales, sublata eis quauis aliter interpretandi & iudicandi facultate, etiam per præsumptiones & cōiecturas legitimas, & eorum arbitrio (cū alias confidentias huiusmodi in lucem erui & probari non posse constet) procedendo, iudicari & definiri debere: Ac quidquid secus super his à quoquam quauis auctoritate, scienter vel ignorāter, attentari contigerit, irritum & inane similiter decernimus. Non obstantibus fe. rec. Bonifacij Papę VIII. prædecessoris nostri de vna, & Concilij generalis de duabus diuitis, ac alijs cōstitutionibus Apostolicis, nec non Collegij præfati, iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus contrarijs quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel diuissim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto huiusmodi mentionem. Et ne quispiam vllō vnquā tempore presentium ignorantiam prætereundè possit; Volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod ipsæ præsentis litteræ ad Basilicam Principis Apostolorū de Vrbe valuas, per aliquem ex Curatoribus nostris, iharū copia ibi affixa & dimissa, & etiam in Cancellaria Apostolica de more publicentur, ac in eiusdem Cancellariæ Quinterno, ad maiorem partium, illas in iudicio producere volentium, commoditatē, descibantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre reservationis, declarata-

declarationis, inhibitionis, decreti & voluntatis, infringere, vel
ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præ-
sumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum
Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum.
Dat. Romæ apud sanctum Petrum, Anno incarnationis Do-
minicę Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quarto, Deci-
moseptimo Kal. Nouemb. Pontificatus nostri Anno quinto.

Visa de Curia M. de Enciso.

Ca. Glorierius.

H. Cumyn.

ANNO à Natiuitate Domini Millesimo Quingentesimo
Sexagesimo quarto, Indictione septima, die verò quarta men-
sis Decembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, &
Domini nostri Domini Pij, diuina prouidentia Papæ Quarti,
anno quinto, superscriptæ litteræ Apostolicæ publicatæ & affi-
xæ fuerunt ad valuas Basilicę Principis Apostolorum de Vrbe &
Cancellariæ Apostolicæ, ac in Acie Campi Floræ, dimissis ibi-
dem in superscriptis locis superscriptarum litterarum copijs
affixis, vt moris est, per nos Iulium Parinum, & Bernar-
dinum Andreutium, prælati Sanctissimi Domini nostri
Papæ Cursores.

Antonius Clerici Magister Curforum.

BVLLA

BVLLA S. D. N. D. PII,
DIVINA PROVIDENTIA,
PAPÆ IIII.

Super forma iuramenti professionis fidei.

PIVS EPISCOPVS,
SERVVS SERVORVM DEI,
ad perpetuam rei memoriam.

IUNCTVM nobis Apostolicæ seruitutis offi-
cium requirit, vt ea quæ Dominus omnipotens,
ad prouidam Ecclesiæ suæ directionem, sanctis
Patribus, in nomine suo congregatis diuinitus
inspirare dignatus est, ad eius laudem & gloriam
incunctanter exequi properemus. Cum itaque iuxta Concilij
Tridentini dispositione omnes, quos deinceps Cathedralibus
& superioribus ecclesijs præfici, vel quibus de illarum dignita-
tibus, Canonicatibus, & alijs quibuscumq; beneficijs Ecclesia-
sticis, curam animarum habentibus, prouideri contingeret, publi-
cam Orthodoxæ fidei professionem facere, seque in Romanæ
Ecclesiæ obedientia permansuros spondere & iurare tenean-
tur: Nos volentes, etiam per quoscumque, quibus de monaste-
rijs, conuentibus, domibus, & alijs quibuscumque locis, Regu-
larium quorumcumq; Ordinum, etiam Militiarum, quocum-
que nomine vel titulo prouidebitur, idem seruari, & ad hoc, vt
vnius eiusdē fidei professio vniiformiter ab omnibus exhibea-
tur, vnicaque & certa illius forma cunctis innotescat, nostræ
solicitudinis partes in hoc alicui minimè desiderari, formam
ipsam præsentibus annotatam publicari, & vbique gentium
per eos ad quos ex decretis ipsius Concilij & alios prædictos
spectat, recipi & obseruari, ac sub pœnis per Concilium ipsum
in contraueniētes latis, iuxta hanc & non aliam formam, pro-
fessionem prædictam solemniter fieri, auctoritate Apostolica
tenore præsentium districtè præcipiendo mandamus, huius-
modi sub tenore: Ego N. firma fide credo & profiteor omnia &
singula, quæ continentur in Symbolo fidei, quo Sancta Ro-
mana Ecclesia vtitur, videlicet: Credo in vnum Deum Patrem
omnipotentem, factorem cali & terræ, visibilium omnium &
inuisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christum, Filium
Dei vnigenitum, & ex Patre natum ante omnia sæcula; Deum
de Deo, lumē de lumine; Deum verum de Deo vero; Genitum,
non

non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de caelis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, & homo factus est. Crucifixus etiā pro nobis sub Pontio Pilato, passus & sepultus est; & resurrexit tertia die secundum Scripturas. & ascendit in caelum, sedet ad dextram Patris: & iterum venturus est cum gloria iudicare vivos & mortuos; cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre Filioq; procedit; qui cum Patre & Filio simul adoratur & conglorificatur; qui locutus est per Prophetas. Et vnā sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor vnum Baptisma in remissionem peccatorum: & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi seculi. Amē. Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquaq; eiusdem Ecclesiae observationes & constitutiones firmissimè admitto & amplector. Item sacram Scripturam iuxta eum sensum quem tenuit & tenet sancta mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto; nec eam vnquam nisi iuxta vniuersum consensum patrum accipiam & interpretabor. Profiteor quoque, septē esse verē & propriē Sacramenta nouae legis à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam vñctionem, Ordinem, & Matrimonium; illaq; gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem & Ordinem, sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque & approbatos Ecclesiae Catholicae ritus, in supradictorum omnium Sacramentorum solemnī administratione recipio & admitto. Omnia & singula quae de peccato originali & de justificatione in Sacrosancta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio. Profiteor pariter, in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium sacrificium, pro viuīs & defunctis; atque in sanctissimo Eucharistiae Sacramento esse verē, realiter & substantialiter Corpus & Sanguinem, vnā cum anima & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, fieriq; conuersionem totius substantiae panis in Corpus, & totius substantiae vini in Sanguinem; quam conuersionem Catholica Ecclesia Transubstantiationem appellat. Fateor etiam, sub altera tantum specie, totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, Animasq; ibi detentas fidelium suffragijs iuari. Similiter & Sanctos vnā cum Christo regnantes, venerandos atque inuocandos

in
sta
ma
salu
ter t
vitae sp
fieri,
nere m
erit, cu
Deus
quē
mo
ter
vol
tra
nem
rum
Petri
testime
nostri

BVLLA S. D. N. D. PII,
DIVINA PROVIDENTIA
PAPÆ IV.

Super residentia Prælatorum, Parochialium, &
aliorum curam animarum habentium, & residere
debentium.

PIVS EPISCOPVS,
SERVVS SERVORVM DEI,
ad perpetuam rei memoriam.

IN suprema militatis Ecclesiæ specula, meritis li-
cet insufficiētibus, diuina dispositione constituti,
cunctos non solum vigilantia nostræ commissos
Dominicos greges, sed etiam singulorū Pastorum
suorum actus intensā nostrę mētis acie collustrā-
tes, studium efficax, operamq; sedulam ad hoc omnino statui-
mus adhibere; vt quemadmodū operosum sacri Concilij Tri-
dentini progressum, felicemq; exitum, Domino cooperante,
præstitimus, ita sanctissima illius decreta, ipsorum præsertim,
qui in Apostolicę sollicitudinis partem vocati sunt, Pastorū of-
ficiū concernētia non tepidē neque dissimulanter exequamur.
Sanē licet in Concilio præfato saluberrima fuerit ordinatione
decretum, quod omnes, & singuli venerabiles fratres nostri,
Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi & Episcopi, & alij benefi-
ciari, apud Ecclesias sponfas suas residere teneantur; nonnulli
tamen, quod non sine animi nostri mœnore referimus, ad eò sui
gregumque, quos olim deperditos, Saluator noster proprio san-
guine redimere dignatus est, sibi creditorum obliu sunt: vt
etiam nunc in Alma Vrbe, vel alibi commorantes, & sacrosan-
cta spiritualis matrimonij inter eos suasq; ecclesias solemniter
contra, iura cōfundentes, spōsas suas in longa quasi viduitate
relictas, ac prædictas ecclesias quomodocumq; sibi cōcessas
inuisere, & apud illas, vt probos & prouidos patres familias de-
bet, residere non curent, in perditionem animarum suarum &
creditorum suorum, ac perniciosum exemplum & scandalum
plurimorum: Nos hanc illorum contumaciam alicuius, etiam
temporalis poenæ metu frangendā seu conuincendā esse cen-
sentes, Motu proprio, & ex certā sciētia nostra, ac de Apostolicę
potestatis

cellaria
ntesimo
Nonem-

VLLA

potestatis plenitudine, omnibus & singulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis & Episcopis prefatis, ac alijs quibuscunque, etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu, vel preeminencia prefulgentibus, predictas ecclesias in comendam, vel administrationem, aut alio quouis nomine obtinentibus, & alijs quibuscumque beneficiatis curam animarum habentibus, qui iuxta decreti super residua in Concilio predicto promulgati tenorem, personalem in suis ecclesijs residentiam facere tenentur, in virtute sancte obediencie, & ultra poenas in dicto decreto Concilij contentas, etiam sub priuationis eorum a regimine & administratione ecclesiarum suarum, ac alijs nostro, & pro tempore existentis, Romani Pontificis, successoris nostri, arbitrio imponendis poenis, districte precipiendo per Apostolica scripta mandamus, quatenus omni mora cessante in eisdem suis ecclesijs, iuxta formam, & tenorem dicti Concilij personaliter resideant. Et nihilominus, si quos mandato nostro huiusmodi, quod absit, non parere coegerit, ne etiam tales absentes melioris in hac parte conditionis, quam ceteri in suis ecclesijs residentes existant, hac nostra perpetuo valitura sanctione per prefatos statuimus & ordinamus, quod deinceps omnia & singula mobilia, immobilia, etiam in Vrbe, vel eius districtu existentia & se mouentia, res & bona iura & actiones cuiuscumque qualitatis, quantitatis, & valoris, ac ubicumque locorum consistant, ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos, & alios quoscunque, etiam quavis auctoritate, dignitate, gradu, & preeminencia prefulgentes, ecclesias predictas in titulum vel comendam, siue administrationem, aut alio quouis nomine obtinentes, & alios quoscumque beneficiatos curam animarum habentes, qui extra predictas ecclesias & diocesces, etiam in Romana Curia aut alibi degentes, & iuxta decretum & formam Concilij huiusmodi non residentes decesserint, pertinentia, & per illos suarum ecclesiarum, ac quorumcumque monasteriorum, prioratuum, prepositurarum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum, cum cura & sine cura, secularium & regularium, que illi quomodolibet obtinuerint, ac fructuum, reddituum, & proventuum Ecclesiasticorum. Nec non pensionum annuarum sibi super similibus fructibus, redditibus, & proventibus seruatarum, & assignatarum occasione quesita, etiam facultate specialem de illis, aut eorum parte testandi, & alias libere disponendi a nobis & quibusuis alijs Romanis Pontificibus, predecessores, & successoribus nostris etiam cum clausulis, quod facultates huiusmodi reuocari nequeant, alijsque irritantibus decretis obtinuerint, & in vim illarum litterarum desuper confectarum de rebus & bonis huiusmodi iam disposuerint,

rint, tamquam spolia, ad Cameram Apostolicam legitime pertineant, liceatque dilectis filiis, moderno, & pro tempore existingi Commissario nostro generali, & suis, dictaque Camera deputatis, in euentu decessus huiusmodi, solum inuentarium super rebus & bonis prefatis conficere, illaque, prout de reliquis Clericorum spolijs fieri solet, ad dilecti filij nostri, moderni, & pro tempore existentis generalis Thesaurarij manus redigere, dictaque Camera applicare, cuiusvis licentia desuper minimè requisita. Ac facultates, & desuper confectas litteras predictas, etiam motu & scientia similibus, etiam in recompensam laborum & obsequiorum, etiam nobis & Ecclesie Romanæ, dictaque Sedi impensorum, quomodolibet concessas, & etiam iteratis vicibus approbatas, illarum omnium tenores presentibus pro sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, in euentu obitus huiusmodi etiam si in Vrbe, aut eius districtu, vel alibi extra suas ecclesias, ut prefertur, contigerit, ex nunc prout ex tunc & e contra, in dicta contumacia poenam eiusdem potestatis plenitudine & tenore reuocamus, cassamus & annullamus. Ac tam eas, quam earum preteritu quomodolibet, pro tempore condita factaque testamenta, codicillos, legata, donationes & alias dispositiones quaslibet etiam ad pias causas, vel in remunerationem seruitorum, nulla & inualida, nulliusque roboris vel momenti fore, neque quidquam contra presentium tenorem suffragari. Et sic per quoscumque Iudices & Commissarios quavis auctoritate fungentes, etiam sancte Romanæ Ecclesie Cardinales, in quavis instantia, sublata eis & eorum cuiuslibet quouis aliter iudicandi & interpretandi facultate, iudicari & definiri debere. Ac quidquid secus a quouam quouis auctoritate scienter vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Per hoc autem nostris & Romanorum Pontificum, predecessorum nostrorum, ordinationibus, reservationibus & decretis, quoad Prelatorum & aliorum beneficiorum, etiam in suis ecclesijs, aut diocesis, residentium, & ibi decedentium, quæ etiam ampliamus & extendimus ad habentes ecclesias in Vrbe districtu, ibique residentes, ac decedentes, spolia Camere Apostolicæ applicata, hactenus emanatis, nullatenus præiudicare, neque quidquam in eis alterare intendimus: sed ea in suo robore, ut antea, manere volumus, præterquam, quoad eos qui in suis ecclesijs iuxta formam predicti Concilij resederint, & specialem licentiam testandi habuerint, hanc enim tantum saluam eis esse volumus. Ita ut generalis licentia testandi eis, quamquam residentibus, minimè suffragetur, sed sola speciali, si quam habuerint,

Y

tueri

tueri se possint. Ceterum, ut præceptum, mandatum, statutum, ordinatio, reuocatio, cassatio, decretum, & alia præmissa, præsentemq; litteræ ad eorum quorum interest notitiam deducantur, nullusq; possit aliquam illorum ignorantiam prætere, vel excusationem allegare, sed illa perpetuò firma & illibata permaneant, volumus & mandamus, quod eadem præsentem in Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, & Cancellariæ nostræ valuis, ac Acie campi Floræ per aliquem ex Curforibus nostris affixæ, copia illarum ibi dimissa, ab ea die omnes perinde arceant, ac si illis personaliter intimatæ fuissent. Non obstantibus præmissis, ac in fauorem curialium per se, re. Sixtum IIII. Leonem X. Iulium III. & quoscumque alios Rom. Pont. prædecessores nostros, ac etiam per nos editis & approbatis: necnon alijs litteris, constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrarijs quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri præcepti, mandati, statuti, ordinationis, reuocationis, cassationis, annullationis, decreti, ampliationis, extensionis, intensificationis & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Dat. Romæ apud sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quarto, septimo Kal. Decemb. Pontificatus nostri Anno quinto.

Ca. Glorietur.

Visa de Curia M. de Enciso.

H. Cumyn.

ANNO à Natiuitate Domini Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quarto, Indictione septima, die vero quarta mensis Decembris, Pont. Sanctissimi in Christo Patris & D. N. D. Pij, diuina prouidentia Papæ quarti, Anno quinto, retrospectæ litteræ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt ad valuas Basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, ad valuas Cancellariæ Apostolicæ, & in Acie Campi Floræ, dimissis in præfatis locis præsentium retrospectarum litterarum copijs, affixis, ut est moris, per nos Iulium Parinum, & Bernardinum Andreutium, prælibati sanctissimi Domini nostri Papæ Cursores.

Antonius Clerici Magister Curforum.

MOTVS

MOTVS PROPRIVS S. D. N. D. PII,
PAPÆ IIII. SVPER EXECVTIONE
Concilij & litterarum eiusdem Sanctiss. contra
Archiepiscopos, Episcopos, Prælatos, & alias
personas Ecclesiasticas, non residentes in eorum
Ecclesijs.

PIVS PAPA IIII.

OTV proprio, &c. Cum tam per sacrosanctum œcumenicum Concilium Tridentinum, quam etiā per nostras litteras siue Bullas etiā desuper emanatas, & inter alias sub dat. Romæ, apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M. D. LXIII. septimo Kal. Decembris, Pontificatus nostri anno quinto, mandatum sit omnibus Episcopis, Archiepiscopis, & alijs, quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro eis sacrificium offerre, verbiq; diuini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium exemplo pascere, pauperum aliarumq; miserabilium personarum curam paternam gerere, & signanter munera pastoralia, & eis diligenter incumbere & assilire, aliaque facere, quæ in dicto sacro Concilio & in dictis nostris litteris siue Bullis continentur. Quæ omnia nequaquam ab eis præstari & adimpleri possunt, cum gregibus suis non inuigilant neque assilunt, sed mercenariorum more oues suas deserunt: & propterea debuissent, & deberent omnes & singuli Episcopi Archiepiscopi, & alij in dignitatibus Ecclesiasticis constituti & præfecti, & quibus animarum cura existit, iuxta diuina præcepta, & prædicti œcumenici Concilij, ac prædictarum nostrarum litterarum seu Bullarum vim, formam, continentiam & tenorem, ad eorum respectiue Ecclesias, diocæ, ac alia beneficia quibus personalis residentia requiritur, ad effectum in eis personalem residentiam facien, sese contulisse, ac omnia & singula in eisdem præceptis, Concilio & litteris siue Bullis respectiue cõtenta adimpleuisse & obseruasse. Attamen, sicut accepimus, multi & multi præfatorum præceptorum & mandatorum contemptores, animarumque suarum propriæ salutis immemores, in dictis dignitatibus Ecclesiasticis quibus cura animarum imminet, ac Episcopalibus & Archiepiscopalibus respectiue constituti præmissa facere & adimplere hæcenus minime curarunt, sed distulerunt & differunt in graue animarum suarum, gregumque sibi commissorum periculum, & ouium suarum perniciosum exemplum & scandalum, sententias, censuras & poenâs propterea sibi inflictas temere &

rè & damnabiliter incurrendo. Quæ omnia cum non sint con-
nientibus oculis aut impunè prætermittenda, sed grauitè, vt
ceteris tranſcant in exemplum, cum iam per tot meſes inob-
edientes fuerint, cenſuras præſatas ſuſtinen. Motu proprio, &
ex certa noſtra ſcientia, de quæ poteſtatis noſtræ plenitudine;
Dilecto filio noſtro Alexandro Rario, Cameræ Apoſtolice ge-
nerali Auditori, cui aliàs etiam, ſeu prædeceſſori ſuo viuz vocis
oraculo commiſimus, vt dictos Episcopos, Archiepiscopos &
alias perſonas Eccleſiaſticas animarum curam haben. non reſid-
pœnas præſatas in dicto Concilio & litteris ſiue Bullis noſtris
contentas, incurriſſe declararet, & ad illarum effectualem exe-
cutionem, aliâq; grauiora procederet, viuz vocis oraculo com-
miſimus. Tamen quia nonnulla monitoria contra certos Epi-
ſcopos & alias perſonas præſatas in vim commiſſionis noſtræ
huiusmodi ſibi facta tunc decreuerat & relaxauerat, ne in po-
ſterum de illius iuriſdictione dubitari contingat, denuò eidem
Auditori noſtro nunc officium Auditoratus exercen. auctoritate
noſtra committimus, & mandamus, quatenus ſtatim tam cõtra
Episcopos, Archiepiscopos, & alios quoscumque Prælatos, tam
in Vrbe quàm alibi & vbique locorum exiſtentes, & in proprijs
dioc. non reſiden. conſtituto ſibi, quantum ſufficere videbitur
ſummarie, ſimpliciter, & de plano, ſola veritate inſpecta & ma-
nu regia, de inobedientia propria vſque ad ſententiam excluſi-
uè procedat, & deinde nobis referat, vt nos in Cõſiſtorio noſtro
ſecreto de fratrum noſtrorum conſilio, vt moris eſt, ad ſenten-
tiam priuationis & depoſitionis Prælatorum inobedientium
huiusmodi procedere valeamus, prout procedere intendimus:
quò verò ad alios curam animarum habentes, vſque ad ſenten-
tiam incluſiue procedat & exequatur iuxta formam & teno-
rem dicti Concilij & litterarum noſtrarum prædictarum, cum
eiſdem facultatibus, vt ſuprà; ac alia faciat & exequatur, prout
in dictis litteris ſiue Bullis continetur, cum poteſtate citandi,
inhibendi, excommunicandi, ſuſpendendi à diuinis, declaran-
di, interdicendi, aggrauandi, reaggrauandi, carcerandi, & bra-
chium ſeculare decernendi, relaxandi & exequendi, aliâque
faciendi neceſſaria quomodolibet & opportuna. Contrarijs
quibſcumq; non obſtantibus; & quòd præſentis noſtri Motus
propriij ſola ſignatura ſufficiat, ac vbique fidem faciat, in iudicio
& extra, regula contraria, & alijs quibſcumque, quibus omni-
bus expreſſè derogamus, non obſtantibus.

Placet, Motu Proprio. I.

Præſentetur. Amerin. Regens.

B V L L A

BVLLA S. D. N. PII, PAPÆ IV.
REVOCATORIA PRIVILEGIORVM,
exemptionum, immunitatum, facultatum, con-
ſeruatarum, indultorum, conſeſſionalium,
Maris magni, & aliarum quarumcumque ſimi-
lium gratiarum, quibſcumque locis & perſonis
conceſſarum, in his, in quibus ſtatutis & decretis
ſacri Concilij Tridentini contrariantur.

PIVS EPISCOPVS,
SERVVS SERVORVM DEI,
ad perpetuam rei memoriam.

IN Principis Apoſtolorum Sede, meritis licet im-
paribus, diuina diſpoſitione conſtituti, nihil ne-
que vniuerſali Eccleſiæ, curæ & ſollicitudini no-
ſtræ commiſſæ, ſalubrius, neque iniuncto nobis
Apoſtolice ſeruitutis officio decentius præſtare
poſſumus, quàm quòd providentiæ noſtræ miniſteria æcumeni-
cum Concilium Tridentinum, ſicut noſtris poſſiſſimum auſpi-
cij, ſummaq; ſanctorum Patrum cõcordia per Dei miſericor-
diam feliciter abſolutum fuit: ita, per vniuerſos, qui Chriſtiana
pietate cenſentur, vbique ſuſcipiatur, & remotis quibſlibet
obſtaculis, ab omnibus æqualiter obſeruetur. Cum itaq; in eo-
dem Cõcilio quàm plura ſalubria & ad vniuerſalẽ morum re-
formationẽ valde vtilia decreta atque ſtatuta, maturo præſen-
tium ipſorum examine præcedẽte, ſunt edita, quibus multa at-
que diuerſa priuilegia, exemptiones, immunitates, diſpenſatio-
nes, facultates, conſeruatoriæ, indulta, & vt vocant, conſeſſio-
nalia, & Mare magnũ, & alię gratiæ, quę varijs, tam Cathedra-
libus, etiã Metropolitans, quàm collegiatis Eccleſijs, mona-
ſterijs, conuentibus & alijs religioſis, etiam Fratrum medican-
tiũ domibus & Ordinibus; necnõ ſancti Spiritus in Saxia, ſan-
cti Ioannis Lateranenſis, ac Incurabiliũ de Vrbe, ſancti An-
tonij Viennen. & ſancti Bernardi Iuren. aliſque Hoſpitalibus,
Militijs, eorumque Capitulis & Conuentibus, ac Vniuerſitati-
bus, etiam Studiõrum generaliũ collegijs, tam ſecularibus, quàm
Eccleſiaſticis, Cõfraternitatibus, Societatibus, & tam Principis
Apoſtolorum de Vrbe, quàm alijs Fabricis, ſanctæ Cruciatæ,
aliſq; pijs locis & operibus, nec nō Patriarchis, Archiepiscopis,
Episcopis, Prælatibus, Abbatibus, Abbatiffis, Prioribus, Præ-
poſitis & alijs Eccleſiaſticis, tam ſecularibus, quàm diuerſorum

Ordinum & militiarum regularibus, ac etiam laicis cuiuscumque dignitatis & status ac gradus & excellentiæ, ac etiam Ducali, Regia & Imperiali dignitate fulgentibus vtriusque sexus personis: necnon aliquibus Notarijs, & etiam de latere Legatis, atque Nuncijs, tam perpetuo, quam ad tempus per plures Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac nos & Sedem Apostolicam, eiusque Legatos hæcenus, etiam Motu proprio & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu etiam Imperatorum, Regum, Ducum & aliorum Principum contemplatione & intuitu, etiam de fratrum consilio, diuersimodè, varijsque temporibus in genere vel specie, ex quavis etiam honesta causa cõcessa, & etiam pluries confirmata & innouata fuerunt, in plerisque contrariantur. Nos, quibus in primis cordi est, tam sanctæ & Ecclesiæ Dei saluberrima decreta suos, vt par est, effectus vbique consequi, & ab omnibus obedienter obseruari, priuilegiorum, exemptionum, immunitatum, facultatum, Conseruatoriarum, Indultorum, Confessionalium, Maris magni, & aliarum gratiarum prædictarum, ac quarumcumque Apostolicarum & aliarum litterarum desuper confectarum, processuumque, decretorum, & aliorum inde secutorum tenores, ac si de verbo ad verbum infererentur, præsentibus pro sufficienter expressis & plenè insertis habentes: Motu proprio & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, quod eadem omnia & singula priuilegia, exceptiones, immunitates, facultates, dispensationes, Conseruatoria, Indulta, Confessionalia, Mare magnum, & alię gratiæ in his omnibus & in singulis, in quibus illa statutis & decretis Concilij huiusmodi contrariantur, ipso iure reuocata, causata & annullata, ac ad ipsius Concilij terminos atque limites reducta sint & esse censentur, nec quidquam aduersus ipsa decreta & statuta, quominus vbique & apud omnes obseruentur, in aliquo suffragari posse, sed ea perinde haberi & reputari debere, ac si numquam emanassent, auctoritate Apostolica, tenore præsentium declaramus, ac etiam statuimus & ordinamus. Decernentes nihilominus, omnia & singula quæ vigore priuilegiorum, exemptionum, immunitatum & dispensationum, facultatum, Conseruatoriarum, Indultorum, Confessionalium, & aliarum quarumcumque gratiarum huiusmodi, post id tempus quo Concilium obligare cœpit, facta & gesta quomodolibet fuerunt & in posterum fient, in his in quibus dicti Concilij decretis aduersantur, nulla, inuálida & irrita esse & censi, ac nemini, etiam quantumlibet, vt præferatur, qualificato, tam in foro (quod aiunt) fori, quam conscientie suffragari posse & debere. Et ita per quoscumque loco-

locorum Ordinarios, aliosque Iudices & Commissarios quauis auctoritate fungentes, etiam sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, sublata eis & eorum cuiuslibet quauis aliter iudicandi facultate, in vtroque foro iudicari & definiri debere; ac quidquid secus, à quoquam, quauis auctoritate, scienter vel ignoranter attentari contigerit, irritum & inane decernimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrarijs quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, statuti, ordinationis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

Dat. Romæ, apud sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quinto. Tertio decimo Kalend. Martij. Pontificatus nostri Anno sexto.

Cæ. Glorierius.

P. Episcopus Narnien.

H. Cumyn.

ANNO à Natiuitate Domini Millesimo Quingentesimo Sexagesimo quinto, Indictione sexta; Die verò vigesima quarta mensis Februarij, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri, Domini PII diuina prouidentia Papæ Quarti, Anno eius sexto, retrospectæ litteræ Apostolicæ affixæ & publicatæ fuerunt in Acie Campi Floræ, & valis Cancellariæ Apostolicæ, per nos Nicolaum de Matthæis & Camillum Cherubinum S. D. N. Papæ Cursores.

Philibertus Chapuis, Magister Cursorum.

ORATIO, HABITA IN
SESSIONE NONA, ET VLTIMA
sacri Concilij Tridentini,

CELEBRATA DVOBVS CONTINVIS
diebus; tertia & quarta Decemb. M. D. LXIII.
PIO IIII. PONT. MAX.

A. R. P. D. HIERONYMO RAGAZONO
Veneto, Episcopo Nazianzeno & Coadiu-
tore Famagustano.

Hic summam recensentur omnia in Concilio Tridentino
definita, quæ & ad piè credendum & ad bene
vivendum pertinent.

VDITE hæc omnes Gentes, auribus percipite omnes qui
habitationis orbem. Tridentinum Concilium iam diu ce-
ptum, aliquando intermissum, distractum variè atque
diuulsum, nunc demum, singulari Dei omnipotentis be-
neficio, summa atque incredibili omnium Ordinum ac
nationum voluntate, conuocatur atque perficitur. Dies hæc quidem fe-
licissima Christiano populo illuxit, in qua templum Domini disturbatum
frequenter ac dissipatum reficitur & absoluitur: & nauis hæc una bono-
rum omnium ex maximis ac diuturnis turbinibus atque fluctibus tutam
in portu collocatur, quam vitinam conscendere nobiscum iij voluissent,
quorum in primis gratia hæc ipsa navigatio instituta fuit: atque edificij
huius construendi participes existerent, qui hoc nobis negotium exhibue-
runt; maioris nunc profecto letitiæ causam haberemus. Sed nostra id
certè culpa non accidit.

Nos urbem hanc in Germaniæ faucibus, id est, in domus illorum
ferè limine positam elegimus; nos custodiam nullam nobis, ne suspensionem
illis aliquam minus liberi loci daremus, adhibuimus: nos eam fidem pu-
blicam illis concessimus, quam sibi ipsi composuerunt: nos hic illos perdis
expectauimus; neque hortari ac rogare umquam desistimus, ut ad veri-
tatis lucem cognoscendam accederent. Verum illis etiam absentibus sa-
tis, ut puto, à nobis consultum est. Etenim, cum duo essent, in quibus
egris atque infirmis illorum animis medicina fuit adhibenda: alterum
fidei Catholice ac verè Evangelice illis in rebus quæ in dubium ab ipsis
vocantur, quæq; opportune his temporibus viderentur, explicata & con-
firmata, disiecti omnibus ac dissipatis errorum tenebris, doctrina: alie-
rum discipline Ecclesiasticæ, cuius potissimum deprauatione illi se à no-
bis defecisse affirmant, restituito: utramque, quantum in nobis fuit, pro
temporum horum ratione, cumulatè præstitimus.

PRIN-

PRINCIPIO enim sancta hæc Synodus (facta ex laudabili maio-
rum nostrorum consuetudine suæ fidei professione) ut quoddam quasi
fundamentum futuris actionibus poneret, & quibus testimonijs atque
presidijs in dogmatibus sciendis nitendum esset, ostenderet, veteris ac
noui Testamenti libros, qui essent sine ulla dubitatione recipiendi, an-
tiquorum Conciliorum probatissimorum exemplo, piè & prudenter enu-
merauit: ac, ne de verbis quidem ulla ex varijs in versionibus oriri pos-
set difficultas, certam ac definitam de Græcis & Hebraicis translationem
approbavit. Hinc omnium heresum caput atque arcem aggrediens, de
humane nature corruptis inijs ea statuit, quæ veritas ipsa, si loqui pos-
set, exprimeret. De iustificatione deinceps (res magna, & cum ab anti-
quis, tum à nostri temporis hereticis mirum in modum oppugnata) ea
definiuit, quibus & perniciosissimis eo in genere opinionibus occurrere-
tur, & rectè sentiendi ratio miro quodam ordine, atq; admirabili sapien-
tia (ut in illis Dei spiritum facile agnoscas) demonstraretur. Præstan-
tissimo hoc post hominum memoriam decreto hereses ferè vniuersæ in-
gulantur, & quasi caligo Sole discurrant ac dispelluntur: eaq; clari-
tas ipsiq; splendor veritatis apparet, ut tantum lumen quin videat, dissi-
mulare iam nemo possit. Subsecuta est salutaris septem diuinorū Ecce-
siæ Sacramentorum tractatio: primum simul de omnibus, post de uno-
quoque separatim. Hic verò quis non videt, quàm distinctè, explicatè,
abundanter, illuminatè & (quod caput est) verè tota celestium horum
mysteriorū ratio contineatur? Quis in tam magna multiplici doctri-
na, quid aut sequendum aut fugiendum sit, potest villo modo desiderare?
Quis in illis omnibus errandi locum aut occasionem inueniet? Quis de-
nique de Sacramentorum horum vi atque virtute dubitare in posterum
poterit, cum gratiam illam, quæ illis ipsis quibusdam quasi stillicidijs in
fidelium quotidie mentes illabitur, tunc nobis affuisse tam copiosè per-
spiciatur? Accesserunt ad hæc de sacrosancto Missæ sacrificio, & de
Communione sub utraque specie & paruulorum decreta: quibus quidem
nihil sanctius, nihil utilius, ut de celo lapsa, non ab hominibus compo-
sita videantur. Adiungitur his hodie certa de Indulgentijs, de Purgato-
rio, de Sanctorum Veneratione, Inuocatione, Imaginibus & Reliquijs
doctrinæ, quæ non solum hæreticorum fraudibus & calumnijs obstitetur,
sed piorum etiam Catholicorum conscientijs planè satisfiet.

HÆC de rebus ad salutem nostram pertinentibus, quæ dogmata
appellantur, & faustè ac feliciter erunt peracta: neque aliud quidquam
præterea eo in genere à nobis hoc tempore expectabatur.

IN eorum autem quibusdam administrandis cum nonnulla essent
quæ non ritè omnino ac rectè seruaretur; accuratissimè, Patres amplif-
simi, curastis, ut purè illa & castè, atque ex more institutoque maiorum
tractarentur. Ita omnem superstitionem, omnem quæstum, omnem (ut
dicunt) irreuerentiam à diuina Missarum celebratione abstulistis: va-
gis, ignotis & criminosis sacerdotibus sanctum hoc offerre sacrificium
interdixistis: rei huius sacratissime usum à priuatis domibus & profa-
nis in sacra & religiosa loca reuocastis: molliores cantus & symphonias,
& ambulationes, colloquia, negotiationes à templo Domini iunxistis.

X 5

lia

Ita Ecclesiastico unicuique gradui leges illæ à vobis prescriptæ sunt, ut traditio illi diuinitus ordine, abutendi nullus utique locus relinquatur. Ita nonnulla Matrimonij impedimenta, quæ ansam quasi quandam ad violanda Ecclesiæ præcepta dare videbantur, remouisti: facilem venie consequenda viam minus legitime connubij sædus ineuntibus interclusisti. Quid de furtiuis tenebrosissiq; matrimonijs commemorem? Equidem ita sentio, si alia nulla causa conuocandi Concilium fuisset, (quæ multe & maxime fuerunt) propter unam hanc id omnino fuisse faciendum. Nam cum res hæc ad omnes spectet, neque ullus in orbe terrarum uniuerso angulus reperitur, quem labe hæc non inuaserit; curandum merito fuisset, ut communi huic malo, communi etiam consilio prouideretur. Innumerabilem, Patres sanctissimi, & grauissimorum delictorum ac scelerum occasio prudentissima ista vestra ac propè diuina sanctione penitus ablata est, & Christiane reip. gubernationi sapientissime consultum. Accedet ad hæc utilis in primis ac necessaria multorum in Purgatorij, Sanctorum Venerationis, Inuocationis, Imaginum & Reliquiarum, atque etiam Indulgentiarum ratione abusus interdictio, qui rerum ipsarum pulcherrimam faciem inquinare atque turpare mirum in modum videbantur.

ALTERA verò pars, in quæ de labenti ac propè cadenti Ecclesiastica disciplina fulcienda erat agendum, diligentissime etiam absoluta fuit atque perfecta. Eliguntur in posterum ad Ecclesiastica munera ob-eunda, qui virtute, non ambitione, præsent; quique populi commodis, non suis infermiant; & prosint potius, quam præsent. Enuntiabitur atque explanabitur frequentius & studiosius verbum Domini, omni anticipi gladio penetranti.

ADERUNT suis gregibus & inuigilabunt Episcopi, ceterique, quibus animarum cura commissa est; neq. extra creditam sibi custodiam vagabuntur. Nihil cuiquam proderunt aut ad impurè & flagitiosè viuendum, aut ad malè & perniciosè docendum privilegia: nullum sine poena crimen, nulla sine præmio virtus relinquetur. Pauperum & mendicantium sacerdotum multitudini optime prouisum est: certa cuiusque ecclesiæ statutoque operi, unde alii possit, ascribetur.

AVARITIA, quo nullum vitium est tetrius, præsertim in domo Dei, ab ea omnino tollitur: gratis Sacramenta omnia, ut par est, conferuntur. Ex una ecclesiâ plures, ex pluribus una, ut populi commodum & ratio postulat, constituitur. Eleemosynarum questores, (ut appellant) qui sua, non quæ IESV Christi querentes, magnum nostræ religioni damnum, magnam infamiam afferebant; ex omni hominum memoria (quod summe felicitatis loco ponendum est) penitus euelluntur. Hinc nostra præfens calamitas sumpsit exordium: hinc serpere infinitum malum, manareque in dies latius non desistebat; neque occurrere illi adhuc multorum Conciliorum cautionibus ac prouisionibus potuit. Quamobrem quis non nisi sapientissime factum dixerit, ut membrum hoc, in quo sanando diu ac multum frustra laboratum est, ne reliquo corpori noceret, excideretur.

PORRO Deo cultus tribuatur potius & accuratius, atque ita, qui

serunt vasa Domini, mundabuntur, ut ad sui imitationem alios trahant: in quo præclare illud fuit excogitatum, ut qui sacris essent instituendis, iij moribus atque litteris in unaquaq. ecclesiâ à prima ætate instituerentur, ut quoddam quasi virtutum omnium seminarium illud exhiberet. Iam verò prouincialibus Synodis restitutus, Visitationibus ad populorum utilitatem, non ad querelam & sumptum renouatis: tradita Pastoribus regendi suos, atque pascendi commodius facultate: Pœnitentia publica in usum renouata: Hospitalitate tñ Ecclesiasticis hominibus, tum pijs locis indicta: in Curatis sacerdotijs conferendis memorabili ac penè celesti ratione constituta: beneficiorum (ut aiunt) pluralitate sublata: hereditaria sanctuarij Dei possessione prohibita: modo excommunicationibus impositio ac terminatio: primis iudicijs ijs in locis ubi lites oriuntur, assignatis: singularibus certaminibus interdictis: omnium hominum, ac sacrorum in primis luxurie, cupiditati, atque licentiæ freno quasi quodam, quod excuti non facile possit, injecto: Regibus ac Principibus sui muneris diligenter admonitis: alijsq; rebus huiusmodi prudentissime sancitis, quis non videt vestras vos, P. optimi, hæc etiam in re partes cumulatissime executos? Actum sepe est in superioribus Concilijs de fide nostra explicanda, moribusque corrigendis: sed nescio an umquam diligentius atque distinctius. Hic, præsertim hoc beneuolentia, ex omnium populorum ac nationum, in quibus Catholice religionis veritas agnoscitur, non solum Patres, sed Oratores habuimus. At quos viros? Si doctrinam spectemus, eruditissimos; si usum, peritissimos; si ingenia, perspicacissimos; si pietatem, religiosissimos; si vitam, innocentissimos. Numerus hic quoque fuit, ut, si presentes Christiani orbis considerentur angustia, frequentissima hæc omnium, quæ antea fuerunt, Synodus appareat. Hic singula omnium vulnera detecta, mores expositi fuere: nihil dysimulatum est: nostrorum aduersariorum argumenta & rationes ita tractate, ut eorum tum causa, non nostra, agi videretur. Tertium nonnulla, atque etiam quartum discussa: summa sepe contentione certatum: eo scilicet consilio, ut, quemadmodum regne aurum, ita quibusdam quasi luctationibus veritatis vires ac nerui probarentur. Quæ enim inter idem sentientes idemque spectantes, discordia potuit existere?

QVAE cum ita sint, licet optandum (ut initio dicebam) summonere fuisset, ut una cum illis hæc agerentur quorum potissimum causa tractata sunt: absentium tamen etiam incolumitati atq. salutis ita prouisum est, ut alia ratione prouideri, si fuissent, non potuisse videatur. Legant illi quæ de fide nostra statuimus, ut Christianum hominem debeat, humiliter: & si lumen eis aliquod fuisset, ne faciem auertant: & si vocem Domini audierint, corda sua non obdurent. Ac, si ad communem matris Ecclesiæ complexum, unde se illi distraxerunt, redire voluerint, clementiam sibi omnem ac misericordiam tribuendam non dubitent. Sed præcipua illa ratio est, P. A. dissentientes à nobis animos conciliandi, consentientes in fide atque officio retinendi; si, quæ hoc in loco verbis sancimus, re ipsi in nostris ecclesijs præstemus. Leges tñ optime sunt, multa tamen res est. Quid Hebræo populo Dei ipsius

ore late leges profuerunt? Quid Lycurgi leges Lacedemonijs; Solonis Atheniensibus; ad libertatem retinendam, quam ob causam erant conscriptæ, utilitatis attulere? Sed cur externa atque antiqua nimis commemoro? Quæ ad bene beateque viuendum instituta atque præcepta ex vultu Christi Domini nostri vita atque doctrina desiderare aut possimus aut debemus? Quid item fuit a maioribus nostris omissum, quod cum ad recte sentiendum, tum ad præclare agendum pertineret? Medicamentum quidem salutare compositum ac paratum iamdiu habemus: verum, si morbum debet expellere, sumendum est, ac per venas in omne corpus diffundendum. Poculo hoc salutis nos primum inebriemur, caussimi, & vine atque loquentes leges simus, & norma quasi quedam ac regula, ad quam aliorum actiones & studia dirigantur: atque ita sibi unusquisque persuaadat, nihil à Christiane reip. commodo ac dignitate successurum, nisi, quantum in se sit, studiosè præstiterit.

I d curandum nobis cum antea fuit: tum multo erit in posterum accuratius. Etenim, si magistri nostri ac Saluatoris exemplo facere prius debebamus, quam docere: postquam docuimus, quin faciamus, quæ esse poterit excusatio? Quis ferre nos ac pati poterit, si, cum non furandum esse demonstrauerimus, ipsi furemur? si, cum non mæchandum, mæchemur? Sanctos à sancto Concilio: innocentes atque integros ab integritatis præceptis & innocentie: firmos in fide atque constantes à fidei nostre firmatâ doctrina discedere minime conuenit. Ac tales quidem expectant nos populi nostri, qui nostrum iam diu reditû sustinentes, eas se ipsi ratione cõsolabantur: fore, ut hanc temporis usuram maiori presentis studio sarciremus. Sed fiet id à vobis, ut spero, Patres sanctissimi, diligenter: & quemadmodum hoc in loco fecistis, ita etiam domi satis Deo atque hominibus facietis. Nunc (quod huius temporis est) Deo primum ipsi maximo atque immortalis, maximas atque immortales gratias & agamus & habeamus: qui non secundum peccata quæ fecimus nos, neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis: sed diem hunc letissimum, quem videre multi concupuerunt, nobis non solum videndum, sed etiam celebrandum, incredibili cum totius Christiani populi assensu atque approbatione, sua magna benignitate concessit. Pio deinde 1111. summo nostro atque optimo Pontifici gratia perpetuæ ac singulares habende sunt: qui, cum primum beati Petri sedem ascendit, tanto Synodum hanc instaurandi desiderio exarsit, ut in eas omnes curas & cogitationes defigeret. Nuncios statim, viros probatissimos, ad indicendum illis nationibus atque provinciis Concilium misit, pro quorum in primis salute conuocabatur. Hi Aquilonis partes prope omnes peragrarunt, rogarunt, obsecrarunt, obtestati sunt: tuta omnia atq. amica promiserunt: atq. id etiam egerunt, ut in Angliam traicerent: Legatos postmodum pietate ac doctrina præstantissimos, cum interesse illi Synodo, ut mirum in modum cupiebat, non posset, huc misit: ex quibus duos (quorum memoria in benedictione est) statuta die, tametsi nulli fere Episcopi conuenissent, hic esse voluit. Hi, atque additis eis paulo post tertius, nouem menses, atque eo amplius, iustum ad Synodum instituendam Episcoporum numerum hoc in loco nihil agentes ex-

specta-

spectauerunt: cum interea nihil aliud Pontifex ipse aut ageret aut meditaretur, quam ut Patres quamplurimi, quamoptimi, & quamprimi huc accederent, & Christiani nominis Reges omnes ac Principes suos huc Oratores mitterent: ut communi omnium voto atque consilio communis hæc causa grauissima omnium atque maximattractaretur. Quid vero postea omni cura, sollicitudine, sumptibus prætermisit, quod ad Concilij huius amplitudinem, libertatem & comodum pertinere aliquo modo videretur? O singularem Pastoris ac Patri nostri pietatem atque prudentiam! o summam etiam eiusdem felicitatem, cuius auctoritate atque auspicijs tractatum hoc diu & agitatum Concilium constitit & conuiescit. Te Paulum 111. te Iulium, mortuos appello: quamdiu, quantoq. studio videre, quod nos videmus, exoptasti! quot in eam rem sumptus, quot labores insumpsisti? Quamolrem vere tibi atque ex animo, Pater sanctiss. ac beatiss. gratulamur, quod tantam tibi letitiam, tantam tuo nomini laudem, id quod maximum diuine in te beneuolentie argumentum est) Dominus reseruauit: quem nos precibus omnibus, ac votis supplices oramus, ut te nobis incolumem, pro Ecclesie sue sancte commodo atq. ornamento & quam citissime reddat & quam diutissime conseruet. Serenissimo etiam Imperatori gratias agere & gratulari iure optimo debemus. Ille potentissimorum Cæsarum, qui propagande Christiane religionis miro quodam desiderio flagrant, animum, ut locum, reserens, urbem hanc ab omni periculo liberam conseruauit, & nos ut tantam tranquillamque pacem traheremus, sua vigilantia perfecit, magnamque nostris animis securitatem, assidua trium suorum Legatorum summorum virorum presentia ac propè pignore attulit. Ille de nostris his rebus pro sua eximia pietate sollicitus mirifice fuit.

I L L E à se atque à nobis dissentientes homines, ex obscurissimis, in quibus versantur tenebris, eruit, atque ad sanctæ huius Synodi clarissimam lucem aspicendam adducere maximopere laborauit. Regum præterea Christianorum ac Principum, in Concilio hoc amplissimis suis legationibus ornando, & suos vestre auctoritati fasces submitiendo, pia maxime voluntas grata nobis memoria prosequenda est. Iam verò quis est, illustriss. Legati & Cardinales, qui se vobis debere plurimum non fateatur. Vos nostrarum actionum duces optimi ac moderatores exististis. Vos, ne nostra aut in dicendo, aut in decernendo libertas violari aliqua ex parte videretur, incredibili patientia ac diligentia curastis. Vos nulli corporis labori, nulli animi contentioni pepercistis, ut ad optatum res exitum, quod alij multi vestri similes frustra tentauerunt, quamprimis perduceretur. In quo præcipuam quamdam ac propriam letitiam habere tu MORONE illustriss. atque ornatissime debes: qui, cum vigesimo ab hinc anno primum præclaro huic edificio lapidem posueris, extremam nunc manum post alios multos huic operi architectos adhibitos, feliciter, pro summa tua ac propè diuina sapientia, impones. Factum hoc tuum egregium ac singulare omnium sermone perpetuo celebrabitur, neque vlla vniquam ætas de tuis his laudibus cõtescet. Quid de vobis dicam, Patres sanctiss. quam lenis de Christiana republ. peris his præstantissimis actionibus meruisti? quanta vestrum vniuscuiusque

inque nomini commendatis, quanta gloria à Christiano populo uniuerso tribuetur? Vos uerè patres, uerè pastores & agnoscent omnes & predicabunt: uobis suam unusquisque uitam atque salutem acceptam libentissimè re feret. O diem illam populis nostris iucundissimam atque letissimam, in qua primum reuifcere illis nos atque amplecti à templi Domini edificatione redeuntes contigerit!

SED fac, tu Domine Deus noster, ut tam eximie de nobis opinionem egregijs factis respondeamus, & semen hoc, quod in agro tuo seminauimus, ubi fructum afferat, fluatque ut ros eloquium tuum: atque quod fore aliquando pollicitus es, fiat temporibus nostris, ut unum sit omnium ouile, & unus pastor, atque is potissimum PIVS IIII. in tui nominis gloriam sempiternam. Amen.

APPROBATIO.

ANnotationes ad marginem, quæ huic Plantinianæ Tridentini Concilij editioni accesserunt, nudam & fidelem continere ostensionem locorum unde singula dogmata sunt desumpta, nihilq; quod vel ad Canonum iustitiam Concilij interpretationem pertineret, vel hæresim saperet, inesse, attestor ego Augustinus Hunnæus, 8. Maij, 1570.

SVMMA PRIVILEGII.

ALBERTVS & ISABELLA CLARA EVGENIA, Archiduces Austriæ, Duces Burgundiæ, Brabantiae, &c. Serenissimi Belgarum Principes, Diplomate suo sanxerunt; ne quis, *Sacro-sancti & œcumenici Concilij Tridentini*, PAVLO III. IVLIO III. & PIO IV. Pontificibus Maximis celebrati Canones & Decreta, &c. præter Martinæ Plantinæ viduæ & Balthasaris & Ioannis filiorum Ioannis Moreti p. m. voluntatem, vlllo modo imprimat, aut alibi terrarum impressos, in has Inferioris Germaniæ ditiones importet, venalesve habeat. Qui secùs faxit, confiscatione librorum, & alia graui pœna mulctabitur, vt latius patet in literis datis Bruxellæ, xvi. Ianuarij, M. DC. xii.

Signat.

S. de Grimaldi.

Et in Concilio Brabantiae,

I. de Buschere.

[Faint, illegible handwritten text in a cursive script, likely from the 17th or 18th century.]

[The right page of the manuscript is mostly blank, showing significant wrinkling and discoloration of the aged paper.]

